НАРОДНЫЯ ПѢСНИ

ГАЛИЦКОЙ И УГОРСКОЙ РУСИ,

СОБРАННЫЯ

Я. Ѳ. ГОЛОВАЦКИМЪ.

ЧАСТЬ I.

ДУМЫ И ДУМКИ.

ИЗДАНIЕ
Императорскаго Общества Исторiи и Древностей Россiйскихъ
при Московскомъ Университетѣ.

МОСКВА.
Въ Университетской типографiи (М. Катковъ),
на Страстномъ бульварѣ.
1878.

ЧТЕНІЯ

в Императорскомъ Обществѣ Исторіи и Древностей Россійскихъ при Московскомъ Университетѣ.

ГОСУДАРЮ ИМПЕРАТОРУ

АЛЕКСАНДРУ НИКОЛАЕВИЧУ

САМОДЕРЖЦУ ВСЕЯ РОССІИ

ЦАРЮ ОСВОБОДИТЕЛЮ

посвящаетъ

вѣрноподданный

Яковъ Головацкій.

Типы Галичанъ: Подолянинъ, Коломыецъ, Хуцулъ и Перемышлянинъ въ крестьянской избѣ въ окрестности Львова.

ГАЛИЦКІЯ

НАРОДНЫЯ ПѢСЬНИ.

I

ДУМЫ.

А. БЫЛЕВЫЯ.

а) Воспѣвающія дѣянія народныя Козацкія.

1.

БАЙДА.

1564.

(и. Максимовича, 1834, стр. 106.—Паули I, 130.)

Въ Цариградѣ на рыночку
Та ье Байда мёдъ, горѣлочку;
Ой ье Байда, та не день, не два,
Не дну нôчку, та й не годиночку;
Ой ье Байда, тай кивается,
Та а свого цюру поглядается:
—Ой цюро жъ мôй, молодесенькій!
Та и будешь менѣ вѣрнесенькій?»

Царь Турецкій к нему присилае,
Б ду къ собѣ пôдмовляе:
—Ой ты, Байдо, та славнесенькій!

Будь менѣ лыцарь та вѣрнесенькій,
Возьми въ мене царевночку,
Будешь паномъ на всю Вкраиночку!»
— «Твоя, царю, вѣра проклятая,
Твоя царевночка поганая.» —
Ой крикнувъ царь на свои гайдуки:
— «Возьмѣть Байду добре въ руки,
Возьмѣть Байду, извяжѣте,
На гакъ ребромъ зачепѣте!»—

Ой висить Байда, та й не день, не два,
Не одну нôчку, та й не годиночку;
Ой висить Байда, та й гадає,
Та на свого цюру споглядає,
Та на свого цюру молодого,
И на свого коня вороного.
— «Ой цюро жъ мôй молоденькій!
Подай менѣ лучокъ та тугесенькій,
Подай менѣ тугій лучокъ,
И стрѣлочокъ цѣлый пучокъ!
Ой бачу я три голубочки,
Хочу я убити для его дочки.
Де я мѣрю, тамъ я въ цѣлю,
Де я важу, тамъ я вражу.»—
Ой якъ стрѣливъ—царя вцѣливъ,
А царицю въ потылицю,
Єго доньку въ головоньку.

—«Отъ то жъ тобѣ, царю,
За Байдыну кару!
Було тобѣ знати,
Якъ Байду карати:
Було Байдѣ голову изтяти,
Єго тѣло поховати,
Вороныимъ конемъ ѣздити,
Хлопця собѣ зголубити.»

2.

ВЗЯТІЕ ВАРНЫ КОЗАКАМИ.

1605.

(См. Рус. Днѣстрянку, стр. 118.—Паули I, 135.)

Кляла цариця, вельможна паний,
Чорное море проклинала:
—«Та бодай, море, не процветало,
Вѣчными часы высыхало,
Ой що мого сынка, единичика,
Єдиничика у себе взяло!
Та ци бъ я войську не заплатила
Червоными золотыми,
Та бѣленькими талярами?
Ци бы я войсько не пріодѣла
Червоною китайкою,
Заслугою Козацькою?..»

А въ недѣленьку, пораненьку,
Закликано въ громадоньки,
До Козацькои порадоньки.
Стали рады додавати,
Одколь Варны доставати,
Ой ци съ поля, цили зъ моря,
Цили съ тои рѣчки невелички?

Послали посла ажъ пôдъ Варну...
Поймавъ же посевъ Турчанина,
Старенького ворожбита;
Стали его выпытовати,
«Одколь Варны мѣста доставати?
Ой ци съ поля, ци изъ моря,
Ци изъ тои рѣчки невелички?»—
«А ни съ поля, а ни зъ моря,
Ино съ тои рѣчки не велички.

А въ недѣленьку пораненьку
Бѣгуть, плывуть човенцями,
Поблыскують веселцями.
Вдарили разомъ съ самопалôвъ,

Зъ седмипядый отъ запаловъ.
Якъ пôвсоткою изъ гарматы.
Стали усѣ Козаки до ней ся добувати —
Стали Турки нарѣкати;
Стали Варны мѣста доставати —
Стали Турки утѣкати;
А якъ утѣкали,
Тую рѣчку невеличку проклинали:
«Бодай, рѣчка, не процветала,
Вѣчными часы высыхала,
Що насъ, Туркôвъ, въ себе взяла,
Тай въ неволю всѣхъ задала!..»

Була Варна здавна славна,
Славнѣйшіи Козаченьки,
Що той Варны мѣста достали,
И въ ней Туркôвъ всѣхъ забрали.

3.

Хмельницкій.

1648.

(См. Макс. 1834, стр. 96.—Паул. I, 138.—Зап. Стар. II, 1, стр. 12.)

Чи не тойто хмѣль, що коло тычинъ вьется?..
Ой тойто Хмельницькій, що зъ Ляхами бьется.
Чи не тойто хмѣль, що по пивѣ грае?..
Ой тойто Хмельницькій, що Ляхôвъ рубае.
Чи не тойто хмѣль, що у пивѣ кисне?..
Ой тойто Хмельницкій, що Ляшенькôвъ тисне.

Гей поѣхавъ Хмельницькій къ Золотому Броду,
Гей не одинъ Ляхъ лежить головою въ воду.
Не пій, Хмельницькій, дуже Золотой Воды!
Ѣде Ляхôвъ сорокъ тысычь хорошои вроды.—
«А я Ляхôвъ не боюся, и гадки не маю,
За собою великую потугу я знаю;
Ище й Орду Татарськую за собою веду,
А все тото, вражй Ляхи, на вашу бѣду.»—

Ой втёкали вражѝ Ляхи, погубили шубы...
Гей не одинъ Ляхъ лежить выщеривши зубы!
Становили собѣ Ляхи дубовіи хаты,
Ой прійдется вже Ляшенькамъ въ Польшу утёкати.

Утёкали вражѝ Ляхи деякіи повки,
Ѣли Ляхôвъ собаки и сѣріи вовки.
Гей тамъ поле, а на полѣ цвѣты:
Не по однôмъ Ляшку заплакали дѣти;
Гей тамъ рѣчка, черезъ рѣчку глиця:
Не по однôмъ Ляшку зôсталась вдовиця!...

4.

МОРОЗЕНКО.

1655.

(См. Макс. 1734, 74.—Зап. Стар. 14. — Рус. 18. — Паул. I, 146.)

Ой Морозе, Морозеньку, ты славный Козаче!
За тобою, Морозеньку, вся Вкраина плаче.
Не такъ тая Украина, якъ те горде вôйсько...
Заплакала Морозиха йдучи рано на мѣсто.
Здыбали ю три Козаки изъ замку ѣдучи:
—«Ой перестань, Морозихо, по сынѣ тужити,
Ходи зъ нами, Козаками, меду, вина пити!»—
—«Ой пійте вы здоровеньки, та коли вамъ пьется,
Коло моєй головоньки все лишенько вьется.
Та видите, мои братя, щось вино не пьется,
Ой десь-то мôй Морозенько та зъ Ляхами бьется!»
Пôшла, пôшла Морозиха на гору высоку,
Подивится Морозиха въ долину глыбоку:
Ажь зза горы высокои горде вôйсько выступає,
А поперѐдъ Морозенько сивымъ конемъ выгравае.
—«Не грай, не грай, сивый коню, та не грай пôдо мною,
Ступай, ступай, сивый коню, лишь тихою ступою!» —

А въ нашого Морозенька червоная стрѣчка:
Де поверне Морозенько—кервавая рѣчка.

Попôдъ гору высокую покопани шанцû:
Ой злапали Морозенька въ недѣленьку вранцѣ;
Ой злапали Морозенька, на задъ руки звязали,
На задъ руки извязавши, до замку вôддали.
Посадили Морозенька на тисовôмъ стôлцѣ:
Зняли, зняли зъ Морозенька съ чересомъ червôнцû.
Посадили Морозенька на малёваній лавцѣ:
Зняли, зняли зъ Морозенька шовковû жупанцû.
Посадили Морозенька на жовтимъ пѣсочку:
Зняли, зняли зъ Морозенька кирваву сорочку.
Посадили Морозенька на высокій могилѣ:
«Поглядайся, Морозеньку, по всёй своёй Украинѣ!
—«Украина!—Милый Боже, та й те горде вôйсько!
Прощай же ми, стара нене, та й ты любая прѣчко!»

Воны его а ни били, ни въ чверти рубали,
Тилько зъ него молодого живцемъ серце взяли.

5.

КОЗУБАЙ.

1651.

(Вацлавъ изъ Олеська, стр. 482.)

Выберався Козубай на вôйну зъ Ляхами,
Та взявъ собѣ самопалъ и лукъ зо стрѣлами;
Казавъ собѣ коня дати войськового, вороного,
Шаблю изъ похвою, фляшку зъ горѣвкою.
Выѣхавши зъ Украины зъ великою честью,
Приспѣвъ къ Бѣлій Церкви зъ немалою трястью.
Горѣвки му не стало, кепско—серце уставало,
Думае съ собою: якъ пôде до бою?
Прійшовъ къ нему Федько и Иванъ стрыечный,
Напывшися горѣвки, Козубай беспечный.
На лукъ стрѣлы накладае, на Ляхôвъ ихъ выпускае,
Смотрить, чи суть Ляхи—на Козуба страхи.
Крикнувъ Козубъ на свои: «Не бôйтеся страхôвъ!
Я самъ влѣзу на вербу на собачихъ Ляхôвъ;

На вербѣ ся упикую, и самопалъ вырихтую:
Будемъ Ляхôвъ брати, головы стинати.»

Седить Козубъ на вербѣ—цюра къ нему бѣжить:
Упавъ Козубъ зъ вербы, ахъ! безъ души лежить.
Цюра къ нему прибѣгае, бѣзупомъ го затинае,
Козубай безъ души, собою не руше.
Приспѣвъ къ нему Федько — цюра его бье —
Та глядить на него, Козубай не жіе.
Подумавши Федько собѣ: «Свинѝ було пасти тобѣ,
А не воёвати—жалю додавати!»

НЕЧАЙ.

1651.

(Макс. 97 — 99. — Паул. I, 143. — Вацл. 482.)

Ой зъ за ґоры высокои, спôдъ чорного гаю,
Ой крикнули Козаченьки: «Утêкай, Нечаю!»
— «Не бôйтеся, не бôйтеся, паны Атаманы,
Поставивъ я стороженьку усѣми шляхами.
Якъ я маю, Козакъ Нечай, вводси утêкати,
Славу свою Козацькую марне потеряти?» —
—«А я тебе, мôй Нечаю, не убеспечаю:
Держи собѣ коня въ сѣдлѣ для свого звычаю!»
—«Ой е въ мене Шпакъ, Шпакъ—отъ то добрый хлопець,
Ой той менѣ дае знати, коли утêкати.» —
— «А я тебе, мôй Нечаю, не убеспечаю,
Держи собѣ шабелечку та пôдъ опанчею!
Коли прійдуть тебе Ляхи, Нечаю, рубати,
Щобы 'сь ся мавъ, мôй Нечаю, чимъ оборонятии.» —
—«Сѣдлай, хлопче, сѣдлай, малый, коня вороного,
Та побѣжи въ чисте поле, чи йде Ляхôвъ много?» —
Вертается малый хлопець ажъ изъ Полонного:
—«Ѣде Ляшкôвъ сорокъ тысячь, тилько безъ одного.»

А молодый Козакъ Нечай на тое не дбае,
Та съ кумою съ Хмельницькою медъ, вино кружае:
Бо поставивъ Козакъ Нечай три сторожи въ мѣстѣ,
А самъ пôшовъ до кумоньки щуку рыбу зъѣсти.
Ой погляне Козакъ Нечай за тихіи воды:
Ѣде Ляхôвъ сорокъ тысячь хорошои вроды.
Подивится Козакъ Нечай въ горѣшну кватырку:
А вже Ляхôвъ, вражихъ сынôвъ, повнêсêнько въ рынку.
— «Ей я Козакъ молоденькій Ляхôвъ не боюся,
Маю жь бо я Козаченькôвъ, та й оборонюся». —
Ой якъ крыкне Козакъ Нечай на хлопця малого:
—«Сѣдлай, хлопче, сѣдлай, малый, коня вороного!
Сѣдлай менѣ вороного, собѣ буланого, —
Геть вырѣжемъ вражихъ Ляхôвъ, геть що до одного!»
Ой не встигнувъ Козакъ Нечай на коника спасти,
Взявъ Ляхами, якъ снопами во два ряды класти.
Ой кинувся Козакъ Нечай вôдъ дому до дому,
Та зложивъ же Ляхôвъ тысячь съ коней, якъ солому.
Повернувся Козакъ Нечай на лѣвое плече,
А вже зъ Ляшкôвъ, вражихъ сынôвъ, кровъ рѣками тече.
Повернувся Козакъ Нечай на правую руку,
Не выскочить Нечаêвъ кôнь изъ Ляцького трупу.
Ой удався Козакъ Нечай до коня словами:
«Не доступай, кôнь Козацкій, до землѣ ногами!»
Ой якъ стисне Козакъ Нечай коня острогами,
За нимъ Ляхôвъ сорокъ тысячь зъ голыми шаблями.
Пошпотався пôдъ Нечаêмъ коникъ на купинку,
Зловивъ Ляшокъ, скурвый сынокъ, его за чупрынку.
Ой вдарився Козакъ Нечай по полахъ рукою:
— «Ой прійдется розлучитись зъ дѣтьми и женою!»—
—«А де жь твои, Нечаеньку, вороніи коній?..»
—«У Гетьмана у Польного стоять на припонѣ»
—«А де жь твои, Нечаеньку, кованіи возы?..»
—«Пôдъ мѣстечкомъ Берестечкомъ заточені въ лозы.»
—«Ой де жь твои, Нечаеньку, дѣтоньки та жона?»
—«Ой въ мѣстечку Берестечку сидять собѣ дома. —
А который Козаченько буде зъ васъ у мѣстѣ,
Поклонѣтся моей жêнцѣ, нещасній невѣстѣ:
Нехай она назберае срêбла, злота досыть,

Нехай мене выкупляє, та й останку просить!»—
Не хотѣли вражі̂ Ляхи срêбла, злота брати,
А волѣли Нечаенька въ дрôбный макъ сѣкати.
—«Гей, молоді̂ Козаченьки, котрый буде въ мѣстѣ,
Поклонѣтся матусенцѣ, нещасній невѣстѣ:
Нехай вона, нехай плаче, а вже не выплаче, —
Ой надъ сыномъ, надъ Нечаёмъ чорный воронъ краче.»
За часъ, за годинку, за малу хвилинку,
Качается Нечаева головка по рынку.
Ой не дбали вражі̂ Ляхи на Козацьку вроду,
Рвали тѣло по кавалку, пускали на воду.

6.

КОНОВЧЕНКО.

1684.

(Макс. 1834, 51.—Рус. II.—Паул. 155.)

Въ славнîмъ мѣстѣ у Черкасѣ, тамъ жила вдова,
Вдова Коновчиха, красна, молода;
Мала вона сына одного, Ивася,
Тай той ся сынъ на вôйну наперае:
«Гей! мати жь моя, рôдненькая мати!
Пусти мене съ Козаками погуляти,
Щобы отцевскую славу не втеряти!»
—«Ой, сыну мôй, Коновченьку, сыну мôй, Ивасю!
Чи ты, мôй сыноньку, не маешь де бути?
Чи ты, мôй сыноньку, не маешь що пити?
Чи ты, мôй сыноньку, не маешь що ѣсти?» —
«Гей, гей, мати жь моя, рôдненькая мати!
Таки пôду съ Козаками погуляти,
Щобы отцевскои славы не втеряти!»
— «Можешь, мôй сыноньку, дома поживати,
Можешь Козакôвъ на хлѣбъ-сôль спрашати,
Будуть тебе Козаки и такъ поважати». —
«Ой не буде мня, мати, нихто поважати,
Будуть мня Козаки гречкосѣемъ звали,
Коня мого вороного приблудою величали.

Ей! хочется мати пôдъ Тягиню погуляти,
Щобы отцевскои славы не втеряти!»—

Пôшла мати до церкви Богу ся молити,
А вôнъ зачавъ отцевскои зброи смотрѣти;
Знайшовши, зачавъ полою вôдтерати,
Козацьку барву приберае, зброю наряжае,
И чимъ скорѣй собѣ на герцъ поспѣшае.
Дали сусѣды мамцѣ до церкви знати,
Покинула вона та й службы слухати,
Сама побѣгла своего сына доганяти:
Ей, сыну мôй, сыну, вернися до дому!»
—«Ой! не вернуся, моя мила мати,
Таки пôду съ Козаками погуляти,
Щобы отцевскои славы не втеряти!»
Мати ся вернула: «Бодай же тя, сыну,
Бодай тя, сыну, три недолй спôткало!
Одна недоля, щобъ тя Козаки не злюбили,
Та й до своего курѣня щобы не пріймили;
Друга недоля, бы тя яснй мечи порубали;
Третя недоля, щобъ тя кулй пострѣляли!» —
Якъ пріѣхавъ Коновченько до обозу:
Тамъ всѣ Козаки взяли ся изъ нимъ витати,
Старшина его дуже собѣ полюбила,
Та й до курѣня заразъ го пріймила.
Съ самимъ Гетьманомъ и снѣдае й обѣдае....
Козаки го не пускають—вôнъ ся наперае:
«Ой, Атаманы, вельможнй паны!
Пустѣть мене на Черкеню долину гуляти,
Славы, лыцарства Козацькому вôйську доставати,
Та и отцевскои славы не втеряти!»
—«Ой ты, Коновченьку, молода детино,
Не йди съ Козаками на Черкеню долину!
Бо ты нй на полѣ, нй на морѣ не бувало,
Смерти Козацькои коло себе не видало.
Якъ ты съ Туркôвъ кровъ уздришь, на кони зôмлѣешь,
На кони зôмлѣешь и до дому не пріѣдешь.»
«Ой, таки пôду съ Козаками погуляти,
Щобы отцевскои славы не втеряти!»—

Ой рано, ранесенько и коника сѣдлае,
И коника сѣдлае, а на Бога не гадае,
На Бога не гадае, та на вôйну ся напирае.
Ой выѣхавъ съ Козаками—и Козаки ся росступають,
Козаки ся росступають, ему Бôгъ допомагае,
Єму Бôгъ допомагае, а вôнъ Турковъ рубае,
На арканъ бере, въ неволю посылае.
Ой у вечêръ Коновченько до обозу повертае.
«Ой чи ѣвъ ты вечеровьку?»... его Гетьманъ пытае.
«—Ой, батьку Гетьмане, я то теперь лыцарства дôставъ,
Бо я всѣмъ передъ вêвъ, жадного ся не страхавъ!»—
То его Гетьманъ ласкаво пріймае,
Коло себе сажае, славу его выхваляе.
Ой рано ранесенько и горѣвки ся напивае,
И ѣсти ся доправуе, и на вôйну ся зберае.
»Ой сыну, Коновченьку, треба ся впередъ вмыти,
И Богу ся помолити, вôттакъ на вôйну ити!»
—«Ей! батьку, Гетмане! Я ся вчера не моливъ,
И лиця'мъ не мывъ, а предцê тилько Турковъ побивъ.»
«Ей, сыну, Ивасю! треба ся, сыну, впередъ умыти,
И Богу ся помолити, та й горѣвки не пити;
Бо горѣвки напьешься—сонъ головку похилить,
И зобачуть тя Турки—то в'ны тя порубають.»
—«Ей, батьку, Гетьмане! Я ся ихъ не страхаю,
Най ся они мене страхають, якъ я выйду погуляти.»—
Гей! поѣхавъ на вôйненьку—сонъ головку похиляе,
Ивасенько коникови по гривѣ ся постеляе.
Ой уздрѣли Турки—прибѣгли, его порубали:
«Слава тобѣ, Боже, що мы го дôстали!
Тото вôнъ насъ много людей збавивъ!»—
Тогдѣ Коновченько собѣ пригадавъ:
«Тото мене моей мати слова спôткали!
Гей, гей, милый Боже! тото я ѣй не слухавъ!
Ой не кажѣть мамѣ, що такъ марне згибаю,
Але кажѣть, що три барвѣ на рôкъ уберαю:
Ой уберαю на веснѣ та зелененькую,
А въ осени чорненькую, а въ зимѣ бѣленькую.»—
Ой йдуть Козаки зъ вôйны—вышла его мати,
Свого сына выглядати.

Перша сотня наступае, вдова сына не видае.
Два Козаки зъ вôйны йдуть, ей сына коня ведуть.
Вона тому не звѣрила...
Ой выйшла вона на могилу, подивится у долину:
Друга сотня наступае, вдова сына не видае.
Два Козаки зъ вôйны йдуть, ей сына зброю несуть.
Вона й тому не звѣрила.
Выйшла вона на могилу, подивится у долину,
Третя сотня наступае, вдова сына не видае.
Два Козаки зъ вôйны йдуть, ей сына барву несуть.
Вона й тому не вѣрила, ще ся запытала:
«Чи далеко мôй сынъ йде? То вôнъ дуже знать замлѣвъ,
Що вôнъ свою зброю не нёсъ, що вôнъ свого коня не вёвъ? —
Ой выйшла вона на могилу, подивится у долину:
Всѣ Козаки зъ вôйны йдуть, ей сына головъ несуть,
Та й ей показали—тяжко повздыхали:
«Ой, вдово, Коновчихо, нема твого сына, Ивася!
Турки его пострѣляли, та й на смерть го порубали!»

7.

АБАЗИНЪ.

1702.

Ой закурила, затопила сырыми дровами,
Ой нема жь мого Абазина съ чорными бровами.
Ой у полѣ вѣтеръ дыше, билину колише,
Козаченько до милои штыри листы пише:
«Ой не тужи, моя мила, въ тугу не вдавайся,
За пôвшести недѣлоньки мене сподѣвайся.»
— «Видить ми ся, Козаченьку, въ тугу не вдаюся,
Противъ тебе выходжаю, безъ вѣтру валюся.
Коло гаю походжаю, гаю не рубаю,
А въ Вербôвцю пробуваю, милого не маю.» —
Ой спускалися Козаченьки зъ высокои горы,
На передѣ Абазинъ та на гнѣдымъ кони:
«Ой ступай, ступай, гнѣдый коню, прудкою ступою,

Гей не далеко, въ Владыжинѣ, Ляшеньки за мною!»
Ой вдарено въ Бѣлій Церквѣ зъ ручнои гарматы,
Щобы ѣхавъ Палѣенько Козакъ ратовати.
Ой не выѣжджавъ Палѣенько Козакъ ратовати,
Гей прійшлося Козаченькомъ марне погибати.
Ой здыбалися Козаченьки въ Владыжинѣ, въ лѣсѣ,
Не еденъ тамъ Козаченько головоньку звѣсивъ.
Ой не встигъ же Абазинъ на коника всѣсти,
Поглянеся назадъ себе—повно Ляхôвъ въ мѣстѣ.
«Ой, то тобѣ, Абазине, вôдъ Ляхôвъ заплата:
Середъ рынку въ Немйровѣ головонька знята!»
Ой вдарився та Абазинъ въ кулю головою:
«Ой вже жь менѣ не бувати зъ дѣтьми и женою!»
—»А де жь твоя, Абазине, Базиниха паний?»—
«Пôдъ мѣстечкомъ Берестечкомъ зъ усѣма Ляхами.»
—«Ой де жь твои, Абазине, вороніи конѝ?»—
«Ой у мѣстѣ Берестечку, въ кумы на припонѣ.»
—»Ой де жь твои, Абазине, окованы возы?»
«Пôдъ мѣстечкомъ Берестечкомъ заточени въ лозы.»
—«Ой де твои, Абазине, суквѝ адамашки?»
«Ой побрали вражѝ Ляхи паннамъ на запаски.»
— «Ой де твои, Абазине, писаніи скрынѝ?»—
«Ой побрали вражѝ Ляхи, що пасали свинѝ!»

9.

БИТВА ПОДЪ СОЛОПКОВЦЯМИ.

1734.

(Сравн. Вацл. 486. Паули—I, 161.)

— «Годѣ, годѣ, Козаченьки, въ обозѣ лежати!
Ой ходѣмо пôдъ Гусятинъ Жиды рабовати!» —
А въ пятницю до полудня Жиды рабовали,
А въ суботу въ Иванкôвцяхъ худобу забрали.
Ой Волыньскій воевода зъ вôйськомъ наступае,
Козаченько стороженько своимъ знати дае:
«Ой зъ за горы высокои, та зъ зеленой дубины,

Идуть Ляхи на три шляхи за пôвторы мили.» —
Крикнувъ Козакъ Запорозькій та на наші люде:
«Йде Волынській воевода, баталія буде!»—
Хвалилися паны Ляхи, съ Сатанова йдучи:
«Будемъ драти, пане брате, съ китая онучи.»—
Козаченьки полы драли, а плечи латали,
Передъ себе десять тысячь Ляхôвъ проганяли.
На крыжовій дороженцѣ тамъ ся испôткали,
Дали Ляхамъ привитанье, ажь съ коней спадали.
Выступили Козаченьки зъ мѣста изъ Зѣнкова:
Ой летѣли вражі Ляхи съ коней, якъ солома.
А добре ся паны Ляхи съ Козаками били,
Що лежить ихъ вôдъ Городка за пôвтретя мили.
Ей показавъ Медвѣдейко богатырську славу,
Що потопивъ панôвъ Ляхôвъ въ Городецькимъ ставу.
Ой якъ прійшли Козаченьки та съ пôдъ Солопковецъ:
Валялося вражихъ Ляхôвъ, якъ бѣленькихъ овецъ.

А Волынській воевода зъ горы поглядае,
Панъ Борейко безъ кульбаки, оклѣпъ утêкае.
Нещасливый мѣсяцъ цвѣтень наставъ у тимъ року:
Рейментару Борейкови потекла кровь зъ боку!
Поклонився панъ Борейко пану воеводѣ:
«А вже жь менѣ съ Козаками воевати годѣ!»
Борейкова дружинонька волае долами,
Оденъ каже до другого: «Вже пана не мами!»....
Борейкова дружинонька волае до неба,
Оденъ каже до другого: «Розійтися треба!»
Въ славнымъ мѣстѣ у Камянци стрѣльнули зъ рушницѣ:
Не по однôмъ та Ляшеньку плакали сестрицѣ.
Въ славнымъ мѣстѣ у Камянци вдарено зъ гарматы:
Не едного пана Ляха заплакала мати.
Ой у полю при дорозѣ повянули цвѣты:
Не по однôмъ пану Ляху заплакали дѣти.

Нещаслива тая битва, лиха наробила,
Въ Солопковцяхъ изъ Ляшеньковъ высока могила!....

9.

ТОЖЕ ИНАЧЕ.

Ой въ Деберцѣ, въ тустимъ лѣсѣ, Ляхи ся змѣшали,
А Козаки въ день и въ ночи за ними вганяли.
А нагнавши пôдъ Городокъ, тамъ ся потыкали,
Въ великое озерище тамъ ихъ повганяли.
Воевода, славный лыцарь, на одводѣ зôставъ,
А учувши о неславѣ зô страхомъ втѣкавъ.
Скоро его дивизія почала рушати,
Выѣхавши за Городокъ, взялися стрѣляти.
Єще на тôмъ не сталося, почавъ доправляти,
Въ Копычинцѣ, малый городъ, Козакôвъ рубати.
Нещасная баталія пôдъ Солопкôвцями:
Лежать Ляхи съ Козаками, а все купоньками.
А въ Савидцяхъ высыпана высока могила,
Нещасная тая мати, котра мае сына.
Нещасливый мѣсяць цвѣтень наставъ у тôмъ року:
Вельможному Борейкови тече кровь изъ боку.
Ходять слуги Борейкови, бѣгуть долинами,
Мовить одинъ до другого: «Вже пана не мами!
Списы жь наши, списы ясни, та й съ пропорчиками,
Теперь же мы всѣ пропали на вѣки изъ вами!»
Борейкова дивизія въ той часъ ся змѣшала,
Та й Ляцькому всему войську шики поломала.
Панъ Любковскій, славный лыцарь, гроши выберае,
А на свою дивизію ничего не дае.
А въ Камянци, въ славнымъ мѣстѣ, прибуло навалу,
Ой учинивъ воевода на Подолю славу!
А вдарено въ Бѣлôй Церквѣ съ тугои гарматы:
Не едная заплакала Козацькая мати!...

10.

ЛУГЪ.

1735.

Ѣдуть Ляхи на Вкраину, все собѣ думають,
А до Луга Ковацького дороги пытають.

Стоять Ляхи въ Шаргородѣ, въ Лузѣ знати дають:
Та вже жь Ляхи, паны браты, Козакôвъ витають.
Нещасніи тіи Ляхи начинили туги,
Якъ Ляхôвкамъ, такъ Козачкамъ, погинули други.
Гей изъ лѣса, изъ Кичманя, сталася тамъ зрада,
Ахъ пропала Лужецькая велика громада!
Скочивъ стражникъ на охотникъ, сталися стрѣляти,
А Высоцкій съ своимъ вôйськомъ почався зближати.
Панъ Любковскій рейментарь въ коло Лугъ обточивъ,
А Пôдгурскій зъ молодцями въ очи имъ заскочивъ.
Ой у лѣсѣ у Кичманю повянули квѣты:
Ахъ пропали Лужецькіи й найменшіи дѣти!
«Не такъ дѣти»,—изъ собою мовять старі люде:
«Поглянь, поглянь, пане брате, вже Луга не буде!
Выйди зъ Вербки Медведеньку Луга ратовати,
А вже жь намъ тутъ, пане брате, прійде загибати!»—
Прибѣгъ зъ Вербки Медведенько Луга ратовати,
Не мôгъ дати Ляхамъ рады, мусѣвъ утѣкати.
Гей закликавъ Медведенько сотника Сорича:
«Сѣдай, брате, Ляхôвъ гнати ажь до Жабокрича!» —
Пôля села Жабокрича, де Ляхи стояли,
Три Козакôвъ, якъ шпаконькôвъ, на паль повбивали.
Не питайся на Вкраинѣ, Ляше, дороженьки,
Тилько гляди, якъ по дубкахъ висять Козаченьки!
По нещасній Украинѣ сльшула новина:
«Не єдного смерть спôткала Козацького сына.»
«Та вже жь намъ тутъ, пане брате, бôльше не гуляти,
Борейчики, скурві сыны, будуть насъ вѣшати!»....

12.

ПЯТИГОРЫ.

(Рус. 117. — Паул. I, 162.)

Лѣтай, лѣтай, сивый орле, по глубокôй долинѣ!
Засылають Ляхи листы по всей Украинѣ.
«Живѣть, живѣть, Украинці, не бôйтесь нічого:
Повѣшано въ Пятигорахъ Козаченькôвъ много!»....

Мрѣе, мрѣе ясенъ мѣсяць,—а въ недѣлю рано
У сотника а въ Лаврина Козакôвъ повѣшано;
Отаманъ же зъ Асавулою пана Рейментаря просять,
Та й до Бога жалôбненько свои руки вносять:
«Вызволь же насъ, милый Боже, та съ тои неволѝ!
Та дай ще разъ засіяти Козацькои волѣ!»....
Панъ Рейментарь похожае, имъ вôдповѣдае:
—«Умѣли 'сьте, скурвы сынове, Полякôвъ воевати,
За то жь вамъ потреба въ Пятигорахъ погибати!»—
Щебетавъ же соловіенько рôзными голосами,
Та вмилися Козаченьки дрôбными слезами:
—«Ей! не слухати було Заяця, мыліи браты,
Не прійшло бъ намъ, небожатамъ, марне погибати!»
Бѣгавъ, бѣгавъ Козакъ Заяць, теперь въ сѣть упавъ,
Не одинъ же Козакъ добрый черезъ него пропавъ!»...
А вдарено въ Бѣлій Церквѣ зъ грознои гарматы:
Заплакала не едная Козацькая мати.
А вдарено у Кыевѣ зъ грознои рушницѝ:
Заплакали за Козакомъ рôдніи сестрицѝ.

Вытягнено въ Пятигорахъ изъ тугого лука:
«Та вже жь, пане рейментару, съ тобою розлука!
Ей! которіи Козаченьки будуть въ свѣтѣ жити,
Не забудьте Козацькои смерти вôдомстити!»....

13.

ШВАЧКА.

1768.

(Макс. 1834. 128.)

Ой выѣхавъ изъ Гуманя Козаченько Швачка,
Охъ сталася въ тимъ Гуманю тай велика драчка.
— «Ой нуте, хлопцѝ, славніи Запорозьцѝ, съ коней та до долу!
Но не дайте вы ся вражимъ Ляхамъ на велику пôдмову.»
А вражѝ Ляшки розумнѝ були, тай способу дôбрали,
Злапали Швачку, тай самотою, та до Львова вôддали!

Ахъ лети, лети, ты чорная галко, та й на Сѣчь рыбку ѣсти:
Ой вже Швачки нема, вже го осадили въ самимъ рыночку въ мѣстѣ.
Ахъ лети, лети, ты чорная галко, та на Сѣчь рыбку ѣсти:
Ой пише Швачка до Кошового, та дро̂бненькое листье!—
—«А де жь ваши, хлопци̂, славни̂ Запорожци̂, та воронiи кони̂?»
«Ой наши кони̂ въ Ляхо̂въ на припонѣ, сами жь мы въ оковѣ.—
—«А де жь ваши, хлопци̂, славни̂ Запорожци̂, Козацьки рушници̂?»
«Наши рушници̂ въ Ляхо̂въ у свѣтлицѣ, сами жь мы въ темницѣ.»
—«А де жь ваши, хлопци̂, славнiи Запорожци̂, дорогiи сукманы?» —
«Ой наши сукманы ватаги забрали, сами жь мы пропали.» —
—«А де жь ваши, хлопци̂, славни̂ Запорожци̂, чоботы сафянци̂?»
— «Наши сафянци̂, забрали Гетьманци̂, тай сами жь бо мы въ ямцѣ.»—
Ой лети, лети, чорная галко, та й на Сѣчь рыбу ѣсти:
Ой принеси, принеси, чорная галко, во̂дъ Кошового вѣсти!—
— Та вже жь менѣ не лѣтати на Сѣчь рыбу ѣсти,
Ой вже жь менѣ не носити во̂дъ Кошового вѣсти!

14.

САВА.

1596.

(Макс. 1834. 91.—Вацл. 502.)

Бувъ панъ Сава въ Неми̂ровѣ въ Ляхо̂въ на обѣдѣ,
Тай не знае, не вѣдае о сво̂й тяжкiй бѣдѣ.
«Сѣдлай, хлопче, сѣдлай, малый, коня вороного,
Поѣдемо до домоньку, хотя насъ не много!»
Стоитъ яворъ надъ водою, верхомъ похилився:
Ѣде Сава до домоньку, чогось зажурився.
Ой прiѣхавъ до домоньку, та й скрыпнувъ дверома,
Пытаеся челядоньки: «Що чувати дома?»
—«Гараздъ, гараздъ, пане Саво, ще лучше съ тобою,
Якъ мы тебе побачили на ворони̂мъ коню.

Гараздъ, гараздъ, пане Саво, щаслива година,
Твоя жёнка, наша пані, породила сына.»—
«Пôди, хлопче, до пивниці, уточи горѣвки,
Най ся напью за здоровье молодои жёнки!
Пôди, хлопче, до пивниці, наточи ми вина,
Та нехай же я напьюся за здоровье сына!
Пôди, хлопче, до пивниці, наточи ми меду,
Чогось менѣ трудно, нудно, головки не зведу!»
Гей сѣвъ Сава конець стола, дрôбне листье пише,
А Савиха молоденька детину колыше:
—«Ой люляй же, люляй, люляй, вродливый сыночку!
Най си лягну, най спочину, зложу головочку!» —
Ой ще хлопець не поспѣшивъ по медъ до пивниці,
Обступили Козаченьки докола свѣтлиці.
Не встигъ хлопець вернутися съ пивниці до хаты,
Кинулися Козаченьки Саву рабовати:
—«Помогай Бôгъ, пане Саво, гараздъ намъ ся маешь?
Седишь собѣ у свѣтлонцѣ, вино попиваешь?..
Чоломъ, чоломъ, пане Саво, гараздъ намъ ся маешь?
Далекіи гості маешь, чимъ же ихъ пріймаешь?»
—«Пріймавъ бы 'мъ васъ виномъ, пивомъ, не будете пити,
Либонь вы ся, Козаченьки, пріѣхали бити?....»
Гей пôрвався та панъ Сава до своеи зброи:
—«Почкай, почкай, пане Саво, то не въ чистôмъ полѣ!»—
Гей пôрвався та панъ Сава до ясного меча:
Ой взяли го на три списы вôдъ правого плеча.
Въ тôмъ Савиха молоденька крôзь вôкно втѣкала,
Съ чистыхъ устокъ 'но словенько кухарцѣ вôддала:
—«Ой, кухарко, вѣрна слуго, подай ми детину,
Будешь доси пановати, доки я не згину.»—
—«А де жь твои, пане Саво, сукні гайдамацьки,
Що 'сь въ нихъ ходивъ по Вкраинѣ, водячи затяжки?
А де жь твои, пане Саво, битіи таляри,
Що 'сь ихъ набравъ по Вкраинѣ, водячи затяги?....
А де жь твои, пане Саво, китайки, атласы,
Що 'сь ихъ набравъ по Вкраинѣ жёнцѣ на поясы?
А де жь твои, пане Саво, сукни, адамашки,
Що 'сь ихъ набравъ, вражій сыну, жёнцѣ на запаски?....
А де жь твоя, пане Саво, Козацькая зброя?

Осьде висить на кôлочку, але вже не твоя!»—
Гей вдарився та панъ Сава по полахъ рукою:
«Прійшло жь менѣ погибати зъ дѣтьми и женою!»—
Гей вдарився та панъ Сава по полахъ руками:
Оглянется назадъ себе—тече кровъ рѣками.
«Годѣ, годѣ, пане Саво, годѣ воевати,
Ой не було бъ, пане Саво, церкôвъ рабовати.
Зашумѣла шабелечка, якъ зъ лѣса претѣнка,
Не лишилася по Савѣ 'но молода жêнка.
Гей бачили многи люде Вкраинську совочку,
Що принесла пану Савѣ смертельну сорочку.
Прилетѣли къ пану Савѣ Вкраинськи вороны;
Задзвонили пану Савѣ разомъ во всѣ звоны.

15.

ДОБРИ ПАНЫ.

Добре було нашимъ батькамъ на Вкраинѣ жити,
Докъ не знали наши батьки панщины робити.
Зразу було добри паны, лехки на роботу:
Цѣлый тыждень собѣ роби, панови въ суботу.
Якъ настали лихи паны, тяжки на роботу:
Цѣлый тыждень на панщинѣ, толока въ суботу.
А въ суботу на толоку, въ недѣлю на варту:
—«Ахъ дай менѣ, орендару, горѣвки хоть кварту!»
Сѣвъ я собѣ коло столу ту горѣвку пити,
А вже стали до церковцѣ всѣ дзвоны дзвонити.
А въ недѣлю о полуднїо у всѣ дзвоны дзвонять:
Асавулу съ Козаками на панщину гонять!...—
—«Зберѣмося, паны браты, та й ходѣмъ до пана,
А жебы насъ недѣленька ось та не скарала.»
Прійшли жь бо мы передъ пана, стали говорити:
«Берѣть Савулу съ Козаками по сто палокъ бити!»...

16.

БИТВА РУССКИХЪ СЪ ТУРКАМИ ПОДЪ ХОТИНОМЪ.

(Вацл. 481.)

Въ славнимъ мѣстѣ пôдъ Хотймомъ, гей, гей у потоку,
Бьеся Турокъ изъ Москалемъ бôльше якъ пôвъ року.
Коли стали тай Москали вôдъ рана до ночи:
Та не еденъ Турокъ Баша замкнувъ свои очи.
Коли стали тай Москали якъ въ половинѣ:
Нехай знае Турокъ Баша, который день нынѣ!
Коли крикнувъ Турокъ Баша та на свои Турки,
Голосъ гуде: «Досить буде! Погинемо тутки!
Утѣкаймо въ Волощину, въ Волоськое мѣсто,
А чей бы насъ боронило вôдъ Москалêвъ мôцно!»
Чорни кавы, чорни вроны, круту гору вкрыли:
Гей молодыхъ Туркôвъ Башôвъ Москалй побили.

17.

СОТНИКЪ.

1766.

(Макс. 1834. 121.)

Ѣхавъ Сотникъ черезъ Уланôвъ, горѣвки напився,
За нимъ, за нимъ сѣмъ сотъ молодцôвъ: «Нашь батьку, не журися!»
Ѣхавъ Сотникъ черезъ Уланôвъ, на гривоньку похилився:
—«Ой чого ты, пане Сотнику, чого зажурився?»—
«Якъ же менѣ, панове братя, та не журиться,
Коли пôдо мновъ сивъ уланъ-коникъ почавъ становиться?
Ой заржій, заржій, сивъ уланъ-коню, въ круту гору йдучи:
Ой заплачешь, паній Сотничка, снѣданьэ готуючи.
Ой заграй, заграй, сивъ уланъ-коню, хоть разъ пôдо мною,
Бо вже Ляшеньки, вражіи сынки, настигають за мною!»—
Ой заржавъ, заржавъ сивъ уланъ-коникъ въ стайнѣ на помостѣ:

Бо вже вбито пана Сотника въ Морозевôмъ на мостѣ.
«Ой коли 'сте, вражѣ Ляшеньки, хтѣли пановати,
Та було жь вамъ пана Сотника живцемъ испôймати.»
Ой летѣвъ воронъ съ чужихъ сторонъ та жалôбненько краче:
Ой иде Сотничка до Полковника та жалôбненько плаче
«Ой бодай же вы, вражѣ Ляшеньки, наложили головою,
Що вы мене молоденькую та вчинили вдовою!»

18.

МИХАЙ.

(Рус. 15.—Паули I, 171.)

«Гонять, мамко, на сторожу,
Пôдъ Чорный лѣсъ на могилу;
Видить ми ся, моя мамко,
Що либонь я тамъ загину!»....
—«Вôдперайся, мôй сыноньку,
Що тя болить головонька.» —

«Гонять, мамко, на сторожу,
Пôдъ Чорный лѣсъ на могилу;
Видить ми ся, моя мамко,
Що либонь я тамъ загину!»,
—«Вôдперайся, мôй сыноньку,
Що коника та й не маєшь!» —

Дали коня, дали зброю:
«Ставай, сынку, до побою!»
На коника посадили,
На сторожу выправили.
Ѣду милю, ѣду другу,
Ѣду нôчку, одну, другу,
Мôй коничокъ ослабає,
Сонъ головку похиляє.
Я присиливъ кониченька
До дубонька зеленого,
Самъ приклонивъ головоньку

На маленьку годиноньку, —
Ой я заснувъ, моя мамко!..

Ой прибѣгли Татароньки,
Арканъ втяли, коня взяли,
Дѣвцѣ бранцѣ даровали.
Ой встаю я ранесенько —
Нема жь мого воронъ коня!

* * *

Ой выйду я на могилу,
Подивлюся у долину:
Ѣдуть Ляхи на три шляхи,
А Козаки на чотыре,
Щобъ имъ кони припочили!
А Татаре на всё поле;
Межи ними дѣвка бранка,
Дѣвка бранка, Маріянка,
Седить собѣ на конику,
На вдовинымъ, бо 'ой сыноньки.
Русу косу росчесала,
Дрôбне листье пописала,
Тай на воду пометала:
«Плинь же, плинь же, дрôбне листье,
До моего тата въ гости:
Нехай тато не сумуе,
Най ми посагъ не готуе;
Ой бо вже я ѣду полемъ,
То вже лѣсомъ зелененькимъ,
Та й съ Турчиномъ молоденькимъ,
Чи съ Турчиномъ, Арабиномъ
Чи зъ невѣрнымъ Татариномъ.»

* * *

Ой выйду я на могилу,
Подивлюся у долину:
Долôвъ, долôвъ долинами
Ѣдуть Турки съ Татарами,

Межи ними вôзъ кованый
А въ тимъ возѣ Михай лежить,
Порубаный, пострѣляный....
Капле кровця у кирницю,
Съ кирниченьки рѣчка тече,
Надъ рѣчкою воронъ краче —
Михаева мати плаче....
«Не плачь, мати, не журися!
Не дуже го порубано,
Не дуже го пострѣляно:
Головонька на четверо,
А серденько на шестеро,
А нôжечки на гишечки,
Бѣле тѣло, якъ макъ мѣло!
Не плачь, мати, не журися,
Бо вже сына поховано,
Вже му хатку збудовано,
Безъ дверь хата, безъ вôконець,
Михаеви вѣчный конець!»....

19.

ПРОВОДЫ КОЗАКА НА ВОЙНУ.

(Паули II, 53.—Макс. 117.)

Ой мала вдова сына сокола,
Выгодовала въ вôйсько вôддала.
Ой старша сестра коня сѣдлала,
А середуща хустку качала,
А наймолодша шаблю подала,
Якъ подавала, та й промовляла:
«Ой, брате милый, брате Василю!
Коли жь ты прiѣдешь до насъ въ гостину?»
—«Выйди, сестричко, на круту гору,
Та выглядай мене покрай дунаю!»
Выйшла сестричка на круту гору,
Та гляне очкомъ на край дунаю.

На крутій горѣ бѣлъ камêнь лежить,
Тамъ все сестричка за братомъ тужить. —

Выйшла сестричка на круту гору,
Та гляне очкомъ на край дунаю,
Ажь тамъ Козаки купоньками йдуть,
Брата Василя коника ведуть. —
—«Ой вы, Козаки, вы шаливѣры,
Де 'сьте вы мого братенька дѣли?» —
—«Чи не то твôй братъ, що три вôйська збивъ,
А за четвертымъ головъ положивъ?
Зозуля лѣтала надъ нимъ, куючи,
Коники ржали, его везучи,
Колеса скрипѣли, пôдъ нимъ котючи,
Служеньки плакали, за нимъ идучи!..»

20.

ПАНИ ПОТОЦЬКАЯ.

(Макс. 140.)

Засвитали Козаченьки въ походъ съ полуночи:
Заплакала Марусенька свои чорни очи.
—«Не плачь, не плачь, Марусенько, возьмемъ тя зъ собою,
Якъ будемо вôдѣзжати въ чужую сторону.»—
«Ой ѣдь, та ѣдь, мôй миленькій, та не забавляйся,
На конику вороненькимъ назадъ ворочайся!»
«Ой Бôгъ знае, Бôгъ вѣдае, чи я повернуся,
Кôнь вороный на подвôрю чогось испôткнувся!»
Ой шли Ляхи на три шляхи, дороги пытали:
«Сли сюда Козаки йшли, чи вы не видали?»
Всѣ Поляки яки ишли, по три кони мали,
Хвалилися Поляченьки, що в'ни звоювали.
Мы пôдемо, пане брате, Козакôвъ рубати,
А якъ пріидетъ зла година, будемъ утêкати.
Розплачется, розтужится, Потоцького жена:
«Чи жь я тобѣ, Панъ Потоцькій, давно не товкла?
Давно уже, ты Потоцькій, зъ Козаки воюешъ,
Ты Козакôвъ не звоюешъ, свою силу згубишъ!»

21.

САГАЙДАЧНЫЙ.

Ой на горѣ женцû жнуть,
А по пôдъ горою, по пôдъ зеленою
Козаки йдуть.

Поперёдъ панъ Хоронжій идетъ,
Чорнымъ кониченькомъ, чорнымъ вороненькимъ,
Сильной, дужой.

По серединѣ Кисилё панъ идетъ,
Чорнымъ кониченькомъ, чорнымъ вороненькимъ,
Сильной, дужой.

А на задѣ Сагайдачный идетъ,
Що промѣнявъ жонку за тютюнъ за люльку,
Злый, небачный.

«Ахъ вернися, Сагайдачный,
Ахъ вернися, злый, небачный,
Возьми собѣ жонку, верни менѣ люльку,
Нездобачный.»

«Менѣ твоя жонка не ладится
Козакъ у дорозѣ,
При дорозѣ люлька
Знадобится.

Якъ кто въ лѣсѣ обôзвется,
Я выкрешу вогню,
Люльку закурю,
Не журюся.»

22.

ПОТОЦКІЙ.

На широкôмъ полѣ бѣлый орелъ вбитый:
Пôшли жъ нашû Ляшки Французамъ служити.
Костюшко Французамъ за надежду служитъ,
Охъ якъ же вôнъ дуже тяжко за Польщою тужитъ!
Домбровского пришлютъ насъ всѣхъ вызволити:

Не будемъ Москалямъ вôдъ души платити.
Въ тотъ часъ вдаримъ твердо на наши сусѣди,
Що насъ набавили нужды и всей бѣды.
А де очерета, тамъ люде сѣдали,
А де жизны поля, Москалѝ стояли,
Матери и батьки очи выплакали,
Що ихъ сыны чужѝ войска въ рекруты забрали.
Ой ты, пане Потоцькій, Воеводській сыну,
Запродавесь Польшу, Литву й Украину!
Твоя гадка була Королёмъ зôстати,
Пôшовсь до Царицѣ помощи прохати.
Прійде тотъ часъ, прійде и тая година,
Счезнешъ, бѣсе проклятый, и твоя родина!

23.

ПУЛАВСКІЙ.

1.

Гей милостивый моспане Пулавскій!
Мы твои ребята, просимъ твоей ласки,
Та перестань насъ губити,
Будемъ тебѣ вѣрно служити.
Ахъ, ахъ, ахъ, ахъ! воинъ Козакъ!

2.

Що весь и городъ трапезы мало,
Де впавъ Конрадовъ, казны не стало,
Штандаръ вытявъ, коменду сѣчу,
Мы бъ ишли за границю.
Ахъ, ахъ, ахъ, ахъ, воинъ Козакъ!

3.

Що мы ребята, мы не винныи,
Въ походъ идемо принужденныи,
Нê въ такъ малой дружинѣ,
Крутятъ насъ по всей краинѣ,
Ахъ, ахъ, ахъ, ахъ, превосточный царь!

4.

Всѣмъ официромъ ты пардонъ давъ.
Наши ребята всѣ розôгнавъ.
Штандаръ гусаръ коменду погромивъ,
Дунцôвъ бранцôвъ загонивъ,
Ахъ, ахъ, ахъ, ахъ растакана мать!

5.

А на столицѣ будемъ тя хвалить,
Достоинъ Пулавскій Фельдмаршалъ быть,
Якъ ся покой здѣлаетъ,
Нехай Польска зъ насъ маетъ,
Ахъ, ахъ, ахъ, ахъ, вѣрныхъ воиновъ!

6.

Поприсягаемъ всѣ передъ Богомъ
Не будемъ, Москва, тебѣ ворогомъ,
Якъ престанемъ воевать,
Будемъ тя вѣрно слухать,
Ахъ, ахъ, ахъ, ахъ, якъ Государя!

24.

ГОНТА.

Да стоявъ, да стоявъ, да панъ Гонта въ степу двѣ недѣлй,
Отъ наѣхали Смолянчики, а винъ ся имъ звѣривъ.
«Годѣ, годѣ, пане Гонто, да въ степу стояти,
Отъ ѣдь зъ нами Козаками Умань добувати!
Годѣ, годѣ, да панъ Гонто, да въ степу стояти,
Маймо письмо вôдъ царицѣ, що вôльно гуляти.» —
«Якъ я маю, вражѣ сыны, Умань добувати,
На моего рôдногъ батька руки пôдоймати?»—

25.

РЕЙМЕНТАРЬ.

(Ср. Паули I, 163.)

Марысенька по садочку ходить,
А за нею розмай-зёлье сходить.
«Ой вырву я розмай-зêлье зъ ранку,
Ой пôшлю я милому въ дарунку.
Ой въ суботу съ пôзній вечери̂,
Нагнѣвався мой милый на мене,
Не хтѣвъ брати подаркôвъ вôдъ мене.»
А въ недѣлю рано сонце сходить.
Панъ рейментарь по рыночку ходить,
За нимъ козакъ винце въ руцѣ носить,
Свого пана рейментаря просить:
«Ой пане жъ нашь, пане рейментарю!
Забери си всю Козацьку зброю,
А насъ не дай въ тяжкую неволю!
Забери си й кони̂ вороныи,
А насъ не псуй, бо мы молодіи!» —
«Заберу я всю Козацьку зброю,
А васъ вôддамъ въ тяжкую неволю;
Заберу я й кони̂ вороныи
А васъ згублю, хоть вы молодыи!»

26.

ЖАЛОВА УКРАИНЫ.

Ляментуєть Украина изъ великимъ жалёмъ
А будучи наполнена смуткомъ и печалёмъ.
        Ахъ ты мнѣ, да бѣда менѣ, що я учинила,
        Ахъ ты мнѣ, да бѣда менѣ, що я преступила!

На короля, пана свого, руки подносила,
Не разъ, не два и не десять зъ нимъ єсь воєвала.
        Ахъ ты мнѣ, да бѣда, и проч.

Зъ которыми я поганцы такъ си починала,
Мѣста, села и фольварки мечемъ сплюндровала.
        Ахъ ты мнѣ, и проч.

Братство мѣла любимое зъ паны Султанами,
Ведуть пановъ повязаныхъ руки арканами.
Ахъ ты мнѣ, и проч.

Не одинъ я и манастырь изъ добра иструтила,
Не одну тежъ я и церковъ огнемъ испалила.
Ахъ ты мнѣ, и проч.

Отецъ, мати дитя свое на руки хватае,
Оставивши всѣ маетки, одъ страху вмлѣвае.
Ахъ ты мнѣ, и проч.

Довѣдаламься и о тыхъ, що живуть въ утробѣ,
Не скрыються предо мною и мертвй въ гробѣ.
Ахъ ты мнѣ, и проч.

А теперь я не вѣдаю, що маю чинити,
При кôмъ будуть зоставати Козацькіи дѣти.
Ахъ ты мнѣ, и проч.

Вернула бъ ся до Короля, не схочетъ приняти:
Волю Царю Московскому голдовати.
Ахъ ты мнѣ, и проч.

Абы жити и сидѣти въ тихости, въ мирности,
А спокойне всѣ прожили Козацькіи дѣти.
Ахъ ты мнѣ, и проч.

27.

ТОЖЕ.

Хто тôлько схочеть, обачить,
Протерши очи, розважить,
Що ся теперь стало,
Въ вѣку нашомъ маломъ.

За Дорошенька Гетмана
Пуста Украина стала,
Все то презъ его бунты,
Всѣмъ прійшло погинути.

Церкви Божій опустѣли,
Обители разорили,
Оскверненная земля
Презъ Турецкое племя.

Вкраина тяжко вздыхае,
Подолья плаче, рыдае,
Чадъ своихъ заколеныхъ
И въ неволю одведеныхъ.

Всѣхъ мѣстъ зголдованыхъ,
Презъ погановъ зплюндрованыхъ,
Камянецъ городъ славный,
Богомъ фундованый.

Хвала Богу въ немъ устала,
Окраса церкви упала,
Сталася жертва тому
Магометови злому.

А родъ Турецкій проклятый,
Весельямъ гойне изнятый,
Христіянъ ся бридятъ,
Бисурманы зъ нихъ чинятъ.

Дорошенько поглядае,
Поголовщину щинае,
А въ Уманскôмъ повѣтѣ,
Брали жоны и дѣти,

Самыхъ Уманськихъ мѣщановъ,
Звоёваныхъ отъ погановъ,
Головы имъ лупили,
До Цѣсаря возили.

Дорошенько поглядае,
Слезы зъ очей не пускае,
Видитъ племя свое
Южъ порабощеное.

Еще порады додае,
Далѣ къ Днѣпру потягае

Войско Турецькое
И тежъ Татарськое.

Бы зъ ненацька ударили
На всѣ Московськіи силы:
И весь таборъ озмете
И въ полонъ поженете.

Людъ правдивый християнській
Видитъ намѣтъ бисурманській,
На бога все зложили
Далѣ за Днѣпръ уступили.

Царь Турецкій на зимъ стаєтъ,
Людъ свой заразъ розпускаетъ:
Въ замыслахъ тое положили,
Абы Кіевъ розорили.

. . . .
. . . .
Презъ зиму людъ строитъ,
И гарматы розвозитъ.

Въ замыслахъ своихъ готуютъ
Церкви божіи плюндруютъ,
Изъ грунту ихъ разорили
Тамъ заразъ мосты чинили.

А Московское царство
Хоче взяти въ подданство,
На Вкраину поостатокъ:
Брали дѣтей и матокъ.

Ой Боже нашъ милостивый!
Тысь судія справедливый,
Не даждь бисурману
И Петру гетману,

Въ замыслахъ тое чинити,
Рачь ихъ отомстити,
Абы южъ перестали,
И въ прудкомъ часѣ упали!

А Московскому царевн,
Дай силу, Сударевн,
Покори бисурмана,
Петра Гетмана!

Рачь Украину направити,
Бы въ ней Россійскіи дѣти
Церкви божіи будовали
И монастыри обновляли!

Тебе славятъ Архангели,
Начало, власти и силы,
Шестокрылатыи
И многоочитіи,

И мы ся тебѣ кланяемъ
Имя твое узываемъ,
Рачь насъ заховати,
Покой вѣчне даровати!

28.

БУНТЫ КОЗАЦЬКІИ.

1702.

Жартъ непотребный въ сёмъ сотъ второмъ стался:
Людъ свывольный до купы зебрался,
А черезъ Іюду и сталися и бунты
Позосталися, ахъ, пустыи грунты!
Ахъ, Украино, людъ свывольный маешь,
Южъ ляментуешь, на трупы поглядаешь.
Глупство Козаковъ, же ся збунтовали,
На своихъ пановъ руки подіймали.
Нуте жъ, молодцѣ, будемъ Ляховъ бити
И ихъ за шею на славу водити.
До Немирова сталися зберати,
По мѣстахъ, селахъ та пановъ рубати,
Въ Немировъ мѣсто сталися вперати,
Ляхи почали одпоръ имъ давати.
Ко замку ближче Ляхи уступаютъ,

О зрадѣ мѣщанъ Немировскихъ не знаютъ,
Же мыслятъ пановъ въ замку добывати,
Потомъ добывши, заровно рубати.
Ляхи изъ замку войска выглядаютъ,
До Бога сердцемъ жалостне волаютъ,
Абы помощи въ замку давано
На радость огня въ трубы заиграно.
Въ середу рано Ляхи о миръ просятъ,
Высоко ку небу очи свои зносятъ.
Всѣ южь заровню Козакомъ здалися,
А они кажутъ: «Мы то добилися.»
Ахъ, выводячи, стали ихъ рубати,
Кіями, цѣпами сродзе мордовати.
Пановъ великихъ много погубили,
Кровъ, яко воду, потокомъ пустили.
Вельми ся тѣшатъ, же смо звоевали,
Польского войська очи не видали.
Всѣ ся Козаки письмомъ обсылаютъ,
А подъ Бердычовъ на подъѣздъ всѣдаютъ.
Южь ся тамъ Ляхи зберати почали,
Козаки въ зрадѣ хутенько припали;
Сталися тамъ Ляхи изъ ними стирати,
А на пѣхоту мôцне натирати;
И тамъ богато Ляховъ погубили,
Тôлько же въ зрадѣ козаки ся били;
А выводячи стали ихъ рубати,
Мусѣли Ляхи иншіи втѣкати;
Тôлько Староста на полю Хмельницкій
Показался тамъ до нихъ по жолнѣрски.
Тамъ же панъ Рущицъ изъ ними ся стиралъ,
Гды на трупъ Ляховъ жалосне поглядалъ;
Тôлько поспольство на полю стояло,
Ратунку Ляхомъ щире не давало.
Утѣшилъ есь ся, Козаче гультайскій,
Же звоевалъ людъ увесь христіянскій,
Же стали черезъ заслуги панами,
Коли есте ся подъ Межибожъ собрали.
Подъ Межибожомъ щастье не пануе,
За вашѝ бунты смерть ся вамъ готуе.

Изъ Межибожа за неправду бито,
А не єдного подъ Синявою взято,
А за Зінковомъ щастье 'сте згубили,
Бо сте пѣхоту всю свою позбули.
Не тѣшься, Козаче, Ксёнже наступае,
До Константинова Вишнёвецкій выѣжджае;
Козаки ближче взялися зъ отстрахи,
Подъ Константиновомъ згинули, якъ мухи.
Хотѣли есте зрадою добути,
Одъ Ксёнжента вамъ прійшло погинути.
Въ понедѣлокъ рано Козаки герцуютъ,
Ляхи изъ замковъ до нихъ ся готуютъ.
Кажутъ Козаки: «Ляховъ не богато.»
Стершися зъ ними, всѣхъ подъ мечь побрато.
Показался тамъ Ксёнже Вишнёвецкій,
Збился зъ ними, ахъ, по молодецки!
Принципалове назадъ утѣкаютъ,
На невинныхъ смерть нѣчого не дбаютъ.
Марсъ въ сёмъ сотъ второмъ Козаки почали,
А въ сёмъ сотъ третомъ Ляпеньки скончали.
Гетману слава Сѣнявскому завше,
Же идетъ смѣле жолнѣровъ добравши.
Ихъ Мостёмъ паномъ Любомирскимъ славно,
Юнакомъ Польскимъ рыцарство дано.
Нехай же будетъ Богу отъ насъ хвала,
А паномъ нашимъ вѣчная слава!

9.

ПѢСНЬ МАЗЕПѢ,

ИЗМѢННИКУ ЗАДНѢПРЯНСКОМУ И ВКРАИНСКОМУ.

Мазепѣ изъмѣннику Заднѣпрянскому и Вкраинскому.
Егда приближатся послѣдная лѣта, въ градѣ брани станутъ,
Тогда другъ отъ друга будутъ устрашені и побѣгнутъ у пустыні,
Ховатися будуть, зъ жалёмъ загудуть въ найтвердшу яскиню.
Мазепина слава, безумная глава, що 'сь ты учинила?

Царя оставляешь, ко Шведомъ збѣгаешь, войско засмутивъ,
Церкви измѣнивъ весь, Бога образивъ весь, тамъ ты насъ лякаешь.
Учини благое, аще не страждешь, Цареви склонися,
Не пощади главы, за измѣну славы, плачь, не стидися!
Батуринъ славетный се днесь зоставъ шпетный, а чрезъ его зраду,
Души погубивъ весь, и градъ разоривъ весь, самъ идешь ко аду.
Максимъ умный, славный и измѣнникъ явный и бестія его.
Ой, Россіё преславна, сіяешь издавна, Шведа не лякайся!
Измѣнниковъ своихъ, начальникъ Мазепа узяти можется.
Мазепа врагъ мыслитъ Вкраину згубити: чемъ ся такъ не стало?
Бо Мазепѣ крушові и врагу Шведові онъ плахты готуе.
Ци битися маешь, що тутъ Шведа привёвъ Сѣверъ разорити?
Не выйдешь отсюду, избіемъ тя, Іюду, и Шведа загубимъ.
Государь свѣтлѣйшій у войску сильнѣйшій и въ панотвѣ своимъ можный.
Царю Россійскому на многія лѣта, на вѣки вѣчныи, безконечныи!

ДУМЫ

б) о событіяхъ обыкновенныхъ лицъ.

Ой у садочку возуля ковала,
Тоту собѣ спѣваночку родина складала,
Щобы свого миленького та не забувала.

НАРОД. ПѢСНЯ.

1.

(Рус.)

Ой поѣхавъ Романонько
До Сучавы на ярмарокъ,
Тамъ сострѣтивъ его Турокъ.
«Ой Романе, Романоньку!
Чи маешь ты родиноньку?..
«Ой маю я родиноньку,
Одну сестру Олвноньку.»—
«Ой Романе, Романочку!
Продай сестру, Оленочку!
Дамъ ти срѣбла не вагою,
Дамъ ти злота не личбою.»
Прійшовъ Романъ до домочку,
Склонивъ на стôлъ головочку,
Тай гадае си думочку,
Ци продати Оленочку?
Вставъ, зôрвався, пôшовъ зъ шумомъ,
Тôлько вихоръ за нимъ свиснувъ,
Дощъ ударивъ зъ яснымъ громомъ,
Романъ зъ очей на вѣкъ згинувъ!
Сестра бѣдна ся дивуе,
Пилно глядить кôнця тому,
Серце ся ёй крае зъ жалю,
Що Романа нема въ дому...

Ѣде Романъ до домоньку,
Спустивъ на дôлъ головоньку.
Выйшла сестра, Оленочка,
Питаеся вона его:
«Ой братчику, Романчику!
Де ты того коня взявъ?..» —
«Менѣ Турчинъ подаровавъ...
Давъ ми коня вороного,
На другого злота много.
Ой сестричко, Оленочко!
Та свѣтлоньки повымêтай,
И въ покояхъ позакаджай!»—
«Ой братчику, Романчику!
Тадже завтра не недѣля?» —
«Ой сестричко, Оленочко!
Помый дворы мостовіи,
Застель столы кидровіи,
Помый миски мѣдяніи,
И лыжочки золотіи!» —
«Ой братчику, Романчику!
Тадже завтра не Рôздво?..» —
«Ой сестричко, Оленочько!
И свѣтлоньки повымащай,
Вôкна красно повытерай!»—
«Ой братчику, Романчику!
Тадже завтра не Великдень?..» —
«Ой сестричко, Оленочко!
Русу косу собѣ измый,
Та й красненько заплêтайся,
Гостей завтра сподѣвайся!»—
А вона то все зробила,
Та й на двôръ ся подивила:
«Ой братчику, Романчику!
Що то въ поли за димове?
Чи то вôрлы крыльма бьются,
Чи вôвчярѣ съ турмы гонять?..» —
«Такъ сестричко, Оленочко;
Вôрлы крыльма землю збили,
Порохами скопотили.»—

«Ой братчику, Романчику!
Що то въ поли за димове?
Чи то вôрлы крыльма бьются,
Чи вôвчярй съ турмы гонять?..» —
«Ой сестричко, Оленочко,
Скажу тобѣ правду щиру:
Тото въ поли не дымове,
Нѣ то вôрлы крыльма бьются,
Нѣ вôвчярѣ съ турмы гонять,
Лишь то Турки й Татарове,
А всй твои боярове.» —
А Олена якъ то вчула,
На слугу вѣрну крикнула:
«Ой кухарко, кухарочко!
Дай ми ножа остренького,
До завоя тоненького!...» —
Тонкій завôй укроила,
Нôжь у сердце си встромила...
Ой надобѣгъ братъ Романонько:
«Ой сестронько, Олененько!
Що жь ты собѣ изробила,
На що 'сь ты ся та й пробила?» —
Вона ему вôдповѣла:
«Лутше тутки погибати,
Нѣжь съ Турками пробувати!

Пріѣзджають Турковъ много
До Романа на подвôрье:
«Отвори намъ, Романоньку!
Ѣдемъ до тя у гостину;
Выведи намъ, Романочьку,
Твою сестру, Оленочьку!...» —
Ой не выйшовъ Романонько,
Выйшла тôлько кухаронька:
«Ой де той вашъ Романонько?» —
Пытаются Турки еи:
«Ой поѣхавъ Романонько
Та й до лѣса по дрôвонька.» —
«А де жь то та его сестра,

Єго сестра, Оленочка?»
Днесь завôй собѣ кроила,
Нôжь у серце си встромила.»—
Вбѣгли Турки до свѣтлоньки,
Вздрѣли тѣло Олененьки;
Ой взяли го за реберцѝ,
Та й кинули черезъ дверцѝ;
Стали до него стрѣляти,
А потôмъ въ штуки рубати.
Такъ стрѣляли, такъ рубали,
Ажь ся калиновѝ луги,
З великои дуже туги,
Зачалися розлѣгати.

2.

На зеленимъ цариночку
Пили Турки горѣлочку;
Пили, пили, пôдпивали,
А Романа пôдмавляли:
«Ой Романе, Романочьку!
Продай сестру, Оленочку,
За коники вороніи,
И за сѣдла серебніи,
За уздѣла шовковіи,
И за стаплѣ золотіи,
За червонѝ незлѣченѝ,
За таляры незмѣренѝ!»
Прійшовъ Романъ до домочку,
Склонивъ на стôлъ головочку,
Тай гадае си думочку,
Чи продати Оленочку:
«Ой, Олено, сестро моя!
Помый двори мостовіи,
Застель столы кидровіи,
Помый миски серебніи,
И лыжочки золотіи!»—
Выйшла она на подвôрье,

И дивится въ чисте поле:
«Ой Романе, Романочку!
Що то въ поли за дымове?
Чи то вôрлы крылми бьются,
Чи овчары съ турмы гонять?..» —
«Ой Олено, сестро моя!
Нй то вôрлы крылми бьются,
Нй овчари съ турмы гонять,
Лишь то Турки и Татаре,
А всѣ твои суть бояре.» —
До свѣтлицѣ хутко впала,
Мечь вхопила, шею стяла...
«Ой Олено, сестро моя!
На що 'сь ты ся уродила,
На що 'сь собѣ шею стяла?» —
«Лутче тутка погибати,
Нêжь съ Татарьми пробувати.» —

3.

Ой пивъ Романъ у Сочавѣ
Цѣлый тыждень изъ Турчаномъ,
Пропивъ сестру Оленочку.
Пріишовъ же вôнъ до домочку,
Пôславъ сестру по водицю
Въ кидровую та кирницю.
Пôшла она по водицю
Въ кидровую та кирницю,
Та дивится въ чисте поле:
Въ чистймъ полѣ туманъ кôптитъ,
Ци грôмъ гремитъ, ци звôнъ звенитъ?..
Принесла она водицй
Съ кидровои та кирницй,
Та й узяла промовляти,
Свого брата ся пытати:
«Чо' то въ полѣ туманъ кôптитъ,
Ци грôмъ гремитъ, ци звôнъ звенитъ?..»

Вôнъ до неи промовляе,
А самъ тяжко издыхае:
«Не туманъ то въ полѣ кôптитъ,
Нй грôмъ гремитъ, нй звôнъ звенитъ,
Ай то твое йде весêлье!..»
Ѣде Турокъ зъ весêленькомъ,
Пріѣзжае въ подвôренько,
Поковтуе въ гранаточку:
«Выйди, выйди, Романочку,
Выведи ми Оленочку!» —
Выйшовъ, выйшовъ Романочко,
Выводитъ му кухарочку.—
«Ой брешешь, ты Романочку,
Не тва сестра Оленочка,
Лише еи одѣнячко.»—
Пôшовъ Романъ до свѣтлицй,
Веде сестру Оленочку,
Узявъ Турчинъ меже себе,
А в'на взяла промовляти:
«Ой Турчине, Турчиночку!
Дай ми ножа остренького,
Най я пôду въ лужиночку
Вырѣзати калиночку!» —
Жде годину, жде другую,
Далѣй пôшовъ по самую:
«Волѣвъ е'мъ ся самъ пробити,
Нêжь мавъ е'мъ то тобѣ дати!..»

4.

(Паули.)

Поле жь мое широкое!
Не могла 'мъ тя проглянути
Чорненькими оченьками;
Теперь е'мъ проходила,
Бѣленькими ноженьками!..
Що ся въ поли забѣлѣло,
Ой ци гуси, ци лебедй?

Теперь гуси не лѣтають,
Нй лебедй не плывають;
То Татаре полонъ женуть:
Одинъ полонъ зъ жêночками,
Другій полонъ зъ дѣвочками,
Третій полонъ зъ дѣточками.
Стали кошомъ пôдъ Яришомъ,
Та взялися паёвати:
Дѣвка впала парубкови,
А тещенька зятенькови.
Взявъ вôнъ ее по при конѣ,
По при конѣ на ременѣ.
Ой кôнь бѣжить дорогою,
Тещу веде терниною,
Терня ноги пробивае,
Кровця слѣды заливае,
Чорный воронъ залѣтае,
Тоту кровцю испивае.
Пріѣзджае до домоньку:
«Выйди, выйди, Татаронько!
Привêвъ е'мъ тѣ кухароньку,
Привêвъ е'мъ тѣ невôльницю,
Ажь до смерти робôтницю»!—
А вона ёй та й завела,
Три роботй загадала:
Оченьками стадо пасти,
Рученьками кужêль прясти,
Ноженьками колысати.
Теща детя колысала,
Та й детинѣ приспѣвала:
«Люлю, люлю, Татарчятко,
По доненцѣ унуячтко!
Йода стадо выздыхало,
Бодай кужêль спопелѣла,
Бдай детя скаменѣло!..»
Учувъ тое вѣрный слуга:
«Чи чули вы, панянонько,
Якъ вамъ кляла невôльниця?..
«Бодай стадо выздыхало,

Бодай кужѣль спопелѣла,
Бодай детя скаменѣло!..»—
Ой прибѣгла Татаронька,
Вбѣгла боса безъ пояса,
Та вдарила по личеньку
Свою рôдну матусеньку.
«Доню моя прелюбезна!
Не тôлько 'м тя годовала,
По личеньку 'м тя не била.»—
«Мамко жь моя старенькая,
По чомъ же 'сь мя испôзнала,
Що 'сь мя доненьковъ назвала?»—
«Въ недѣлю 'сь барвѣнокъ рѣзала,
Та 'сь си пальчикъ вôдрѣзала,
По тому 'мъ тя испôзнала.»—
«Мати моя рôдненькая!
Скидай съ себе свои латы,
Вберай дорогіи шаты!
Будешь зъ нами пановати...»—
«Лѣпшій мои вбогій латы,
Нёжь дорогій твои шаты.»—
«Мати жь моя рôдненькая!
Чи схочешь тутъ пановати,
Чи поѣдешь въ рôдній краи?»—
«Волю дома бѣдовати,
Якъ въ чужинѣ пановати!..»—
«Слуги жь мои та й вѣрніи!
Впряжѣть коній вороніи,
Везѣть мамку въ рôдній краи!»

5.

Чому куры не пѣете,
Чому люди не чуете?..
Турки село звоёвали,
Громадами людей гнали.
Меже ними двѣ сестриці,

Повели ихъ по жêрницѣ,
А жêрниця нôжки коле,
Чорну кровцю проливае,
Чорный воронъ залѣтае,
Тую кровцю попивае.
Сестра сестрѣ промовьяе:
«Проси, сестро, Турка-мужа,
Нехай косу росу утне,
Най до мамки меи пôшле:
Най ся мамка не фрасуе,
Най намъ вѣна не готуе!
Бо мы вѣно утратили
Пôдъ яворомъ зелененькимъ,
За Турчиномъ молоденькимъ!»

6.

(Изъ 5 разнословныхъ списковъ моихъ и Паули I, стр. 168.)

Ходитъ Турчинъ по рыночку, гей, море, бре!
Водитъ съ собовъ дѣвчиночку, гей, сердце мое!
Правитъ за ню срêбло, злото, гей, море, бре! 2, гей, сердце мое!
Правитъ срêбло не мѣрене, гей, море, бре!
А золото не важене, гей, сердце мое!
Ой знайшовся одинъ панокъ, и проч. 2.
Сыпле срêбло не мѣрене, и проч.
Та й золото не важене, и проч.
Ой взявъ же й по пôдъ пашки, и проч.
Повêвъ же й по пôдъ дашки, и проч.
Ой взявъ же й за рученьку, и проч.
Привêвъ єю до домоньку, и проч.
Ой та сѣли вечеряти, и проч.
По вечерѣ карты грати, и проч.
Єй каже постôль слати; и проч. 2.
Вона жь тую постêль слала, и проч.
Та й ревненько заплакала, и проч.
Віишовъ панокъ до кôмнаты, и проч.

Взявъ зъ дѣвчиновъ розмовляти: и проч.
«Ой Марысю, Марысенько! и проч.
Яку маєшь родиноньку? и проч.
Чи богато роду маєшь, и проч.
Що въ неволи погибаєшь?»— и проч.
«Ой мала я три братчики, и проч.
Три братчики, рôднесенькій.»— и проч.
«Де жь вони ся та подѣли, и проч.
Три братчики рôднесенькій?»— и проч.
«Одинъ пôшовъ въ Волощину, и проч.
Другій пôшовъ на Вгорщину, и проч.
Третій пôшовъ въ Туреччину.»—и проч. 2.
«Чи жь бы ты ихъ ще пôзнала, и проч.
Свои братя рôднесенькій?»— и проч.
«Вже ихъ теперь не спôзнаю, и проч.
Я въ неволи погибаю!..»— и проч.
Що теперь за свѣтъ наставъ, и проч.
Що братъ сестру не пôзнавъ! и проч.
Яка теперь годиночка, и проч.
Не пôзнає родиночка!.. и проч.

7.

Ой у мѣстѣ въ Бузановѣ
Седитъ ледѣнь у неволи,
Гей у синймъ зелѣзячку,
Та й у бѣлймъ ремѣнячку,
Седить та й до батька листьє пише,
Такъ до батька промовляє:
«Чи мешь, батьку, за мновъ дбати,
Чи мья будешь выкупяти?
Чи въ неволи поминати?»—
«Що жь бы, сынку, за тя дати?
«Ч'тыре коній вороніи,
Та й сѣдла имъ золотіи.»—
«Волѣю тя, сынку, въ неволеньцѣ споминати,
Нѣжь такъ дорого за тя дати!»—

Ой у мѣстѣ въ Бузановѣ
Седитъ ледѣнь у неволи,
Гей у синймъ зелѣзячку,
Та й у бѣлймъ ремѣнячку,
Седитъ та й до мамки листье пише,
Такъ до мамки промовляе:
«Чи мешь, ненько, за мновъ дбати,
Чи мя будешь выкупяти?
Чи въ неволи споминати?..» —
«Що жь бы, сынку, за тя дати?..» —
«Чтыре коровки риженькіи,
И съ теляты маленькіи.» —
«Волѣю тя, сынку, въ неволенцѣ споминати,
Нёжь такъ дорого за тя дати!» —
Ой у мѣстѣ въ Бузановѣ
Седитъ ледѣнь у неволи,
Гей у синймъ зелѣзячку,
Та й у бѣлымъ ремѣнячку,
Седитъ та й до брата листье пише,
Такъ до брата промовляе:
«Чи мешь, брате, за мновъ дбати,
Чи мня будешь выкупяти?
Чи въ неволи споминати?..» —
«Що жь бы за тя, брате, дати?..» —
«Чтыре волы сивенькіи,
Та й яремця новенькіи.» —
«Волѣю тя, брате, въ неволенцѣ поминати,
Нёжь такъ дорого за тя дати.» —
Ой у мѣстѣ Бузановѣ
Седитъ ледѣнь у неволи,
Гей у синймъ зелѣзячку,
Та й у бѣлймъ ремѣнячку,
Седитъ та й до сестры листье пише,
Такъ до сестры промовляе:
«Чи мешь, сестро, за мновъ дбати,
Чи мя будешь выкупяти?
Чи въ неволи поминати?..» —
«Що жь бы, брате, за тя дати?..»
«Чтыре стрижки чорненькіи,

И зъ ягняты маленькіи.. »—
«Волѣю тя, брате, въ неволенцѣ поминати,
Нёжь такъ дорого за тя дати!..» —
Ой у мѣстѣ Бузановѣ
Седитъ ледѣнь у неволи,
Гей у синûмъ залѣзячку,
Та й у бѣлûмъ ремѣнячку.

8.

(Ср. Вацл. 495.)

Седитъ гинтяй у неволи,
Та тяженько дыше,
Та до свого тата пише:
«Ци мешь, тату, выкупяти,
Ци тутъ буду погибати?»—
«Шо бы за тя, сынку, дати?» —
«Сорокъ коней въ сѣдла осѣдлати.»—
«Маю за тя, сынку, тôвко дати,
Волѣешь тамъ погибати.»—

Седитъ гинтяй, и проч.
Та до своей мамки, пише, и проч.
«Сорокъ волôвъ изъ ярмами.»—
«Маю за тя, сынку, тôвко дати,» и проч.

Седитъ гинтяй, и проч.
Та до своей любки пише, и проч.
«Шо бы за тя, любку дати?» —
«Сорокъ гусей изъ гусяти.» —
«Буду прясти, запрядати,
Буду гуси куповати,
Буду тебе выкупяти,
Зъ неволеньки ратовати.»—

Седитъ гинтяй, и проч.
Та до милой лыстье пише,
Такъ до неи промовьяе:
«Чи мешь, мила, за мновъ дбати,
Чи мья будешь выкупяти,
Чи въ неволи поминати?..» —
«Шобы, милый, за тя дати?..» —
«Не можъ, мила, тôлько изложити,
Мене вôдси выкупити!..» —
«Буду, милый, зарабьяла,
Чужу кужêль запрядала,
Буду усе продавала....
Волѣю все пострадати,
Тебе зъ вôдти выкупяти,
Нêжь маю тя въ неволенцѣ поминати.» —
«Вôдъ теперь я буду знати,
Якъ миленьку шановати!..»

9.

«Не боится мокрый дощу, а голый розбою,
А ты сѣдай, серце мое, та вандруй зо мною!» —
«Ой шо ты ся наговоривъ, ажь слухати гидко.» —
Я не можу вандровати, бо ми косу видко.»
Будемо мы вандровати черезъ Коломыю,
Та куплю тѣ рантушину, та косу укрыю.» —
«Не буду я, Козаченьку, съ тобовъ вандровати,
Стара мати, матйночка, буде бановати.»

10.

Коли Турки воёвали,
Бѣлу челядь заберали;
И въ нашюи попадоньки
Взяли они три дѣвоньки.
Єдну взяли по при кони,
По при кони на ремени,

Другу взяли по при возѣ,
По при возѣ на мотузѣ,
Третю взяли въ чорнй мажѣ...
Що ю взяли по при кони,
По при кони на ремени,
Тота плаче: «Ой Боже жь мôй!
Косо моя жовтенькая!
Не мати тя росчêсуе,
Вôзникъ бичемъ рострêпуе!..»
Що ю взяли по при возѣ,
По при возѣ на мотузѣ,
Тота плаче, тота кричить:
«Ой Боже жь мôй, нôжки мои,
Нôжки мои бѣленькіи!
Не мати васъ умывае,
Пѣсокъ палцѝ розъѣдае,
Кровця пуки заливае!..»
Що ю взяли въ чорнй мажѣ,
Тота плаче, тота кричить:
«Ой Боже жь мôй, очка мои,
Очка мои чорненькіи!
Тôлько орсакъ проходили,
А бѣлый свѣтъ не видѣли!..»

11.

Верхъ Бескида калинова,
Стоитъ ми тамъ корчма нова,
А въ тôй корчмѣ Турчинъ піе,
Предъ нимъ дѣвча поклонъ біе:
«Турчинъ, Турчинъ, Турчинойку,
Не губь мене молодойку;
Ѣде татё, одмѣнъ несе,
Одмѣнъ несе, возомъ везе,
Не дастъ вôнъ ми загинути.» —
Одмѣнойки та й не стало,
Дѣвча гôрко заплакало.

Верхъ Бескида калинова
Стоитъ ми тамъ корчма нова,
А въ тôй корчмѣ Турчинъ піе,
Предъ нимъ дѣвча поклонъ біе:
«Турчинъ, Турчинъ, Турчинойку,
Не губь мене молодойку;
Ѣде мамця вôдмѣнити,
Не дастъ в'на ми загинути.» —
Одмѣнойки та й не стало,
Дѣвча гôрко заплакало.

Верхъ Бескида калинова,
Стоитъ ми тамъ корчма нова,
А въ тôй корчмѣ Турчинъ піе,
Предъ нимъ дѣвча поклонъ біе:
«Турчинъ, Турчинъ, Турчинойку,
Не губь мене молодойку,
Ѣде милый одмѣнъ несе,
Одмѣнъ несе, возомъ везе.»
Милый прійшовъ, та й вôдмѣнивъ,
Лѣпшій милый, якъ братъ рôдный. —

12.

(Рус. 32.)

Ой сталася, стала та въ Манастерищохъ шкôдка:
Ой загубила свого мужа та поповича жѣнка.
Ой не сама жъ вона его загубила,
Тôлько къ собѣ Яненька та вôкномъ впустила.
Ой пѣютъ же куры, та пѣютъ же до дня,
Та стояла Текла зъ Яненькомъ на размовѣ:
«Ой годѣ жь бо, Текло, на розмовѣ стояти,
Та ходѣмъ до хаты, нехай перестануть собаки брехати!
Та слухай же, Текло, вже въ всѣ дзвоны дзвонятъ:
Ой ходѣмъ до дому, нехай о насъ люде не говорятъ!» —

Ой сама жъ бо Текла та дверми уходила,
А къ собѣ Яненька та вôкномъ упустила;
Ой скоро жъ бо его та вôкномъ упустила,
То заразъ бо ему сокиру вручила;
Ой скоро жъ бо ему сокиру въ руки дала,
Заразъ своего мужа на постели зарубала.
Та почавъ же Яненько та сокирою рубати,
А Текла почала лѣжникомъ та прикрывати,
А Яненько на тое зъ близька приглядае,
Єще бо на Теклу та съ тиха покликае:
«Ой годѣ жъ бо, Текло, лѣжникомъ накрывати,
Пôди до кôмнаты, та чи спитъ его мати?» —
Встала его мати, въ печи затопила,
Свого сынонька, Андруся, та не будила.
«Та чи бачишь, Яненьку, уже свѣтъ свитае...»
А Яненько вже вороного коника сѣдлае.
«Та чи бачишь, Яненьку, та вже сонце сходжае?...»
А молодый Яненько вже зъ мѣста утѣкае.
Ой старенькая мати вже й ѣсти наварила,
Свого сынонька, Андруся, та ще не будила.
Прійшла стара мати Андруся будити,
Ой не могла черезъ кровцю а нй приступити!
Скоро жь вона тôлько на ту кровъ ступила,
Ой заразъ вона таки на порозѣ умлѣла.
Ой взяли служеньки за попомъ кликати:
«Ой иди, попоньку, поповичку ратовати!» —
— Ой не йшовъ попонько, поповичку ратовати,
Лишь кинувся попонько Текли доганяти.
Ой дали жь бо знати до вôта-бурмистра,
Щобы не пустити Текли й Яненька зъ мѣста.
Ой довѣдалися та изъ замку гайдуки,
Взяли жь вони Теклу та Яненька въ руки.
Ой повели жъ Теклу черезъ Глиняпськое поле,
Та чорненькій пожаръ бѣлии ноженьки коле,
Чорная кровця та слѣды заливае,
Молодая Текла слезами ся умывае.
Ой привели Теклу передъ Замôйского пана,
Ажь тогдѣ вже Текла та уся зôвяла.
Ой на молодій Текли та высокіи брижй,

Та що на ню погляне Замôйсьскій панъ, ажь му седце дриже.
Ой на молодій Текли черчатая плахта,
Ей сподобала Теклу вся Замôйського шляхта.
Ой у четверъ рано та почали судити,
Та якъ бы мали Теклу зъ Яненькомъ губити.
А Теклинъ батенько кошикомъ гроші̂ носитъ,
Пана Замôйського низькимъ уклономъ проситъ:
«Ой рачь же, паноньку, тіи таляры взяти,
А мою дочку, Теклу, вôдъ смерти ратовати!» —
Отъ уже жь бо осуджено, щобы Теклу ні̂ сѣчено, ні̂ рубано,
Але щобы Теклу горломъ даровано!
Поповичôвъ батько кошикомъ червоні̂ носитъ,
Пана Замôйского йще пилнѣйше проситъ:
«Ой побери, пане, та червоні̂ золотіи,
Охъ тôлько ты не губи, тіи люде недобріи!» —
Ой у четверъ вже къ вечеру та почали судити,
Ой якъ маютъ Теклу зъ Яненькомъ згубити?...
Та хочай на Текли та черчатая плахта,
Ой не помогла Текли та препишная шляхта.
Та хочай на Текли та брижі̂ хороші̂,
Не помогли еи а ні̂ батеньковіи гроші̂.
Отъ уже жь бо осуджено, щобы Теклу не пущено,
Та щобъ ей головку пôдъ мечь положено.
Ой въ пятницю вывели вже Теклу губити,
А Теклина мати пôшла ся въ водѣ втопити.
Ой стояло жь тамъ два Козаченьки въ броду,
Тако й не пустили Теклиной матки въ воду:
«Було тобѣ, мати, за молоду дочку вчити,
Ой нêжели теперь на êй смерть глядѣти!»—
А Текла на смерть та спильна поглядае,
До свого Яненька съ тиха промовляе:
«Чи видишь, Яненьку, высоку могилу
Я жь бо тебе, Яненьку, люблю, съ тобою загину!
Чи видишь, Яненьку, тамъ Андрусеву яму?
Я Андруся не любила, зъ Андрусемъ не лягну!» —
Ой приплыла до береженька качка:
Та вже загинула Текла небoрачка.
Ой приплыло до береженька гуся:
Загинула Текла за поповича Андруся.

Ой приплыла до береженька трêска:
Загинула Текла, та попова невѣстка.
А на водѣ у берега похилилася липа:
Загинула Текла, красна донька Пилипа.
Ой приплыла до береженька дошка:
Отъ тамъ ходитъ та й заводитъ Пилипиха Явдошка.
А у луженьку при береженьку червона калина:
Та вже нема и не буде Данилового сына.
Ой въ пятницю молодую Теклу загубили,
А въ суботу весь день Теклу еще поминали,
А въ недѣлю на ратуши паны россудили:
«Ой добре 'сьмо учинили, же 'сьмо Теклю загубили.»
Потôмъ далѣй заказано, щобы Текли ни згадано,

13.

Три братчики рыбарчики рыбоньку ловили,
Ой не йимили щуку рыбу, лише детя йимили;
Вытягли ту детиночку та на берêжочокъ,
Пôшла слава на все село, ой на всѣхъ дѣвочокъ.
«Ой вы паны, ой вы вôты, скликайте громаду,
Що бы сесêй детиночцѣ найти рôдну маму!»
А вдарили ранесенько у голосный звонъ:
«Ой сходѣтся та до двора, паняночки всѣ!...»
Всѣ дѣвочки паняночки до двора ступали,
Та й на своихъ головонькахъ все вѣночки мали,
А молода Марисенька по затылю йде,
Та й на своêй головоньцѣ вѣнця не несе.
«Марисенько, Марисенько, чому вѣнка нема?...» —
«Болѣла мья головонька, то 'мъ го не ввила.
Ой узяли Марисеньку пôдъ бѣліи боки,
Та кинули Марисеньку у дунай глубокій.
Марисенька молоденька та якъ потопала,
Такъ до своей матѣноньки вѣрне спромовляла:
«Ой маешь ты, моя мамко, та й ще старшихъ двѣ,
Не дай же имъ таку волю, якъ 'есь дала менѣ!

Ой маешь ихъ, моя мамко, еще въ дому пять,
Не пускай ихъ по толокахъ, нехай дома спятъ!
А маешь ихъ, моя мамко, усѣхъ на всѣхъ сѣмъ,
Не пускай ихъ по музыкахъ, най седятъ дома всѣ!»

14.

(Вацл. изъ Олеська 301.)

Въ моêмъ городочку розвивъ ми ся бучокъ:
Загибъ, загибъ Нестерючокъ вôдъ поганыхъ ручокъ.
Пôшла его мати знати, де ся сынокъ подѣвъ:
Ой у Рôжнѣ, коло корчмы, зять Когутôвъ изъѣвъ.
Коли 'сь хотѣвъ, Нестерюку, на сѣмъ свѣтѣ жити,
Не йти жь було та до корчмы мêдъ, горѣвку пити;
Було жь тобѣ, Нестерюку, у лѣсѣ седѣти,
Абы тебе не бачили Когутовй дѣти.
Ой ковала зазулиця въ лѣсѣ при обочи:
Якъ ударивъ гицель плазомъ, выскочили очи.
Ой а того Нестерюка долѣвъ Рôжномъ взяли:
Кровця капле, рѣчка тече, де опроваджäли.
Несли того Нестерюка, стали спочивати:
Якъ уздрѣли побратими, взяли умлѣвати.
Ой якъ несли Нестерюка поклали на розѣ:
Ишовъ его дѣдё зъ мѣста, умлѣвъ на дорозѣ:
«Ой ци сесе весêльечко, ци сесе толока?
А кому жь ты докучила, детинко солодка?!..
А ци сесе весêльечко, ци сесе 'рьстины?
Вже мы съ тобовъ, мôй сыночку, во вѣкъ розлученй!»
Ой понесли Нестерюка по пôдъ Фудуговы:
Уже того Нестерюка на брамѣ пороли.
Они жь его потрошили и головъ лупали:
«Бодай же васъ, дурнеюки, кайданы спôткали!
Ой щобы васъ, вражй дѣти, кайданы побили!
Вы сынкови, Степанкови, житьечко уймили!» —
Задзвонили въ ч'тыры звоны на святîмъ Николи,
Исховали Нестерюка у Жидôвськiй школы.

Коло тои, каже, школы зробили причêвки,
Абы тобѣ, Нестерюку, лехкй супочѣвки;
А на тотихъ причêвочкахъ зродила ожина;
А вже тобѣ, Нестерюку, спѣвонка зложена.
Ой у саду, у садочку зазуля ковала,
Тоту собѣ спѣваночку сестричка складала,
Вона собѣ искладала, все еѣ спѣвала,
Щобы брата, Степаночка, та не забувала.

15.

Ой учера изъ вечера, ще куры не пѣли,
Прійшовъ Якимъ до вдовоньки, люде не видѣли.
«Добрый вечеръ, Марисенько, добрый вечеръ, серце!...»
Вона ему вôдповѣла: «Забій жêнку перше!
Я забила чоловѣка, а ты забій жêнку,
Обое 'сьмо молоденькй, пôдемъ па вандрôвку.»—
Прійшовъ Якимъ до домоньку, та й взявъ жêнку бити,
Катаринка, якъ зазулька, взяла ся просити:
«Не жäль же ми, Якимоньку, що 'мъ ся не набула,
Тôлько ми жäль, Якимоньку, що 'мъ тѣ щира була.
Не жäль же ми, Якимоньку, що'мъ ся не нажила,
Тôлько ми жäль, Якимоньку, що мала детина.»
Ой ударивъ у грудоньки, рештy кулаками,
Та й затягнувъ пôдъ лавицю, та накривъ платками.
Прійшовъ Якимъ до вдовоньки: «Добрый вечерь, серце!»—
Вона ему вôдповѣла: «Сховай жêнку перше!» —
«Поставивъ бы 'мъ ю пôдъ грубу, скажутъ загорѣла;
Затягну й въ сухй лозы, скажутъ, що вдурѣла.» —
Прійшовъ Якимъ до домоньку, та сѣвъ си въ куточку:
«Нема жь моêй Катаринки выпрати сброчку!»—
Прійшовъ Якимъ до домочку, сѣвъ си конець стола,
Нагадавъ си Катаринку, ажь му тече съ чола.
Пôшовъ Якимъ до вдовоньки, ставъ наказовати,
Не даеся Марисенька личка цѣловати.
Прійшовъ Якимъ до корчмоньки, напився горѣвки,
Выкрикае на Марисю: «Збавила 'сь ми жêнки!»...

16.

(Вацл. изъ Олеська 490.)

Чи чули вы, добрі люде, такъ новиночку,
Ой що забивъ Кулиничь сынъ Прокопову дочку.
Якъ вôнъ ею та й забивавъ, вона ся просила:
«Не бій мене, Степаночку, ще' мъ ся не нажила!
Не бій мене, Степаночку, ты мôй чорнобривый,
Ой бо мені, Степаночку, съ тобою свѣтъ милый!» —
«Буду, мила, тя рѣзати, буду пробивати,
Буду твои чорні очи на нôжь выберати.
Не нажила 'сь ся, негôдна, и не будешь жити,
Ой пôдешь ты еще нынѣ въ сиру землю гнити.» —
«Бѣгай, хлопче, бѣгай, малый, дай до неньки знати,
Ой най же ми в'на не дае марне загибати!» —
Ой якъ пôрвавъ ю Кулиничь за бѣліи руки,
Вточивъ въ нею сокироньку, задавъ еи муки.
Якъ на полѣ, якъ на полѣ маковка бренѣла,
Ой такъ нашій Степанисѣ головка злетѣла.
Прійшовъ Степанъ до домочку, та й взявъ повѣдати:
«Зарѣзавъ 'емъ, мати, жêнку, що маю дѣяти?» —
«Ой утêкай, мôй сыночку, въ чужу сторону,
Щобы тебе не зловили на лиху долêчку.» —
Ой розислывъ панъ окомонъ панськіи Козаки:
«Де найдете Кулиничôвъ, вяжѣтъ якъ собаки!» —
Ой якъ выйшла Кулиничка, та й на мостѣ стала,
А каждому Козакови по таляру дала:
«Ой нате жь вамъ по таляру, горѣвки напійте,
Якъ найдете мого сынка, не дуже жь го бійте,
Ой нате жь вамъ по таляру, ще дамъ по другому,
Якъ найдете мого сынка, не ведѣтъ до дому!
Втêкай, втêкай, мôй сынюньку, горами, лѣсами,
Не сходися, мôй сынонько, съ псами Козаками!» —
Ой въ Товмачу середъ мѣста выросла ялиця:
Не вкажешь ты, Кулиничу, вже до нêго лиця!» —
Ой якъ злапали Степана та й руки звязали,
До тяжкои го неволи на вѣки вôддали.

17.

(Ваил. изъ Олеська 499.)

Въ Голйградахъ на пущинье сталася публйка:
Зарубала Парасуня свого чоловѣка.
Ой у четверъ та й шлюбъ брала, въ недѣлю гуляла,
А зъ вечера изъ пôзненька Иванка зрубала,
Бо съ Семеномъ Гапюкомъ едну раду мала.
Ишли вони та изъ думки, зайшли до комôрки,
Дали му ся та й напити доброи горѣвки;
И скипочку засвѣтила, и сокирку взяла,
Тогды стала та й думати, якъ бы го рубала?
Якъ вона го та й рубала, вôнъ ся въ неи просивъ:
«Не рубай мья, Парасуню, ще 'мъ съ тобовъ не живъ!»
А молода Парасуня того не слухала,
Вôдвйнула праву ручку, Иванка затяла.
Ой затяла Иваночка въ саму головочку,
Сама пôшла до комôрки скинути сорочку.
«Ой чого тѣ, Парасуню, сорочка кървава?
Ой вѣдай ты, Парасуню, Иванка зрубала?..
Теперь будешь, Парасуню, та й мати пригоду,
Порубала 'съ Иваночка, та пустила 'съ въ воду.» —
Нема, нема Иваночка цѣлыхъ недѣль шесть,
Нйгде нйкто за Иваночка пичогъ не приповѣсть.
Ой не ходи, старый дѣду, зъ лѣской пю пôдъ горы,
Ой выплынувъ Иваночко на Делйвське поле.
Дають знати до Голйградъ та й Делйвскй люде:
«Семенъ Гапюкъ съ Параскою несчасливый буде!»
Ой узяли Парасуню публичне карати,
Не хоче ся Парасуня за Иванка признати.
Ой узяли Парасуню ажь до Станйслава,
Ажь тамъ буде Парасунй справедлива справа.
Ой казали Парасунй передъ Нѣмцй стати,
Втогды взяла Парасуня всю правду казати.
Въ Станйславѣ на ратуши малёванй квѣты:
Семенъ Гапюкъ съ Параскою посиротивъ дѣти!
Ой узяли Парасуню пю пôдъ обѣ силы,
Повели ю за Станйславъ, та й тамъ повѣсили.

18.

Ой злетѣли два голубы та зъ лѣса на села:
Чогось наша шенкарочка сумна, невесела?..
Ой бо шенкарь пôде въ мѣсто, та днує, ночує,
А шенкарка, Євдосенька, все дома бѣдує.
Не тому то шенкарочка сумує, сумує:
Вона своему шенкареви смертоньку готує!..
Ой та прійшовъ шенкарь зъ мѣста, сѣвъ си конець стола:
«Подай, мила, ѣсти, пити, бодай 'есь здорова!...» —
Пôшовъ шенкарь молоденькій на другій шенкъ пити,
А шенкарка, Євдосенька, сокиру острити.
Якъ сокиру выострила, сокиру сховала,
Все своему шенкареви правды не казала.
Прійшовъ шенкарь изъ коршмоньки, взяли ся сварити,
А були тамъ люде въ коршмѣ, стали говорити:
«Ходѣмъ же мы, товариші, на другій шенкъ пити,
Бо тутъ бѣда, хоче шенкарь шенкарочку бити.» —
А шенкарка якъ то вчула, та стала казати:
«Идѣтъ собѣ, люде, съ хаты! Бо мы мемо спати.» —
Ой лѣгъ шенкарь на постели, шенкарка въ запѣчку,
Не встигъ шенкарь задрêмати, вона зажгла свѣчку.
Ой якъ вона зажгла свѣчку, та й стала думати:
Чи шенкаря порубати, чи ще погуляти?..
Ой свѣтится бѣла свѣчка, в'на взяла гадати:
«Поможи ми, діяволе, шенкаря зрубати!...»
Затяла го разъ въ голову, а двичû у груде....
А детя ся прохопило: «Що то, мамо, буде?..» —
Вона була молоденька, того ся злякала,
Вже у дверй не трафила, вôкномъ утêкала.
Ой прибѣгла до матêнки: «Пускайте жь до хаты!
Якûсь прійшли гайдамахи шенкаря рубати.
Єи мамка стара була, та ся здогадала:
«Вѣдавъ же ты, Євдосенько, сама го зрубала?!.»—
Ой фартушокъ обипяла, чоботоньки вбула,
А скоренько, та борзенько до дзвôницѣ дула.
Якъ прибѣгла до дзвôницû, взяла въ звоны бити,
А взяла ся Тужилôвська громада сходити.

А най бы то съ Тужилова, а то зо всѣхъ сторонъ:
Почорнѣла Євдосенька, якъ чорненькій воронъ.
А взяли ся исходити, взяли судъ судити:
Треба тебе, Євдосенько, ажь до Львова взяти...» —
Ой шенкаря молодого на лаву вберають,
А шенкарку, Євдосеньку, до двора волають.
«Дяковать ти, моя мамко, якъ есь мня навчила,
Теперь же я, молоденька, у Львовѣ зогнила!..
Дяковать ти, моя мамко, за таку науку,
Теперь я йду, молоденька, до Львова на муку!» —
Выйшла жь вона передъ порôгъ, на колѣна впала:
«Теперь же я, кумки-любки, на вѣки пропала!» —
Выйшла жь вона за ворота, хусточковъ майнула:
«Ой тôлько жь я, кумки-любки, въ Тужиловѣ була.
Волѣла 'сь мня, моя мамко, сêмь разъ на день бити,
Нêжь мала я, молоденька, карами робити!...»
Пôшовъ шенкарь молоденькій въ сиру землю гнити,
А шенкарка, Євдосенька, карами робыти.
«Лѣпше жь тобѣ, шенкарочку, въ сирій земли́ гнити,
Ой якъ менѣ, молоденькій, карами робити.» —
За шенкаромъ молоденькимъ дзвонами кивають,
А шенкарку, Євдосеньку, кôньми розтягають.
За шенкаромъ молоденькимъ отець, мати плаче,
Надъ шенкарковъ, Євдосеньковъ, чорный воронъ краче!..»

19.

(Рус. 22. — Паули II, 6.

Ой нема въ селѣ, йно одна вдовонька,
Та є у неи найкращая дѣвонька.
Ой годьмося, товаришеньку, годьмо,
Та до тои дѣвчиноньки на залёты ходьмо!» —
Взяли до неи оба парубоньки ходити,
Взяли ся за ню оба товаришеньки сварити.
Попович каже: «Та дѣвка моя буде.» —
Вдовинъ сынъ каже: «Хиба мене не буде.» —
Попович каже:» Ходѣмъ ся прубовати,

Котрый мы маемъ тую дѣвчину взяти!» —
А въ зеленôмъ городочку два явороньки гнутся:
За дѣвчину молоденьку два парубки бьются.
Вдовинъ сынъ говоритъ: «Та вже погодѣмо!
Не такъ то мы, товаришу, той побоецѣ строймо.
Ой ходѣмо, товаришу, на долину рôвну,
Тамъ одинъ другому право въ серденько мѣрмо.
А якъ мы выйдемо на широку долину,
Тамъ мы собѣ покажемо хорошу дѣвчину.
А якъ мы выйдемо на широкое поле,
Тамъ одинъ другого най копѣеньковъ сколе!» —
Поповичь ставъ си на высокôй могилѣ,
А вдовинъ сынъ ставъ си на широкôй долинѣ;
Поповичь стрѣливъ, долину перестрѣливъ,
Вдовинъ сынъ стрѣливъ, въ саме серденько вцѣливъ.
«Отъ тожь тобѣ, поповичу, хорошая дѣвка,
Ой у твоимъ серденьку калиновая стрѣлка!»
Бодай тая калинонька нѝкды не родила,
Що такъ марне поповича изъ свѣта згубила!..
Ой за поповичомъ дзвоны ся розщибаютъ,
А вдовинъ сынонька тратити гадаютъ.
За поповичомъ усѣ вже звоны звонятъ,
А вдовинъ сынонька тратити выводятъ.
«Стôйте, панове, стôйте, ще мене не тратѣте!
Ой пишѣте листоньки, та до братчика шлѣте!» —
А братчикъ читае, назадъ вôдселае:
«Якъ мôй братъ наробивъ, нехай такъ вôдбувае!» —
«Стôйте, панове, стôйте, ще мене не губѣте!
Ой пишѣте листоньки, до сестроньки шлѣте!» —
А сестра читае, назадъ вôдселае:
«Якъ мôй братъ наробивъ, нехай такъ вôдбувае!» —
«Стойте, панове, стôйте, ще мене не губѣте!
Та пишѣте листоньки, до матенки шлѣте!» —
Матенка читае, ще борше вôдселае:
«Най ми панове хоть годинку зачекаютъ!» —
Матенка ѣде, хусточковъ махае,
Свого сына миленького червôнцями обсыпае.

* * *

Въ вдовиного сына на весѐлью скачуть,
А поповичеви у головкахъ плачуть;
Вдовиного сына та до шлюбу ведуть;
А поповича пôдъ мораву везуть,
Вдовинъ сынъ буде та й на свѣтѣ жити,
А поповичь пôдъ моравою гнити...

* * *

Пôшовъ вдовинъ сынъ пôдъ могилу орати:
«Чей же я забуду за поповича гадати?...» —
Ой взялася го до серденька туга:
«Выпрѣгай, хлопче, воронъ коника съ плуга!» —
А молодый хлопецъ ставъ, коня выпрѣгае,
Ой вдовинъ сынонько на могилѣ омлѣвае.
«Не подобонька моя, не подобніи рѣчи,
Съ пôдъ могилоньки та до милои бѣгчи!..»

20.

Чи чули вы, люде добрiй, о такой новинѣ,
Що убито Петруся въ глубокій Джулинѣ.
За що жь его та забили? — За вельможну паню,
Що свого пана мала, — Петруся кохала.
«Ой идѣть ми та, служеньки, по того Петруся,
Нехай менѣ вôнъ заграе, я увеселюся!» —
По пять разôвъ на день за нимъ посылала,
А за шестымъ разомъ сама пріѣхала:
«Ба що ты, Петрусю, ба що ты гадаешь,
Та чому жь ты мене вѣрне не кохаешь?» —
«Заразъ, вельможна, вчиню твою волю,
Сѣдаю, вельможна, въ кариту съ тобою.» —
Три свѣчечки испалало, нймъ ся нарадили,
А четверта допалала, нймъ договорили.
Кохалися вони три четверти року,
Докъ ся не дôзнали вѣрнй слуги зъ боку;
А якъ ся дôзнали, пану дали знати,
Що ходила панй съ Петрусѐмъ до хати.
А учувъ же тое слуга пана того:

«Треба ми сѣдлати коня вороного,
Треба ми здоганяти пана молодого.» —
Ой здогонивъ пана на тёсовôмъ мостѣ:
«Вертай, вертай, пане, е у тебе гостѝ!..» —
«Ой слуго жь мôи̂ вѣрный, не кажи жь ми того!
Бо моя панѝ шляхетна, роду не такого,
Щобы полюбила хлопця лядакого!» —
«Ахъ, пане жь мôй, пане, коли ми не вѣришь,
То зъ нового лука въ мое серце стрѣлишь.» —
«Ступай, ступай, сивый коню, спорою ступою,
Ой чей же мы ще застанемъ Петруся въ покою!» —
Подивився Петрусь въ горѣшну кватиру:
«Ой, вельможна панѝ, вже панъ на подвôрю!» —
Подивився Петрусь въ кватиру очима:
«Ахъ, вельможна панѝ, смерть ми за плечима!» —
А вдарився Петрусь у стôлъ головою:
«Панѝ вельможная, пропавъ я съ тобою!» —
Ой пустився Петрусь у жупанъ вберати,
Сыплются гайдуки якъ маку до хаты.
Крикнула вельможна: «Утёкай, серденько?» —
А вôнъ до порога — вже було тяженько...
Ходивъ вôнъ до панѝ три четверти року,
Взявъ за то вôдъ пана зъ рушницѝ по боку.
Взяли го, звязали, та кинули въ воду:
«Було не кохати еймости молоду!» —
Ой взяли Петруся пôдъ бѣліи боки,
Вкинули Петруся у дунай глибокій,
Съ каменёмъ кинули на глибоку воду:
«Отъ то жь ти, Петрусю, за хорошу вроду!
Петрусю, Петрусю! що волишь чинити,
Чи на дунай плысти, чи на хлѣбъ робити?...»
Прійшла его мати, на порозѣ вмлѣла:
«Панѝ вельможная! десь ми сына дѣла!...
Я тобѣ казала, охъ, ты, мой сыноньку,
За вельможну паню дась ты головоньку!..» —
«Не плачь же ты, мати, нехай все я плачу,
Черезъ твого сына житье свое втрачу!» —
Казала вельможна громаду зберати,
Казала Петруся въ дунаю шукати.

«Ой якъ не найдете, вѣкъ буду плакати,
А якъ го найдете, дайте жь менѣ знати,
Щобы 'мъ приходила его вôдвѣджати!» —
Шукали Петруся день и три годинй,
Ой, найшли Петруся въ глубокôй долинѣ.
Найшли Петруся въ глубокôй рѣцѣ,
Положили его въ селѣ на улицѣ.
Стала вся громада та гадку гадати,
Якъ бы вельможнôй панй дати знати.
Скоро вельможнôй пани дали знати,
Заразъ вельможная стала ся вберати.
Вдѣла на себе та жупанъ синенькій,
Увила головку въ рубокъ тонесенькій;
Пôшла вельможная густыми лугами,
Умывала личко дрôбными слезами.
Тонку спôдниченьку дуже замачала,
Бѣліи нôженьки на камѣнь щибала.
Прійшла вельможная тѣло навѣщати,
Ахъ! ажь тамъ плаче Петрусева мати.
«Та не плачь, матусю! Бо уже я плачу,
Я за тоимъ Петрусемъ житье свое трачу.
Де жь твои, Петрусю, спадки дорогіи,
Що 'мъ ти куповала кождои недѣлй?» —
Та дала вельможна три тисячй грошій,
Ой щобъ исправити похоронъ хорошій.
А въ суботу весь день во всѣ дзвоны грали,
Въ недѣлю при службѣ Петруся ховали.
Нй отець, нй мати Петруся ховала,
Но вельможна панй червôнцй сыпала.
«Сховайте Петруся, збудуйте му ганокъ,
Щобы люде знали, що бувъ мôй коханокъ!...»

21.

(Вац. изъ Олеська 493.)

Ой у мѣстѣ Богуславѣ тамъ черная хмара,
Танцёвала компанія Канёвского пана.
Ой ходитъ же панъ Каньовскій та помеже танцѝ,
Потискае боднарôвну за бѣліи палцѝ.
А сказали боднарôвнѣ Богуславскѝ люде:
«Втêкай, втêкай, боднарôвно, лихо тобѣ буде!» —
Ой втêкала боднарôвна помеже домами,
А за нею жовнѣрія зъ голыми шаблями.
Гнали, гнали боднарôвну, не могли дôгнати,
Ой ажь мусѣвъ панъ Канёвскій за нею стрѣляти.
А въ нашои боднарôвны шовкова мережка:
Куда вели боднарôвну кървава ей стежка.
А въ нашои боднарôвны за косами квѣтки:
Куда ею провадили, кървавѝ ей слѣдки.
Казавъ ею та принести коло свого двора,
Казавъ ею положити на середъ подвора.
Оглянувся панъ Канёвскій, почавъ жаловати:
«Хорошое дѣвча було, мусѣвъ е'мъ стрѣляти!» —
Ударився старый боднарь у стôлъ головою:
«А вже жь ми ся не видѣти зъ милою донькою!» —
Вдарилася боднариха по полахъ руками:
«Дѣтки жь мои красненькіи, пропала жь я зъ вами!...» —
Ой а казавъ панъ Канёвскіи конѝ закладати,
А молодôй боднарôвнѣ у всѣ дзвоны грати.
Ой та узявъ панъ Канёвскій зъ мѣста выѣзджати,
Казавъ тую боднарôвну красно поховати.
Ой исказавъ панъ Канёвскій сто червоныхъ дати,
Щобы его боднарôвну красно поховати.
Ой исказавъ панъ Канёвскій рублѝ помѣняти,
Абы его боднарôвнѣ три дни выдзвоняти.
А въ нашои боднарôвны пôдъ вôкнами гôлѝ:
Вже жь по нашой боднарôвнѣ въ церквѣ зазвонили.

22.

Ой въ мѣстечку Берестечку танчикъ дѣвокъ ходитъ,
Лишь найкраща боднарочка усѣмъ передъ водитъ.
Ой пріѣхавъ панъ Канёвскій, на «Добрый день!» дає,
А найкращу боднарочку дъ собѣ пригортає.
А пустився панъ Канёвскій личко цюловати,
Ой стала жь бо боднарочка вôдъ него втѣкати:
«Волѣвъ бы 'сь мня панъ Канёвскій въ полѣ пострѣляти,
Якъ при панахъ сенатаряхъ личко цюловати!» —
Вона пану Канёвскому та жарту не знала,
Та старого Канёвского по лицю затяла.
Говорили исъ тихонька старенькіи люде:
«Ой утёкай, боднарочка, бо не гараздъ буде!..» —
Боднарочка якъ стояла, взяла утёкати,
Ой ажь казавъ панъ Канёвскій та за нею гнати.
А втёкала боднарочка изъ страху якъ пяна,
За невъ, за невъ два Ляшеньки Канёвского пана.
Якъ узяла утёкати тыми долинами,
За невъ, за невъ два Ляшеньки зъ голыми шаблями.
Оденъ иде трепотячи, другій иде тихо:
«Зажди, зажди, боднарочко, ой бо буде лихо!» —
Здогонили боднарочку на кленовôмъ мостѣ:
«Чекай, чекай, боднарочко, мы вôдъ пана гостѝ.»
Ой имили боднарочку за жовтіи косы:
«А вже жь тобѣ, боднарочко, гуляточки доси!»
Ой узяли боднарочку, за бѣлую руку:
«Ступай, ступай, боднарочко, та мешь мати муку!» —
Гей, привели боднарочку, на порôгъ ступаютъ:
А старому Канёвскому лучокъ набиваютъ.
Гей, якъ стрѣливъ панъ Канёвскій право съ по пôдъ уха —
Вчинилася боднарочка и пяна и глуха.
Гей, упала боднарôвна съ порога до хаты,
Ой припала дъ бонарôвнѣ єи рôдна мати!
Гей, упала боднарôвна зъ избы до свѣтлицѝ,
Ой припали дъ боднарôвнѣ рôдніи сестрицѝ.
Ой уходитъ старый боднарь до новои хаты,
Десь тамъ лежäтъ его доньки дорогіи шаты.
А вдарився старый боднарь по полахъ рукою:

«Наложила моя доньця за вѣкъ головою!» —
А вдарився старый боднарь по полахъ руками:
«Дѣти же мои уродливѣ, бѣда жь менѣ зъ вами!...
Не стôй, коню, коло плота, не дамъ тобѣ сѣна,
Бо вже мою, каже, дочку срêбна куля зъѣла!
Не стôй, коню, коло плота, не дамъ ти оброку,
Ой вже моей, каже, дочцѣ срêбна куля въ боку!» —
А узяли боднарочку по пôдъ бѣлі боки,
Вôтакъ вергли боднарочку на дунай глубокій.
Та узяла боднарочка на спôдъ потопати,
Взяла вона до мамочки съ тиха промовляти:
«А маешь ихъ, моя мамко, та ще старшихъ двѣ:
Не дай же имъ таку волю, яку 'сь дала менѣ!
А маешь ихъ, моя мамко, отъ бо дома пять, пять:
Не пускай ихъ на гулянку, та най дома спять, спять!..»

23.

Ой дѣвчата, небожата, пшеничка не жата,
Ой пôдѣте, поглянѣте, пшеничку пожнѣте!
Пшениченька зелененька, не часъ её жати,
Обѣцявся панъ Канёвскій бондарôвну взяти.
Въ славнôмъ мѣстѣ Берестечку коменда стояла,
Молодая бондарôвна въ ратуши гуляла.
Въ славнôмъ мѣстѣ Богуславку танокъ дѣвокъ ходитъ,
Молодая бондарôвна въ самъ передъ ихъ водитъ.
Гей, прїѣхавъ панъ Канёвскій, всѣмъ дѣвонькамъ чоломъ давъ,
Молодую бондарôвну обнявъ и поцѣловавъ.
Гей, шептали старі люде до себе потихо,
Щобъ входила бондарôвна, бо буде ей лихо.
Утêкала бондарôвна помеже домами,
А за нею два Козаки зъ голыми шаблями.
Догонили бондарôвну на широкимъ мосту:
«Шкода жь твого, бондарôвно, хорошого взросту!» —
Гей, узяли бондарôвну за бѣленьку руку,
Та повели къ Канёвскому на велику муку.

Гей, росказавъ панъ Канёвскій пѣсенёкъ спѣвати,
Самъ сѣвъ собѣ на лôжечку лучокъ натягати.
Въ славнôмъ мѣстѣ Богуславку славнѣйша прилука;
Бо застрѣливъ панъ Канёвскій бондарôвну зъ лука.
На молодôй бондарôвнѣ шовкова мережка:
Куда несли бондарôвну кровавая стежка.
Ой стояла бондарôвна зъ вечера до ранку,
Ажъ росказавъ панъ Канёвскій выкопати ямку;
И росказавъ панъ Канёвскій музыки скликати,
Молодôи бондарôвнѣ до гробу зограти.
Гей, укинувъ панъ Канёвскій червôнця до гробу:
«Ото жь тобѣ, бондарôвну, за твою уроду!» —
На молодôй бондарôвнѣ шовковая плахта:
Заплакала та за нею вся тамтешна шляхта.
«Бодай того Канёвского нещастья спôткало,
Гей, що намъ черезъ него такой дѣвчины не стало!» —
Ударився старый бондарь по полахъ рукою:
«Наложила моя дочка за всѣхъ головою!»
А старая бондариха дуже умлѣвала,
Бо своеи дочереньки дуже жаловала.
Вдарилася бондариха по полахъ руками:
«Казала я тобѣ, доню, не стôй зъ Козаками!»

24.

(Вацл. изъ Олеська 500.)

Въ славнымъ мѣстѣ Репучинцёхъ не слава ся стала,
Счӓровала Парасочка вдовиного Йвана.
«Ой ты, дядю, та й ты, нене, оженѣте мене,
Бо якъ я ся не оженю, нема людей зъ мене.
Ой ты дядю, та й ты, нене, не бануй на мене,
Бануйте вы на Парашку, шо чӓруе мене.
Вона мене чӓровала, нйчогъ не казала,
Лише мому серденькови тяжкій бôль задала.» —
Ой якъ пôшли, та якъ дали его мамцѣ знати,
Стала за нимъ его мамка дуже омлѣвати.

«Мамко жь моя старенькая, не плачъ за мновъ дуже,
Та не ходи по ворожкахъ, бо вмераю уже.
Мамко жь моя старенькая, буду тя просити,
Пôди менѣ по парубки, буду ся пращати!» —
Та якъ прійшли парубочки, шапки поздôймали:
«Черезъ що ты съ свѣта гинешь, вдовиный Иване?» —
«Приступѣтся, братя, ближче, буду вамъ казати:
Де любите дѣвчѣ вѣрне, не идѣтъ до хаты!
А я не бувъ у дѣвчины, лишь разъ на порозѣ,
А вже мене тутъ бачите на Божій дорозѣ.
Кладѣтъ мене, мои братя, на бѣлу подушку!
Пôдѣтъ менѣ приведѣте Парасуню душку!» —
Ой якъ прійшла Парасуня, стала у порога,
Заболѣло Иваночка серце, тай голова.
Ой якъ прійшла Парасочка, у порога стала:
«Прошу я тя, Парасочко, будь на мня ласкава!
Парасочко солоденька, ты моя миленька!
Ци ты мене счѣровала, ой ци твоя ненька?...» —
«А ні́ я тя счѣровала, а ні́ моя ненька,
Хибань тебе счѣровала сусѣда близенька.
А ні́ я тя счѣровала, а ні́ моя матка,
Чѣрують тя чорні́ очи, головочка гладка.» —
«Парасочко солоденька, кобы 'сь ми сказала,
Ци ты зѣльемъ, ци корѣньемъ мене счѣровала?» —
«Ой ні́ зѣльемъ, ні́ корѣньемъ тебе счѣровала,
Лишь 'емъ тобѣ коло корчмы двѣ яблучцѣ дала...» —
Ой поплыла долѣвъ водовъ вербовая ключка:
«Ой минули, Парасочко, солодки яблучка!...» —
«Ци минули, не минули,—я яблучка ѣла:
Я зъ Иванкôмъ вѣрне жила, правды не повѣла!» —
Присудили Парасочку на штуки рубати,
Але впросивъ Иваночко тое даровати.
«Выставте ми, мои братя, высоку могилу,
Щобы люде о томъ знали — за Парасю гину!»

25.

Въ четверъ Магдуня зъ Николовъ гуляла,
А на того Звѣранского усе поглядала.
«Магдуню, Магдуню чо ся поглядаешь?
Вѣдай же ты зо Звѣранськимъ о вандрôвцѣ гадаешь?» —
Пріѣздитъ Звѣранській, та й ставъ за вороты:
«Выйди, выйди, Магдуненько, хоть поговорити!» —
Не выходитъ Магда, выйшла еи мати:
«Кому треба Магдуненьки, най иде до хаты!...» —
Выйшла, выйшла Магда съ хаты, та й стала.... думае,
Якъ же съ такимъ вандрувати, коли жêнку мае?...
«Магдуню, Магдяню, не бôйся нй за що:
Объѣдемо всю Вкраину, та и Пôльску Цѣсарську.» —
Пріѣздитъ Звѣранська та въ пущинье рано,
Подивится до коморы, всё позаберано.
Забравъ грошй, забравъ скрынй, та й бѣлу постêвку:
«Ой вѣдай же панъ Звѣранській пôшовъ на вандрôвку?..
«Ой вы вôты, атаманы, панскіи гайдуки!
Якъ спôймете Звѣранського, рубайте на штуки!
Никола, Никола, съ кимъ Магда гуляла?
Съ кимъ вона гуляла, съ кимъ вона пивала?..» —
«Ой зо мновъ вона гуляла, зо мновъ вона пивала,
Нйкды менѣ Магдуненька правды не сказала....» —
Никола, Никола дуже зажурився,
Не обѣдавъ, не вечерявъ, та й ще розболѣвся.

26.

(Вацл. изъ Олеська 483.)

Ой служила Настя въ пана
Чтыри роки не выдана,
Та й ся съ паномъ покохала,
Такъ що панй въ тôмъ не знала.
Пôшла Настя по водицю,
Єи панй запытала:
«Чомъ ты, Насте, смутна ходишь?
Чого, Насте, вѣрне плачешь?

По воду йдешь, не спѣваешь,
Та де станешь, все думаешь?» —
«Панй моя ласкавая!
Я бы 'мъ тобѣ щось сказала,
Ой кобы 'мъ ся не бояла.
Збераюся съ паномъ прѣчки
Противъ темненькои нôчки.» —
Скоро панй тое вчула,
Взяла Настю за рученьку,
Завела ю въ темниченьку.
Ой иде панъ съ корчмы пянъ,
До мѣсяця промовляє:
«Ой, мѣсяцю, перекрою,
Та оствѣти Настю мою!
Ой мѣсяцю, мѣсяченьку,
Свѣти Настѣ въ темниченьку!» —
Ой приходитъ до домоньку,
Панй его пытаєся:
«До кого ты промовляєщь?» —
«До мѣсяця, моя панй.»
«Та що же ты до мѣсяця,
До мѣсяця промовляєшь?» —
«Ой мѣсяцю, перекрою,
Свѣти панй до покою!
Ой мѣсяцю, мѣсяченьку,
Свѣтй панй въ свѣтличеньку!» —
Дала панй вечеряти,
По вечерѣ лягли спати.
Панй встала, та й ся вбрала,
Вѣрнй слуги побудила;
Въ праву ручку зажгла свѣчку,
Въ лѣву ручку мечикъ взяла,
Вывела ю на улоньку,
Стяла еи головоньку.
Рано, рано, пораненьку,
Изгнавъ панокъ громадоньку
Городити кошароньку.
Выйшли, выйшли громадоньки,
Не городятъ кошароньки.

Казавъ панокъ позганяти,
Щобы ямку выкопати,
Милу Настю поховати.
Тамъ, де були бѣлй ноги,
Тамъ выросли два яворы;
А де були бѣлй руки,
Тамъ выросли двѣ сосноньки;
А де були чорнй косы,
Тамъ выросли жовтй лозы;
А де було бѣле тѣло,
Тамъ выросло красне кійло.

27.

Ой зійшли, зійшли двѣ зôрниченьки яснй,
Ой вандровали два Козаченьки краснй.
Ей вандровали, та й съ собовъ говорили:
«Де бы мы собѣ дѣвчину пôдмовили?» —
Ой вандровали зô Львова зъ города,
Тамъ пасла гуси дѣвчина молода:
«Покинь, дѣвчино, гусоньки завертати,
Та ходи зъ нами, Козаками, будешь пановати!» —
«Охъ пôшла бы я, два Козаченьки, зъ вами,
Кобы жь то я ся зрадоньки не бояла.» —
«Ой вѣрь же ты, дѣвка молода, на молодецьке слово:
Я еще не зрадивъ на сêмъ свѣтѣ нйкого!» —
Не дôйшовъ Козакъ до вышневого саду,
Охъ, зробивъ же вôнъ надъ дѣвчиною зраду!..
«Ой де жь ся дѣло, Донче Козаче, молодецьке слово,
Охъ, що ты казавъ, що ты не зрадивъ на сêмъ свѣтѣ нѣкого?» —
Ой коли жь ты ся, дѣвко молода, такъ зрадоньки бояла,
Чому жь 'есь съ собовъ, молода дѣвко, два рубочки не брала,
Ой одень рубочокъ головку завити,
А другій рубочокъ детину повити?» —
«Або жь то мене, Донче Козаче, моя мамка вдавала,
Що я съ собовъ, съ собовъ молодовъ бѣлй рубочки брала?
Ой не вдала жь мене мамка моя, сама то моя воля,
Охъ, побила жь мене, мене молоду, та нещасная доля!»

28.

Вандровало пахоля
Съ Кіева до Львова,
Пыталося дороги
До коршмоньки новои,
Де коршмонька новая,
Де шенкарка молодая.
«Шенкарочко молода,
Давай пива, дай вина!»—
«Якъ я тобѣ вина дамъ,
Коль на тобѣ злый жупанъ?» —
«Давай вина на вѣру,
Пиши собѣ на стѣну!
Не дивуйся на жупанъ:
Є у мене грошій збанъ.» —
«Коли въ тебе грошій збанъ,»
Я за тебе доньку дамъ.» —
У коршмѣ ся пôзнали,
А въ церквѣ ся звѣнчали.
«Моя мила, миленька,
На личеньку бѣленька!
Повѣджь менѣ правдочку,
Я кого ты родочку?..» —
«Я зô Львова попôвна,
На прêзвиско Карпôвна.
«А мôй милый, миленькій,
На личеньку бѣленькій!
Повѣджь же ты правдочку,
Я кого ты родочку?..» —
«Я зô Львова попович,
На прêзвиско Карпович.» —
«Щобъ мачуха не жила!
Сестру зъ братомъ звѣнчăла!..» —
«Ой будь же ты, сестро, тутъ,
А я пôду въ божу путь,
Я ся пôду пытати,
Якъ ся грѣхôвъ спасати.»

29.

Пôшла дѣвчина рано до млина,
Зо млина ишла, вѣночки вила.
Вѣночки вила, въ дунай метала,
По однôмъ боцѣ плынутъ вѣночки,
По другимъ боцѣ ѣдутъ паночки...
Пустився панецъ въ дунай по вѣнецъ,
Вѣнця не доплывъ, и самъ ся втопивъ.
Махнувъ хусточковъ на свого коня:
«Не кажи, коню, що я злыдную,
Но кажи, коню, що я паную;
Не кажи, коню, що я втопився,
Но кажи, коню, що я вженився:
А моя жёнонька на водѣ пѣнонька,
А мои дѣтоньки у водѣ рыбоньки,
А мои сватове у водѣ ракове,
А мои сваненьки попови рученьки,
Мои гуселоньки у церквѣ дзвононьки,
Моя постѣлонька у водѣ лозинонька,
Мое бѣле тѣлце рыбки объѣдаютъ,
Мои чорни очи дрôбный пѣсокъ точитъ.»

30.

(Рус. 19.)

Ой поѣхавъ Ивасенько на полованье,
Та дôставивъ Настуненьку якъ малёванье.
Казавъ еи годовати пшеничнымъ хлѣбомъ,
Казавъ еи наповати солодкимъ медомъ.
А воны й годовали сухимъ сухаромъ,
Вони еи наповали гôркимъ полиномъ.
А зъ вечера Настуненька цѣну помыла,
А зъ вечера до пôзненька сорочку шила,
О пôвночи Настуненька сына повила,

На россвѣтѣ Настуненька духи спустила,
До обѣду Настуненьцѣ та й задзвонили,
До полудня Настуненьцѣ трунву зробили,
До вечера Настуненьку въ ямку зложили.
Ой прiѣхавъ Ивасенько та съ полованья:
Выйди, выйди, Настуненько, якъ малёванье!» —
Ой не вышла Настуненька, ино еи свѣтъ,
Уповѣла Ивасева нелюбую вѣсть:
«Не ѣдь же ты, Ивасеньку, на матусинъ дво̂ръ,
Поѣдь же ты, Ивасеньку, на Настусинъ гро̂бъ!
Бо вже твоя Настуненька сиру землю ѣсть.» —
Ой не ѣхавъ Ивасенько на матусинъ дво̂ръ,
Но поѣхавъ Ивасенько на Настусинъ гро̂бъ.
Ой поставивъ кониченька та у головонькахъ,
А шабельку ясненькую та й у ноженькахъ.
А самъ припавъ молоденькій та просто серденька:
«Ци кажешь ми, Настуненько, ци кажешь ся женити?
Ци кажешь ми, Настуненько, ци кажешь ми тужити?»—
«Нй кажу ти женитоньки, нй кажу ти тужитоньки;
Посѣй же ты руту круту на се̂мъ камени:
Якъ та рута, якъ та крута, буде сходити,
Тогдѣ жь ты ся, Ивасеньку, будешь женити.
Ой якъ озьмешь лѣпшу мене, забудешь за мене,
А якъ озьмешь го̂ршу мене, то згадаешь мене.»

31.

(Вацл. изъ Олеська 399.)

Поѣхавъ Ивасенько та й на Подо̂лье
Надибавъ Марусеньку у чисто̂мъ поли:
«Ступай, ступай, Марусенько, на бѣлый каме̂нь,
А съ каменя, Марусенько, на злотый страме̂нь,
А съ стременя, Марусенько, на воронъ коня,
Теперь же ты, Марусенько, теперь вже моя.» —
Ой прiѣздить Ивасенько передъ ворота:
«Выйди, выйди, мате̂нонько, ой выйди, стара!
Привѣвъ е'мъ ти невѣстицю, красна, молода.» —

* * *

Ой поѣхавъ Ивасенько семь лѣтъ на вôйну,
Лишивъ свою Марусеньку на матêнку рôдну.
Ой поѣхавъ на вôйноньку, просивъ свою матêноньку:
«Ой матусю, матусенько, шануй мою Марусеньку!
Купай же ю, моя мамко, въ бѣлôмъ молоцѣ,
Постели й, моя мамко, пôдъ бôкъ перину,
Положи й, въ головоньки двѣ подушеньки,
Накрывай й, моя мамко, лехковъ периновъ,
Годуй же й, моя мамко, съ перцемъ каплуномъ,
Наповай, й, моя мамко, медомъ та й виномъ!» —
А в'на свого Ивасенька не послухала,
Та в'на его Марусеньку не дозирала.
Велѣвъ еи искупати въ бѣлôмъ молоцѣ,
А в'на еи искупала въ студеній водѣ.
Велѣвъ же й постелити пôдъ бôкъ перину,
А вона и постелила стару ряднину.
Велѣвъ еи пôдложити двѣ подушоньки,
А вона й пôдложила два камененьки.
Велѣвъ еи накрывати лехковъ периновъ,
А вона й накрывала медвежовъ шкировъ.
Велѣвъ еи годовати съ перцемъ каплуномъ,
А вонаи годовала лютымъ ящуромъ.
Велѣвъ еи наповати медомъ, та виномъ,
А вона й наповала гôркимъ полиномъ.
Ой а за дня Марусенька ще кужêль пряла,
А зъ вечера Марусенька детя купала,
О пôвночи Марусенька та й застогнала,
Ой у куряхъ Марусенька вже исконала.
Не наймали Марусенцѣ, абы звонили,
Ой до днины Марусеньку вже й поховали,
Щобы за ту Марусеньку й люде не знали!
Ой пріѣхавъ Ивасенько изъ тои вôйны:
«А вдарь, коню, копытами втвори ворота:
Выйди, выйди, Марусенько, срêбна, золота!» —
«Ажъ выходить Ивасева наймолодша свѣсть,
Та й вповѣла Ивасеви недобрую вѣсть,
Що вже твоêй, Ивасеньку, Марусеньки нѣтъ!...» —
Вôйшовъ Ивась до хатоньки, пытаеся матêноньки:
«Ой матусю, матусенько! А де жь моя Марусенька?» —

«У коморѣ шитье шіє».—Ивась пôшовъ, тамъ не найшовъ.
«Ой матусю, матусенько! А де жь моя Марусенька?»
«Ой у саду гуси пасе.»—Ивась пôшовъ, тамъ не найшовъ.
«Ой матусю, матусенько! А де жь моя Марусенька?..» —
«Ой у полѣ стадо пасе.»—Ивась пôшовъ, й тамъ не найшôвъ.
«Ой матусю, матусенько! Де сь ми дѣла Марусеньку?..» —
«А вже въ гробѣ, сынку, лежить, та на охрестъ ручки держить.»—
Ой та пôшовъ Ивасенько на Марусячинъ гробъ,
Та уклякъ же Ивасенько Марусѣ до нôгъ:
Чи кажешь ми, Марусечко, чи кажешь ся женити?
Чи кажешь ми, Марусечко, вдôвцемъ ходити?..»—
«Ахъ, я жь тобѣ, Ивасеньку, та й не бороню...
Твоя мати чарôвниця, счарує й тоту.
Якъ вона мня, Ивасеньку, та й счаровала,
Лютыми мня ящурами нагодовала;
Не наймала, Ивасеньку, менѣ звонити,
Щобы менѣ, Ивасеньку, тяжко лежати!...»

32.

(Вацл. изъ Олеська 484.)

Пріѣхавъ Ивасенько съ Подôля,
Та присиливъ коника до гôля;
Насунула чорна хмара съ Пôдгôря,
Ой пріишовъ вôнъ до Маруси въ подвôря:
«Ой идъ менѣ, Марусенько, идъ менѣ!
Привêзъ е'мъ ти срêбла, злота двѣ скрынѣ!» —
«По тихеньку, мôй миленькій, говори,
Щобъ не вчула моя мати съ коморы!» —
Ой учула стара мати съ коморы:
«Хто съ тобою, Марусенько, говори?» —
«Съ кухарками, моя мати, говорю,
Высылаю до дунаю по воду.» —
«На що тобѣ, Марусенько, та вода?» —
«Умыгися, напитися, якъ треба.» —
«Ой маєшь ты мêдъ, вино, напійся!
Ой маєшь ты молоко, умыйся!

Маешь ты садъ вишневый, пройдися!
Ой маешь ты бѣле ложе, преспися!» —
Матѐнонька стара заснула, заснула,
Марусенька зъ Ивасенькомъ махнула.
Ой устала стара мати на зорѣ, на зорѣ:
«Не машь моей Марусеньки въ коморѣ.» —
Ой устала стара мати раненько,
Заплакала по Маруси ревненько:
«Ой сѣдайте, рôднiи братя, на конѣ,
Доганяйте Марусеньку въ погонѣ!» —
Ой дôгнали Марусеньку въ пôвъ бору:
«Ой вертайся, Марусенько, до дому!» —
«Не на то я, мои братя, махнула,
Щобы я ся та изъ вами вернула.
Лишила 'мъ въ моѣй мамцѣ признакокъ
У пивницѣ на кôлочку вѣночокъ.
Та возмѣте той вѣночокъ съ пивницѣ,
Повѣсьте го на кôлочокъ въ свѣтлицѣ;
Ой що моя стара мати погляне,
Ой то мене молоденьку спомяне:
«Ой десь, моя Марусенька детина,
Та що вона въ тимъ вѣночку ходила!
Десь то моя Марусенька въ чужинѣ,
Догаджае Ивасеви въ дружинѣ!»

33.

«Ганусю, дѣвонько, чому то собаченьки брехали?...» —
«Ой, моя панѣ матко, сѣрiи вовчики ходили.»—
«Ганусю, серденько, щобы принадоньки не було...» —
«Ой, моя панѣ матко, я принадоньки не знаю.» —
«Ганусю, дѣвонько, чому то двереньки рыпнули?..» —
«Ой, моя панѣ матко, малiи дѣтоньки ходили.» —
«Ганусю, серденько, щобы принадоньки не було...» —
«Ой, моя панѣ матко, я принадоньки не знаю.» —
«Ганусю, дѣвонько, чому фôртонька скрыпѣла?» —
«Ой, моя панѣ матко, молода челядонька ходила.» —

«Ганусю, серденько, щобы принадоньки не було...» —
«Ой моя, панй матко, принадоньки не знаю.» —
«Ганусю, дѣвонько, чому то детятко плакало?...» —
«Ой, моя панй матко, теперь е'мъ принадоньку пôзнала.» —

34.

(Гуцульская.)

Ой Федôре, та й Федôре, изъ старенькимъ дѣдомъ!
Та не видко Катеринки зъ ранѣшнымъ обѣдомъ.
Але, Федôре, та Федôре, зъ сивенькими волы,
Ой не видко Катеринки зъ чорненькими бровы.
Присиливъ волы до дому, самъ пôшовъ до дому,
Ой оббѣгъ я, побратимку, двѣчи коло хаты:
«Дитинята, сиротята, лишила васъ мати!»
Вбѣгъ я до коморы, до новои скринѣ,
Нема сукнй, нема грошей, нема й господинй.
Осѣдлавъ я та три конй, конй вороніи,
Догонивъ я Катеринку на высокôй горѣ;
Догонивъ я Катеринку зъ трёма парубками,
Присиливъ я Катеринку до коня кôстками:
«Буду я тя, Катеринко, буду тя карати,
А чого ты смѣхи збила изъ моеи хаты?» —
«Ой я тото збила, збила, зъ чужеи намовы.» —
«Буде ити кровця, кровця, изъ твоей головы.»

35.

(Рус. 26.)

Въ славнôмъ мѣстѣ, въ Ботушанахъ, сталася новина,
Пôдмовила Катерина богацького сына:
«Покинь, покинь вôтця, маму, я покину дѣти,
Та пôдемо до Бендеру мешканя глядѣти!» —

Пôшовъ Семенъ, пôшовъ съ плугомъ у поле орати,
Взяла сь его Катерина зъ дому выберати.
А забрала сукнѝ, грошѝ, повязала въ клюки,
Та вôддала миленькому въ вѣрненькіи руки.
Оре Семенъ, оре Семенъ, сивыми волами:
Не видати Катерины съ чорными бровами.
Оре Семенъ, оре Семенъ, та й ставъ спочивати:
«Нема жь моей Катерины, слыхомъ не слыхати!»
Пустивъ Семенъ волы пасти, давъ воламъ солому,
А самъ пôшовъ по полуденъ до своего дому.
Ой приходить до домоньку, та ставъ пôдъ вôконце:
«Выйди, выйди, Катерино, потѣшь мое сердце!» —
Ой прійшовъ же Семенонько до своего дому:
Нѝ палено, нѝ варено, либонь нема кому?
Вôйшовъ Семенъ та до хати, взявъ дѣтей питати:
«Дѣти жь мои дрôбнесенькѝ, де ся дѣла мати?» —
«Пôшла, тату, наша мати, у гай по коровы,
А намъ таке щось вповѣла: «Будьте, дѣти, здровѝ.» —
Пôшла, тату, наша мати, а въ гай по теляти,
А намъ таке щось вповѣла: «Вже я вамъ не мати!» —
Входить Семенъ до коморы повтверанѝ скринѝ,
Нема суконъ, нема грошій, нема й господинѝ.
А вдарився тогдѣ Семенъ по полахъ руками:
«Дѣти жь мои дрôбнесенькѝ, бѣда жь менѣ зъ вами!» —
А вставъ Семенъ, взявъ детину, поглянувъ въ кватыру:
«Ей, вернися, Катерино, вважай на детину!
Ей, вернися, Катерино, вернися, небого!
Я заступлю тя вôдъ пана, не бôйся нѣкого!...
Повѣй, вѣтре, повѣй, буйный, де я тя жадаю,
Та у тую сторононьку, де я жёнку маю!
Ой бодай же тіи лозы спалили морозы:
Бодай тебе, Катерино, побили мой слёзы!...»

36.

Ой пôшло два паничи̂ на ловы, на ловы,
Надыбали двѣ панянцѣ въ зеленій дубровѣ.
Оденъ каже до другого: «То одна Зузанна,
А за другу вже не кажу, бо то моя давна.»
Посилають пахолика, що та панна дѣе?..»
«Плете вѣнки левиндові̂ на тêсовôмъ столѣ.» —
Посылають вже другого, щобы вѣнокъ дала,
А вона нѣцъ не сказала, лишень заплакала.
«Помогай Бôгъ, мосця панно! Самъ его мость ѣде.» —
Ой прїѣхавъ самъ его мость передъ ей покои:
«Выйди, выйди изъ покою, ты серденько мое!» —
Нѣмъ воны ся набавили, штыри свѣчки спалали,
Вже пятои до половы, нѣмъ ся спати вклали.
«Антонику, пахолику, подай ми зеркало!
Подивлюся на личенько, чи не зблякувало.» —
«Ой мешь ты ся вже дивити зъ раня до вечера,
Та не будешь така панна, якъ есь була вчера.
Вчера 'сь була така панна, якъ рожа въ городѣ,
А нынѣ вже 'сь така панна, якъ колошня въ водѣ.»

37.

«Ци рада 'сь, мати, обiомъ до хати?» —
«Ой сынови 'мъ рада, невѣстцѣ не рада.» —
«Де ся дѣла мати?» — Пôшла до кôмнаты,
Пôшла до кôмнаты сороченьку брати. —
«Де ся дѣла мати?» — Пôшла до пивници̂,
Пôшла до пивници̂, взяла двѣ склянницѣ:
Въ одну наточила солодкого меду,
Въ другу наточила вужового ѣду.
Ой сынови дала солодкого меду,
А невѣстцѣ дала вужового ѣду;
А мила не пила, милому лишила,
Милый ся напивъ, за серце ся вхопивъ.
Мила ся здумѣла... милого строила!..
«Ой не думай, мила, не ты мня строила,
Строила мня мати, та моя родина.»

38.

Ой за дворомъ панъ Сосновичь коники сѣдлае,
А передъ нимъ Ганусенька крижомъ упадае:
«Ой де ѣдешь, ой де ѣдешь, ты мôй милый Сосновиченьку?»—
«До Сигота на ярмарокъ, моя мила Ганусенько.»—
«Ой де ѣдешь, за чêмъ ѣдешь, ты мôй милый Сосновиченьку?»—
«До Волосѣвъ брати грошй, моя мила Ганусенько.»—
«Ой якй же грошй брати, ты мôй милый Сосновиченьку?»—
«Червоніи золотіи, моя мила Ганусенько.» —
Ой пріѣхавъ панъ Сосновичь та съ коника не злѣзае,
Вийшла, вийшла Ганусенька, вже ся го пытае:
«Ой вѣдавъ ты слабый, хорый, ты мôй милый Сосновиченьку?»—
«Тадже видишь, що не жарты, моя мила Ганусенько.»—
«А що жь тобѣ, а що жь тобѣ, ты мôй милый Сосновиченьку?»—
«Ой тожь мене порубано, моя мила Ганусенько.»—
«А де жь тебе порубано, ты мôй милый Сосновиченьку?»—
«Ой въ кôвнатѣ на блаватѣ, моя мила Ганусенько.»—
«За що жь тебе порубано, ты мôй милый Сосновиченьку?»—
«Ой за волы, за коровы, моя мила Ганусенько.»—
«Чêмъ же тебе порубано, ты мôй милый Сосновиченьку?»—
«Яснымъ мечемъ, якъ мѣсяцемъ, моя мила Ганусенько.»—
«Ой хто жь тебе такъ порубавъ, ты мôй милый Сосновиченьку?»—
«Ой Угроньки Гусароньки, моя мила Ганусенько.»—
Ой вѣдавъ ты вже вмираешь, ты мôй милый Сосновиченьку?»—
«Тадже видишь, що не жарты, моя мила Ганусенько.»—
«Якихъ же ти лѣкôвъ треба, ты мôй милый Сосновиченьку?» —
«Чтыре дошки, два причêлки, моя мила Ганусенько.»—
«А де жь тебе поховати, ты мôй милый Сосновиченьку?»—
«При костêлѣ, при престолѣ, моя мила Ганусенько.»—
«Ой а чêмъ тя поминати, ты мôй милый Сосновиченьку?»—
«Бѣленькими колачами, моя мила Ганусенько.»—
«А чêмъ бы ти позвонити, ты мôй милый Сосновиченьку?»—
«Золотыми перстêнцями, моя мила Ганусенько.»—
«Ой чи заразъ замужь ити, ты мôй милый Сосновиченьку?»—
«А хоть заразъ кату въ руки, нелюбая Ганусенько.»—

39.

«Де єсъ бывъ, мôй товаришу?» —
«Въ Ветлинѣ на вôйнѣ, серце, Марысю!» —
«Щось робивъ, 2, мôй товаришу?» —
«Вино 'мъ пивъ, въ карты гравъ, серце, Марысю!» —
«Ци 'съ не хоровававъ, 2, мôй товаришу?» —
«Хоровавъ, 2, серце, Марысю!»—
«Ци не умрешь ты, 2, мой товаришу?» —
«Ой умру, 2, серце, Марысю!» —
«Якъ си скажешь грати, мôй товаришу?» —
«Гей въ дзвоны, въ органы, серце, Марысю!» —
«А кто за тобовъ буде плакати?» —
«Панянки Kравовянки, серце, Марысю!»

40.

Коли милый на вôйну ишовъ,
Своей милôй наказововъ:
«Кедь не прійду за рôкъ, за два,
Не чекай мя, мила, нигда!» —
Безъ два рочка го чекала,
На третимъ го счаровала,
Ажь ся пôдъ нимъ земля пукала.
Въ четверъ вечеръ по вечери
Сидитъ Ганця на постели,
Трима'тъ ножки у купеле:
Бѣлый Янчикъ вôзля дверей:
«Ганця, Ганця, що ты робишъ,
Чомъ ми дверка не отворишъ,
Ой ци ты спишъ, ци ты чуешъ,
Чи на мене очекуєшъ?»
Ой я не спью, ино чую,
И на тебе очекую.» —
Лѣвовъ ручковъ отверяла,
Правовъ ручковъ го витала:
«Витай, витай, голубойку,
Щось ми прійшовъ до домойку?

Милый, милый, що робити,
Ци вечеру готовити,
Ци челядку й обудити?» —
«Ни вечеру готовити,
Ни челядку й обудити:
На то панъ Бôгъ темну нôчь давъ,
Жебы челядь спочивала,
Бо ся въ поли уконала
Мила, мила уробъ волю,
Поискай ми главку мою!» —
Мила волю уробила,
Главку єму поискала.
«Милый, милый, що тобѣ є,
Же ти власки побутнѣли,
Бѣлы личка почорнѣли?» —
Я на войнѣ зъ краю стававъ,
Дробный дожджикъ на мя падавъ,
Же ми власки побутнѣли,
Бѣлы личка почорнѣли.
Мила, мила, уробь волю,
Выпровадь мя ко дунаю,
Ко дунаю ко тихому,
Ко лѣсови ко темному!» —
Мила волю уробила,
Ко дунаю спровадила,
Ко дунаю ко тихому,
Ко лѣсови ко темному. —
«Мила, мила, щось зробила,
Же 'сь си дѣдька спровадила?» —
Мила ся го такъ уликла,
На колѣна предъ нимъ клякла:
«Ой Боже жъ мôй, що 'мъ зробила,
Та я дѣдька спровадила!»—
«Мила, мила, вратьси назадъ!
Бо я южъ не є твôй милый,
Лемъ я дѣдько справедливый!» —
Скоро в'на ся повернула,
На порохъ ся розсыпала.

41.

Ой у поли кремениця,
Пье въ коршмонцѣ ремêсниця;
Ой пьють вони, проливають
Коханочку пôдмовляють.
Ой якъ еи пôдмовили,
Въ колясочку й посадили.
Отець, мати та не знала,
Що ихъ донька поѣхала,
Ажь сусѣда исказала:
«Ой вставайте, сыны мои,
Доганяйте сестры своêй!..
Ой якъ его доженете,
Руки й ноги обитнете!» —
Гнали, гнали, не дôгнали,
Ажь у Львовѣ та й пôзнали:
Ходить Кася та въ рубочку,
Носить детя по рыночку.
«Помагай Бôгъ, сестро наша!
Десь подѣла свекра Яся.»—
«Ой у дому за столикомъ!
Пье си вино зъ ремêсникомъ.» —
«Помагай Бôгъ, ой ты, Ясю!
Де сь ты подѣзъ сестру Касю?..» —
Якъ утяли по колѣна:
«Отъ тожь, Ясю, намовлêня!» —
Якъ утяли вижше паса:
«Отъ тожь тобѣ сестра наша!..»

42.

(Изъ Сяноцкаго округа.)

А тамъ доловъ на рыночку
Піютъ хлопцѝ палêночку,
Єдны піютъ, други граутъ,
Трети дѣвча намавляутъ.

«Дѣвча, дѣвча, пôди зъ нами,
Зъ молодыми Козаками!
Бо Козаки добри люде,
Добре тобѣ, дѣвча, буде.» —
Ей пока го намовили,
Три сто злотыхъ положили;
Еще бы то мало было,
Жебы дѣвча наше было.
Якъ они го намовили,
До Вильвова спровадили;
Дѣвча глупе послыхало
Зъ Козаками поѣхало.
Отецъ, мати ничъ не знала,
Сусѣда єй повѣдала:
«Сусѣдъ, сусѣдъ, сусѣдойко!
Щобы я ти росповѣла,
Зъ жалю бы 'сь ся розболѣла!
Твоя дочка намовлена,
До Вильвова спроваджена!..» —
«Гой же, гой же, хлопцѝ мои,
Осѣдлайте конѝ свои,
Здоганяйте сестру свою!
А скоро ю доженете,
Руки, ноги вôдотнете!» —
Здогонили єй у Львовѣ,
Не пôзнали ажь въ Краковѣ:
Ходитъ Кася по рыночку,
Носитъ злото въ подôлочку,
У тôмъ злотôмъ та вѣночку:
«Касю, Касю, сестро наша!
Укажъ же намъ шваґра Яся!» —
Сидитъ Ясё за столикомъ,
Піє винце зъ пахоликомъ,
Мѣрятъ собѣ коршовикомъ.
Скоро вни го зобачили,
Ручку, ножку му одтяли.
Якъ го втяли коло пальця:
«На жъ ти, Ясю, намовляньця!» —
Якъ го втяли коло пасу:

На жъ ти, Ясю, сестру нашу!» —
Якъ го втяли коло шіи:
«Нашъ ти Ясё южъ не жіє.

43.

Була панна Августина въ пана Кучинського,
Заѣхало у Гусятинъ Козаченькôвъ много.
Тогды пані Кучинськая дома не бувала,
Коли панна зъ офицеромъ въ вôкнѣ розмовляла;
Розмовляла цѣлый день, розмовляла въ ночи,
А все тото привабили еи чорні очи.
Ой прїѣздитъ панъ офицеръ, отворяє дверѣ,
А Кучинській вино пье: «Витай, пріятелю!..» —
«Я не прійшовъ вина пити, ні хлѣба кушати,
Ино я прійшовъ до тебе всю правду сказати:
Чи то панна въ тебе служитъ, чи то дочка твоя?
Бо вже по ню заѣхала колясочка моя.» —
Ой якъ день ся робивъ, якъ зоря сходжала,
Тогды панна офицеру бѣлу ручку дала.
Узявъ еи за рученьку, ставъ выпроваджати,
Панъ Кучинській, отець еи, ставъ благословяти.
«Коли жь єсь ты не хотѣла батенька слухати,
Теперь будешь, моя донько, въ вôйську бѣдовати.» —
Привѣвъ еи на кватеру, ставъ росказувати:
«Тутъ бы тобѣ, Августино, свôй вѣкъ коротати!» —
Августина красна була, сукні гафтовала,
Дрôбненькими слозоньками личко обмывала.

44.

А съ Подôля вѣтеръ вѣє,
Подолянка гречку сѣє,
Сѣє, сѣє, досѣває,
За Козакомъ поглядає.
Ѣде Козакъ долинами:
«Подолянко, сѣдай зъ нами!

Не будешь ты въ насъ робила,
Срêбломъ, злотомъ, будешь шила.» —
Срêбломъ, злотомъ вышивала,
Чорнй очка заплакала.
«Чого плачешь, моя мила?..» —
«Бо мня доля омылила.» —
«Куплю я тѣ три хустоньки,
Утирай собѣ оченьки!» —
«И хустонька не поможе,
Жаль за родомъ, милый Боже!..»

45.

Ой не любивъ Романъ жоны,
А зъ людскои все намовы,
Заложивъ й двѣ роботѣ,
Головонька у клопотѣ:
А зъ вечера мыти, прати,
На россвѣтѣ стадо гнати,
«Не жени го гостинцями,
Но жени го манôвцями!» —
Романова не слухала
Гостинцями стадо гнала.
Ажъ ѣде два Козаченьки,
Оба братя рôднесенькй.
«А чіе то стадо гонишь?» —
«Романово стадо гоню.» —
«Щи ты, сестро, слугъ не маешь,
Сама стадо завертаешь,
Нôжки свои росщибаешь?..» —
«Ой маю я два служеньки,
Не хотятъ мня слухатоньки,
А все за Романа того,
Мужа мого лихенького.» —
«А е, сестро, Романъ дома?
Поѣдемо привитати.» —

«Ѣдьте, братя, привитайте,
Ино его не карайте!» —
До свѣтлоньки вони впали,
Назадъ руки извязали,
Вывели го на улоньку,
Втяли ему ґоловоньку:
«Ожъ то тобѣ, Романоньку,
За нашу рôдную сестроньку!» —
Ой Романôвъ коникъ грае,
Романова омлѣвае:
«Ой хоть вôнъ бувъ лихесенькій,
Та на всѣй свѣтъ славнесенькій!»

46.

(Изъ Саноцкаго и Земненскаго округовъ.)

Ой доловъ ми, доловъ, тамъ доловъ далеко,
Тамъ же ми стоитъ три круги ярины!
Пôшли ми ей жати три красни дѣвойки:
Єдна пôшла жати гарда рихтарёва,
Друга пôшла жати гарда бурґарёва,
Третя пôшла жати вбоґа сирôтойка.
Гарда рихтарёва, такъ си заспѣвала:
«Кобы мене крôль взявъ, пріодѣла бы 'мъ ґо
Єдновъ конопельковъ и еднымъ стебелцемъ.» —
Гарда бурґарёва такъ си заспѣвала:
«Кобы мене крôль взявъ, выховала бы 'мъ ґо
Едновъ пшеничейковѣ и еднымъ зеренцемъ.» —
Вбоґа сирôтойка такъ си заспѣвала:
«Кобы мене крôль взявъ, поролила бы 'мъ му
Сынойка такого зъ яснымъ мѣсячейкомъ,
Зъ яснымъ мѣсячейкомъ и зъ ясновѣ звѣздойковъ.» —
А еи крôлейко на ловойки ѣхавъ,
На ловойки ѣхавъ, то слово заслышавъ:
«Дѣвойко, дѣвойко, вбоґа сирôтойко!
Ци бы 'сь такъ зробила, якъ есь выгварила?..» —
«Якъ бы 'мъ не зробила, то бы 'мъ не гварила.» —

Взявъ овôнъ книнейку по пôдъ бѣлй бочки,
Привѣвъ вôнъ ей, привѣвъ, въ свои бѣлы грады:
Строили весêля за пôвтора рока,
За пôвтора рока и за шêсть мѣсяци.
А его княнейка зайшла въ тягитнейка,
Породила она сынойка такого:
Зъ яснымъ мѣсячейкомъ и зъ ясновъ звѣздойковъ.
Зла проклята баба сынойка хопила,
До орда заднила, въ Дунай го трутила,
А кôзлятко взяла краснѣ го повила,
Краснѣ го повила, кличку притулила,
А бѣдна княнейка сêмь разы зôмлѣла.
А еи крôлейко зъ ловойкôвъ пріѣхавъ,
Зъ ловойкôвъ пріѣхавъ и въ дверѣ заковтавъ.
Баба не пильнуе паню очучати,
Только пильновала пану отверяти:
«Що ти породила твоя княгинойка:
Кôзлятко вродила, краснѣ го повила,
Краснѣ го повила, кличку притулила.» —
Взявъ овôнъ княнейку за бѣлу ручейку,
Вывêвъ вôнъ ей, вывêвъ, съ своихъ бѣлыхъ градôвъ,
Якъ ей въ Дунай втрутивъ, ажь ся Дунай змутивъ.
А его княнейка до краю доплыла,
Сына вылопила, зъ орда го выднила;
Пôшла в'на зъ нимъ, пôшла, до темного лѣса,
Тамъ си огень клала, сынойка купала.
А еи крôлейко на ловы выѣхавъ,
На ловы выѣхавъ до темного лѣса:
«Бôгъ ти, помогай бôгъ, лѣсова бабойко!» —
«Боже, дай здоровя, ты великій зрадцю!
Зрадивъ есь мя, зрадивъ, зъ зрады выпровадивъ,
Въ Дунай есь мя втрутивъ, ажь ся Дунай змутивъ.» —
Взявъ овôнъ сынойка на бѣлы ручейки,
Зъ яснымъ мѣсячейкомъ и зъ ясновъ звѣздойковъ,
Пôшовъ вôнъ зъ нимъ, пôшовъ, въ свои бѣлы грады,
Злу, проклятую бабу казавъ росстрѣляти,
Казавъ росстрѣляти, кôньми росторгати.

47.

Ой ѣде Козакъ, Козакъ,
    Въ вôконце пукае:
«Небого, вдово, рêкъ бы 'мъ ти слово!
    Хороше дѣвча маешь, —
Давъ бы 'мъ ти злота, 2
    И коня вороного,
Кобы съ го дала, 2
    За мене молодого!» —
«Не хочу злота, 2
    Ни коня вороного,
Не дамъ дѣвчате, 2
    За тебе молодого.
Эй бо Козаки, 2
    Та здрадливіи люде:
На вôйну пôде, 2
    А о дѣвонцѣ забуде:
Моя дѣвонька, 2
    Та все буде плакати,
Мое сердейко, 2
    Ножикомъ покравати!»

ДУМЫ

Б. БЫТОВЫЯ.

а) *Козацькія.*

Это надгробные памятники и вмѣстѣ живые свидѣтели отжитой староны.

М. Максимовичъ.

1.

(Рус. 30. — Паули II, 6.)

Ой тамъ при долинѣ, ой тамъ при лотоцѣ,
Пьють мёдъ, горѣвку Козаки молодцѝ;
Меже ними Гетьманъ склонивъ головоньку,
Склонивъ головоньку коню на гривоньку:
«Братя жь мои, братя! щоеь менѣ тяженько,
Щось менѣ тяженько на мое серденько!
Либонь бо я забивъ свого близенького,
Свого близенького, брата рôдненького.
Не дивуйте, братя, що я брата забивъ:
За дымомъ не видѣвъ, за стрѣльбовъ не чувъ 'емъ.
Вытачайте, братя, возы кованіи,
Выводѣте конѝ, конѝ вороніи,
Запрѣгайте въ шлеи, шлеи ремѐнніи!
Вывеземо брата меже три дорозѣ,
Меже три дорозѣ, на битѝ гостинцѝ;
Выкоплемо ему глыбоку долину,
Высыплемо на нёмъ высоку могилу,

Посадимо на нѐмъ троякое зѐлье:
Першое зѐленько пахнющая мятка,
Щобы поминала его рôдна матка;
Другое зѐленько крещачій барвѣнокъ,
Щобы поминавъ го увесь его рôдокъ;
Третое зѐленько рутка дрôбнесенька,
Щобы поминала его милесенька;
Будуть дѣвки приходжати, тое зѐлье рвати,
Будуть мого брата, брата споминати:
«Ой не той ту лежить, що панщину робить,
Ино той ту лежить, що у войську служить;
Ой не той ту лежить, що Ляхамъ вслугуе,
Ино той ту лежить, що Турка воюе.»

2.

(Вацл. изъ Олеська 498.)

Ой у мѣстѣ Остророзѣ, въ великôмъ обозѣ,
Тамъ забито Козаченька въ воротахъ на розѣ;
А люде ся избѣгали, кровцю тамовали,
Молодому Козакови лѣкаря шукали.
«Не треба ми нѝ лѣкаря, нѝ доктора Жида,
Идѣть менѣ приведѣте черця зъ монастыря!
Ой повѣй, вѣтроньку, съ Полщи, изъ Литвоньки,
Роздуй листы, подай вѣсти до мой родиноньки!
Най родина знае, най ся не цурае,
Ой най менѣ молодому ратуночокъ дае!» —
Скоро ся дôзнала, листоньки писала,
За молодымъ Козаченькомъ въ жалю омлѣвала.
Мати не вмлѣвала, листы не писала,
За молодымъ Козаченькомъ на службы давала.
Не ховали попы, не звонили звоны,
Панъ Бôгъ знае, въ котрôмъ мѣсцѣ зъѣдять то вороны!..

3.

(Вацл. изъ Олеська 339.)

Тамъ на горѣ стоить явôръ, явôръ зелененькій:
Загибае на чужинѣ Козакъ молоденькій.
«Загибаю, загибаю, прійде часъ вмерати,
Ой прошу васъ, милй братя, дайте мамцѣ знати!» —
Прійшла мати, прійшла мати, прійшла матѐночка:
Обернула бѣле личко напротивъ сыночка;
«Ото видишь, мôй сыночку, мое любе дитя,
Не слухавъ есь отця, матки, таке твое житя.» —
«Прошу, мати, прошу, мати, красно поховати,
Щобы въ звоны зазвонити, въ суремки заграти.
Буду, мати, умирати, красно мя сховайте,
У всѣ дзвоны задзвонѣте, красно заспѣвайте!
Нехъ же мене не ховають нй попы, нй дяки,
Нехай мене поховають Вкраинськй Козаки.
Сипте, братя, сипте, братя, высоку могилу,
Нехай каждый о тôмъ знае, що съ кохання гину!
Посадѣть ми, мои сестры, въ головкахъ калину,
Нехай каждый о тôмъ знае, що съ кохання гину:
Будуть пташки прилѣтати калиноньку ѣсти,
Будуть менѣ приносити вôдъ милои вѣсти!..»

4.

(Вацл. изъ Олеська 385 и моихъ 3 списка).

А у поли два дубоньки, третій зелененькій:
Погибае на Вкраинѣ Козакъ молоденькій;
Погибае, погибае, либонь хоче вмерти,
«Ой идѣте, приведѣте дѣвчину до смерти!
Ой 'ню тои не ведѣте; що 'мъ давно кохавъ,
Ино тую приведѣте, що 'мъ теперь зачавъ!» —
«Ой знати жь ты, Козаченьку, не справды вмераешь,
Що ты собѣ предо смертью дѣвчины жадаешь?» —

Умеръ Козакъ, умеръ Козакъ, та й лежить на лавцѣ,
Хорошенько его вбрали въ червоній китайцѣ;
А ще краще поховають въ зеленій муравцѣ...
Умеръ Козакъ, умеръ Козакъ и Козацька мова,
А лишився кôнь вороный и ясная зброя.
Ой зôйшлися Козаченьки до єдной хаты,
Взяли раду Козацькую, кому коня дати?..
«Сотникови коня дати, Гетьманови зброю,
Щобъ позволивъ поховати Козака съ стрѣльбою.
Сотникови коня дати, Гетьманови зброю,
Щобы везли, провадили Козака до гробу.» —
Тешуть яворъ, тешуть яворъ, тешуть яворину,
Молодому Козакови та й на домовину.
Тѣло везуть, коня ведуть, кôнь ся спотыкає,
Молодая дѣвчинонька зъ жалю умлѣває.
Тѣло везуть, коня ведуть, кôнь головку клонить,
Молодая дѣвчинонька бѣлй ручки ломить.
«Ой не ломи, дѣвчинонько, й мезинного пальця,
Бо вже нема и не буде Козака коханця!» —
Ой якъ взяли Козаченька до гробу спускати,
Ой взявъ за нимъ кониченько жалôбненько ржати...

5.

(Вацл. изъ Олеська 79.)

Чорна роля заорана, гей, гей,
И кулями засѣяна,
Бѣлымъ тѣломъ зволочена, гей, гей
И кровою сполощена.
Лежить Козакъ на купинѣ, гей, гей,
Накривъ очи червоною,
Червоною китайкою, гей, гей,
Накрывъ очи китайкою,
А нй трумны, а нй ямы, гей, гей,
А нй вôтця, а нй мамы,
А нй кому задзвонити, гей, гей,
А нй кому затужити.

Звонять коні копытами, гей, гей,
А вояки острогами,
Звонять коні копытами, гей, гей,
А вояки острогами.
Летить воронъ съ чужихъ сторонъ, гей, гей,
На могилѣ усѣдае,
Очи ему выпивае, гей, гей,
Очи ему выпивае.
Ходить мати гукаючи, гей, гей,
Сына свого шукаючи:
«Ой я твого сына знаю, гей, гей,
Бо я зъ него попасъ маю.» —
«Скажи менѣ, воронъ милый, гей, гей,
Чи мôй сынокъ еще бѣлый?
Чи его очи ясненькі, гей, гей,
Та чи уста румяненькі?...
Скажи менѣ, воронъ милый, гей, гей,
Чи мôй сынокъ еще бѣлый,
Чи волосье бѣлѣется, гей, гей,
Та чи личко румянится!» —
«Вже его уста синенькі, гей, гей,
Вже му волосье чорненьке,
А на личку присѣдаю, гей, гей,
Очи ему выпиваю!...»

6.

(Вацл. изъ Олеська 76 и моихъ 2 списка.)

Румянъ поле покрывае,
Де Козакъ ся проѣжджае;
Ой выѣхавъ край могилы,
Край могилы, верховины.
«Ты, могило, верховино,
Чому 'сь рано не горѣла?» —
«Ой я рано не горѣла,
Бо 'мъ кровцёю обкипѣла.» —
«А якою?» — «Козацькою,
Половину изъ Ляцькою.» —

Ой йдуть Ляхи, на три шляхи,
А Козаки на чотыре,
А Татаре поле вкрыли,
За Татарми обôзъ иде,
За обозомъ кôнь Турецькій,
На тôмъ коню сынъ Козацькій:
Въ праву руку шаблю хапле,
А съ той шаблѣ кровця капле.
Летить воронъ, сумно краче,
Иде мати, ревнѣ плаче,
Своимъ житьемъ проклинае,
Свого сына не пôзнае.
Седить воронъ надъ скалою,
Похитуе головою:
«Ой я твого сына знаю,
На день тричѣ попасъ маю,
На кучерѣ наступаю,
Чорнѣ очи выдзёбаю,
Бѣлѣ лиця высысаю.» —
Иди, стара, до домочку,
Возьми пѣску въ праву ручку,
Посѣй его въ городочку!
Якъ той пѣсокъ въ гору зôйде,
Тогдѣ твôй сынъ до тя прійде!..

7.

(Вацл. изъ Олеська 488.—Паул. I, 145 и моихъ 2 списка.)

Ой три лѣта, три недѣли,
Якъ Козака въ лѣсѣ вбили;
Пôдъ явором зелененькимъ,
Лежить Козакъ молоденькій:
На нêмъ тѣло почорнѣло,
А вôдъ вѣтру струпѣшѣло;
Надъ нимъ коникъ зажурився,
По колѣна въ землю вбився.

«Не стôй, коню, надо мною,
Виджу жь бо я щирôсть твою!
Бѣгай, коню, дорогою,
Вдарь въ ворота головою,
Ой выйде братъ — утѣшится,
Выйде мати — зажурится:
«Десь ты, коню, пана подѣвъ?
Чи ты его въ степу згубивъ,
Чи ты его въ море впустивъ,
Чи ты его съ себе скинувъ,
Чи, може, вôнъ въ вôйнѣ згинувъ?» —
«Нй я его въ степу згубивъ,
Нй я его въ море впустивъ,
Нй я его съ себе скинувъ:
За мной Турки надôгнали,
Пана мого зъ мене зняли.» —
Ой цыть, мати, не журися,
Ой вже твôй сынъ оженився,
А взявъ собѣ за жёночку,
Въ середъ поля могилочку!
Возьми, мати, пѣску въ жменю,
Посѣй его на каменю,
Ходи къ нему зôрочками,
Поливай го слозочками:
Якъ той, мати, пѣсокъ зôйде,
Тогды сынъ твôй зъ вôйны прійде!»

8.

(Вацл. изъ Олеська 500. — Макс. 1834 г. 149 и моихъ 4 списка.)

«Вôдки йдете?»—«Съ пôдъ Дунаю.» —
«Що тамъ чути въ вашимъ краю?» —
«Мати, мати, зле чувати,
Хочуть, мати, бранцêвъ брати!
Идуть Турки на три шнурки,
А Татаре на чотыре,
А Козаки поле вкрыли,

А за ними вôзъ покрытый,
А въ тôмъ возѣ Козакъ вбитый,
Надъ яворомъ воронъ краче,
Козацькая мати плаче...
«Ой цыть, мати, не журися,
Твôй сынонько оженився:
Взявъ вôнъ собѣ красну дочку,
Въ чистôмъ полѣ могилочку;
Кôнь му стоить въ головонькахъ,
А крукъ седить у ноженькахъ,
Въ правôй руцѣ палашъ держе,
А съ палаша кровця тече....
Надъ яворомъ воронъ краче,
Козацькая мати плаче:
«Не кричь, мати, не кричь, на плачь!
Не дуже го порубано,
Не дуже го пострѣляно:
Но рученьки на штученьки,
Головонька на чотыре,
Бѣле тѣло, якъ макъ дрôбно.
Шукай, мати, лѣкароньки,
Зеленои муравоньки!
Будуй, мати, дôмъ яловый,
Будуй, мати, дôмъ кленовый,
Темненькую свѣтличеньку,
Высокую могилоньку!..»

9.

(Вацл. изъ Олеська 422.—Макс. 152 и моихъ 2 списка.)

Ой кôнь летить, трава шумить,
Ой тамъ Козакъ забитъ лежить,
На травонцѣ головою,
Накрывъ личко китайкою,
Заслугою Козацькою,
Та й ставъ надъ нимъ коникъ его,
Бье копытомъ, жалуе го.

«Не стôй, коню, надо мною,
Вже я виджу щирôсть твою!
Бѣжи, коню, дорогою,
Чорнымъ лѣсомъ стеженькою!
Выйде къ тобѣ моя мати,
Буде за мене пытати:
«А де, коню, сынъ мôй дѣвся?
Ци въ Дунаю не втопився?»—
«Ой знай, коню, що казати,
Скажешь коню: «Не втопився,
Але, мати, оженився:
Ой взявъ собѣ паняночку,
Въ середъ поля земляночку,
А на личку румяная,
На нêй сукня зеленая!»—
«Ой жебы я конѝ мала,
Охъ, то бы я поѣхала,
А мѣсточко вôдъ мѣсточка,
Ци хороша невѣсточка?..»—
«На що, мати, о тôмъ дбати?
Лѣпше дощокъ пошукати,
Хатку ему збудовати:
Безъ дверь хатку, безъ вôконець,
Бо вже ему прійшовъ конець!..»

10.

(Максимовичъ 153 и мой одинъ списокъ.)

Трава шумить, коникъ бѣжить,
Тамъ убитый Козакъ лежить,
На купинѣ головою,
Накрывъ очи осокою;
Ой ще Козакъ не конае,
Орелъ въ очи заглядае,
На кучерѝ наступае,
Вôнъ то его доглядае:
«Ой, орлоньку, соколоньку!
Лети жь въ мою сторононьку,

Дай же знати родинонцѣ,
И рôднои матинонцѣ!
Но не кажи, що я вбитый,
Але кажи, що я взятый:
Заслуживъ си въ Хана дочку,
Въ чистôмъ полю могилочку;
А Татарськая дѣвчина
Полюбила Татарина;
А Татаринъ — песѣй сынъ,
Водить коні̂ Козацькіи:
Коні̂ жь мои Козацькіи,
Не пьють воды Дунайськои!
Турецькая земленонька
Шабельками пощебана,
Слезоньками пôдмачана!..»

11.

(Вацл. изъ Олеська 443.—Максимовичъ 102 и мой списокъ.)

Ой у лузѣ береза стояла,
А на березѣ зазуля ковала;
Пыталася зазуля березы:
«Ой, березонько, чомъ ты не зелена?..»—
«Ой, якъ я маю зелена бути,
Коли пôдо мною Татаре стояли,
Копытами землю грасовали,
Мечами гôлье обтинали,
Ясненькіи огні̂ роскладали,
Кирничнои воды доставали,
Въ крышталеві̂ фляшки наливали;
Самборôвці̂ шапочки зносили,
Та й гультая живцемъ на паль вбили.»

12.

(Моихъ три списка.)

Ой у поли жито гôрчицею вкрыто,
А тамъ въ лѣсѣ край дороги Козаченька вбито,
Вбито жь его, вбито, затягнули въ жито,
Червоною китайкою головоньку вкрыто.
Ой прійшла дѣвчина съ чорными очима,
Вôдкрыла китаечку, та й ся подивила.
Ой прійшла другая, та вже не такая,
Вôдкрыла китаечку, ревне заплакала.
Ой прійшла дѣвчина, либонь его мила,
Вôдкрыла китаечку, та й ся подивила.
Ой прійшла другая, а вже не такая,
Вôдхилила китаечку, та й поцѣловала:
«Ой, устань, Козаче, ой встань молоденькій!
Ходить, блудить по болоню твôй кôнь вороненькій.» —
«Ой най же вôнъ блудить, най нôчку ночуе,
Та чей же вôнъ до родины дороженьку вчуе.
Ой най же вôнъ блудить, та най же бѣгае,
Ой най моей матусенцѣ вѣсточку подае!»

13.

(Максимовичъ 145.—Вацл. изъ Олеська 76.)

Ой сѣвъ Козакъ ѣсти, идуть къ нему вѣсти:
«Кидай, Козакъ, вечерати, часъ на коня сѣсти!» —
Козакъ покидае, на коня сѣдае,
Мати его рôдненькая зъ жалю омлѣвае.
Не дай, Боже, смерти, въ чужôмъ краю вмерти,
Нема кому жаловати, головки звязати!
Воронъ прилѣтае, смерти доглядае,
Бѣле лычко объѣдае, кости покидае!...

14.

(Вацл. изъ Олеська 225 и мой списокъ.)

На Вкраинѣ всёго много, и пашни и браги,
Лише, шо тамъ Ляхи стоять, Козацькіи враги.
На Вкраинѣ всёго много, меду и горѣвки,
Краснѝ дѣвки, молодицѝ, а всѣ чорнобривки.
На Вкраинѣ молодицѝ, шо въ червоныхъ ходять,
Полотняныхъ не видають, бо ихъ сами робять.
«Ты, дѣвчино, шо ты робишь, сорому не маешь,
Чомъ Козакôвъ, а не Ляхôвъ, вѣрне не кохаешь?» —
«А що жь, тое лихо робить старенькая мати,
Гнала мене вôдъ Ляшонька до самои хаты;
А у Ляха вершокъ низкій, широкѝ опушки,
Скоро 'мъ Ляха зобачила, приставъ ми до душки.»

15.

(Вацл. изъ Олеська 472 и моихъ 5 списковъ.)

Ой тамъ пôдъ вишнею, тамъ пôдъ черешнею,
Ой тамъ Козакъ лежить,
Ой скаржится вôнъ на головоньку,
Шо го дуже болить:
«Ой болить мене головонька,
Та вѣдай же я вмру!
Ой полюбивъ же я молоду дѣвчину,
Самъ не знаю кому.
Ой 'сли для того товариша мого,
Дай же, Боже, ей!
А єсли для того, для того другого,
Жаль ся, Боже, ей!
Ой выкопавъ же я въ полѣ кирниченьку,
Не єдну, але двѣ:
Ой полюбивъ же я молоду дѣвчину,
Та людямъ, не собѣ!
Ой выкопавъ же я въ полѣ кирниченьку,

Та не пити воды:
Ой полюбивъ же я молоду дѣвчину,
Та не мати жены!
Ой стелися, стели, зеленый барвѣнку,
Яко листъ по водѣ,
Ой не тѣштеся, тяжкѝ вороженьки,
Та й моей пригодѣ!
Бо на мене една, бо на мене нынѣ,
На васъ завтра двѣ.»

16.

(Вацл. изъ Олеська 497 и моихъ списковъ два.)

«Сама жь я не знаю, що то за ноченька,
А нѝ я не спала, нѝ мои оченька!
Сама я не знаю, що чинити маю,
Съ туги, закоханя вмерати гадаю!
Я на лёжку лежала, три листа писала,
До мого милого, що 'мъ го вѣрне кохала.
Милый взявши, та й перечитавши,
Тяженько затхнувши, та й не вôдписавши.» —
Тиха вода, тиха, берегами носитъ,
Вже Козакъ молодый о вôдправу проситъ:
«Пусти жь мене, пане, звôдси на Волынь,
Пише мила листы, що вже мае сына!» —
«Шкода жь тя, Козаче, звôдси вôдсылати,
Можешь ты, Козаче на другихъ сказати.» —
Впаде на колѣна, скаже: «Въ йимня 'тца й сына!
Присягаю Богу, що моя причина!» —
«Сѣдлай, хлопче, коня, коня вороного,
Поѣдемъ въ дорогу до коханя мого!» —
Козакъ прїѣзжае, ворота втвирае,
Вся родина выходитъ, Козака витае;
Витае Козака вся ей родина:
«Ой иди, Козаче, вмерае дѣвчина!» —
Козакъ до свѣтлицѝ, миленька хоруе,
Вôнъ за рученьку, въ личенько цѣлуе:

«Пôбье тя Козаче лихая година,
Вôдцуралась мене вся моя родина;
Вôдцурались мене и отець и мати,
Про тебе, Козаче, що тя не видати.» —
«Хоруй, мила, хоруй, Господь Богъ съ тобою!
Якъ ся выхоруешь, ожепюсь съ тобою
Благослови ижъ Боже, и отець и мати,
Въ щасливу годину та до шлюбу стати!»

17.

(Ср. Вацл. изъ Олеська 259. — Паули II, 55 и моихъ 4 списка.)

Ой лежить Козакъ на глыбокій долинѣ,
Постеливъ собѣ въ голову сермянину;
Дѣвчина ходить, зимную воду носить,
А бѣдный Козакъ въ неи воды просить:
«Ой дай му, мамо, хоть коновочку пива,
Ней ся напье той бѣдный Козачина!
Ой якъ 'сли умре, то наша слава буде,
А якъ не вмре, вôнъ о насъ не забуде.» —
Дѣвчина лежить въ отця, матки въ подушкахъ,
А бѣдный Козакъ на сосновыхъ дошкахъ.
Дѣвчина лежить въ отця, матки въ перинахъ,
А бѣдный Козакъ на глыбокихъ долинахъ.
За дѣвчиною отець, мати плаче,
А надъ Козакомъ чорный воронъ краче.
За дѣвчиною въ всѣ звоны задзвонили,
А за Козакомъ всѣ звѣри затрубили.
Вже дѣвчиноньку до гробу спускають,
А Козаченька всѣ птахи розрывають.

18.

(Вацл. изъ Олеська 281 и моихъ 4 списка.)

Ахъ сяду жь бо я, сяду, та й стану тужити,
Поѣхавъ миленькій на Вкраину служити!..
Кобъ я мала вѣрну слугу, пôслала бъ по нёго,
Ой най же прiѣде, бо ми тяжко безъ нёго.
Охъ любили мы ся обое сердечне,
Присудивъ намъ Господь росстатися конечне.
«Де жь ты ѣдешь, мôй милый Козаченьку?
Хто жь тобѣ постелить бѣлую постêленьку?» —
«Постелить ми ся зелена буковина,
Пôдъ головоньку синая жупанина.» —
Рôкъ ся любили, два ся не видѣли,
Скоро ся узрѣли, заразъ ся поболѣли:
Дѣвчина тужить въ матеньки въ комороньцѣ,
Козачокъ тужить въ зеленiй дубровоньцѣ.
Дѣвчина впала на бѣлу постêлоньку,
Молодый Козакъ пôдъ бѣлу березоньку.
Дѣвчина мае меду, вина досить,
А бѣдный Козакъ зимнои воды просить.
«Подайте менѣ зимнои воды пити,
Козацькіи уста смутнiи закропити.» —
Надъ дѣвчиною родина ся жалуе,
А надъ Козаченькомъ сива зазуля куе.
За дѣвчиною отець, мати плаче,
А за Козаченькомъ чорный воронъ краче.
За дѣвчиною всѣ звоны зазвонили,
А за Козаченькомъ всѣ кавки закавчили.
Ой дѣвчиноньку три попы ховали,
А Козаченька вовки росшарпали.

19.

(Паули II, 20 и моихъ 3 списка.)

А дѣвчина на грибы ходила,
Въ темнôмъ лѣсѣ въ гаю заблудила,
Здыбавъ ею Козакъ молоденькій,
Та що пôдъ нимъ коникъ вороненькій:

«Ты, Козаче, Козаче гайдаю,
Выведи мня ай зъ гаю до краю!» —
«Дайся, дѣвча, менѣ на пôдмову,
Выведу тя зъ гаю на дорогу.» —
«Жебы 'мъ мала день и нôчь блудити,
То ся не дамъ зъ розуму зводити.» —
«Куплю я тѣ коновочку пива,
Такой я тя зведу, чорнобрôва.»—
«Купуй, купуй, Козаче, й другую,
Не зведешь ты мене молодую!»—
«Куплю я тѣ коновочку меду,
Такой я тя зъ розумоньку зведу.»—
«Купуй, купуй й другую горѣвки,
Такъ не зведешь невинною дѣвки!» —
Въ коновочцѣ все мêдъ потахае,
Вже дѣвчинѣ розуму нестае.
Вывêвъ дѣвку пôдъ бѣлу березу,
Зрадивъ дѣвку пяну, не тверезу.
А зъ за горы буйный вѣтеръ вѣє,
Ажь тамъ Козакъ пшениченьку сѣє.
Ой сѣе вôнъ, сѣе, сѣвбы не доходить,
Вже дѣвчина зъ обѣдомъ приходить:
«Ой ты, дѣвко, наднêсъ тебе дѣдько,
Я россѣявъ пшениченьку рѣдко.» —
«Ой обѣдай, Козаче, не думай,
Буде твоя пшениця, якъ думай.
Ой но думай, Козаче, о Бозѣ,
Буде твоя пшениченька въ стозѣ.» —
А вже Козакъ пшениченьку косить,
Тамъ дѣвчина детину приносить.
«Ой на жь тобѣ, Козаче, детину!
Якъ не возьмешь на покôсъ покину.»—
«Ой на жь тобѣ девятеро хлѣба,
Скажи, скажи, на якого дѣда?»—
«Я не хочу твого хлѣба брати,
Таки буду на тебе казати.» —
«Ой на жь тобѣ десятеро овець,
Скажи, скажи, що то якій вдовець!» —
«Я не хочу твоихъ овець брати,

Таки буду на тебе казати.»—
«Ой на жь тобѣ фасочку масла,
Вôдчепися, дѣвчино напасна!
Ой возьми си и сѣру корову,
Возьми собѣ детину до дому!
Ой на жь тобѣ пять кôрцêвъ пшеницѝ,
Годуй, годуй сына у свѣтлицѣ!
Ой на жь тобѣ ще дѣжочку сыра,
Годуй, годуй Козацького сына!»—
А вже Козакъ дрôбне листье пише,
Тай детину ноженьковъ кольше:
«Люляй, люляй, ой ты малый враже,
За тобою вся худоба ляже!
Люляй, люляй, ой ты малый чортку,
Здеруть зъ мене остатню сорочку!»

20.

(По двумъ моимъ спискамъ.)

Ой по пôдъ гай, гаêмъ зелененькимъ,
Ходить, блудить Козакъ молоденькій.
Приблукався до вдовы небоги:
«Ой ты, вдово, переночуй мене!
Мôй ти коникъ станѝ не застоить,
Ясна зброя клиночка не вломить,
Я самъ молодъ лêжка не залежу...
Ой ты, вдово, збуди жь мня раненько,
Такъ раненько, щобы не видненько!
Бо ми треба на вôйну ѣхати.»—
Ой спить Козакъ, ой спить молоденькій,
Вдовонька не будить, хоть вже день бѣленькій.
Ой спить Козакъ, сонце пôдъ полудне,
Обудився а саме въ полудне.
«Ой ты, вдово, зрадниченько моя!
Зрадила 'сь ты мене молодого,
А втрачу я коня вороного,

А втрачу я всю Козацьку зброю,
Все жь то, вдово, а все за тобою!..
Зрадила 'сь ты мене молодого,
Зраджу я тѣ батенька старого,
Хоть не батка, то рôдную неньку,
Хоть не неньку, тебе й молоденьку.»

21.

(Вацл. изъ Олеська 275 и моихъ 3 списка.)

Ой у поли кирниченька одна,
Тече зъ неи водиця холодна;
Коло неи розмай зѣлье сходить,
До дѣвчины Козаченько ходить.
«Ой не ходи, Козаче, до мене!
Бо не слава на тебе й на мене.» —
«А я теи славы не боюся,
Кого люблю, сяду, обіймуся.» —
Я казала, що то мѣсяць сходить,
А то Козакъ по Самборѣ ходить,
За поводы въ ручкахъ коня водить.
Вôдхилю я новую кватирку,
Подивлюся безъ мѣсто по рынку,
Ажь тамъ Козакъ по рыночку ходить,
У гетмана выслуги ся просить:
«Пусти мене, мôй пане, до дому,
Затужила дѣвчина за мною!» —
«Не такъ вона, якъ ты по нѣй тужишь,
«Не пущу тя, ажь року дослужишь.
Скажу тобѣ коня вôдôбрати,
Скажу тебе въ кайданы вковати.» —
«Не куй мене, мôй пане, въ кайданы,
Закуй мене у вдовы до лавы!
Не куй мене, мôй гетмане, тутки,
Заведи мня до вдовоньки утки!
Бо въ вдовоньки мêдъ, горѣвка добра,
Ще й вдовина дѣвчина надобна.
У вдовоньки мêдъ, горѣвку пити,
А вдовину дѣвчину любити.»

45.

(По 4 моимъ спискамъ).

Козакъ молодый по обозу ходить,
Свого ся пана на вôдправу просить:
«Ахъ вôдправъ мене, мôй пане, Гетьмане,
Най ся дѣвчина другому не дôстане!» —
«Не вôдправлю тя, ой мôй вѣрный служенько,
А поки тобѣ не зроблю весѐленько.» —
Ой розôгрався пôдъ Козакомъ кôнь, кôнь,
Та й побѣгъ же вôнъ до дѣвчиноньки въ завôдъ,
А дѣвчинонька Козаченька витае,
А дѣвчинонька Козаченька пытае:
«Чи ты, Козаче, поводонькôвъ не маешь,
Що ты коника въ рученькахъ не тримаешь?
Ахъ дала жь бы я тй на поводôньки, дала,
Кобы ся моя матѐнка не дôзнала;
Бо скоро бы ся моя мати дôзнала,
Заразъ бы вона мня за нелюба дала.»
«Якъ же тя буде за нелюба давати,
Дай же ты менѣ на Вкраину знати!
А я изберу сто кониченькôвъ люду,
Вôдôйму тебе нелюбови вôдъ шлюбу.
А я изберу сто кониченькôвъ Литвы,
Та й нароблю я твоѐй матѐнцѣ битвы.»

43.

(Вацл. изъ Олеська 440. — Макс. 160. — Паули II, 81 и моихъ 2 списка.)

Ой дубъ на дуба гилѐмъ похилився,
Коникъ на Козака дуже засмутився.
«Ой коню мôй, коню, коню вороненькій!
Чомъ ты, коню, ѣдешь шось такій смутненькій?
Чи тѣ докучила та кульбака моя?
Чи тѣ докучила ясненькая зброя?
Чи я тѣ самъ докучивъ, Козакъ молоденькій?..»—

«Нй ми докучила та кульбака твоя,
Нй ми докучила ясненькая зброя,
Нй ты ми докучивъ, Козакъ молоденькій,
Но ми докучила тота корчма твоя,
Того жь я сумненькій, що ты молоденькій,
Куда ино ѣдешь, корчмы не минаешь,
Куда ино ходишь, ѣшь, пьешь и гуляêшь,
А о мене, воронъ коня твого, та й не дбаешь;
А до горы ѣдешь, мене пôдтинаешь,
А якъ зъ горы ѣдешь, то и не стримаешь,
Черезъ луги ѣдешь, то й не попасаешь,
Черезъ дунай ѣдешь, то й не наповаешь!..»

23.

(Изъ Саноцкаго округа и изъ Земненской столицы.)

Верхъ Бескида зеленого
Пасе Янчикъ коня свого,
Пасе, пасе, попасуе,
На нёго си посвистуе:
«Коню, коню чорногривый,
Чомъ есъ сумный, невеселый?
Ци ти вадитъ зброя моя,
Ци сукенка соболёва?» —
«Не вадитъ ми зброя твоя,
Нй сукенка соболёва,
Лемъ ми вадятъ труды твои,
Кажду нôчку до милои,
Мене вяжешь на рыночку,
Самъ си ляжешь въ постêлочку,
Передъ тобовъ пивце, винце,
Передо мновъ згниле сѣнце.»

24.

(Вацл. изъ Олеська 402 и моихъ 6 списковъ.)

Ой ѣхали Козаки зъ обозу,
Стали собѣ конець перевозу,
Стали собѣ гадоньку гадати:
«Де жь мы будемъ нôчку начовати?..
Єденъ каже: «Ой быстрая рѣчка.» —
Другій каже: «Ѣдьмо, невеличка!» —
Третій каже: «Хоть ся коня збуду,
А въ дѣвчины на вечеру буду.» —
Пріѣхали, стали на дворѣ,
Ще ся свѣтить въ Марисѣ въ коморѣ.
Чи не выйде Марисина мама,
Не такъ мама, якъ Марися сама?..
Ой не выйшла Марисенька съ хати,
Ино выйшла Марисина мати:
«Не начуйте, Козаки, на дворѣ,
Не збудѣте Марисю въ коморѣ!» —
Марисенька въ недузѣ лежала,
Чорнымъ шовкомъ головку звязала,
Ажь зъ за моря зѣлья забажала.
Котрый Козакъ тройзѣлья дôстане,
Той зо мною до вѣнчаня стане!» —
Обôбрався Козакъ тройзѣлья дôстати,
Взяла надъ нимъ зазуля ковати:
«Тяжко тобѣ тройзѣлья дôстати,
А ще тяжше, до вѣнчаня стати.» —
«Ой є въ мене три конѝ на станѣ,
То Марисѣ тройзѣля дôстану.
Єденъ коникъ, якъ сокôлъ сивенькій,
Другій коникъ, якъ лебѣдь бѣленькій,
Третый коникъ, якъ воронъ чорненькій.
Ой тымъ сивымъ до моря доѣду,
А тымъ бѣлымъ море переѣду,
А тымъ чорнымъ тройзѣлья дôстану,
И зъ Марисенькой до вѣнчаня стану.» —
Ой ставъ Козакъ тройзѣлья копати,

Взяла надъ нимъ зазуля ковати:
«Ой тяжко тобѣ тройзѐлья вкопати,
А ще тяжче до вѣньчаня стати.
Не копай вже, Козаче, тройзѐлья,
Бо въ Марисѣ вже зъ другимъ весѐлья!» —
Ой давъ Козакъ коника тримати,
А самъ ся взявъ зъ Марисей витати;
Въ правій ручцѣ шабельку тримае,
А лѣвою Марисю витае:
А въ городѣ макôвка бренѣла,
Та Марисѣ головка злетѣла:
«Отъ то жь тобѣ, Марисю, тройзѐлья.
Не зачинай безъ мене весѐлья.
Отъ всѣмъ буде такая заплата,
Котрй зводять вѣрного Козака!»

25.

(Гуцульская.)

Не копай ты, ледѣнику, не копай тройзѐля!
Дѣвчина збрехала, въ дѣвчины весѐлья.
А я прійшовъ на задвôрье сорокôвця мѣню,
Дѣвчá въ вѣнку похожуе: «Що дѣешъ, ледѣню?» —
«Не смѣй же ся, дѣвчинонько, коли зъ тя сь не смѣю,
Даю жь тобѣ тройзѐлечко, коли мнѣ не вѣришъ!» —
Одновъ ручковъ ледѣничокъ тройзѐлье подае,
Друговъ ручковъ та вѣночокъ зъ головки зтягае.

26.

(Моихъ два списка.)

Перепеличенька, та й не величенька,
По полѣ лѣтае, траву прогортае,
Траву прогортае, голубка шукае.
«Сивый голубочку, седишь на дубочку,
Гадочку гадаешь, що любки не маешь!»—
«Серденько, матусю, де 'сь дѣла Ганусю?» —

«Пôшла до потока бѣлй нôжки мыти.» —
Козакъ до потока, тамъ нема Ганусй.
«Серденько, матусю, де 'сь дѣла Ганусю?» —
«Пôшла до садочку, рвати барвѣночку.» —
Козакъ до садочку, тамъ нема Ганусй.
«Серденько, матусю, де 'сь дѣла Ганусю?» —
«Пôшла до дунаю, бѣлй хусты прати.» —
Козакъ до дунаю, тамъ нема Ганусй.
«Матусенько мила, де 'сь Ганусю дѣла?» —
«Пôшла до кôмнати, постêленьку слати.» —
Козакъ до кôмнати, тамъ найшовъ Ганусю:
«Ганусю, серденько, червона роженько!
Стели же лêженько, присунься близенько,
Присунься близенько до мого серденька!
Будемъ говорити, якъ на свѣтѣ жити.»

27.

(Вацл. изъ Олеська 226 и мой списокъ.)

На широкôмъ дунаю,
Не далеко вôдъ краю,
Ахъ тамъ молодъ Козакъ потопае;
Просить вôнъ ратунку:
«Ратуй мене, батеньку,
Бо я молодъ Козакъ потопаю!» —
А батенько до човна,
А нй човна, нй весла!
«Ой загинешь, мôй сыноньку, загинешь!» —

На широкôмъ дунаю,
Не далеко вôдъ краю,
Ахъ тамъ молодъ Козакъ потопае;
Просить вôнъ ратунку:
«Ратуй мене, матенько,
Бо я молодъ Козакъ потопаю!» —
А матенька до човна,
А нй човна, нй весла!
«Ой загинешь, мôй сыноньку, загинешь!» —

На широкомъ дунаю,
Не далеко вôдъ краю,
Ахъ тамъ молодъ Козакъ потопае;
Просить вôнъ ратунку:
«Ратуй мене, братеньку,
Бо я молодъ Козакъ потопаю!»
А братенько до човна,
А нй човна, нй весла!
«Ой загинешь, мôй братеньку, загинешь!»—

На широкôмъ дунаю,
Не далеко вôдъ краю,
Ахъ тамъ молодъ Козакъ потопае!
Просить вôнъ ратунку:
«Ратуй мене, сестронько,
Бо я молодъ Козакъ потопаю!»—
А сестронька до човна,
А нй човна, нй весла!
«Ой загинешь, мôй братеньку, загинешь!»—

На широкôмъ дунаю,
Не далеко вôдъ краю,
Ахъ тамъ молодъ Козакъ потопае;
Просить вôнъ ратунку:
Ратуй мене, миленька,
Бо я молодъ Козакъ потопаю!»—
А миленька до човна,
Вже є човенъ и весло:
«Ой не згинешь, мôй миленькій, не згинешь!»...

28.

(Рус. 23. — Паули II, 14 и моихъ два списка.)

Ой цѣлый день Кременюшка а нй ѣвъ, а нй пивъ,
Ой цѣлый день Кременюшка у тузѣ ходивъ.
Ой, а свои неньки-мамки за столы садивъ,
Ой, а свои сукнй дрогй у скрынѣ ховавъ,
Ой, а свои вина, пива та позатачовавъ,
Ой, а свои воронъ конй та на станѣ ставивъ.

Ой, поѣхавъ Кременюшка та за три войни̂,
Ой, а его неньки-мамки зависливи̂ були,
Ой, писали дрôбни̂ листы, та до него слали,
А на жêнку Катеринку все ворождовали:
«Ой вже жь твои неньки-мамки та порозганяни̂,
Ой вже жь твои сукни̂ дорогі̂ та посхожовани̂,
Ой вжь жь твои вина, пива повытачовани̂,
Ой вже жь твои воронъ кони̂ та позъѣзжовани!»—
Ой пріѣхавъ Кременюшка ой изъ трохъ войнôвъ,
Ой запукавъ, та застукавъ, у нови̂ ворота:
«Выйди, выйди, Катеринко, сама молода!»—
Выйшла, вышла Катеринка вôдчиняти ворота,
А вôнъ еи стявъ головоньку изъ плеча...
Ой прійшовъ же Кременюшка до новой стаєнки:
А вже жь єго воронъ кони̂ позастоювани̂!
Ой прійшовъ же Кременюшка до своеи пивници̂:
А вже жь вина, пива позацвѣтовани̂.
Ой прійшовъ же Кременюшка та до своєи скрини̂:
А вже жь єго сукни̂ дорогі̂ та позлежовани̂!
Ой прійшовъ же Кременюшка до новой свѣтлици̂:
А вже жь єго неньки-мамки позасежовани̂!
А старая его мати на крêселку седить,
Маленькое воробятко на рукахъ держить:
«Теперь же я, моя мамко, щобъ Бога ся не боявъ,
Теперь бы я тобѣ, мати, до порога главу стявъ!» —

29.

(Паули II, 29 и моихъ два списка.)

Край дунаю могилонька,
Край могилы долинонька,
Тамъ водиця кирниченька,
Тамъ водиця студененька,
Козакъ коня наповає,
Дѣвча воды приливає.
«Ходи, дѣвча, ходи зъ нами,
На Вкраину съ Козаками!
А въ насъ краи не такіи,
Мы Козаки молодіи,

У насъ горы золотіи,
У насъ воды медовіи,
А травоньки шовковіи,
У насъ вербы грушки родять,
У насъ дѣвки въ злотѣ ходять!» —
А дѣвчина послухала,
Та съ Козакомъ поѣхала.
Ѣде гору, ѣде другу,
А на трету выѣзжае,
Козакъ коня попасае.
Стало дѣвча, заплакало,
Козака ся запытало:
«Де въ васъ горы золотіи?
Де въ васъ воды медовіи?
Де въ васъ травы шовковіи?»...—
Вôнъ й каже: «А хто умный,
А хто умный и розумный,
Нехъ ся не дасть на пôдмову
Козакови молодому!» —
Дѣвча собѣ нагадало:
«Що ми мати не казала,
Бы 'мъ съ Козакомъ вандровала,
Ахъ, а я жь єй не слухала!»....

30.

(Три списка — одинъ изъ Сяноцкаго округа; ср. Паули II, 28.)

Край дороги широкои,
Кирниченьки глубокои,
Козакъ коня наповае,
Дѣвча воду наливае. —
Козакъ дѣвча пôдмовляе:
«Вандруй, вандруй, дѣвча, зъ нами,
Зъ молодыми Козаками!
А въ насъ вербы грушки родять,
Въ насъ дѣвчата въ злотѣ ходять,
А въ насъ горы золотіи
А въ насъ рѣки мѣдяніи!» —

«Цѣлый святъ е'мъ звандровала,
Злотыхъ гôръ є'мъ не видала:
Всюда горы камêнніи,
Всюда рѣки водяніи!
Ой выйду я на горбочокъ
Поглянуся въ долиночокъ;
На долинѣ паняночки,
Тамъ зберають фіялочки,
На недѣлю на вѣночки;
Ино я ихъ не зберала,
Тôлько 'мъ ревне заплакала,
До батенька листъ писала:
Ней ся батько не турбує,
Ней посагу не готує!
Ой бо я вже посагъ взяла,
Въ чистôмъ полю присягала,
Пôдъ яворомъ зелененькимъ
Изъ Козакомъ молоденькимъ!»

31.

(По двумъ спискамъ, но неполнымъ.)

Ой у мѣстѣ Гусятинй на высокôмъ ганку,
Седитъ Козакъ окованый за Гандзю коханку.
«А за що вôнъ окованый?—За бѣленьку шêю,
Таки пôду до Гандзуни, хоть смерти пожію!»—
«А за що вôнъ окованый? — За бѣленькй ноги,
Таки пôду до Гандзуни до моей небоги!»—
«А за що вôнъ окованый? — За бѣленькй руки,
Таки пôду до Гандзуни, хоть притерплю муки!»—
«А якъ взяли Козаченька по пôдъ самй ребра:
Ой вже жь менѣ молодому Гандзуни не треба!..»

32.

Ой пôдъ гаёмъ, гаёмъ зелененькимъ,
Стоитъ дунай широкій, быстренькій;
Надъ дунаёмъ явôръ зелененькій,
Пôдъ яворомъ Козакъ молоденькій,
Стиха собѣ на кобзонцѣ грае,
Струна струнѣ голосу додае,
Ой мати такъ сына научае:
«Маешь, сынку, жёнку молоденьку,
Не дай же ей роспусту тяженьку!» —
А зъ вечера комора бренѣла,
А въ пôвночи нагайка шумѣла,
На рôзсвѣтѣ миленька заснула.
Ой спитъ мила, вже день бѣлесенькій,
Ой спитъ вона, якъ бозъ синесенькій!
«Давъ бы 'мъ, мати, коня вороного,
Кобъ хто збудивъ пріятеля мого!» —
«Шкода, сыну, коня вороного,
Вже не буде пріятеля твого!» —
«Давъ бы 'мъ, мати, всю Козацьку зброю,
Кобъ хто збудивъ миленькую мою!» —
«Шкода, сыну, Козацькои зброи,
Вже не буде миленькои твоей!» —
«Ой давъ же бы 'мъ Козацкіи лѣки,
Кобъ хто збудивъ миленькую мою!» —
«Не поможутъ й Козацькіи лѣки
Вже заснула миленька на вѣки!» —
«Абы 'сь, мати, три роки копала,
Шо ты менѣ миленькую взяла;
Абы 'сь, мати, на тôмъ свѣтѣ гнила,
Шо ты мене зъ милой розлучила!..»

33.

Вацл. изъ Олеська 392 и моихъ 4 списка.)

Гей, ѣхавъ Козакъ зъ Украины,
Надыбавъ дѣвчину край долины,
Надъ рѣчкою край дороги,
Вымывае бѣлй ноги;
Козакъ бачивъ, конемъ збочивъ,
А пôдбѣгши, съ коня скочивъ:
«Стôй, дѣвчино, не лякайся,
Та съ Козакомъ привитайся,
Дѣвчино, та й небого!
«Ой ты дѣвчино ты мила моя,
Якъ же тя кличе мати твоя?» —
«Бôгъ мня створивъ дѣвчиною,
Пôпъ мня хрестивъ Кулиною,
Козаче, та й небоже!»
«Кидаї, дѣвчино, сію долину,
Вандруї зо мною на Украину,
На Вкраинѣ, въ Запорожю,
Козаченьки пробувають,
Красныхъ панянокъ не мають;
Лишь въ насъ горы золотіи,
А рѣченьки медовіи,
А травоньки шовковіи,
Кулино, та й небого!» —
«Ой ты, Козаче, ой ты, пане мôї!
Якії же буде поѣздъ твоії?..» —
«Не журися ты, Кулино,
Ты дѣвчино, ты небого:
Посаджу тя за бедрами,
Обвяжу тя тороками,
Кулино, та й небого!» —
«Ой ты, Козаче, ой ты, пане мôй,
Якії же буде обѣдъ твôй?..» —
«Не журися ты, Кулино,
Ты дѣвчино, ты небого:

Будемъ ѣсти, будемъ пити,
При кирницѣ, студеницѣ,
Козацькую саламаху,
Козацькую затераху,
Кулино, та й небого!»

«Ой ты, Козаче, ой ты, пане мôй!
Якій же буде нôчлêгъ твôй?»—
«Не журися ты, Кулино,
Ты, дѣвчино, ты, небого!
Є у степу травы много,
Нагребемо, постелимо,
Вôйлочище пôдъ бочище,
Кульбачище въ головище,
Кулино, та й небого!»

«Ой ты, Козаче, ой ты, пане мôй!
Якій же буде палацъ твôй?..»
«Не журися ты, Кулино,
Ты, дѣвчино, ты, небого!
А у степу край дунаю,
Самъ я свою хижу маю:
Густымъ лѣсомъ обсажена,
Краснымъ цвѣтомъ оздоблена,
Все, що маю, то сховаю,
Въ рукавицю на полицю,
Кулино, та й небого!»

«Ой ты, Козаче, бодай ты пропавъ!
На що ты мене съ собой наморлявъ?»
«Сама 'сь, дѣвко, побродила,
Що 'сь Козака полюбила;
Бо Козаки, то голяки:
У Козака душа въ тѣлѣ,
А сорочку воши зъѣли,
Кулино, та й небого!»

«Ой ты, Козаче, ой ты, пане мôй!
Якій же буде розъѣздъ твôй?»
«Не журися ты, Кулино,
Ты, дѣвчино, ты, небого!
Є у степу дорôгъ много.

Куда схочу, туда скочу,
Хочь икъ лѣсу, хочь икъ бѣсу,
Хочь у поле, хочь у море,
Кулино, тай небого!»

32.

(Вацл. изъ Олеська 485.)

Гей, на горѣ, на горѣ,
Тамъ гуляли гусарй:
Прійшовъ до нихъ та й Донець,
Та хорошій молодець.
«Чи любишь ты Донця?
Чи пôдешь за Донця?..» —
«Не люблю я Донця,
Не пôду за Донця.» —
Доставъ Донець острый мечь,
Знявъ головку зъ бѣлыхъ плечь,
А самъ Донець пôшовъ пречь.
Дôзналися дворяне,
Та панськіи Козаки:
«Скоро Донця доженемъ,
На дрôбный макъ посѣчемъ.» —
Скоро Донця дôгнали,
Назадъ ручки связали;
Дали єму свѣтлицю,
Темненькую пивницю,
Зелѣзніи ворота,
Седить Донець сирота.
Та дознався одноралъ.
Якъ му Донець та пропавъ,
Та за яку причину?
За вражую дѣвчину.
«Помолю ся Богови,
И святому Николѣ,
А чей Донця узволи
Изъ тяжкои неволй!»

33.

(Ваг. изъ Олеська 390. — Максим. 1827 г. 149 и мой списокъ.)

Козакъ коня напувавъ, ддюба воду брала,
Козакъ собѣ заспѣвавъ, дзюба заплакала.
«Не плачь, дзюба, моя люба, теперь я съ тобою,
Якъ поѣду на Вкраину, заплачешь за мною.
Хмара иде, дощикъ буде, ходѣмо до хаты,
А тамъ будемъ, дзюбо любо, собѣ розмовляти.
А що кому до того, що я дзюбу люблю,
А я дзюбѣ, своєй любѣ, черевички куплю;
Черевички съ китаёчки, панчошка єдвабна,
Якъ же дзюбу не любити, коли дзюба ладна?
Кажи, дзюбо, моя любо, чи ты любишь мене?
А я пôду до матоньки просити о тебе.
А я тебе, дзюбо, люблю, самъ Богъ тое знае,
Проси мамы, проси тата, нехай насъ злучае!
Коло млина яворина, яворъ похилився,
Якъ ся зъ дзюбой не оженю, не буду женився.
Якъ же дзюбы не любити, коли дзюба ладна,
Коло дзюбы сюды, туды, та й на коня гайда!.. —
«Не вѣрь, дзюбо, Козакови, що вôнъ люльку куритъ,
Бо вôнъ мовитъ, шо тя возьме, а вôнъ тебе дуритъ.
Не вѣрь, дзюбо, Козакови, шо вôнъ огонь креше,
Бо вôнъ пôде до другои, та й на тебе бреше!» —
Ой прибѣгъ мôй кониченько та й передъ ворота:
«Выйди, дзюба, моя люба, красненька, золота!» —
Ой не выйшла дзюба люба, ино еи мати:
«А хто хоче дзюбу взяти, най иде до хаты!» —
Бодай тебе, дзюба люба, твои чорнй очи!
Не стоявъ бы мôіі коничокъ до темнои ночи.
Несчасливй конй мои, треба одъѣхати,
А що було серцю миле, треба занехати.
Ой пôду я на гороньку, а на горѣ бузьки:
Якій, такій йде до дзюбы, а я до Гануськи.
Ой чія жь то кирниченька, що голубъ купався?
Ахъ чія жь та дзюба люба, що я въ нй кохався? —

«Ой выйду я на гороньку, махну я рукою:
Навернися, Козаченьку, згину за тобою!» —
А хто любитъ гарбузъ, гарбузъ, а я люблю дыню:
А хто любитъ господаря, а я господиню.
А хто любитъ губы, губы, а я печерици̂:
А хто любитъ дѣвчатонька, а я молодици̂.

34.

(Вацл. изъ Олеська 391.)

Гей летѣла зазуленька по Украинѣ,
Гей ронила сиви̂ пе̂ря по долинѣ;
Ой якъ тяжко сивымъ пе̂рямъ по долинѣ,
Єще тяжше сиротоньцѣ на чужинѣ!
Ходитъ голубь надъ водою гукаючи,
Своей милой голубоньки шукаючи:
«Та ци спишь ты, серце мое, та ци чуешь?
Чомъ до мене, серце мое, не говоришь?» —
«Якъ я маю, серце мое, говорити?
Лежитъ нелюбъ на рученцѣ, буде мене бити.» —
«Ой во̂дсунься, серце мое, во̂дъ нелюба,
«Застрѣлю нелюба зъ лука, якъ голуба!» —
«Ой ци забьешь, серце мое, ци не забьешь,
Завше ты серцю мому жалю додаешь.» —
«Покинь отця, покинь маму и всю родину,
Ходи зъ нами Козаками на Украину!
На Вкраинѣ суха рыба изъ шафраномъ:
Будешь жити за Козакомъ, якъ за паномъ.
А у Полщи̂ суха рыба изъ водою:
Будешь жити зъ вражимъ Ляхомъ, якъ зъ бѣдою!»

35.

(По 3 спискамъ.)

Ой дай же, Боже, недѣлоньки до̂ждати!
Ой пошлю жь бо я до дѣвчиноньки въ сваты.
Ой а дѣвчинонька стихонька промовляе,
Мене молодого якъ по серденьку крае.

Ой чи не будешь, дѣвчинонько, тужити,
Якъ я поѣду на Украину служити?». —
«Ой не буду, Козаченьку, не буду,
Ино ты за ворота, я тебе забуду». —
Ино взявъ Козакъ за браму выѣжджати —
Взяла дѣвчина бѣлй ручки ломати;
Ой взявъ Козакъ на гору выѣжджати —
Взяли дѣвчину на вѣтеръ пбдоймати;
Ой ставъ Козакъ та зъ горы ся спускати —
Взяли дѣвчину водою вбдливати;
Ой взявъ Козакъ та черезъ дунай плысти —
Пôшли за Козакомъ та й частенькiи листы:
«Ой вернися, Козаченьку, до дому:
Впровадивъ ты дѣвчиноньку до гробу! »—
«Ой въ него дорога, ой а въ мене другая:
Ой, головко жъ моя, головко несчасная!
Ой я гадала, що не буду тужити,
Прiйде ще съ туги головой наложити!»....

36.

(Мой списокъ.)

Ходитъ Козакъ по садочку, на сопѣвку грае,
За нимъ, за нимъ дѣвчинонька тяженько вздыхае.
«Розвивайся, сухiй дубе, завтра морозъ буде:
Ой збирайся, дѣвчинонько, Козакъ въ походъ ѣде!» —
«Я морозу не боюся, листомъ покрыюся,
Я походу не боюся, въ сей часъ выберуся.» —
По надъ село дороженька гаёмъ зелененькимъ:
Туда Козакъ выѣзжае еще молоденькiй;
Выѣзжае, выѣзжае, низко поклонився:
«Выбачай ми, громадонько, може зъ кимъ сварився!
Прощайте ми доpоженьку, щобъ ся не курила,
Розбивайте дѣвчинонцѣ, щобъ ся не журила!
Не такъ ми жаль дороженьки, що ся за мновъ куритъ,
Ой якъ ми жаль дѣвчиноньки, що ся за мновъ журитъ!»

37.

(Мой списокъ.)

«Дѣвчинонько мила, що будешь робила
Въ Украинѣ далекій?..»
«Буду хусти прала, буду заробляла,
Козаченьку, серденько!» —
«Де жь ихъ будешь прала, Дѣвчинонько мила,
Въ Украинѣ далекій?..» —
«На тихимъ дунаю, на бѣлымъ каменю,
Козаченьку, серденько!»—
«Чимъ будешь золила, дѣвчинонько мила,
Въ Украинѣ далекій?.» —
«Чистою слезою, зимною росою,
Козаченьку, серденько!» —
«Де жь будешь вѣшала, дѣвчинонько мила,
Въ Украинѣ далекій?.. —
«На высокій горѣ, на шовковôмъ шнурѣ,
Козаченьку, серденько!» —
«Де жь будешь качала, дѣвчинонько мила,
Въ Украинѣ далекій?..» —
«Въ малеванôмъ дворѣ, на тисовôмъ столѣ,
Козаченьку, серденько!» —
«Де жь будешь складала, дѣвчинонько мила,
Въ Украинѣ далекій?.»—
«Въ мурованыхъ сѣнёхъ, въ малёваныхъ скриняхъ,
Козаченьку, серденько!» —
«Чимъ ты будешь жила, дѣвчинонько мила,
Въ Украинѣ далекій?..» —
«Кобы хлѣба, соли по при Божій воли,
Козаченьку, серденько!»—
«Де жь ты будешь спала, дѣвчинонько мила,
Въ Украинѣ далекій?..» —
«Въ анкерю, во пѣрю, Козаче, шальверю,
Не губь мое серденько!..»

38.

(Вапл. изъ Олеська 386 и моихъ 5 списковъ.)

Та теперь нôчка, та темненькая,
Та дороженька, та далекая,
Кôнь вороный спотыкается,
Козаченьку та дрêмается:
«Ой припну я коня коло калиночки,
А самъ ляжу спати на край могилочки!»—
Щасливая годинонька!
Десь ся взяла дѣвчинонька,
И вырвала травиченьку,
Та вдарила пю личеньку:
«Ой встань, Козаче, ой встань, годѣ спати:
Наступає горда, схоче коня взяти;
Та коня возьмутъ, та кôнь другіи буде,
Тебе порубають,.... на свѣтѣ не буде!..»—
«Десь ты мене, дѣвчино, любишь,
Що ты мене такъ рано будишь?..»—
«Якъ бы я тебе та не любила,
Я бы за тобою степомъ не бродила;
Я жь то тебе изъ давна кохаю,
Що й на свою славу не вважаю.»

39.

«Ой выйду я на гороньку,
Пущу коня въ долиноньку;
Ой пôду я на стеженьку,
На битую дороженьку,
Та й тамъ я си ляжу спати,
Темну нôчку ночовати.
Ой выйшла тамъ дѣвчинонька,
Хорошая Марисенька,
Та вступила до садоньку,
Выломала галузоньку,

Червоную калиноньку,
Вдарила го по личеньку:
«Втêкай, втêкай, Козаченьку!
Бо Татаре зъ вôйнами йдуть,
Тебе забьють, коня возьмуть!»—
«Най бы вбили, най бы брали,
Було мене не будити:
Коли 'мъ у снѣ тебе любивъ,
До серденька приголубивъ.»

40.

(Вацл. изъ Олеська 184 и моихъ 2 списка.)

КОЗАКЪ.

Постôй, постôй, Коломыйче, десь чортъ забарывся!
Кимъ есь чортомъ хотѣвъ бути, що 'сь такъ осмалився?
Мы хорошо ходимо, якъ инши люде,
Коломыйще, якъ хрущище коло своей буды.

КОЛОМІЕЦЪ.

Не вѣдаешь, пане брате, вѣдай наши бѣды,
Яке лихо въ нашимъ краю, спробовати пôди;
У насъ газда неборакъ ѣсть безъ хлѣба рака,
И недѣля и пятниця у него еднака.

КОЗАКЪ.

А мы лиха не знаемъ, хоть въ чужинѣ ни дому,
Не кланяемъ 'ся за грôшь, ни за хлѣбъ никому;
Бо маемо подостатокъ и ѣсти и пити,
А якъ зъ гульки до домоньку, е де вôдпочити.

КОЛОМІЕЦЪ.

Мы пôвъ року допчемо, нимъ осьмакъ знайдемо,
Куска хлѣба не знайдемо, якъ домôвъ прийдемо;
А якъ якій грôшь заробимъ, минеся въ дорозѣ,
А прійшовши до домоньку, лихо на порозѣ.

КОЗАКЪ.

Мы хорошо прибраніи, ѣсти, пити, поти,
Хорошенько ходимо, не знавши роботы;

Нехай роблять харлаки, мы того не знаемъ,
Намъ посѣють, намъ зберуть, а мы пашу маемъ.

КОЛОМИЕЦЪ.

Я прійшовши изъ дороги, стогну коло хаты,
Жêнка кричить и не дае до себе пристати:
«Пôди, пôди, сатано, пропивъ есь худобу,
А я пôду на Вкраину зъ дѣтьми на свободу!»

КОЗАКЪ.

Ты злякався кочерги, та утêкъ вôдъ жêнки,
Мы хороші Козаки впали меже стѣнки;
Не боимъ 'ся ні Ляхôвъ, ні Ляцкои шаты,
Якъ насъ схотять сполошити, утêкнемъ до хаты.

41.

(Вацл. изъ Олеська 234.—Максимовичъ 141.)

Ѣхавъ Козакъ за Дунай,
Казавъ: «Дѣвчино, прощай,
Ты конику воронику,
На силу гуляй!»
    Выйшла, ручки заломавши,
    И тяженько заплакавши:
    «Якъ ты мене покидаешь,
    Но самъ подумай!»
Свиснувъ Козакъ на коня:
«Будь здорова, молода!
Верну ся, я коли буде,
Яка приґода.»—
    «Постой, постой, ты Козаче!
    Твоя дѣвчина плаче,
    Якъ ты мене покидаешь,
    Но самъ подумай!..» —
«Бѣлыхъ ручокъ не ломай,
Чорныхъ очокъ не стырай,
Мене зъ вôйны со славою
Къ собѣ ожидай!» —

«Не хочу я нйчого,
Ино тебе едного,
Ты будь здоровъ, мôй миленькій,
А все пропадай!»

42.

Изъ Саноцкаго округа.)

На горѣ верба, пôдъ вербовъ вода,
Черпала мй ей дѣвчä молода;
Дѣвчä вôдъ воды, Козакъ до воды:
«Зачекай мя, кречна панно,
Дай конямъ воды!»—
Ой не дамъ, не дамъ,
Бо часу не мамъ,
Заказала мй старая мати,
Шобъ зъ Козакомъ не стояти,
Бо я молода.» —
«Ты ся мя не бôй,
Сѣдай на мôй кôнь.
Понесу тя,
Повезу тя,
На мои дворы.
А въ моихъ дворахъ штыри покои,
А пятая, свѣтилойка;
Зъ яворовогъ деревойка,
И тисовый стôвъ.
За столомъ седитъ панй молода,
Татаре ей мужа взяли,
Жалости моя!» —
«Ой нѣтъ кому дати, до Татаръ знати,
Жебы мого нелюбочка твердо звязати.
Потомъ я си погуляю,
Якъ та рыбка по Дунаю,
Радосте моя!»

Русскіе крестьяне Станиславскаго уѣзда села Нагорянки въ восточной Галичинѣ.

ДУМЫ

б) *Воинскія и рекрутскія.*

Теперь же я сирота,
А ни мамы, ни тата,
А ни сестры, ни брата.

НАРОДН. ПѢСНЯ.

1.

Загудѣвъ, забутѣвъ, сивый голубонько
По зеленôй лѣщинѣ,
Затуживъ, заплакавъ молодый жовняронько,
По хорошôй дѣвчинѣ.

«Та чого тужишь, та чого плачешь,
Головоньку клопочешь?
Та либонь ты мене, серденько мое,
Та покинути хочешь?» —

«Ой лишаю тя, покидаю тя
Всемогущому Богу,
Ой та самъ ѣду, та й вôдъѣзжаю
Въ далекую дорогу.» —

«Та коли жь мене ты покидаешь,
Перестань хлѣба ѣсти!
Ой ище жь бо ты не дочекаешь
Коло иншои сѣсти!

Та коли жь мене ты покидаешь,
Перестань воды пити!
Ой ище жь бо ты не дочекаешь
Изъ иншою говорити!» —

«Ой лишаю тӣ, серденько мое,
Та сѣрую корову,
Вызирай мене, серденько мое,
На святую Покрову.

Ой лишаю тӣ, серденько мое,
Та сивую кобылу,
Вызирай мене, серденько мое,
Та въ каждую годину.»—

«Та якъ ты будешь, серденько мое,
Чрезъ три рѣченьки плысти,
Та пиши до мене, посылай до мене,
Та частенькіи листы!» —

«Та писатӣ буду, присылати буду,
Ище й самъ повернуся,
Ище бо съ тобою, за Божью волью,
Въ осени поберуся».—

2.

Ой широкӣ уличеньки,
Але жь вони далеченькӣ;
А хоть вони далеченькӣ,
Йдутъ жовнѣри молоденькӣ.
За ними мати старенькая,
За ними мати ро̂дненькая,
Бѣлӣ но̂жки росщибае,
Слезами ся умывае:
«Ой цыть, мати старенькая!
Ой цыть, мати ро̂дненькая!
Слеза моря не наповнитъ,
Во̂да Цѣсаря не вызволитъ;
Бо вже мы йдемъ присягати,
Цѣсарови конӣ сѣдлати!»—

3.

(Ср. Паули.)

Ой що улиця, то молодиця,
А хлопця не видати;
Бо позаберавъ усѣхъ нашь Цѣсарь
На Турка воевати.

Ой летитъ воронъ та съ чужихъ сторонъ,
Та жалôбненько краче;
Не еденъ отець, не една мати,
За своимъ сыномъ плаче.

Закурилася бѣла дороженька
Въ крути горы идучи;
Ой заплакали новобранчики
На вôйноньку идучи.

«Ой павоньки, чорнѣ галоньки,
Чомъ въ гору не взлѣтаете:
Ой вы жовняри, новобранчики,
Чомъ до дому не вертаете?» —

«Ой радѣ бы мы въ гору ся взнести,
Та туманъ полêгае;
Ой радѣ бы мы до дому вернути,
Та Цѣсарь не пускае.

Ой не такъ Цѣсарь, ой не такъ Цѣсарь,
Якъ Цѣсарева мати,
Хтѣла бъ бранцями небожатами
Цѣлый свѣтъ звоевати!..

Ой якъ у Львовѣ, такъ въ Станиславѣ.
Голосненькіи звоны;
Ой дай же намъ, Боже, повернутися
Та у свои стороны!»—

4.

(Ср. Вацл. изъ Олеська.)

Ой вôрлята, соколята все поле покрыли,
Сковидôвскихъ выбранчикôвъ до вôйська змусили.
«Ой вôрлята, соколята, пôймѣтся пôдъ гору,
Сковидôвскій парубочки, вернѣтся до дому!» —
«Ой мы бы ся пôдіймали, туманъ налѣгае,
Ой мы бы ся повертали, Цѣсарь не пускае.
Не такъ Цѣсарь, не такъ Цѣсарь, якъ Цѣсарска мати,
Хоче нами, мужиками, Турка звоёвати.
Допоможи, милый Боже, Турка перебити,
Ще ся вернемъ въ свои краи дѣвчата любити!» —

5.

(Ср. Вацл. изъ Олеська. — Максим.)

Мене мати породила темненькои нôчи,
Дала менѣ станъ салдацкій и чорніи очи:
Було менѣ, моя мати, станъ салдацкій не давати,
Лишь ми було, моя мати, счастье, долю дати.
Мене мати породила въ святую недѣлю,
Дала менѣ лиху долю, де жь я ю подѣю?
Лиху долю не продати, а нй промѣняти,
Всюда люде лихо знають, не хтять куповати.
Розвивайся, сухій дубе, морозъ завтра буде!
А вже тобѣ, гарный хлопче, завтра походъ буде!
«Я морозу не боюся, завтра розвинуся,
Я походу не боюся, въ сей часъ выберуся.» —
Плаче мила, плаче мила чорными очима:
Вечеронька на столѣ, а смерть за плечима!
Кропить дощикъ дороженьку, шобъ ся не курила,
Розрадѣте моей милой, шобъ ся не журила!» —

6.

Ой у лузѣ калина весь лугъ прикрасила,
Породила бѣдна вдова хорошого сына.
Якъ вона го породила темненькои ночи,
Дала ёму бѣле тѣло, чорненькіи
«Волѣла 'сь ми, моя мати, чорне тѣло дати,
Нёжь мала 'сь мня записати до Цѣсаря дати.» —
«Волѣла 'мъ тя, мôй сыноньку, на цвинтарь сховати,
Якъ мала 'мъ тя, мôй сыноньку, до Цѣсаря дати.» —
«Нащо мене, моя мати, на цвинтарь ховати? —
Мы ти будемъ съ Туреччины червôнцѝ давати.»
«А що менѣ, мôй сыноньку, та съ твоихъ червонцôвъ,
А хто жь мене поховае по твоєй головцѣ?» —
«Лишу я ти, моя мати, волы та коровы,
Поховають сусѣдоньки, 'сли будуть здоровѝ.
Бокомъ, коню, дороженьковъ, нехай ся не курить,
Перекажѣть до матёнки, нехай ся не журить!
Скроплю я си дороженьку дрôбными слозами,
Перекажѣть до матёнки рôзными словами!» —

7.

Ой въ мѣстечку Берестечку стала ся новина,
Выправляла стара вдова на вôйноньку сына.
Якъ го выправляла, та й наказовала:
«Будешь, сыну, въ дорозѣ, не забувай о Бозѣ!» —
Поки жовнярь не пивъ, Бога не гнѣвивъ,
Поти жь ему молодому усе Бôгъ счастивъ.
Якъ взявъ жовнярь пити, та й Бога гнѣвити,
Свою неньку старенькую та взявъ зневажати.
Ходить жовнярь, ходить, въ рукахъ чако носить,
Своєй неньки старенькои прощаня ся просить:
«Прощай мене, мати, якъ я живавъ въ свѣтѣ,
Щобы менѣ молодому на вôйнѣ не бути!»...

8.

«Ой израда, чорнобривый зрада,
Повѣвъ есь ми, що то буде правда.
Хоть ты знайдешь зъ волами, коровами,
То не знайдешь съ чорными бровами.
Хоть ты знайдешь на личку бѣлѣйшу,
То не знайдешь надъ мене вѣрнѣйшу.
Не ѣдь, не ѣдь, мôй милый, вôдъ мене!
А хто жь тобѣ сороченьку выпере?» —
«Въ чистôмъ полю тарабанчикъ бье,
Ой той менѣ сороченьку выпере.» —
«Не ѣдь, не ѣдь, мôй милый, вôдъ мене!
А хто жь тобѣ головоньку змые?» —
«Въ чистôмъ полѣ дрôбный дощикъ лѣе,
То той менѣ головоньку змые.» —
«Не ѣдь, не ѣдь, мôй милый, вôдъ мене!
А хто жь тобѣ волосье росчеше?» —
«Въ чистôмъ полю тамъ терни ростуть,
То тѝ менѣ волосье росчешуть.» —
«Не ѣдь, не ѣдь, мôй миленькій низомъ,
Загачена дороженька хмызомъ!» —
«Ой маю я коня вороного,
Перескочить дороженьку съ хмызомъ.» —
«Не ѣдь, не ѣдь, мôй милый, вôдъ мене!
Закопана дороженька чарами.» —
«Ой маю я коня вороного,
Перескочить дороженьку съ чарами.» —
«Якъ ты будешь, милый, въ поли хоровати,
Хто жь тѝ буде бѣлу постѣль слати?...» —
«А у поли мурава зеленая,
Ой то буде постѣленька бѣлая.» —
«Якъ тѝ прійде въ полѣ умерати,
Хто жь тѝ буде надъ гробомъ плакати?...»—
Въ чистôмъ поли тамъ гайворонъ краче,
Той за мною надъ гробомъ заплаче!...»

9.

Ой у поли два яворы, третій зелененькій:
Пôшовъ, пôшовъ у некруты мôй сынокъ рôдненькій!
Ой тихенька его мова, золотая зброя,
Лишивъ мене старенькую, головонько жь моя!
«Ой заплачешь отець, мати, заплачешь, заплачешь,
Якъ ты мое господарство на плечохъ зобачишь!..»
Ой у горахъ снѣги впали, рѣченьки прибули:
Ой вже жь мого рôдногъ сына въ черевики вбули!
Въ черевиченьки вбули, кучерѝ обтяли,
А вже жь мому рôдну сыну карабѝнокъ дали!...
«Карабѝне, карабѝне, засмутивъ есь ми душу,
Килько 'мъ ся я выстерêгавъ, носити тя мушу!
Бодай тіи карабѝны въ огнѣ погорѣли,
Щобы мене молодаго плечи не болѣли!...
А у Львовѣ въ крайнêмъ дому вдарено зъ гарматы:
Ой заплакавъ рôдный отець, рôдненькая мати!
«Не плачь, не плачь, стара нене, не вдавайся въ тугу!
Збудовали твому сыну кидровую труну.
Не плачь, не плачь, стара нене, не вдавайсь въ ворожки,
Ой забито твого сына та покрай дорожки!
Не плачь, не плачь, стара нене, не вдавайся въ лѣки!
Ой пропавъ же твôй сынонько, та пропавъ на вѣки!

10.

«Ой Боже жь мій, Боже, нащо я вродився?
Кôнь вороный, я молодый, а ще не женився!
Продай, мати, коня, коня вороного,
Та ожени мене, хлопця молодого!» —
«Шкода, сыну, шкода худобы збавляти,
Пишуть чорне на бѣло, хотять тя вôддати!» —
«Волѣла 'сь мня, мати, въ болото веречи,
Нêжь мня мали Цѣсарскѝ вояки стеречи. —
Ой неволя, мати, неволя, неволя,
Въ Коломыи стрижуть, до Черновець гоня'.
Ой битая дорога, малёванѝ хресты,
Туды будемъ, моя мати, карабѝны нести.

Бодай тй карабйны зо свѣта пропали,
Щобы мене молодого плечей не збавляли!
Ой летѣла канюка пострѣлена зъ лука:
Вже съ тобою, мила мати, на вѣки розлука!..»

11.

Ой спôдъ луга съ пôдъ темного,
Та съ подъ гаю зеленого,
Вылѣтала пташка дивная,
Выносила письмо офицерское,
Не офицерское, но государское;
А въ тôмъ письмѣ приписано,
А въ тôмъ письмѣ наказано:
Мала мати три сына на роду,
Наказано одному на вôйну, —
А старшому не хочется,
Молодшому не пригодится,
Середущій выберается,
Жêнка шельма наругается,
Мати съ плачу ажь валяется.
«Ой не плачь, не плачь, мамусю моя!
Ой не плачь, не плачь, рôдненька моя!
Наплачешся кôлько вгодно до воли,
Якъ не зобачишь мои очи нйколи!..»

12.

Седитъ соколъ на тополи,
Піє пѣсню по неволи;
А я молодъ зажурився
Зъ вѣку, роду не женився.
Пôду мамцѣ уклонюся,
Пôду зъ нею спращаюся:
«Мати моя миленькая!
Мати моя старенькая!
Волѣла 'сь мня, моя мати,
На тихій дунай пускати,
Нêжь на вôйну выпроваджати;
Бо зъ дунаю чей выплыну,
А на вôйнѣ марне згину!..»

13.

Ой у поли край дороги
Є высокая могила, гей, гей!
А на тôи могилонцѣ,
Та стоитъ три деревинй: гей, гей!
Ой одная деревина
Зеленая ясенина, гей, гей!
А другая деревина
Та бѣлая березина, гей, гей!
А третая деревина
Та червона й калина. гей, гей
На зеленôй ясенинѣ
Соловêй щебече, гей, гей!
А на бѣлôй березинѣ
Сорока скрегоче, гей, гей!
На червонôй калинонцѣ
Та зазуленька куе; гей, гей!
Ой зазуленька куе,
Стара мати чуе: гей, гей!
«Ой Бôгъ знае, Бôгъ вѣдае,
Де мôй сынъ ночуе!..» гей, гей!
А вô Львовѣ на рыночку
Та стояли старй люде: гей, гей!
«Стережѣтся, парубочки,
Бо либонь бранка буде!» гей, гей!»
Ой у ночи а спôвночи,
Та о третêй годинѣ, гей, гей!
Гей, злапали вдовинъ сына,
Въ глыбокôй долинѣ; гей, гей!
Ой злапали, ой злапали,
Назадъ руцѣ звязали, гей, гей!
Ще й въ кайданки оковали,
Та до Цѣсаря вôддали. гей, гей!
Гей, нема кому дати
До матêнки знати; гей, гей!
«Ой йди, вдово, йди, небого,
Выкупляй си сына свого!..» гей, гей!

На зеленôй ясенинѣ
Тамъ пташки спѣваютъ: гей, гей!
Вдовиному сынонькови
Голов' постригаютъ; гей, гей!
А на бѣлôй березинѣ,
Тамъ сорока скрегоче: гей, гей!
Бѣдна вдова за сынонькомъ
Выплакала очи; гей, гей!
На червонôй калинонцѣ
Тамъ зазуля кує: гей, гей!
Ой пôгнали вдовинъ сына
Вже въ дорозѣ ночує!.. гей, гей!

14.

Шумить вода коло млина, колесо обливає,
Нашъ полковникъ изъ маіоромъ штандаръ вôдберає.
Пріѣхало три салдаты темненькои ночи,
Заплакала Марусенька свои чорнiи очи.
«Не плачь, не плачь, Марусенько, возьмемъ тя съ собою,
Поѣдемо на Вкраину, будемъ звавъ сестрою.»
Пріѣхали на Вкраину, тамъ три Дунцiи стали,
Заразъ мою Марусеньку пôдъ палашiи взяли;
Взяли мою Марусеньку въ дрôбный макъ сѣкати,
А вже жь єи дороженьки бôльше не пôзнати!
«Дали жь й менѣ, Марусенько, хлѣба ся наѣсти,
Ажь не могу черезъ ногу на коника всѣсти.
Волѣвъ бы 'мъ я, Марусенько, та й тебе не знати,
Нѣжь тя мали на Вкраинѣ Дунцiи посѣкати!
Теперь менѣ, Марусенько, треба пропадати,
Ой скочу я до дунаю, мушу погибати.
Дунай вода быстренькая, буде выкидала,
Неразъ буде Марусеньку мати споминала.
«Ахъ Боже мôй зъ высокости, змилуйся надъ мною
Нехай теперь и я згину, якъ рыба зъ водою!
Гей, заросли стежки, слѣды, куды в'на ходила,
Не машь моихъ три салдаты, що я ихъ любила.

«Матёнонько, ластôвонько, якъ ты мня тримала,
Що ты мене съ салдатами на Вкрайну пускала?
Въ Украинѣ чужû люде, мня зненавидѣли,
Твои очи, мати, моей смерти не видѣли.»

15.

(Изъ Саноцкаго и Земненскаго округовъ).

Верхъ Бескида калинова,
Тамъ ми стоитъ вежа нова,
А въ тôй вежи Янчикъ лежитъ,
Порубаный, пострѣляный;
Прійшовъ къ нёму отецъ ёго:
«Сыну, сыну! Де твôй товаръ,
Що 'сь на вôйнѣ завоёвавъ?»—
«Ой, отче мôй, пречь вôдъ мене,
Не роскравай серце мое!
Не звѣд'ешься, що мя болитъ,
Но ся звѣд'ешь о товари!»—

Верхъ Бескида калинова
Тамъ ми стоитъ вежа нова,
А въ тôй вежи Янчикъ лежитъ,
Порубаный, пострѣляный;
Прійшла къ нёму мати ёго:
«Сыну, сыну! Де твôй товаръ,
Що 'сь на вôйнѣ завоёвавъ?»—
«Ой мати ма, пречь вôдъ мене,
Не роскравай серце мое!
Не звѣд'ешься, що мя болитъ,
Но ся звѣд'ешь о товари.»—

Верхъ Бескида калинова,
Тамъ ми стоитъ вежа нова,
А въ тôй вежи Янчикъ лежитъ,
Порубаный, пострѣляный;
Прійшла къ нёму мила ёго:
«Милый, милый, що тя болитъ?..» —
«На Вôйнѣ мя порубали,
Порубали, пострѣляли:

Не ма'тъ фенчирь такой масти,
Щобы гоивъ мои кости;
Ма'тъ милейка таке зѣля,
Що загоитъ на недѣлю.» —

16.

Вѣтеръ вѣе, шелевѣе, тростиновъ колыше,
Седитъ Цѣсарь на стôлчику, выбранчики пише.
Котро були побогатшій, тй ся выкупяли,
Котро були бѣднѣйшіи, то тѣхъ постригали.
Выйшли, выйшли два капралй, сталися пытати:
«Ой чи мете, выбранчики, вôдъ насъ утêкати?» —
«Чого бы мы, капралики, вôдъ васъ утêкали,
Та якъ бы вамъ не казано, вы бы насъ не брали?
Ой пôдемо мы дô Львова, зô Львова до Вѣднй,
Та коли мы въ своимъ селѣ панамъ не потрêбнй!» —

17.

Якась буде новина?
Кличутъ вôта до двора.
«Де ты, сыну, ночовавъ,
Шо 'сь новины не чувавъ?..» —
«Ночовавъ я въ селинѣ,
Не чувавъ я въ новинѣ.» —
Пôшла сестра, дала знати:
Втêкай, брате, идутъ брати!» —
Братъ на тое не вважавъ,
Въ ходаки ся узувавъ;
Ой глянувъ вôнъ въ кватыру, —
Обступили хатину;
Выпавъ же я на гору,
А изъ горы въ комору,
А съ коморы въ студолу,

Ой впавъ же я на самъ тôкъ,
Прикрывъ мене житный снôпъ.
Прійшовъ до мня песѣй вôтъ,
Здоймивъ зъ мене житный снôпъ,
Мене за чуприну сѣпь!
«Вставай, вставай, небоже!
Вже нѝчогъ не поможе!» —
Взявъ вôнъ мене за плече:
«Ой вже хлопець не втече.»
Ведутъ мене безъ село,
Граютъ менѣ весело;
Привели мня до ганку:
«Якъ ся маешь, коханку?..»
Вражій Ляшокъ не гадавъ,
До цыркулу вôдославъ;
А въ цыркулѣ повѣли:
«Ставай, брате, до мѣры!» —
Поставили до мѣры,
Ще ся смѣютъ, псявѣры!
Єденъ каже, же я «'скутъ!» —
Менѣ зъ очей слезы йдутъ.
«Скидай свои лахашѝ»!
Бери нашѝ камашѝ.
Дали менѣ камашѝ,
Заплакали всѣ нашѝ. —
«Скидай свои сѣраки,
Бери наши катанки!» —
Дали менѣ катанки;
Заплакали коханки.
Дали менѣ черевикъ,
А я на то не навыкъ;
Дали менѣ капелюхъ:
Уже теперь вoякъ зухъ:
Ведутъ мене за браму:
«Почкай, пане, най стану,
Най ся зъ родомъ зобачу,
Най си ревне заплачу!
Бувай, мила, здорова!
Вже ми стôйка готова,

Зъ Золочева до Львова,
А зô Львова до Вѣдня,
Вже мене тутъ не видно.
Теперь же я сирота,
А нû мамы, нû тата,
А нû сестры, нû брата!..»

18.

Ой у поли могила,
А у селѣ новина,
Кличутъ вôта до пана;
«Ой йди, вôте, до пана!» —
Стали они гадати,
Котрыхъ маютъ забрати;
А сторожикъ якъ почувъ,
Заразъ менѣ зашепнувъ:
«Втêкай, втêкай съ кôмнати,
Хотятъ тебе злапати!» —
Втêкавъ же я черезъ плôтъ,
А за мною самъ ланвôтъ;
Втêкавъ же я безъ плоты,
А за мною три вôты,
Въ тѣсный кутокъ загнали;
Та й тамъ мене злапали.
Скоро мене злапали
Назадъ руки звязали;
Ведутъ мене безъ село,
Смутно мнѣ, не весело;
Ведутъ мене до двора:
«Бувай, мати здорова!..»
А въ недѣлю по рано
Сêмь пôдводôвъ загнано:
Казали намъ сѣдати,
Взяли люде плакати.
Везутъ мене дô Львова,
«Бувай, мила, здорова!..»

Привезли мня до брамы:
«Почкай, вôте, най стану!
А вôтъ вже ся догадавъ,
Чтыре хлопы варты давъ.
Прійшли старшѝ жовнѣры:
«Ставай, бранче, до мѣры!»
Хоть я мѣры не доставъ,
Таки я ся тамъ оставъ,
Вôтцю, матцѣ на тугу,
Цѣсареви на слугу!..
«Скидай тіи лахманки,
Бери собѣ сукманки,
И Корабѝнъ малёваный,
Вôдъ Цѣсаря дарованый,
И шабелька преясная,
Доле жъ моя несчасная!»...

19.

«Чому 'сь мене, моя мамко, зъ ранку не збудила,
Коли тота компанія зъ мѣста выходила?» —
«Ой я тебе, моя доню, зъ ранку не збудила,
Бо любила 'сь компанчика, чей бы 'сь не тужила.» —
«Я бы була, моя мамко, за нимъ не тужила.
Лишь пôднесла кватыречку, та й подивила.» —
«Подивися, моя доню, въ горѣшну кватыру,
Спускаеся твôй компанчикъ зъ горы на долину!
Подивися, моя доню, та въ нижне вôконце,
Спускаеся твôй компанчикъ якъ ясное сонце!» —
«Ой выводи, моя мати, конѝ вороніи,
Здоганяймо компанію на сіи годинѣ.» —

20.

(Ср. Вацл.)

Машерують шволіжери, счаслива имъ дорога, гей, га, га!
«Бувай менѣ, моя мила, дѣвчино здорова!»—
А вахмайстеръ по переду бефель имъ выдае,
А ритмайстеръ на конику швадрону рôвнае.

«Коли жь васъ ся, шволйжеры, назадъ сподѣвати?».. —
«Вже не треба, дѣвчинонько, о тôмъ споменати!» —
Де калина коло млина бѣленько зацвѣла,
Тамъ дѣвчина за жовнѣромъ на смерть затужила.
Кохалися, любилися, старшина не знала,
Ой а теперь розôйшлися, якъ чорная хмара.
Чорна хмара розôйдеся, дощику не буде,
Зъ жовнѣрського закоханя нйчого не буде.
Зеленую руту сѣю, зеленая сходитъ,
Жовнѣрськое закоханье до несчастя водитъ.
Бодай вы ся шволйжеры назадъ не вернули,
Не едной 'сте дѣвчинонцѣ вѣнець розвинули!..»

21.

(Кажется, передѣлана изъ Великорусской.)

Попôдъ теремъ тамъ дороженька вбита, гей, гей!
Не такъ дороженька, якъ убитый шлячокъ,
Куда ишовъ новобранцêвъ повчокъ.
Новобранцй понаряжованй,
Назадъ руки позавязованй,
Головочки пообстригованй,
Чорнй очка позаплакованй;
А по передъ офицерики йдутъ,
Въ серединѣ новобранцêвъ ведутъ,
А по бокахъ тарабанчики бьютъ,
Ой а зъ заду отець, мати иде,
Бѣленькіи сороченьки несе.
Ой мавъ же я срêбный перстенець, мавъ,
То я жъ его тарабанчику давъ,
Шобы менѣ на тарабанъ выбивавъ,
Шобы менѣ все охоты додававъ,
Шобы мене ранесенько пробуджавъ,
Шобы моêй мамѣ жалю додававъ.
«Ой ты, мамко, ты матêнко моя:
Нащо 'сь мене та до войська дала?» —

«Ой сынку мôй, ты детинко моя!
Скажи жь менѣ, де дружинка твоя?» —
«Ой у полю высокая могила,
То тамъ, моя мати, мила дружина.»

22.

(Вацл. изъ Олеська 431.)

Кукала зазуля вôдъ калиночки,
Ѣхали жовнѣры зъ Украиночки,
То въ бѣлыхъ, то въ чорныхъ, то въ коротенькихъ,
А то все на коняхъ на вороненькихъ.
Въ недѣлю рано стало свитати,
Сталися жовнѣре кватировати;
Господарь съ хаты, жовнѣрь до хати,
Ставъ жовнѣрь госпосю ревѣдовати.
«Чемъ въ тебе, госпосю, уста солодкій?» —
«То вôдъ медочку, мôй жовнѣрочку.» —
«Чемъ въ тебе, госпосю, очка чорненькій?» —
«То вôдъ ноченьки, мôй ты миленькій.» —
Дивится господарь скалубиною,
Що робитъ жовнѣрь зъ господинею;
Дивится, дивитъ, а все карбуе,
На свою жѣночку дрючокъ готуе.
«Мужу мôй, мужу мôй, невѣрниченьку!
Чомъ ты не вѣришь мому серденьку?
Чи жь то не можна пожартовати,
Чужого личенька поцѣловати?
Купи жь ми, мужу, ключь, колодочку,
Та замкни мене у коморочку:
А якъ я схочу хлопцѣвъ любити,
Будутъ ся твои замки ломити;
А якъ я схочу, вôкномъ выскочу,
А якъ наважу, дверѣ выважу;
Намащу ся я солониною,
Та вытиснуся и щелиною.

Купи жь ми, мужу, срêбный звôночокъ!
Повѣсь же менѣ за поясочокъ,
А де ся рушу, звонити мушу,
Бамъ, бимъ, бамъ, дзень, дзень, дзень, за твою душу!»

23.

(Паули.)

А вô Львовѣ въ славнôмъ мѣстѣ,
Зербовали хлопцêвъ двѣстѣ.
«Нащо тобѣ бѣдовати?
Лѣпше въ войску пановати.
Гуляй, пристай до вербунку,
Будешь ѣсти зъ масломъ курку,
Будешь ѣсти, будешь пити,
Будешь якъ панокъ ходити.
Покинь тата, покинь маму,
А самъ пристанъ до Уланувъ!
Будешь ѣсти, будешь пити,
Довбеньками воши бити.
Утинаса на рамена!
Нема пана надъ Улана:
Китель бѣлый, киверь чорный
Хлопець гожій и моторный.
Ой вы, хлопцѣ новобранцѣ,
Не берѣте дѣвки въ танцѣ,
Тôлько берѣтъ молодицѣ,
И то гожѣ, круглолицѣ!
А вы люде, не смѣйтеся
Чужій бѣдѣ, не тѣштеся!
Коли буде Божа воля,
Не загине наша доля.»

24.

А що жь тото за бѣда,
Бѣлая береза, гей, гей,
А съ пôдъ тои березы
Вода протêкаê, гей, гей,

Не жаль тую воду пити,
Вода студеная, гей, гей,
Не жаль дѣвку полюбити.
Дѣвка молодая.
Сушитъ, крушитъ чорнѝ очи,
Тамъ до темной ночи.
Съ той стороны города,
Стоитъ дѣвка молода,
Жовнêрь до ней приступає
Та до неи промовляє:
«Ой на тобѣ грошей купу,
Купи собѣ нову шубу!» —
«Я твоихъ грошей не хочу,
И за тебе не пôду;
Бо въ жовнêря нема хаты,
Нужда, бѣда его мати,» гей, гей!

25.

(Изъ Сяноцкаго округа и списокъ изъ Мунача.)

Весело ми было, весело ми грали,
Коли мя въ Сяноцѣ въ барву приберали.
Якъ мы си выйдеме въ Сяноку на рынокъ,
То тамъ ся заблыщитъ въ ручкахъ карабинокъ;
Въ ручкахъ карабинокъ, на плечи кишкетикъ,
На плечи кишкетикъ, при боку багнетикъ.
Въ Сяноку, въ Сяноку на бубенъ вдарили,
Сянôцки вояцы зъ мѣста выступили,
Та и мôй миленькій зъ нима выступує,
Єго жовты власы вѣтеръ рострепує;
Єго жовты власы плечѝ закрываютъ,
Мои чорнѝ очи слезы заливаютъ.

26.

(Изъ Земненской столицы.)

Конêчку мôй сивый,
Будь же мй счасливый,
Якъ пôду до войны,
Жеба мя не били!
Прійшовъ я си зъ войны
Грознѣ порубаный,
Мôй отецъ, ма мати,
Не могли спознати!
Тôвко мя познала,
Моя фраирочка,
Што мене любила
За пôвтора рочка.
Горѣ Кошичами,
Долу Кошичами,
Никто, Боже, не зне
Што е меджо нами,
Никто, Боже, не знê,
И не буде знати,
Кого мое серце
Прягне любовати.
Продала курочку,
Купила когута,
Мене вымѣнила
Зъ Касарни рекрута.
Касарня, Касарня,
Бодай 'сь ся запала!
Не една тамъ мати
Вôдля ней плакала.

27.

(Отъ Гуцуловъ.)

Ой якъ мене, моя мамко, въ рекрути ловили,
Памятаю, моя мамко, ше й котрои днины,
Записали въ нову барму, въ тоты караваты,
Кажутъ, кажутъ, моя мамко, шобы не втêкати.

Записали въ нову барму, въ тоту оделѣю,
Я таки ся, моя мати, втёкати надѣю.
Ой дали насъ, моя мамко, до той пѣхоты,
Та даютъ намъ йверъ у руки, не маемъ охоты.
Ой пôду я та на муштеръ, та помуштруюся,
Ой прійду я на кватыру, слезами вмыюся.
Зôбралося насъ дванадцять та й у тоту ровту,
Та втёкало насъ дванадцять спôдъ пятого плёнтру.
Ой галочки, вороночки все поле закрыли,
Уже нашихъ ледѣникôвъ до Вѣдня займили.
Ой галочки, вороночки пôдоймѣтся дъ горѣ,
Ци вôйдете, ледѣники, изъ тои Вѣднои?

28.

(Изъ Хуста или Фуста, городка Мармарошской столицы.)

Писала краина до Чисаря листя,
На всѣмъ Хустѣ ледѣнѝ до вуйны берѣтся!
Самъ спичкы чинива, самой предокъ веде,
Єго фраерочька за нимъ коня веде.
«Анницо; Катицо, подай ми олувкы!» —
Якъ она подала, тяжко заплакала.
«Чисарю, Чисарю, на што насъ вербуешъ,
Малу нашу краинку, чимъ насъ вугудуешъ?» —
«Не буйтеся, хлопцѝ, великого гладу!
Тамъ пшеничку сѣютъ коло Бѣлограду.
Бѣлоградъ, Бѣлоградъ, то пудъ нимъ вуйна стоитъ,
Не одному хлапу долу глава лежитъ.

ДУМЫ

в) Гайдамацькія.

Не йди, сынку, розбивати,
Чужу кровцю проливати!
Чужа кровця не водиця,
Розливати не годится!..

НАРОДН. ПѢСНЯ.

1.

ДОБОШЪ.

Ой по пôдъ гай зелененькій,
Ходитъ Добошь молоденькій,
На нôженьку налѣгае,
Топôрцемъ ся пôдперае,
Та й на хлопцѝ покликае:
«Ой вы, хлопцѝ, вы молодцѝ!
А сходѣтся разомъ дъ купцѣ:
Бо будемо раду мати,
Де пôдемо розбивати,
Щобы Куты не минути,
До Косова повернути?
Теперь, хлопцѝ, идѣмъ спати,
Бо маемо рано встати;
Та вставайте всѣ раненько,
Уберайтеся борзенько
У постолы скиряніи,
У волоки шовковіи!

Рада, хлопці, рада бѣгомъ,
Западаютъ стежки снѣгомъ,
Ходѣтъ, хлопці, ба й за мною,
Та й у гору и скалою!
Бо зайдемо та до Звôнки,
До Штефановои жёнки.» —
«Ой Добошу, ты, пане нашъ!
Тамъ пригода буде на насъ!» —
«Но на мене уважайте,
По двѣ кулѣ набивайте!
«Станьте, хлопці, пôдъ ворота,
А я пôду пôдъ вôконце:
Чи спитъ мое любе сердце?..
«Чи спишь, серце, та чи чуешь,
Чи Добоша заночуешь?» —
«Ой я не спью, та все чую,
Бо вечереньку готую.» —
«Чи спишь, серце, та чи чуешь,
Ой чи сама ты ночуешь?» —
«Ой я не спью, та все чую,
Розбôника не зночую.
А Штефана нема дома,
Ще вечера не готова:
Буде вона дуже пилна,
На весь свѣтокъ буде дивна.» —
«Чи кажешься добувати?
Чи будешь сама в'творяти?» —
«Не кажу ся добувати,
И не пôду отворяти.» —
«Пусти, суко, вразъ до хати,
Щобъ дверей не вываляти!» —
«Въ мене дверѣ тêсовіи,
Въ мене замки сталёвіи.» —
«Не поможутъ замки твои,
Якъ пôдложу плечи свои.» —
«Сѣмь лѣтъ силки закохати,
Мои дверѣ вылупати.» —
Взявъ ся Добошь добувати, —
Взяли замки вôдлѣтати.

Єдні̂ дверѣ вже утворивъ,
А другіи лишь ухиливъ.
«Не зъ моеи, душко, волі̂,
Є й самъ Звôнка у коморѣ,
У коморѣ, ба й на горѣ.» —
«Ой вы, хлопці̂, вы, молодці̂!
Берѣтъ же ся за ті̂ дверці̂!» —
Берутъ хлопці̂, и не можутъ,
Бо ся чогось зрады боютъ:
А якъ Добошъ пôдсадився,
Та на гору не дивився,
А панъ Звôнка съ пода стрѣливъ,
Добошеви въ серце вцѣливъ,
Не такъ въ серце,—въ праве плече,
А зъ лѣвого кровця тече.
«Ой ты, гицлю, ты, Звôнчуку,
То ты 'съ мня зъѣвъ черезъ суку!» —
«Треба було не гуляти,
Суцѣ правды не казати;
Бо у суки тôлько вѣры,
Якъ на быстрôй водѣ пѣны!» —
«Ой Добошу, Добощуку!
Чомъ же 'сь не вбивъ куму суку?» —
«Якъ же я ю вбити мавъ,
Коли я й ще кохавъ.» —
«Ой Добошу, ты, пане нашъ,
Велика пригода на насъ!..
Ой куда мы лишь бували,
То мы зрады не видали;
Теперь зрада та й надъ нами,
Молодыми ледѣнями!» —
«Ой вы, хлопці̂, вы, молодці̂!
Возьмѣтъ мене на топôрці̂.
Приближѣтся ближче дъ менѣ:
Ой якъ же тяженько менѣ!
Ты, Иване Салагôрскій,
Бери мене по ледѣньски!
Занеси мья въ сині̂ горы,
До нашои ба й коморы!

Въ Чорногору занесѣтъ мья,
На дрôбный макъ посѣчѣтъ мья:
Най ся Ляхи не збыткуютъ,
Мое тѣло не чвертуютъ!
Срêбломъ, злотомъ подѣлѣтся,
А сами вже росходѣтся;
Але не йдѣтъ розбивати,
Йдѣтъ до дому газдовати,
И топôрци̂ занехайте,
Кровци̂ вже не проливайте!
Людська кровця не водиця,
Розливати не годится!» —
Впали Ляхи, всѣхъ забрали,
Назадъ руки повязали,
До конêй поприпинали.
«Ой, Добошу, ты, пане нашь,
Велика пригода на насъ!..
Де жь мы будемъ зимовати,
Тото лѣто лѣтовати?» —
«Въ Станиславѣ на рыночку,
Въ тяжкихъ дыбахъ въ зелѣзочку:
Тамъ будете ночовати,
Тамъ будете дни̂ днёвати,
Будутъ птици̂ тѣло рвати!»..

2.

МАРУСЯКЪ.

(Изъ Коломійскаго округа.)

Ой по горѣ, горѣ, горятъ ми огни̂,
Попадя Маруся теренъ избирае,
Теренъ избирае, въ огникъ прикладае,
Въ огникъ прикладае, жалôбненько плаче,
А Павло Марусякъ все ся ей пытае:
«Попаде, Марусе, камêнная душе!
Чого сумна ходишь, чого вêрне плачешь?
Чого вêрне плачешь, чому не спѣваешь?» —

«Ой якъ же менѣ сумненькôй не бути,
Не навчила я ся корчима ходити,
Зъ звора воду пити, съ торбы хлѣбомъ жити,
Съ торбы хлѣбомъ жити, на камени спати?» —
«Попаде, Марусе, камѣнная душе,
Покинь сумовати, та йди вечерати!» —
«Ой якъ же менѣ та не сумовати?
Покинула жь бо я попа молодого,
Попа молодого, та ще недужого,
Детинку маленьку, та й росповитеньку;
Коровки дôйніи, та й слуги вѣрніи:
Попонько читае, мене споминае,
Детину купають, мене споминають,
Коровки ревутъ, волосѣнько мечуть;
Детинонька плаче серденько врывае,
Менѣ мододенькôй все жалю додае!» —
«Попаде, Марусе, камѣнная душе!
Не слухати жь було шептаня моего,
Не лишати жъ було попонька своего!
Мое шептанѣчко доловъ рѣчковъ плыне,
Твоя неславонька на вѣки не згине.
«Попаде, Марусе, камѣнная душе!
Яжъ тй не бороню, йди жъ теперь до дому!» —
«Ой не пôду, не пôду, бо мôй попъ лихенькій,
Бо мôй попъ лихенькій, на мене гнѣвненькій:
Одно личко вдаритъ, друге ся запаритъ,
Мене молодую здоровля позбавитъ.» —
Въ понедѣлокъ рано Марусяка имлено,
А вô второкъ рано по ката послано,
А въ середу рано, ката привезено,
А у четверъ рано Марусяка згублено,
И звононьки звоня', и бубноньки бубня',
А Павла Марусяка у Ланчинѣ губя'
«Ой най же го губять, та най же го висять,
Чеіі мене молоду Бôгъ съ попомъ потѣшитъ!»

3.

(Изъ Стрыйскаго округа.)

Ой по горѣ, горѣ
Терновіи огнѣ,
А коло тыхъ огнêвъ
Дванадцять молодцêвъ,
Що найкращихъ хлопцêвъ,
Тринадцята зъ ними
Попадя Грабôвска,
Хороша невѣста.

«Попаде, Марусе!
Чемъ ты смутна сêдишь,
Чемъ ся не веселишь?» —
«Ой смутна жь я сêджу,
Та й ся не веселю;
Ахъ жаль бо, жаль менѣ,
Менѣ молоденькôй,
Що 'мъ лишила дома,
Попа молодого,
Сынка маленького!» —

«Попаде, Марусе!
Чемъ ты смутна сêдишь,
Чемъ ся не веселишь?» —
«Ой смутна жь я седжу,
Та й ся не весело;
Ахъ жаль бо тяженькôй
Менѣ молоденькôй,
Що 'мъ лишила дома,
Матêнку стареньку.
Дѣтину маленьку.» —

«Попаде, Марусе!
Чемъ ты смутна сêдишь,
Чемъ ся не веселишь?» —
«Ой смутна жь я седжу,
Та й ся не веселю,
Ахъ жаль бо тяженькôй
Менѣ молоденькôй,

Що 'мъ лишила дома,
Слугу на вôдслузѣ,
Свекроху въ недузѣ!» —

«Попаде, Марусе,
Чемъ ты смутна седишь,
Чемъ ся не веселишь?» —
«Ой смутнажь я сêджу,
Та й ся не веселю,
Бо 'мъ не звыкла была
По горахъ ходити,
Съ торбы хлѣба ѣсти,
Съ скалы воду пити,
А звыкла жь я была
Въ свѣтлонцѣ седѣти,
Мêдъ, горѣвку пити,
Шовкомъ вышивати,
Злотомъ накрапляти.»

4.

СМЕРТЬ РОМАНА.

Въ Чорногорѣ Романъ лежитъ,
Студенои воды бажитъ,
Та й ватерку прикладае,
Раны свои загрѣвае.
Ой приходитъ батько дъ нему,
За раны ся не пытае.
«Ци ты лежишь, Романочку?» —
«Ой лежу я, батьку, лежу,
Студенои воды бажу,
Та й ватерку прикладаю,
Раны свои загрѣваю.» —
«Ой Романе, Романочку,
Скажи менѣ всю правдочку!
Де твôй сивый товарь лежитъ?» —
«А що жь менѣ вже съ товара,
Коли въ моêмъ боцѣ рана,
И глубока, та й стрѣляна,
И широка, ба й рубана!

Скажу, батьку, правдѣ обѣ:
Сивый товарь мôй не тобѣ.» —

Въ Чорногорѣ Романъ лежитъ,
Студенои воды бажитъ,
Та й ватерку прикладае
Раны свои загрѣвае.
Ой приходитъ мамка дъ нему,
За раны ся не пытае:
«Ци ты лежишь, Романочку?» —
«Ой лежу я, мамко, лежу,
Студенои вода бажу,
Та й ватерку прикладаю,
Раны свои загрѣваю.» —
«Ой Романе, Романочку,
Скажи менѣ всю правдочку!
Де твôй сивый товарь лежитъ?» —
«А що жь менѣ вже съ товара,
Коли въ моимъ боцѣ рана,
И глубока, та й стрѣляна,
И широка, ба й рубана.
Скажу, мамко, правдѣ обѣ,
Сивый товарь мôй не тобѣ.» —

Въ Чорногорѣ Романъ лежитъ,
Студенои воды бажитъ,
Та й ватерку прикладае,
Раны свои загрѣвае.
Ой приходитъ любка дъ нему:
«Ой Романе, Романоньку,
Що жь тя болитъ, мôй любоньку?» —
«Болитъ мене головонька,
Вôдъ головки усе тѣло,
Воды ми ся захотѣло.» —
Пôшла любка та й принесла
Ой водицѣ съ студеницѣ:
«На, ся напій, Романоньку,
На, ся напій, мôй любоньку!» —
И ватерку прикладае,

Раны ему загрѣвае:
«А котра жь тя, Романочку,
Та раночка гôрше болитъ?
Щи глубока, та стрѣляна,
Цы широка, та й рубана?» —
«Любка жь моя солоденька!
Болятъ-ко мья раны обѣ...
А весь сивый товарь тобѣ.»

5.

Заковала зазуленька та меже лѣсами:
«Ой ходи, Байчуку, на здобычь изъ нами!» —
Ой идучи на здобычи надыбаютъ ровты:
«А де йдете, Таманюки, ради бы мы знати?» —
«Ой идемо до Маруси стрѣльбы доберати,
Пакъ пôдемо навороты Моченюка драти.» —
Ой прійшли мы пôдъ вôконце: «Чи спишь, чи чуешь?
Та пусти насъ до хаточки, де сама ночуешь!» —
«Я васъ мои, чорнй хлопци, до хаточки не пускаю,
А чого вамъ лишь потреба черезъ вôконце подаю.» —
«Подай менѣ пистолетка и тоту рушницю,
Пройдемося вôдси съ села черезъ Полагницю.» —
Але мы ся тамъ не довго та и забарили,
Якъ намъ еще въ Полагницѣ зори зазорили.
Ой вышли мы трохи дъ горѣ та й се утомили,
Сѣли собѣ на привалу, люльки закурили.
Выйшовъ, выйшовъ самъ Моченюкъ воды до кирницѣ,
Ой выстрѣливъ тай Моченюкъ зъ новои рушницѣ.
«Дѣдьча мати его знае, та якъ вôнъ стрѣляе,
Що два братя, оба рôднй, головки скланяе!» —
Коли 'сь хотѣвъ, Таманюку, ще на свѣтѣ жити,
Не йти було Моченюка навороты бити;
Коли 'сь хотѣвъ, Таманюку, еще пановати,
Не йти було Моченюка навороты драти!...»

6.

НАСѢНЬКО.

(Изъ Мармарошской столицы.)

Чи чули вы, добрй люде, якъ звоны звонили,
Та де жь мого товариша въ Белесенѣ ймили?
Нй в'ни его нй рубали, а нй его вбили,
Прійшли паны зъ Вышеёва у Вышеёвъ взяли.
Сѣли паны коло стола, та стали писати:
«Чи давно вы, ледѣники, пôшли розбивати?..»—
«Ой уже жь рôкъ, нашй панки, й чотыре недѣлй.»—
«Але жь бо 'сте напрятали сорокôвцй бѣлй?» —
«Ой є тото, нашй панки, много товариства,
Якъ у лѣсѣ въ Медоборѣ букового листа.» —
Ой вывели Насѣнька, хотѣли губити,
Ой уклякла Насѣйчиха, стала говорити;
Ой уклякла Насѣйчиха, стала присягати:
«Не пôде мôй Насѣнько нѣкды розбивати.»—
Заковала зазуленька ой пôдъ черленицевъ:
Поховали Насѣнька та пôдъ шибеницевъ.
«Стерегла 'мъ тя, Насѣньку, вôдъ огня, вôдъ воды,
Не могла 'мъ тя устеречи вôдъ сеи пригоды!..»

7.

ПИЛИПКО.

(Вацл. изъ Олеська 82.)

Заковала зазуленька, заковала жовта:
Здогонила ледѣникôвъ на Рекетѣ ровта.
Але ишли ледѣники, та все гомотѣли,
Якъ учули за ровточку, в'ни ся розлетѣла;
Але ишли ледѣники, сами побратими,
Оденъ упавъ у негоду, всѣ его лишили.
Ой имили та Пилипка за бѣлй рученьки,
Та узяли та Пилипка до неволиченьки;
А замкнули та Пилипка у желѣзнй сворнй,
Та узяли Пилипонька до самой Надвôрнôй.

«Якъ я собѣ поворожу воскомъ на порозѣ,
Та ци правда, що имили Пилипка въ дорозѣ;
Якъ я собѣ поворожу на ярôй пшеницѣ,
Та ци правда, що губили Пилипка въ вязницѣ?» —
Они его та губили за топорець ясный,
А люде ся дивовали, якôй же вôнъ красный;
Ой люде ся дивовали, якôй вôнъ хорошій,
А паны ся чудовали, кôлько мае грошêй!...
Не пасъ же вôнъ ч'тыре роки нй козы, нй вôвцй,
Лише прятавъ у кобêвку бѣлй сорокôвцй.

8.

ТОЖЕ.

Чи чули вы, люде добрй, такіи публйки
Пôшли хлопцй въ гайдамахи изъ нашои Рѣки?
Не далеко доходили, до Краснаго Луга,
А уже ся здогадали, де е попôвъ слуга;
А вони ся здогадали, де той попôвъ Иванъ:
Седитъ собѣ на Судіи, грошй лѣчитъ, якъ панъ.
Не давно ся то дѣяло, святои недѣлй,
Якъ седѣло три ледѣнй въ верху на Судіи,
Ой на верху на Судіи вôни си седѣли,
Ой якъ же ихъ Довгопôльскй ровты та посѣли.
А щобы вы, Довгопôлцй у насъ не стрѣляли,
А що мы тутъ лишь маемо, все бъ мы вамъ лишили.
Але хлопцй Довгопôлцй на то не зважäли,
За маленьку чäсиночку Пилипка дôстали.
Якъ вони го та дôстали, до Надвôрнôй дали,
Дъ Пилипкови молодому паны ся зъѣжджали;
Ой паны ся изъѣжджали, та й ся дивовали,
Що въ Пилипка бѣлй руки, якъ перевиванй.
А Пилипко не дуфавъ, нй въ товаръ, нй въ вôвцй,
Лишь у яснй топôрчики, въ бѣлй сорокôвцй;
А Пилипко не дуфавъ нй въ товаръ, нй въ конй,
Лишь у яснй топôрчики, въ шовки и червонй.
Въ Коломыи зазвонили, въ Станиславѣ бубнятъ:
Молодого Пилипонька у Надвôрнôй губятъ.
Заковала зазуленька пôдъ Кучеручками:
Поховали Пилипонька та пôдъ ябдунцами.

9.

МАРІЯ.

По горѣ, горѣ шолвѣя сходила,
Марія ходила, шалвѣю ломила;
А за нею ходитъ та й самъ красный паничъ,
Ой ходитъ, ходитъ, все ся ей пытае:
«Маріо, Маріо! чи съ твôй панъ дома?» —
«Мене ся пытаешь, а самъ лѣпше знаешь;
Мого пана конѝ у твоѣй студолѣ,
Мого пана зброя, та на твоимъ столѣ,
Мого пана сукнѝ, у твоеи коморѣ!» —
«Маріо, Маріо! то неправда твоя,
Я куповавъ конѝ на ярмарку въ Львовѣ;
А я пивъ могоричъ въ зеленôй дубровѣ,
А я лѣчивъ грошѝ на гнилôй колодѣ?» —
Взявъ вôнъ Маріеньку за бѣлу рученьку,
Присиливъ до сосны, до сосны плечима,
До сосны плечима, а въ пущу очима,
Запаливъ сосноньку съ самого вершечка:
Сосонька горитъ, и смола ся топитъ,
На Марію капле, Маріенька кричитъ:
«Хто въ поли ночуе, хто не спитъ, хто чуе,
Хто въ Бога вѣруе, най мня йде ратуе!»..

10.

ТОЖЕ.

(Паул. II, 5.)

Наѣхали Козаки до Маруси въ гостѝ:
«Марусенько панѝ! чи е твôй панъ дома?
Коли жъ нема пана, выйди до насъ сама!» —
Марусенька не пôзнала, въ черевичкахъ выйшла:
«Не есте вы Козаки, есте гайдамаки!» —
«Марусенько панѝ! по чêмъ ты пôзнала?
По чêмъ ты пôзнала, правдочку сказала?» —
«По тôмъ я пôзнала, правдоньку сказала,
Що я свого пана коника пôзнала.» —
«Марусенько панѝ! неправдоньку кажешь:

Мы того коника въ твого па́на купили,
Въ зеленôй дубровѣ грошѣ полѣчили,
Въ студенôй кирницѣ могоричъ запили,
Пôдъ гнилу колоду пана пôдкотили...»

11.

Мати сына лелѣяла,
Потѣхи ся надѣяла,
Потѣхи ся надѣяла,
Потѣхи ся дôждала.
«Хоть мене, мати, лелѣй,
Хоть мене не лелѣй,
Потѣхи ся зъ мене не надѣй!
Бо якъ умру, гнити буду,
А якъ не вмру, въ розбôй пôду.» —
«Не йди, сынку, розбивати,
Чужу кровцю розливати:
Чужа кровця не водиця,
Розливати не годится!..»

12.

(Вацл. изъ Олеська 81.)

На высокôй полонинцѣ изродили рыжки:
Та ци пôдемъ, пане брате, на веснѣ въ опрышки?
А вробѣмо топôрчики та съ самои стали,
Та не кличмо мы нікого, пôдѣмъ-ко мы сами!
А вробѣмо топôрчики та съ самои мѣди,
Якъ наскочимъ у вôконцѣ, та зазнаемъ бѣды!
Ой истявъ я, побратимку, Жидôвску детину,
Та чей же я, побратимку, за ню не загину.
А мутъ ровты избивати за нами гонити,
А мы будемъ съ файновъ любковъ мѣдъ, горѣвку пити;
Будутъ ровты избивати, а мутъ насъ шукати,
А мы будемъ съ файновъ любковъ пити та гуляти.

«А щобы ты, мôй миленькій, такôй веселенькій,
Якъ у лѣтѣ въ Чорногорѣ вѣтеръ студененькій!» —
«А щобы ты, моя мила, така веселенька,
Якъ у лѣтѣ въ Чорногорѣ вода студененька!» —
«А щобы ты, мôй миленькій, тогды оженився,
Якъ у морѣ на каменѣ тютюнъ уродився!» —
«А щобы ты, моя мила, тогдѣ вôддалася,
Якъ у морѣ на камени рожа розцвилася!»

13.

А що у тôй Чорногорѣ за ворони̂ кони̂?
«Хôдѣмъ, брате, въ гайдамахи, чуемъ за червони̂!
Ой чуемо за червони̂ въ пана молодого,
Та якъ бы ихъ та ужити зъ двора головного?» —
«Ой я знаю, пане брате, якъ бы ихъ ужити, —
Молодого того пана до стѣны прибити;
Ой прибити руки, ноги, ще межи плечима,
Щобы вôнъ ся на насъ дививъ чорными очима!..»

14.

Заковала ми зазулька та на перелетѣ:
Присягала дѣвчиночка та на пистолетѣ,
Присягала, присягала, гадочку гадала,
«Щобы тото пистолетко куля розметала,
Та шо я такъ молоденька на нêмъ присягала!»

15.

«Нащо жь тобѣ, пане брате, торбину двигати?
Лѣпше тобѣ, пане брате, людей розбивати!
Чи знаешь ты, пане брате, що будемъ дѣяти?
Вырѣжемо песûхъ врагôвъ, будемъ пановати!» —
«Укравъ бы я, пане брате, корову й телицю,
Вони бъ на мья збудовали нову шибеницю.» —
«Чи видишь ты, пане брате, за лѣсомъ могила?
Чи ты умрешь, чи повиснешь—разъ мати родила!..»

16.

Не богато ледѣники гуляли, гуляли,
А за ними молодыми ровты избивали:
Тато ровта, тато була Волоського пана,
Ой якъ пôшли, тай зловили ледѣня Ивана.
«Коли 'сь хотѣвъ, ледѣнику, ще на свѣтѣ жити,
Не йти було та й до корчмы горѣлочки пити!»

17.

Було село Василево,
Була вдова Василиха,
Мала жь она девять сынôвъ,
А десяту панну Анну.
Усѣхъ девять въ розбôй пôшло,
Єи дала за крамаря;
Не мôгъ зъ нею въ селѣ бути,
Мусѣвъ зъ нею у лѣсъ пôти:
Збудовавъ й свѣтличеньку
А съ срêбными дверечками,
Золотыми оконцями.
Ой надôйшли еи братя,
Єи братя рôднесенькі,
Крамаречка пострѣляли,
Крамарчатко на паль вбили,
Надъ нею ся збытковали;
Ажь девятій наймолодшій
Взявъ ся еи та й пытати:
«Якого ты та родочку,
У лѣсѣ стай будовала,
А съ срêбными дверечками,
Зъ золотыми оконцями?» —
Она ему повѣдае,
Сама зъ жалю омлѣвае:
«Було село Василево,
Була вдова Василиха,
Мала жь она девять сынôвъ,
Десятую мене, Анну;

Усѣхъ девять въ розбôй пôшло,
Мене дала за крамаря...»
«Стойте, братя, не грѣшѣте,
Та сестрицй не губѣте!
То 'смо грѣху наробили,
Що 'смо зятя пострѣляли,
Сестрêнчатко на паль вбили.» —
А они ся задумали,
На сестру ся поглядали...
«Ой ходи жь ты, сестро, зъ нами:
Пôдемъ въ лѣсокъ зелененькій,
Тамъ на гостинець битенькій.» —
Пôшли въ лѣсокъ зелененькій,
Тамъ на гостинець битенькій;
Надъѣхавъ панъ молоденькій,
Они ся зъ нимъ испôткали,
Такъ до нёго промовляли:
«Ци будешь ты въ землѣ гнити,
Ци волишь ты сестру взяти?» —
«Ой волю я сестру взяти,
Нêжь я маю въ земли гнити.» —
«Будешь, сестро, пановати,
А мы идемъ въ монастыри
Та грѣхôвъ ся избувати.» —
Она ся имъ вôдкланяе,
Сама зъ жалю омлѣвае:
«Мати жь моя, Василихо,
Лишила 'сь мня на все лихо!
Я ся въ лѣсѣ будовала,
Та й всёго ся позбувала,
Єдну 'мъ детину вродила,
На муку 'мъ ся надивила!»..

18.

Въ Станиславѣ три темницй,
Седятъ у нихъ три молодцй:
Одинъ седитъ за дѣвочку,
Та тотъ грае въ сопѣлочку:

«Я дѣвчиновъ не журуся,
Я зъ дѣвчиновъ поберуся.» —
Другій седитъ за вдовочку,
Тотъ гадае си гадочку:
«Я вдовоньки не боюся,
Я зъ вдовоньковъ оженюся.» —
Третій седитъ за волоньки,
Та тотъ тяжко издыхае,
Свою неньку проклинае:
«Бодай, ненька, не изгнила,
Що в'на мене не учила,
Поки я ще бувъ хлопчина!
Ой укравъ я чепелину.
Ненька каже: «Здасться, сыну!» —
Ой укравъ я ще й хусточку:
«Буде, сынку, на дѣвочку!» —
Ой укравъ я премѣточку:
«Буде дѣвцѣ на сорочку.» —
Ой укравъ я кониченька,
Кониченька вороного:
«Иди жь, сынку, по другого!» —
Ой укравъ я сивѝ волы:
Теперь же я у неволи:
На ноженьки зелѣзечко,
А на руки ремѣнячко.
Бодай, ненька, не зогнила,
Що на лихо мене вчила!...»

19.

Ходитъ Марчай, поспѣвуе...
Найшовъ его чуджоземець:
«Ей Марча мое, Марча!
Ей, поспѣвай, поспѣвай,
Стихонька по Волоськи
А барзъ красно по дѣвоцьки!» —
А учувъ его отець,
Сивенейкій якъ голубець:

«Сынки мои молодейкй,
Витязейки барзъ славнейкй!» —
Ходитъ Марчай поспѣвуе,
И стихойка по Волоськи,
И барзъ красно по дѣвоцьки:
«Идѣте вы до нёго,
Не в'бѣцяйте вы му
А ни волы, ни коровы,
А ни конй вороныи;
Лемъ пустѣтъ до нёго
Кулй огняныи.» —
Якъ ся Марча повъ'бертало
Всѣхъ дванадцять братейкôвъ постинало,
Третьёнадцятому вôтцю,
Сивейкому якъ голубцю,
Ручки утяло,
И въ пазушки а исклало;
И взявъ ёго Данько,
Славный розбôйничокъ...

20.

ГЕРЕГИ.

Є сивая зазулейка якикае,
Ажь ся зеленейка дубровойка розлёгае,
Малыхъ сынкôвъ пробуджае:
«Встаньте горѣ, сынки мои,
Сынки молодейкй,
Витязейки барзъ славнейкй!
Идьте, идьте на десяторакой роспутѣйко,
Тамъ, тамъ будутъ ити Гереги богаты,
Сетники дорогіи;
Тамъ, тамъ на нихъ повдаряйте,
Велки статки заберайте!» —

Чорный воронъ покракуе,
Ажь ся за нôгтейка порывае,
Найстаршій си братець ай подрёмуе,
Найменчому наказуе:

«Братцю мôй, братцю!
Єй ляжу я спати,
Якъ надôйдутъ Гереги богаты,
Гереги богаты, сетники дороги,
Обы 'сь на нихъ самъ не вдарявъ,
Обы 'сь мене зганявъ;
Бо то воронъ несчасливый,
Вѣщôвничокъ барзъ правдивый.» —
Оно того не слухало,
Само на нихъ повдаряло,
Якъ ся сетники пообертали,
Долôвъ ему главку здняли,
На палошикъ а испяли.

И спитъ братцё годинку, двѣ,
На третій ся пробуджае,
Ей свого братейка кровцю находжае.
Якъ позыра'тъ, такъ позира'тъ тоты долы, передолы,
Якъ высмотрѣвъ, такъ высмотрѣвъ Герегôвъ богатыхъ:
«Ждайте, ждайте, не втêкайте,
Зе мновъ славы доставайте!» —
По три краки заскакуе,
А вôнъ идъ нимъ прибѣгае,
По трёхъ на разъ истинае,
Велки статки вôдберае,
На десяторакой роспутѣйко повертае,
Ей братцёву головойку та ховае,
Червоными обсыпае:
«Обы люде червоніи брали,
Пана Бога выхваляли.

До свой матки приходжае,
Свои матцѣ повѣдае:
«Ей, мамко ма, мамко!
Угибъ мôй братцё, славный розбôйничокъ.» —
Такъ ся мамка жаловала,
За рôкъ косу не чесала;
Такъ ся сестра жаловала,
За рôкъ косу не чесала;

Такъ ся жона збановала,
За рôкъ съ корчмы не вступала;
Въ славной село приходжае,
Въ славной село Либохорю,
А до Жида Фаріона:
«Жиде, Жиде Фаріоне!
Дай горѣвки незмѣренне,
Бери грошѣй незличенне!»

21.

РОМАНЪ.

Ходитъ Романъ по долинѣ,
Ходитъ, ходитъ, посвистуе,
И такъ гваритъ:
«Долины мой зеленейки!
Оравъ бы 'мъ васъ ружанами,
Сѣявъ бы 'мъ червонами.» —
Є вчуло то бѣло Янчя:
«Е, пане мôй уродливый!» —

Ходитъ Романъ по долинѣ,
Ходитъ, ходитъ, поспѣвуе,
И такъ гваритъ:
«Долины мой зеленейки!
Оравъ бы 'мъ васъ ружанами
Сѣявъ бы 'мъ васъ червонами.» —
«Идѣте, го уламѣте,
Передъ мене приведѣте!
Ей Романе, Романе!
Та де твои ружане?»..
«Ей, ружане въ полонинцѣ,
А червенѝ у липойцѣ.» —

22.

(Изъ Саноцкаго округа.)

А тамъ доловъ за стодоловъ,
Оре дѣвча чорнымъ воломъ,
Ище брозду не зорала,
Южъ ей матка заволала:

Пôди, дѣвча, пôди до домъ!
Сама не знамъ, кому тя дамъ!»—
Дала мене мати, дала,
Янїчкови збойничкови.
Съ ночи прійде, въ ночи пôде,
Все кръвавый мечь принесе,
Самъ си сѣда'тъ пôдъ облачокъ,
Мечь си кладе на столичокъ.
Мати сынка колысала,
Та такъ ему припѣвала:
«Люляй, люляй, сынойку мой,
Мавъ бы съ бити, якъ отець твой,
Дала бы 'мъ го порубати,
До дунаêчку зметати.
Взявъ овôнъ ей за ручейку,
Повêвъ вôнъ ей на лучейку:
«Клякни, клякни, жено моя!
Буде стята главка твоя.
Спѣвай, жено моя,
Якъ есь въ тоди и спѣвала,
Кедъ есь сынка колысала!» —
«Не спѣванку я спѣвала,
Лемъ е'мъ правду ти казала.»—
«Мати моя старейкая,
Подай ты мй сынка мого,
Ней я цѣлу' въ личко ёго!»—
Єдно личко му цѣлила,
А друге му выкусила.
«На жь ти, сынку, на памятку,
Коли стинавъ отець матку!»—
Якъ ставъ сыночокъ плакати,
Не мôгъ Янчикъ рады дати:
Взявъ овôнъ го за ручейку,
Вывêвъ вôнъ го до лѣсойка,
Справивъ вôнъ му колысойку
Зъ яворовогъ деревойка:
Буде вѣтрець подувати,
Буде сынокъ такъ думати,

Же гъ колыше родна мати;
Буде дожджикъ покрапьяти,
Буде сынокъ такъ думати,
Же го купа'тъ рôдна мати.

23.

(Изъ Сяноцкаго округа.)

Мати сына годовала,
Потѣхи ся сподѣвала.
«Не втѣшайся, мати мною,
Не буду ти послугою;
Бо я пôду розбивати,
Людську кровцю проливати.» —
«Людська кровця не водиця,
Проливати не годится.
Иди, сыну, въ тихій дунай,
Нехай тебе дунай втопитъ!» —
«Мене, мати, дунай знае,
Якъ я иду, высыхае!» —
«Иди сыну, меджи горы,
Нехай тебе зъѣдятъ звѣры!» —
«Мене, мати, звѣры знаютъ,
Якъ я иду, утѣкаютъ.» —
«Иди, сыну, въ темнû лѣсы,
Нехай тебе розбôй забье!»—
«Мене, мати, розбôй знае,
Якъ я иду, щебетае.» —
Идь же, сыну, до лѣсойка,
Сядешь собѣ за бучейка,
Прилетитъ тамъ зазулейка
Зазулейка рôднейкая!» —
Пôшовъ же вôнъ до лѣсойка,
Та сѣвъ собѣ за бучейка:
Зазулейка прилѣтае,
Зъ забучейка зазирае:
«Ходь, сынойку, до домойку,
Ней ты змыю головойку

Ручейками бѣлейкими,
Слезойками дрôбнейкими!» —
«Возь си, мати, пѣску въ жменю,
Посѣй ты го на каменю:
Якъ же тотъ пѣсокъ зôйде,
Втогды твôй сынъ домовъ пріиде,
Втоди го ся сподѣвайте,
Въ гостинойку вызирайте!» —

24.

(Изъ Гуцуловъ.)

Мене мати годовала,
Потѣхи ся сподѣвала.
«Не йди, сынку, въ чорный лѣсъ,»
Бо тамъ тебе вовкъ изъѣстъ.» —
«Мене, мати, вовки знаютъ,
Скоро выйду, то втêкаютъ.» —
«Не йди, сынку, въ чисто поле!
Бо тамъ тебе колька сколе!» —
«Мене, мати, колька знае,
Якъ я иду, утêкае.» —
«Не йди, сынку, въ быстру воду!
Бо тамъ тебе вода втопитъ.» —
«Мене, мати, вода знае,
Якъ я иду, то съ розступае.» —
«Не йди, сынку, у пожари!
Бо тамъ тебе пожаръ спалитъ.» —
«Мене, мати, пожаръ знае,
Якъ я иду, загасае.»

25.

ЯНЧИКЪ И ЮЛІАННА.

(Изъ Земненской столицы.)

Гора, гора, што найвышша,
Пôдъ товъ горовъ една хижа,
Не пошита, не побита,
Лемъ хворостомъ понадкрыта,

А въ тôй хижи Янчикъ збôйникъ:
Нôчковъ пôде, нôчковъ прійде,
Все кръвавый мечь принесе.
Єго жена Юліанна,
Свого сына колысала,
И такъ ему заспѣвала:
«Люлю, люлю, малый хлопецъ,
Жебы съ не бывъ, якъ твôй отець!
Доразъ бы 'мъ тя розторгала,
Крукамъ, вранамъ розметала...

26.

ДМИТРО МАРУСЯКЪ.

(Изъ Гуцуловъ.)

Бай пôдъ мостомъ, рыба зъ фостомъ пробувае хитро,
Вôдтôвъ втѣкавъ, вôдтôвъ втѣкавъ Марусякôвъ Дмитро.
Ой якъ же вôнъ бай утѣкавъ, та зашумѣвъ листомъ,
Бо вôнъ не самъ оденъ втѣкавъ, а изъ товариствомъ.
«Ходѣмо мы до Сѣрого! «Чты спишь, чи ты спишъ, чи чуешь?
Пускай же насъ до свѣтлоньки, де сама ночуешь!»—
«Ой а я васъ, годни хлопцѝ, въ хату не пускаю,
Шо вамъ треба, годни хлопцѝ, въ вôконце подаю!»—
«Подай же ми пистолята, подай ми рушницѝ,
Най пôдемо на Ясенôвъ меже молодицѝ!»—
Выйшли вони, выйшли на верхъ, люлки закурили,
Вбѣгла на нихъ тверда ровта, вони выстрѣлили.
Вони собѣ говорили, шо ся не бояли,
Якъ уздрѣли тверду ровту, вони ся здрижали.

27.

ПЕЛЕХЪ.

(Изъ Гуцуловъ.)

За вороты въ папороты яворъ зелененькій,
Загибъ, загибъ у Синицяхъ Пелехъ молоденькій;
Нѝ за волы, нѝ за волы, нѝ за лысѝ конѝ,
Лишень загибъ за вбранячко, за жовтѝ червонѝ.

Ви̂летѣли зъ Стани̂слава потятка дивніи,
Выѣхали на Жӑбьечко жовнêры кôнніи.
«Та я знаю, моя мамко, за кѣмъ выходили,
Та за тими ледѣнями, шо Пелеха вбили.» —
Беру воду зъ переводу, а вода блекоче,
Дмитеръ сына выкупае, Прокопей не хоче.
А у тôй ми полонинцѣ заблêяла вôвця,
Ой не тай ся, Прокопею, бо ты самъ забôйця!»—
Ой озму я крѣсъ у руки, пôду на бѣлици̂,
Та озму я Пелещука, занесу въ Синици̂.
Ой ити бы въ Рѣчку, въ Рѣчку, Бѣсюка просити,
Та най иде за Гаврилкомъ моимъ ся ручити.
А якъ прійшовъ Бѣсюкъ Василь, та й заговорили,
Заразъ пани Гаврилочка зъ неволи̂ пустили.

28.

ПЕТРО БОДНАРЮКЪ.

Ударили дробни̂ дощи̂, ударили тучи̂:
Ймили Петра Боднарюка у Харинюка спючи.
Ковала ми зазуленька на плаѣ, на плаѣ:
Ймили Петра Боднарюка въ оплотѣ въ отавѣ.
Ковала ми зазуленька, ковала ми жовта:
Ймила Петра Боднарюка Криворôвска ровта.
Ой имила, ой имила, тугонько звязала,
Таки его черезъ Жӑбье въ Криворôвню дала.

29.

МЕШКО.

Не стели се цо дорозѣ, зеленый орѣшку,
Дають, дають вѣданячко, исховайся, Мêшку!»
А я вôдбѣгъ та на рѣчку, та й ставъ, тай гадаю,
Ровта хату обôѣгае, я дъ нêй промавляю! —
«Зъ хатки ми ся не збиткуйте, я ся не ховаю!» —
Вони збѣгли та на рѣчку, тугенько звязали.

ДУМЫ

в) Чумацкія и Бурлацкія.

Чвалавъ за возомъ чумакъ неборакъ
Низомъ травиною,
Съ своею скотиною,
Тай балакавъ зъ лихою годиною.

А. Могила.

1.

ЧУМАЦКІЯ.

«Ой чумаче, де ты йдешь?
Всѣхъ чумакôвъ не ведешь?» —
«На баню по Крымку йду,
Всѣхъ чумакôвъ съ собовъ веду,
Лише нема одного,
Брата мого рôдного:
Шукавъ, шукавъ, не найшовъ,
Запрѣгъ волы, та й пôшовъ.» —
«Атамане, батьку нашъ,
Порадь же ты теперь насъ,
Що мы маемъ робити,
Чêмъ бы волы кормити?» —
«Въ чистымъ полѣ кирниця,
Тамъ чумакôвъ столиця,
Тамъ чумаки стояли,
Снѣгъ волами доптали.
Косѣть, хлопцû, лободу,
Кормѣть волы до часу!
Косѣть, хлопцû, мêтлицю,
Та вкрывайте пшеницю!
Якъ пшениця зогніе,
Купець волы забере.»

2.

Ахъ я джумакъ несчасливый,
Жію въ журбѣ ледве живый,
Волы менѣ поздыхали,
Та йно ярма ся дôстали!

Гопъ, чукъ! джумакъ зъ вами,
И макитра съ пирогами.

Арендару, Жидку Юдку,
Дай горѣлки на боргъ хутко,
Най си джумакъ погуляе,
Най о журбѣ забувае,

Гопъ, чукъ! джумакъ зъ вами,
И макитра съ пирогами.

И музицѣ поклонюся,
Бо вже бѣдѣ не опруся,
Нехай зъ милосердя грае,
Най си джумакъ погуляе!

Гопъ, чукъ! джумакъ зъ вами,
И макитра съ пирогами.

И сокиру и мастило,
Шо ся вôдъ воза лишило,
И то за горѣлку даю,
Бо копѣёчки не маю.

Гопъ, чукъ! джумакъ зъ вами,
И макитра съ пирогами,

Пôшовъ джумакъ топитися,
А джумиха дивитися,
Джумакъ скочивъ у полонку,
А джумиха за головку.

Гопъ, чукъ! джумакъ зъ вами,
И макитра съ пирогами.

Стôй, джумаче, не топися,
Хоть на дѣти подивися!

Ой джумаче, джумаче,
Въ тебе житье собаче!

Гопъ, чукъ! джумакъ зъ вами,
И макитра съ пирогами.

Якъ я теперь додомъ прійду,
То вже цѣлый и не выйду,
Жôнка буде мня ганьбити,
На остатокъ кіёмъ бити.

Гопъ, чукъ! джумакъ зъ вами,
И макитра съ пирогами.

Якъ я згадавъ, такъ ся стало,
Жêнцѣ ся лихо надало,
За лобъ мене, за чуприну:
«Де 'сь, псе, подѣвъ худобину?»

Гопъ, чукъ! джумакъ зъ вами,
И макитра съ пирогами.

Я ей кажу: «Поздыхали,
Тôлько шкиры ся зôстали.» —
«Кобы тебе добре взяти,
Жиды мусѣли забрати.»

Гопъ, чукъ! джумакъ зъ вами,
И макитра съ пирогами.

«Жêнко люба, погодися,
Я вже, кажу, поправлюся!
За що 'сь мене такъ скарала,
Здоровье 'сь ми вôдобрала?» —

Гопъ, чукъ! джумакъ зъ вами,
И макитра съ пирогами.

Або пôду завѣшуся,
Або въ скалы розôбьюся,
Нехай усѣ люде знають,
Якъ джумаки умерають.»

Гопъ, чукъ! джумакъ зъ вами,
И макитра съ пирогами.

3.

БУРЛАЦКАЯ.

Нема, нема, якъ самому,
Якъ бурлаку й молодому: гей, гей!
Заросився, забрудився,
«Де ты, бурлакъ, волочився?..» —
«Яромъ за товаромъ,
А лугами за волами.» —
Прійшовъ бурлакъ та й до хаты:
«Дай, хажайка, вечеряти!» —
«Нй палила, нй топила,
Вечеряти не варила;
«Лягай, бурлакъ, и такъ спати,
Нема чого вечеряти!» —
Ище бурлакъ не преспався, —
Нема чобôтъ, не ззувався;
Вже хажайка пробужае:
«Вставай, бурлакъ!» — в'на волає.
«Воли жь мои половіи,
Ѣжте траву зеленую,
Пійте воду студеную,
Люблю дѣвча молодую!...»

ДУМЫ

г) Господарскія и Скотарскія.

1.

(Вацл. изъ Олеська 492.—Максимов. 1827, 42.)

Поѣхавъ Ивасенько на полованье,
Лишивъ свою милу на горѐванье.
Выѣхавъ Ивасенько въ чистое поле,
Пустивъ коника на попасанье,
А самъ припавъ къ сирôй землѣ на спочиванье.
Приснився Ивасенькови дивненькій сонъ,
Шо злетѣвъ съ правой ручки ясненькій соколъ,
А зъ лѣвои, изъ бѣлои сивая зазуля.
Пріѣхавъ Ивасенько до вороженьки,
Щобъ вôдгадала дивненькій сонъ;
Вороженька голубонька сонъ отгадала,
Молодому Ивасеви жалю задала:
«Уже жь твоя Марисенька сына повила,
А за сыномъ Марисенька сама полягла.» —
«Ступомъ, ступомъ, сивый коню, нога за ногою!
Та чей же я ще застану миленькую мою!» —
Ѣде, ѣде Ивасенько, все коника бьючи,
А вже своей миленькои та не застаючи.
Пріѣхавъ Ивасенько та пôдъ вороточка,
Стукнувъ, пукнувъ сивый коникъ та у копыточка,—
Выйшла до него найстаршая свѣсть:
«А вже жь тобѣ, Ивасеньку, недобрая вѣсть!
Витай, витай, пане зятю, чужій, а не нашъ,
Бо вже твоей миленькои на свѣтѣ не машъ.»
Війшовъ Ивасенько до новой свѣтлицѝ,
Лежить его миленькая на престôлницѣ:

«Нôжки жь мои скоропаднй, чому не пôдете?
Ручки мои бѣленькіи, чомъ не пригорнете?
Очка мои чорненькіи, чому не глянете?
Уста мои пріязненькй, чомъ не промовите?...» —
«Нôжки мои скоропаднй вже ся находили,
Ручки мои бѣленькіи вже ся наробили,
Очка мои чорненькіи вже ся надивили,
Уста мои синенькіи вже сь наговорили!»

2

(Вацл. изъ Олеська 399.)

Ой поѣхавъ Ивасенько
До тещеньки въ гостиноньку,
Тамъ му прійшло ночовати
И коника попасати;
Приснився ему сонъ дивненькій,
Шо на его дôмъ пчолы впали,
На подвôрье зоря упала,
Зъ двора зазуля вылѣтала.
Ставъ Ивасенько ранесенько,
Умывъ личко бѣлесенько,
До тещеньки промовляе,
А ему ся серце крае:
«Ахъ, тещенько, голубонько!
Снився менѣ сонъ дивненькій;
Розвяжь менѣ, що то за сонъ,
Най я довше не думаю,
Най серця не розжаляю!» —
«Ахъ, сыноньку, мôй зятоньку!
Скажи, що то за сонъ?» —
«Шо на мôй дôмъ пчолы впали,
На подвôрье зоря упала,
А зъ двора зазуля вылетѣла.» —
«Ахъ, сыноньку, мôй зятоньку,
Ѣдь же скоро до домоньку,

Маешь дома пригодоньку!
Бо пчолоньки—то слозоньки,
А зоронька—детиконька,
А зазуленька—Марисенька.»—
Ой пріѣхавъ до домоньку:
Лежитъ мила, якъ день бѣла;
Мамки детину кольшнуть,
А свѣсть его привитала,
Жалю ему гôршь задала:
«Витай, зятю, витай, не нашь,
Бо вже твоей жены не машь!..»—
«Устань, устань, Марисенько!
Кравцû тобѣ сукнû шіють,
А шевчики черевички!» —
«Поки я у тебе жила,
То я въ сукняхъ не ходила;
Теперь менѣ не потреба,
Менѣ треба Бога зъ неба.»

3.

Выйшла дѣвчина до броду по воду,
Задивилася на Козацькую вроду.
«Ой приплынь, приплынь, Козаченьку, до краю,
Заразъ зъ тобою я въ той човенъ стаю!»—
Скоро дѣвчина въ човенъ уступила,
Заразъ ся зôйшла вѣтровая хвиля.
Ой повна, повна, повна, рѣчка повна,
Ой высчеховала дѣвчинонька зъ човна.
Гей дѣвчинонька по дунаю плавле,
А молодый Козакъ бѣлû ручки ламле.
«Ой подайте жь ми хоть яку тычину,
Нехай ратую хорошу дѣвчину!»—
«Ахъ, ратуй же мя, Козаченьку, ратуй,
Будешь ты мати надгороду, плату!»—
Ой не хочу я надгороды, платы,
Только тя хочу за дружиноньку взяти!»—

4.

«Ой кобы я мавъ та орловіи крыла,
Полетѣвъ бы я, де дѣвчина мила!
Полетѣвъ бы я по надъ воротами,
Де дѣвчина съ чорными бровами.
Ой поплину я по пôдъ воротыма,
Выйде дѣвчина съ чорными очима.» —
Выйшла дѣвчина на дунай по воду,
Задивилася на Козацьку вроду.
«Ой ты, Козаче, ты любый соболю,
Возьми ты мене на дунай съ собою!» —
Ой приплынь, приплынь, Козаченьку, до краю!
Заразъ зъ тобою я въ той човенъ стаю.» —
Скоро дѣвчина на дунай ступила,
Фаля повинула, човенъ затопила:
«Ой подайте менѣ довгую тычину,
Нехай выратую молоду дѣвчину!» —
«Ой ратуй же мня, Козаченьку, ратуй!
Будешь ты мати вôдъ матêнки заплату.» —
«Ой не хочу я вôдъ матêнки заплаты,
Але тя хочу за миленьку взяти.» —
«Ой мала жь бы я твоёвъ миловъ бути,
Волѣла жь бы я въ той дунай втонути.
Бо въ дунай утону, то лехко спочину,
А за тобою марне съ свѣта згину.»

5.

Ой пôду жь бо я горою, долиною,
Чей же я знайду рожоньку съ калиною!
Чи рожу рвати, чи калину ломати,
Чи замужь ити, чи дѣвкою гуляти?..
Пôшла бы 'мъ замужь—заверни головонька!
Не йшла бы 'мъ замужь—людськая обмовонька!
Ой пôшла же я по пôдъ гай зелененькій,
Та здыбали мене два Козаченьки:

Взяли ся мене дороги пытати,
А я молода не знала повѣдати;
Вôнъ ся пытае дороги до Львова,
Я му повѣла дорогу до Кракова.
Ой давъ же вôнъ менѣ кониченька тримати,
А самъ вôнъ пôшовъ дороженьки шукати.
Не бою я ся коника вороного,
Ино ся бою Козака молодого;
Бо коникъ наздопче, та знайдуть ми ся лѣки;
А Козакъ зрадить — неславонька на вѣки.

6.

(Русал.—Паули.)

Ой по надъ море, та й по надъ дунай,
Гей седитъ Козакъ зъ вôрломъ гадае:
«Ой орле, орле, сивый соколе!
Чи не бувавъ ты въ моêй сторонѣ?
Чи не чувавъ ты о якôй новинѣ?
Чи затужила Маруся по мнѣ?» —
«Ой тужитъ, тужитъ, въ лêженьку лежить,
Правовъ ся ручковъ за серце держить;
Стара мати ходитъ, якъ тиха вода:
««Ой устань, Марусю, бо ще 'сь молода!
Ой устань, Марусю, скажу я ти вѣсть:
За годину, за двѣ буде въ тебе гôсть.»» —
Маруся ся тому израдовала,
Рученьку подала, на нôжки встала,
Всѣ свои служеньки позбужовала:
«Встаньте, служеньки, свѣтѣте свѣченьки!
Най ми ся свѣтитъ якъ въ день, такъ въ ночи,
Най ся подивлю милому въ очи:
Чи змарнѣвъ милый по свѣтѣ ходячи?» —
«Ой змарнѣвъ, змарнѣвъ, на личку счорнѣвъ,
Про тебе, Марусю, що 'мъ тя не видѣвъ.»

7.

«Ой чого жь ты, моя донько, такъ сумненька ходишь?
Ой ци ты ся, моя донько, дороги лякаешь?» —
«Якъ ся менѣ, моя мати, еи не лякати:
Далекая дороженька, нѣ съ кѣмъ вандровати?»—
Вандровала дѣвчинонька трету часть дороги,
Зболѣла й головонька, бѣленькіи ноги;
За невъ, за невъ, два Ляшеньки взяли вандровати,
Ой хотѣли дѣвчиноньку къ повротѣ зъимати.
Уступили два Ляшеньки до мелника въ огню:
«Я молода все думала, що я ихъ вôйду.» —
Здогонили дѣвчиноньку, де панська пшениця,
Збавили їй вѣнка еи, румяного лиця.

8.

На середъ села седѣла вдова,
Ой мала жь вона сына Василя,
Ой мала жь вона, до школы дала,
Зô школы взяла, въ вôйсько вôддала,
Въ вôйсько вôддала, на вôйну пôслала...
Чекае рочокъ, не йде сыночокъ,
Чекае другій, не йде сынъ любый,
На третій рочокъ иде сыночокъ,
Сыночокъ иде, невѣстку веде.
Ой выйшла мати зъ новои хати,
Ой взяла жь вона сына витати:
Вынесла вона двѣ склянцѣ вина,
А трета бутылька сама тротина.
До сынонька пье червонымъ виномъ,
Невѣстцѣ дае саму тротину.
Сынъ вина не пивъ, пôдъ коня вылявъ,
А тротиноньку по половинцѣ;
Невѣстка пье, та й омлѣвае,
А сынъ ся дивитъ, съ коня ся хиляе.
«Знала 'сь насъ, мати, якъ чаровати,
Знай же насъ, мати, вкупцѣ сховати!»—

А мати сына не послухала,
Якъ сама хтѣла, такъ ихъ сховала:
Сына Василя пôдъ оконцями,
А невѣсточку пôдъ воротцями;
На сыну Василю соненько сходить,
По невѣстонцѣ увесь міръ бродить;
На сыноньскови яворъ зелененькій,
На невѣстонцѣ бѣла березонька:
Береза росте, розрастаеся,
Листъ до листонька привертаеся;
А яворъ росте, розрастаеся,
Листъ вôдъ листонька вôдвертаеся.

9.

А надъ тихимъ дукаемъ
Стоитъ теремъ высокій,
А съ пôдъ терема
Выйшла вдова молода:
Двохъ сыночкôвъ вродила,
Въ чорный вітай завила,
На корабель посадила,
Въ тихій дунай пустила.
«Ой ты, тихій та дунай,
Моихъ сынôвъ не займай!
А вы, жовти пѣсочки,
Выгодуйте два сыночки!» —
Сонце каже: «Я зôйду,
Твои сыны огрѣю.»—
Вѣтеръ каже: «Я прійду,
Твои сыны овѣю.»—
Мѣсяць каже «Я зôйду,
Твои сыны обôйду.» —
Вже минае три сѣмъ лѣтъ,
А о сынахъ гадки нѣтъ.
Выйшла вдова воду брати,
Взявъ корабель припливати,

На кораблѣ два хлопцѝ,
Оба жвави молодцѝ:
Єденъ седить на заду,
Другій седить съ переду.
Взяла в'на ихъ у свôй домъ,
Посадила за столомъ:
«За єдного сама йду,
За другого доньку шлю.» —
«Теперь, мати, подумай,
Теперь собѣ нагадай,
Якъ пускала на дунай:
А на дунаї пускала,
А зъ Богомъ ся пращала,
Шобы грѣха не мала!...»

10.

(Вацл. изъ Олеська 326.)

Та дума'шь, милый, дума'шь
Шо миленькою не ма'шь,
Поѣхавъ милый за лѣсъ,
Чорнѝ оченька занêсъ,
Та и слѣдоньки забравъ,
Серцю туженьки задавъ.
«Туго жь ты моя, туго,
Ци довго ты въ мня будешь?..
Якъ ты въ мня довго будешь,
То ты мня съ свѣта згубишь!..
Ой скажѣте жь ми, люде,
Коли мôй милый буде?..» —
«За недѣленьку, за двѣ,
А за третую ледвѝ.» —
Та дивѣть же ся люде,
Бачу, мôй милый ѣде,
Ч'тыре коники веде,
А на пятымъ самъ ѣде,
А той пятый сивенькій,
Седитъ на нимъ мôй миленькій.

Пріѣхавъ до дунаю,
До широкого краю,
Ставъ коні наповати,
А самъ ставъ потапати:
«Та ратуй же мня, мила,
Сли 'сь мня вѣрне любила!»
«Охъ, ратуйте жь го, люде,
Якъ утоне, жаль буде!» —
Взяли го ратовати,
Взяла в'на омлѣвати:
«Ой якъ гôрко рыбонцѣ
Въ каламутной водонцѣ,
Такъ менѣ сиротонцѣ,
На чужôй сторононцѣ!
Ой не шумѣте, луги,
Не давайте ми туги!
Бо я й такъ тугу маю,
Що милого не видаю.
Ой посѣю я тугу
По зеленôмъ лугу,
По лугахъ, по луженькахъ,
По крутыхъ береженькахъ,
По своихъ вороженькахъ.»

11.

«Ой є въ мене вишня въ саду, та нікола не родить.
Ой є въ мене, мôй миленькій, та до мене не приходить.» —
«Якъ я маю, моя мила, до тебе ходити,
Чи схочешь ты, моя мила, насъ обохъ любити?». —
«Буде вона, пане брате, насъ обехъ любити,
Але треба, пане брате, дарунокъ купити;
Зложѣмося, пане брате, на сто золотыхъ битыхъ,
Скажѣмо си, пане брате, домовину зробити:
Тобѣ буде, пане брате, домовина новая,
Менѣ буде, пане брате, дѣвка молодая.» —
А дѣвчина, вража дочка, на стôлъ пироги дає,
А до неи зъ Украины молодъ Козакъ пріѣзжає

Ой а не встигъ молодъ Козакъ пôвъ пирога зъѣсти,
Не мôгъ же вôнъ, молодъ Козакъ, на воронъ коня сѣсти:
А дѣвчина, вража дочка, у кватыру смѣеся,
Ой що молодъ Козаченько по пôдъ воронъ коня вьеся.
«Ой не смѣйся, вража дочко, не смѣйся, не смѣйся,
А нѝ въ меду, нѝ въ горѣвцѣ, но въ пшеничнымъ тѣстѣ!
Бодай твои вражѝ руки та дзёбали круки,
Бодай твои вражѝ очи жовтый пѣсокъ точивъ!»....

12.

Летѣла зазуля та въ садъ коваючи:
Плакала дѣвчина, за старого йдучи.
«Умри, старый, умри, за молодого пôду,
Чей я собѣ та й за нимъ лѣпшу долю знайду!»—
Умеръ старый, умеръ, за молодого пôшла,
И счастье стратила, и долѝ не найшла.
Де въ полѣ могила зъ вѣтромъ говорила,
Тамъ молода старого изъ гробу будила:
«Встань, старый, встань, червона калино,
Вже менѣ съ тобою говорити мило!
Встань, старый, встань, червоная роже,
Пôди собѣ вôдъ мене, ты, тяжкій вороже!
Встань, старый, встань, подивись на тѣло,
За тобою було бѣле, зъ молодымъ счорнѣло!»—
«Руто моя круто, зеленая руто,
Перше 'сь мене истроила, не дала 'сь ми жити,
А теперь ми не даешь, ще й въ гробѣ лежати!»..

13.

(Русалк. 21.)

Братъ изъ сестрою по рыночку ходить,
По рыночку ходить, до сестры говорить:
«Сестро жь моя мила, пора тобѣ за мужъ!» —
«Не дай мене, брате, за селянина,
Выдай мене, брате, за мѣщанина;

Бо у мѣщанина счаслива година,
Бо у мѣщанина новая деревня,
Новая деревня, великая сеймья!
По новôй деревни люблю походжати,
Зъ великою сеймьею люблю жартовати.» —
Задуднѣла земля на новôмъ помостѣ,
Пріѣзжае братъ до сестры въ гостѝ:
«Помагай Бôгъ, сестро, чи дуже здорова?» —
«Не пытайся, брате, чи дуже здорова,
Запытайся, брате, яка моя доля?..
Нагайка друтянка съ плечей не звѣсала,
Шовкова хусточка вôдъ слозôвъ зôтлѣла,
Тѣло жь мое бѣленькое крôввю обкипѣло.» —
«Отъ то жь тобѣ, сестро, новая деревня,
Новая деревня, великая сеймья!
По новôй деревни любишь похожати,
Зъ великою сеймьею любишь жартовати.»

14.

(Вацл. изъ Олеська 452)

Ты смереченько, буйне зêленько,
То 'сь то ся розбуяло,
Якъ старому, такъ молодому
Голову завертало!
«Ой ты дѣвонько, перебиронько,
Тожь то си перебираешь,
Вже всѣ соколы пустила 'сь въ поле,
Но едного не пускаешь:
Въ того сокола дрôбненька мова,
Золотѝ крылцѣ хорошѝ,
Ой не зазнаешь, молода дѣвчино,
Роскоши при свекросѣ.» —
Причини, Боже, здоровья милому,
Та й менѣ коло нёго,
Що самъ не встае, мене не будить,
До кужеля лённого!

Миленькій встае, мене вкрывае,
Та дверѣ пôдливае:
«Спи, ты миленька, до схôдъ соненька
Абы 'сь була молоденька!» —
Ходитъ свекроха по новыхъ сѣнёхъ,
Та все тяженько лае:
«Ой лядащо жь я невѣстку маю,
До роботы не встае.
Ой встань, невѣстко, ой встань, небого,
Подôй тіи коровы,
Що 'сь ихъ нагнала, що 'сь ихъ навела
Та до моей оборы!» —
«Знала 'сь, свекрохо, знала 'сь, свекрошко,
Що я коровъ не мала,
На що 'сь ты до мене, по що 'сь ты до мене,
Свого сынонька слала?
Ой якъ я була у своей матоньки,
Я коровъ не дойла:
Встала 'мъ раненько, вмыла 'мъ личенько,
Та й снѣданенько 'мъ зъѣла.»

15.

(Русалк. 33.)

Ой вылетѣвъ сокôлъ та зъ лѣса на поле,
Ой сѣвъ собѣ сокôлъ на высокôй горѣ,
А зъ горы полетѣвъ на высоку сосну,
Вѣтеръ повѣвае, сосна ся хиляе:
«Не хиляйся, сосно, бо й такъ менѣ тоскно!» —
Ой вдарила стрѣлка зъ высокого неба,
Кого жь вона вбила? Вдовиного сына!
Нема кому дати до матеньки знати,
Щобы прійшла мати сына поховати.
Ой надлетѣло двѣ, три зазуленьки,
Всѣ три просивенькі, та всѣ три смутненькі:
Ой одна упала по концѣ головки,
А другая впала по конець нôжочокъ,

А трета упала по конець серденька:
По конець головки—то мати старенька,
По конець нôжочокъ—сестричка рôдненька,
По конець серденька—то єго миленька.
Де матенька плаче, кръвавая рѣчка,
Де плаче сестричка — слёзная кирничка,
Де плаче миленька — сухая стеженька;
Бо матенька плаче вôдъ року до року,
А сестричка плаче кôлько си згадає,
А миленька плаче, иншу гадку має,
Иншу гадку має, о иншôмъ гадає.

16.

(Вацл. — изъ Олеська 327.)

Доле моя, доле, де жь ты ся подѣла?
Ци ты, моя доле, въ морѣ утонула?
Ци 'сь, доле, въ огнѣ згорѣла?
Сли 'сь въ морѣ втонула, приплинь къ береженьку;
Але єсли 'сь, доле, въ огнѣ изгорѣла,
Жаль бы моему серденьку!
Пріѣхали сваты до нашои хаты,
Та вже хотять мене, таку молоденьку,
За нелюба замужь дати.
Мене мати дала, та й наказовала:
«Щобы ты у мене, моя рôдна доню,
Черезъ сѣмь лѣтъ не бувала!» —
Я не вытерпѣла, за рôкъ прилетѣла,
Перекинула 'мъ ся въ сиву зазуленьку,
Въ калиновôмъ гаю сѣла.
Якъ взяла ковати, жалôбно спѣвати,
Ажь ся взяли къ землѣ луги калиновѝ
Вôдъ голосу розлѣгати.
Выйшла моя мати, стала на порозѣ,
Пригадала собѣ свою рôдню доню,
Обôльяли єю слозы:
«Єсли 'сь моя доня, прошу тя до хаты,

Але если 'сь сива пташка зазуленька,
Лети въ зеленъ лѣсъ ковати!» —
Я взяла ковати, жалôбно спѣвати,
Ажь ся взяли къ землѣ луги калиновй,
Вôдъ голосу розлѣгати.
Выйшовъ мôй батенько, ставъ си на порозѣ,
Пригадавъ вôнъ собй свою рôдну доню,
Обôльяли его слозы:
«Ахъ! слы 'сь моя доня, прошу тя до хаты,
Але если 'сь сива пташка зазуленька,
Лети въ зеленъ лѣсъ ковати!» —
Взяла я ковати жалôбно, спѣвати,
Ажь ся взяли къ землѣ луги калиновй
Вôдъ голосу розлѣгати.
Выйшовъ мôй братêнко, ставъ си на порозѣ,
Пригадавъ вôнъ собѣ свою рôдну сестру,
Обôльяли его слозы:
«Ахъ! слы 'сь моя сестра, прошу тя до хаты,
Але если 'сь сива пташка зазуленька,
Лети въ зеленъ лѣсъ ковати!»

17.

Плыли лебедоньки по тихôмъ дунаю:
Ой я молоденька,
Якъ ягодонька,
Та долй не маю!
Поки 'мъ була мала, счастья, долю мала,
Теперь я пôдросла,
Доленько несчасна
А тебе не знала!
Доле жъ моя, доле, де жъ ты ся подѣла:
Чи ты утонула,
Чи ты вѣтромъ взнеслась,
Чи зъ жару посѣла?
Коли 'сь утонула, плыни къ береженьку,
Коли 'сь погорѣла,
Або вѣтромъ взнеслась,
Жаль мому серденьку!

Мати доньку дала, та й наказовала:
«Щобы сь въ мене, донько,
Донько молодая,
Зъ чäста не бувала!» —
Донька не стерпѣла, борзо прилетѣла,
Перекинулася
Сивовъ зазуленьковъ,
Въ вишневôмъ саду сѣла,
Та стала ковати, жäлôстно плакати,
Ажь ся стали луги,
Зъ великои дуже туги,
Калиновъ розвивати.
Выйшла стара ненька, стала на порозѣ, —
Облили неньку,
Неньку стареньку,
Дрôбненькіи слёзы:
«Коли'сь зазуленька, иди въ лѣсъ ковати!
Коли 'сь моя донька,
Донька молодая,
Прошу тя до хаты!» —
Влетѣла до хаты, а у хатѣ сваты:
«Волѣла бы 'сь, ненько,
Мене молодую
Ще въ вѣнку сховати!»

18.

Ой осика, береза зъ великого лѣса:
Выдала же 'сь мати доньку за якогось бѣса!..
Ой выдала мати доньку далеко вôдъ себе,
Заказала, заповѣла не бувати у себе.
Терпѣла в'на рочокъ, другій не стерпѣла,
Та й сивою зазулею до роду злетѣла.
Де прійде, пане въ вишневй сады, на бѣлу ялицю:
«Ой чей же выйде моя мати рано по водицю?» —
Братъ у свѣтлонцѣ стрѣльбу набивае,
На сивую зазуленьку стрѣляти гадае.

Ой выйшовъ братъ съ хаты, ставъ си на рôгъ хаты:
«Всяга жь, всяга, сива зазуленько, мышлю тя стрѣляти!» —
В'на взяла ковати, жалôбно плакати,
Ажь ся взяли сады вишневіи розлѣгати.
«Коли 'сь сеструненька, прошу тя до хаты!
Сли 'сь сива зазуленька, буду тя стрѣляти.» —
«Ой не я жь то зазуля, но твоя сеструня,
Твоя рôдненькая, за нелюбомъ бѣдненькая.» —
Прилетѣла до вôконця, та й стала ковати:
«Не стрѣляй, мôй братоньку, возьми мня до хаты!» —
Выйшла стара мати, стала на порозѣ,
Нагаnула свою дочку, обгорнули ею слозы:
«Коли 'сь моя детинонька, прошу тя до хаты,
А сли 'сь зазуленька, лети въ садъ ковати!» —
«Не я жь то зазуленька, но твоя детинонька,
«Твоя рôдненькая за нелюбомъ бѣдненькая.» —
«Коли 'сь ми детятко, де жь твои дорогій шаты?» —
«Въ орендаря, а въ коморѣ, тамъ мои дорогій шаты.» —
«Коли 'сь ми детятко, де жь твои волы й коровы?» —
«Въ орендаря на оборѣ, тамъ мои волы, коровы.» —
«Коли 'сь ми детятко, де жь твои скриній й перины?» —
«Въ орендаря, а въ коморѣ, тамъ мои скриній, перины.» —
«Коли 'сь мое детятко, де жь твоя роса коса?» —
«Ой въ нелюба у рученькахъ, тамъ моя роса коса.»
«Коли 'сь ми детятко, де жь твое бѣле тѣло?» —
«Мое бѣле тѣло пôдъ нагайкою зôтлѣло.» —
«Коли 'сь ми детятко, де жь твои чорній очи?» —
«За нелюбомъ выплакала 'мъ, якъ у день, такъ въ ночи.» —
«Бодай его руки та дзёбали круки,
«Бодай его очи бѣлый пѣсокъ точивъ!»

19.

(Изъ Сяноцкаго округа.)

Двѣ загроды лободы,
А третя барвѣнку,
Ой сталася пригодойка:
Побіявъ мужъ жёнку.

Ой про що жь вôнъ ей біявъ,
    Зъ якои причины?
Же любила на вечêрки
    Одъ малои дитины.
А я цѣлу нôчку не спавъ
    Мусѣвъ колысати,
А якъ стало розвидняти,
    Пôшовъ е'мъ глядати.
Ой прійшовъ я до кумойка,
    Въ кума ище спали,
Єно мои дрôбні дѣти
    Рано повставали.
«Ой ты, куме, кумунейку,
    Що жь ты си думаешъ?
На що ты мымъ дрôбнымъ дѣтêмъ
    Матêръ вôдбераешъ?» —
Ой пôшовъ я до конопель, —
Коноплѣ подѣлены,
А южъ мои дрôбны дѣти
    Сутъ посирочены.
Ой прійшовъ я до морковцѣ, —
    Морковъ бурянѣе;
Добрѣ жъ моя головойка
    Южъ не ошалѣе!
Ой прійшовъ я до капусты, —
    Капуста ся спила,
Ой де жъ тота Марусейка,
    Що тебе садила?»

20.

(Изъ Станиславовскаго округа.)

«Мамко моя старенькая, хочу ся вôддати,
Кобы прійшли старостоньки до нашои хаты!» —
Прійшли, прійшли старостоньки, та й стали глядѣти:
«Подивися, свату, въ хату, чи ся любятъ дѣти!»
Ой дѣти ся полюбили, стали говорити:
«Ой кôлько намъ маешь, тату, та вѣна мѣнити?» —

Приступили й старостоньки, стали ся пытати;
«А що маешь, пане свату, своей донцѣ дати?» —
«Ой панове, ой сватове, ходѣтъ до оборы,
Даю донцѣ ч'тыре волы, двѣ сѣрй коровѣ.» —
Весѐлъечко вôдограло, та прійшла по вѣно:
Тато стоитъ на дорозѣ, та держитъ полѣно.
«Ой таточку, голубочку, та такъ не до речи!» —
А мамка ѐй вытягае кôточку спôдъ печи.
Кôтка пôшла царинами, а я пôшла лугомъ,
А свекроха си гадала, що я ѣду съ плугомъ.
Кôтка пôшла царинами, а я берегами,
А свекроха си гадала, що я йду зъ волами.
А я пôшла до потока, та вмыла коновку,
А свекроха си гадала, що гоню коровку.
А я пôшла до кирниці, та вмыла дôйницю,
А свекроха си гадала, що гоню телицю.
А я пôшла та до стога, та вмыкала сѣна,
Якъ уздрѣла, що то кôшка, она собѣ сѣла.
Ой сѣла, каже, сѣла, ревне заплакала:
«Тôлько то ти, невѣсточко, мамка вѣна дала?!» —
Ой сѣла, каже, сѣла, тай заголосила:
«Чи ты собѣ таке вѣно въ мамки заслужила?» —
«Не ходила я вôдъ мамки ні по вечерницяхъ,
А таке ми вѣно дали, дреся по полицяхъ.» —
Бѣда бы ти, невѣстице, та изъ такимъ вѣномъ,
Що якъ сядешь обѣдати, дреся на колѣно!»

21.

(Изъ Коломіи отъ Гуцуловъ.)

Була въ газды така дѣвка, чäсъ й вôддавати,
Прійшли, прійшли старостоньки тай до еи хаты.
Ой тамъ, ой тамъ у садочку сивенъке голубье,
«Иди, иди, свату, въ хату, ци дѣти ся любя'?»
Ой дѣти ся полюбили, тай стали у воли,
Мѣнивъ дядикъ двѣ коровцѣ, голубенькй волы.
Вôдограло весѐлъечко, йде донька по вѣно,
Стоитъ тато на задвôрю зъ коленымъ полѣномъ:

Стоитъ, стоитъ на задвôрю, та и ставъ шось казати:
«Иде донька ой по вѣно, та нѣшо ей дати!» —
Вôйшовъ тато та у хату, та и ставъ казати:
«Прійшла донька ой по вѣно, та нѣшо ей дати!» —
Вôйшла донька та у хату, не спостигла сѣсти,
Дали жъ ей балабурокъ нелупленыхъ ѣсти.
«А я тоты балабурки та й перебераю,
На полицѣ масни́ кныши́, на ни́ позыраю.
Якъ уздрѣвъ дядикъ, дядикъ, шо то не до речи,
Зачäвъ, зачäвъ изтягати котика изъ печи:
«Ой а менѣ та, донечко, уже не до того;
Даю тобѣ ба й у вѣно котика слѣпого!»—
Идетъ котикъ царинками, а вона йде лугомъ,
А свекруха погадала, шо в'ни идутъ зъ плугомъ;
Идетъ котикъ лугомъ, лугомъ, а в'ни царинками,
А свекруха погадала, шо йдутъ зъ коровками.
Ой вона си погадала, шо женетъ коровку,
Та побѣгла до потока, обмыла коновку;
Ой поклала коновочку, пôшла въ оплôтъ сѣна,
Якъ уздрѣла, шо то котикъ, а в'на собѣ сѣла:
«Ой ни́чого не пилуешъ, лишень вечорници́,
Таке давъ ти тато вѣно, шо деретъ полици́.»

22.

(Вацл изъ Олеська 433.)

«Доломъ, доломъ, та й долиною, гей, гей!
Вандруй, вандруй, миленька, зо мною!» —
«Я бы 'мъ съ тобою повандровала, гей, гей!
Кобы 'мъ ся погононьки не бояла.» —
«Вандруй, вандруй, ни́чого не бôйся, гей, гей!
Погононьки та вже не сподѣйся!» —
Молоденька въ свѣтъ вандровала, гей, гей!
Погононька вже за нею гнала;
Ще миленька не спочивала, гей, гей!
Вже ихъ погононька доганяла.
Ще миленька ни́цъ не говорила, гей, гей!
Погононька вже ихъ здогонила:

«Повернися, миленька, до домôвъ! гей, гей!
Плаче отець, матêнка за тобовъ.» —
«Нехай плаче, нехай заразъ вмре, гей, гей!
Менѣ жалю вже за ними не буде.» —
Мене мати не жаловала, гей, гей!
За пяницею свѣтъ завязала;
А пяниця пье въ коршмѣ, гуляе, гей, гей!
Мое серце, якъ ножема, крае;
А я жь тому рада й не рада, гей, гей!
Веде его изъ коршмы громада.
А я его увесь звычай знаю, гей, гей!
Вôнъ на порôгъ, я вôкномъ втêкаю.» —
«Де жь ты, мила, нôчь ночовала?» — гей, гей!
«Ой у лузѣ, та й пôдъ калиною.»—
«Съ кимъ же 'сь, мила, нôчку розмовляла?» — гей, гей!
«Ой у лузѣ та й съ калиною:
Ой калино, ты, бѣленькій цвѣте, гей, гей!
Гôркій же мôй за пяницею свѣте!.
Ой калино, ой ты зелененька, гей, гей!
Пропала жь я та ще молоденька!
Пяниця пье, въ коршмѣ гуляе, гей, гей!
Прійде до дому, мене убивае.»

23.

(Вацл. Изъ Олеська 276.)

«Ой де мемо ночовати, моя мила дѣвчино?» —
«Ой пôдъ сосною пôдъ зеленою, мôй нелюбе съ тобою!» —
«А що жь мы собѣ та постелимо, моя мила дѣвчино?» —
«Постелить намъ ся рутка зелена, мôй нелюбе съ тобою!» —
«А чêмъ же мы ся повкрываемъ, моя мила дѣвчино?» —
«Ой вкрые насъ нôчка темненька, мôй нелюбе съ тобою!» —
«Хто жь насъ рано повбуджае, моя мила дѣвчино?» —
«Повбуджае насъ пташка раненька, мôй нелюбе съ тобою!» —
«Чêмъ же мы ся повмываемъ, моя мила дѣвчино?» —
«Вмыемося—ты росою, я слезою, мôй нелюбе съ тобою!» —

«Що жь мы мемо поснѣдковати, моя мила дѣвчино?» —
«Ой ты ягодоньки, я слезоньки, мôй нелюбе съ тобою.» —
«Щожь мы мемо обѣдати, моя мила дѣвчино?» —
«Ты коржоньки, я слезоньки, мôй нелюбе съ тобою.» —
«Куды жь мы ся розôйдемо, моя мила дѣвчино?» —
«Та до бѣса, я до лѣса, мôй нелюбе съ тобою!»..

24.

А въ недѣлю дуже рано дощикъ покрапляє:
Молодая удовонька волы выганяє.
«Чи ты, вдово молоденька, челядки не маєшь,
Що ты сама дуже рано волы выганяєшь?» —
«Ой маю я челядоньку, сусѣды признаютъ,
Ой даю жь имъ до воленьки, ней ся высипляютъ.» —
«Ой кумоньку, голубоньку, переночуй мене,
Або менѣ дороженьку покажи вôдъ себе!» —
«Волю жь я тя, моя кумцю, переночовати,
Нѣжь маю ти дороженьку вôдъ себе казати.»

25.

(Вац. изъ Олеська 332.)

«Чого ты, Грицю, такъ смутный ходишь,
Чомъ ты до мене, Грицю, не говоришь?»—
«Ой, якъ я маю веселый бути,
Кого я люблю, не могу забути.» —
«Не ходи, Грицю, на вечерници,
Бо тамъ дѣвчата всѣ чарôвници,
Солому палютъ, та й зѣлье варютъ,
Тебе, Грицуню, здоровля збавлютъ.
Тамъ но єдная чорнобрывая,
Чарôвниченька справедливая,
Въ недѣлю рано зѣлье копала,
А въ понедѣлокъ пополоскала,

Прійшовъ вôзторокъ зêлье варила,
Прійшла середа Гриця истроила,
Прійшовъ же четверъ, а вже Грицунь померъ,
Прійшла пятниця поховали Гриця.
Сховали Гриця близько границѝ,
Плакали за нимъ всѣ молодицѝ,
И дѣвки руки бѣлѝ ломали,
Якъ молодого Гриця ховали,
И хлопцѝ Гриця всѣ жаловали,
Чорнобрывую всѣ проклинали.
Нема й не буде вже другого Гриця,
Що го зôгнала съ свѣта чарôвниця.
Прійшла субота, мати доню била:
«Нащо 'сь ты, суко, Грицуня строила?
Не знала 'сь того, що зêлье умѣє,
Що Гриць сконає, нêмъ когутъ запѣє?» —
«Такъ бы я знала изъ сѣній до хаты,
Та якъ я знала, чêмъ чаровати!
Ой суть у мене чары готовѝ —
Бѣлое личко, чорніи брови.
Ахъ мати, мати! жито не пшениця,
Пожалься, Боже, молодого Гриця!
Най насъ обоихъ разомъ поховають,
Нехай же людськѝ обмовы устануть!»

26.

«Не ходи, Грицю, на вечерницю,
Бо на вечерницѣ всѣ чарôвницѝ!
Котра дѣвчина чорнобрывая,
Та чарôвниця справедливая:
Въ недѣлю рано зêлье копала,
А въ понедѣлокъ зêлье полоскала,
Прійшовъ вôвторокъ зêлье варила,
Прійшла середа Грицуня строила,
Ой прійшовъ четверъ, та вже Грицё померъ,
Прійшла пятниця поховали Гриця,

Прійшла субота мати дочку била:
«Защо жь ты, суко, Грицуня строила?» —
«Ой мати, мати, жаль ваги не мае,
Нехай ся Грицунь у двохъ не кохае!
Кохавъ вôнъ еще крôмъ мене другіи,
Та все дѣвчата чорнобрывіи.
Не бувъ вôнъ вѣрный, казала 'мъ собѣ,
Теперь же, Грицю, спочивай у гробѣ!
Най же не буде нй другôй, нй менѣ,
Най ся Грицъ наѣсть сырои землй.»

27.

(Кіевлянинъ 1841.)

Ой бѣда, ненько, не той коваленько,
Изберае женцй въ недѣлю раненько:
«Жнѣтъ же, женчики, та й не вôджинайтеся,
А на чорнявую все поглядайтеся,
А я пôду до домоньку та не забавлюся
Чи готовый полуденокъ та вôдвѣдаюся.» —
Ой зъ за горы чорна хмара иде,
Тамъ два Донцй Коваленька веде.
Бѣлй рученьки назадъ му звязали,
Бѣлй ноженьки въ кайданы вковали.
«Дай же ми, Боже, недѣлй дôждати!
Буду я знати якъ святковати!»

28.

(Вацл. изъ Олеська.)

Тамъ на горѣ церковця стояла,
Тамъ дѣвчина поневôльный шлюбъ брала.
«Уповѣжь менѣ, ты поневôльный шлюбе,
Що изъ тебе за неславонька буде?»—

Пôшла молода до матёнки въ гостину,
Узрѣла вона за дунаёмъ калину:
«Поможи, Боже, недѣлоньки дôждати,
Треба старого по калину пôслати!» —
А вже молода недѣленьки дôждала,
То вона старого по калину пôслала;
А вже дѣдови по поясъ вода сягає,
А вôнъ на молоду все ся поглядає:
«Чи кажешь ми ити, чи кажешь вернути?
Прійде жь ми ся старому въ дунаю втонути.» —
«Ой иди, иди, ты старый, по калину!
Бо я молода за калиною гину.» —
А вже дѣдови по шею вода заберає,
А вôнъ на молоду усе споглядає:
«Чи кажешь менѣ йти, чи кажешь вернути?
Прійде жь менѣ старому въ дунаю втонути.» —
«Ой иди, иди, ты старый, по калину,
Бо я молода за калиною гину.» —
А вже дѣдови чуперъ вода зôмкнула
Тогды молода въ долони сплеснула:
«Слава жь ти, Боже. що 'мъ ся старого збула!»

29.

(Сравн. Паули II, стр. 18.)

«Иванку Чернецкій, чи любишь мене?
Гей дзумъ, дзумъ, гей дзумъ, дзумъ, чи любишь мене?
Иванку Чернецкій, пріѣдь по мене, гей дзумъ....
Не ѣдь по мене въ пятницю рано, гей дзумъ....
Бо буде дома тато, та й мама, гей дзумъ....
А пріѣдь до мене въ суботу рано,
Пріѣдь по мене трома возами!
Тато та й мама пôдутъ до школы,
А менѣ лишутъ ключь вôдъ коморы.
На в'динъ вôзъ заберемъ самй маєтности,
На другій заберемъ срéбло и злото,
На третій заберемъ подушки й перины,

Верхъ перинъ сядемъ самй молодй.» —
Пріѣздитъ Иванко, де высокй мости:
«Ци видишь, Хаюню, твои маетности?» —
Взявъ вôнъ Хаюню по пôдъ бѣлй боки,
Та кинувъ еи на дунай глубокій:
«На жь тобѣ, Хаюню, та й двѣ перинй,
Плыни жь ты, плыни, долôвъ водовъ зъ ними!»

30.

Ой на горѣ дворець карбованый,
А въ тôмъ двôрцѣ хлопець малёваный:
«Пусти, мати, до двора служити,
Якъ не пустишь, буду рôкъ тужити.» —
«Не йди, доню, до двора служити,
Бо въ дворѣ бы пôзненько лягати,
Пôзненько лягати, раненько вставати!» —
«Нехай буду пôзненько лягати,
Пôзненько лягати, раненько вставати,
А най буду добру плату брати!» —
«Не іди, доню, до двора служити,
Бо у дворѣ Козаченькôвъ сила!» —
«Хоть у дворѣ Козаченькôвъ сила,
То каждому своя цнота мила.» —
Служитъ дѣвча рôкъ, ба й пôвтора,
Заслужила мале детя зъ двора.
Иде дѣвча зъ двора, детину хитае,
А за нею братчикъ шаблею махае:
«Люлю, люлю, мое дитя зъ двора,
Сповнилися моей неньки слова!»

31.

Два Козаки та въ коршмонцѣ пили,
Жидôвочку Хіявочку зъ собовъ пôдмовили:
«Жидôвочко, Хіявочко, ходи-ко ты зъ нами!
Заведемъ тя, Хіявочко, до твоей мамы.» —
Жидôвочка Хіявочка та послухала,

Взяла злота, взяла срêбла тай повандровала:
Ѣде день, ѣде другій, не видно села,
Ой тожъ тото Жидôвочка та не весела.
Ой привезли Жидôвочку та до дуная,
Взяли Жидôвочку та пôдъ бѣлй боки,
Розмахали и кинули та у виръ глубокій.
«Ой ты будешъ, Жидôвочко, зъ водовъ плавати,
А мы будемъ, Козаченьки, та пановати.» —
Вернулися Козаченьки та до того села,
Сѣли собѣ у коршмонцѣ по конецъ стола:
«Чого ты ся, шинкареньку, засумовавъ?
Вѣдай бо ты, шинкареньку, жêнку поховавъ?» —
«Не знаю вамъ, Козаченьки, що исказати,
Бо вже ч'тыре недѣленьки, якъ пôшла изъ хаты.» —
«Мы видѣли Жидôвочку коло дуная,
Тамъ сидѣла и плакала, вѣдай, то твоя?» —
«А дежъ вы êй, Козаченьки, тамъ-ка видѣли?
Сами жь вы êй, Козаченьки, тамъ-ка завели.» —
«Якъ бы мы ей, шинкареньку, тамъ-ка завели,
Мы бы у сêй коршмонцѣ бôльше не були!»

32.

(Изъ Стрыйскаго округа.)

Ходитъ Сербинъ по надъ рѣку,
За нимъ бѣжитъ дѣвка въ вѣнку:
«Ой Сербине, Сербиночку,
Возьми мене дѣвчиночку!» —
«Не возьму тя, дѣвчинонько,
Бо ся бою брата твого,
Брата твого рожоного.» —
«Не бôй же ся брата мого,
Я го строю, рожоного.
Є у лѣсѣ галузонька,
На галузѣ гадинонька,
Я приставлю ба й повночку
Пôдгоджу ей головочку;

Закимъ братъ мôй зъ ловъ прїѣде,
Я го буду тимъ витати,
Тимъ напоёмъ частовати.
Пій же, братцю, чорне пиво,
Ще 'сь го не пивъ, що є живо.» —
Братъ ся пива напиває,
За серце ся истискає:
«Ратуй же мня, сестро моя,
Строила 'сь мя, рожоная.» —
«Не на томъ тя чаровала,
Абы 'мъ тебе ратовала;
Лишь на то 'мъ тя чаровала,
Жебы 'мъ Сербина дôстала.
Ой Сербине, Сербиночку,
Бери мене, дѣвчиночку,
Вже ся не бôй брата мого,
Строила 'мъ го, рожоного.» —
«Не возьму тя, дѣвчинонько,
Строила 'сь ты брата свого,
Брата свого рожоного,
Строишь й мене молодого.»

33.

(Изъ Земненской столицы.)

Сѣдятъ ткачи на варштатѣ,
Звѣдуются о свôмъ братѣ;
А ни брата, ни дворака...
Чія роля не ёрана,
На нёй ружа не зрывана:
Зрывала єй панна млада,
Прійшовъ до ней воєвода:
«Дай ми вѣнокъ, панно млада!» —
«Якъ бы я ти вѣнокъ дала,
Мати бы мя забіяла,
Не такъ мати, якъ старшій братъ?» —
«Треба брата счаровати,

Якь бы я го счаровала,
Кедь я чары не видала?» —
«Идь до саду вишнёвого,
Лапай гинча зеленого,
Частуй брата при обѣдѣ;
Готуй же го пôдъ пецками,
Уварь же го въ зимнêй водѣ,
Намочь же го до скляницй,
Та го вынесь до свѣтлицй,
Прійде братъ твой зъ поля гоя:
«Дай ми пити, сестро моя!» —
«На, пій, брате, тото вино,
Ты го не пивъ, яко живо.» —
«Пій ты, сестро, бо ты старша!»—
«Ей я ужь тото вино пила,
Лемъ е'мъ тобѣ зихабила.» —
Братчикъ піе, зъ коня летитъ,
Посмотрь, сестро, хоть на дѣти!» —
«Не на томъ ти пити дала,
Жебы 'мъ дѣти годовала.» —
Брату дзвонятъ, сестру куютъ:
«Знай же, сестро, якъ то труютъ!» —
Брата везутъ, сестру куютъ.
«Смотрьте, люде, якъ то труютъ:
Брату правятъ ладовницю,
Сестрѣ куютъ шибеницю.

34.

(Изъ Земненской столицы.)

Ей шло дѣвча на травйчку,
До тихого дунайчку:
Въ правôй руцѣ серпикъ несло,
Въ лѣвôй руцѣ плахту несло;
Стрѣтивъ еи чуджоземецъ,
Чуджоземецъ, незнаемецъ.
«Дѣвча, дѣвча, зчаруй брата,
Кедъ есъ зъ нами пôйти рада!» —

«Якъ бы я го счаровала,
Кедъ я не мау зѣля того?» —
«Бьей до саду вишнёвого,
Тамъ ты найдешъ зѣля тото,
И намочь го во шкляници;
Буде ити братчикъ съ поля:
««Дай ми пити, сестро моя!»» —
Братчикъ піе зо шкляници:
«Посмотрь, сестро, на мой дѣти!» —
Задзвонили на дзвôнници,
А сестрици на граници:
«Закуйте мя въ бѣлый камêнь,
Няй не чую дзвонôвъ за нимъ!
Напальте жъ зъ мя тогъ попелу,
Тай посѣйте мя по полю:
Няй зъ мя росте бѣлый квѣтъ,
Няй то знае цилый свѣтъ!»

35.

(Изъ Угоцкой столицы.)

«Ой ты зъ за горы, а я зъ за другой:
Кедъ сцешъ моя мила быти,
Отрови ты брата свого,
Брата свого родженого!» —
«Ище 'мъ тото не навчила,
Жебы 'мъ брата отравила.» —
«Иди у гай зеленинкій,
Ими гада рябинкого.
Ищи дъ тому ящуречьку,
И справъ добру поливочьку!
Акой братокъ зъ лѣса прійде:
«Усядь, брате, на лавичьку,
Сербай добру поливочьку!» —
Накой братъ лишъ едну лыжку всербавъ,
Вже му едно личько слѣзло;

Накой братъ другу лыжку всербавъ.
Ужв му друге личько слѣзло;
Накой братъ трету лыжку всербавъ,
Ужь му цела тварь облѣзла.
«Иди, сестро, принесъ винця,
Бо мя болитъ моя главка!» —
Накой сестра съ винцёмъ пріийшла,
Уже зъ брата душа вуийшла.

36.

(Изъ Земненской столицы.)

Ишло дзевча на воду
До зеленого броду,
Стрѣтивъ его младêнецъ:
«Дзевча, дзевча, дай вѣнецъ!» —
Не дамъ я ти свôй вѣнецъ,
Бо ты не мôй младêнецъ,
Лемъ ты зъ пекла огнянецъ.» —
Пôрвавъ вôнъ го за власы,
Пôшовъ изъ нимъ безъ лясы.
«Не несъ же мя понадъ лѣсъ,
Бо тамъ моя матка естъ!» —
Выйшовъ изъ нимъ высоко,
Ударивъ нимъ у пекло.
«А ты, старый, выйдь зъ пекла,
Й отворь двери до пекла!» —
«А що ми тамъ несете,
Же втворити кажете?» —
«Несу душу и тѣло,
Бо тѣло зле творило.» —
«Посадьте го на лавицу,
Ньей посѣдитъ трошицу!
Дайте ему сѣрки пити,
Ньей в'но знае, якъ то жити!» —
Лемъ ся сѣрки напило,
За серце ся хопило:

«Мамцю моя роджена!
На зле есь мя учила,
Одъ церкви съ мя бронила,
До коршмы съ мя гонила,
Иншихъ била палицовъ,
Мене съ била былицовъ!»

37.

(Изъ Угоцкой столицы.)

Загрѣло сонѣчько на стѣну,
На заграду зелену;
Тамъ Аннѝчька сѣдѣла,
Три вѣночьки увила:
Єденъ вѣнокъ увила,
Пушовъ пупъ до коштела;
Другій вѣнокъ увила,
Ужь пламуномъ станула,
Трое дѣтокъ згубила:
Єдно въ пецу спалила,
Друге псома скормила,
Трете въ межу закопала;
Тамъ го люде не видятъ.
Ище мала за пасомъ,
Хцела го скрыцъ за лясомъ.
Гей, гей пришолъ еденъ панъ,
Съ пекла родомъ и шатанъ:
«Не неси ма чересъ лѣсъ!
Бо тамъ учька уколе;
Не неси ма чересъ млынъ!
Бо тамъ смердитъ охмайринъ. —
«Покладѣтъ ей стулчичокъ,
Най одпуститъ кущичокъ!
Дайте ей вина пити,
Най привикатъ зъ нами быти!»

38.

(Вацл. изъ Олеська 459.)

Седжу, та думаю, шо чинити маю,
Розгнѣвалася мила а вчера зъ вечера,
Перепросити гадаю.

«Ой пôди, хлопче, внеси золоте сѣделце,
Та чей же промовитъ, чей же заговоритъ,
Мое любое серце!» —

«Ой вже жь тобѣ, небоже, сѣделце не поможе:
Я тя не любила, й не буду любити,
Та й до тебе говорити!» —

«Ой пôди, хлопче, введи коня вороного,
Та чей же промовитъ, чей же заговоритъ,
До мене молодого!» —

«Ой вже тобѣ, небоже, воронъ кôнь не поможе:
Я тя не любила, й не буду любити,
Нй съ тобою говорити.» —

Ой пôди, хлопче, внеси дорогй жупаны,
Та чей же промовитъ, чей же заговоритъ,
Моя любая панй!» —

«Ой вже жь тобѣ, небоже, и жупанъ не поможе:
Я тя не любила, й небуду любити,
Нй съ тобою говорити!» —

«Та пôди, хлопче, внеси дорогй кунтуши,
Та чей же промовитъ, хоть слôвце учую,
Вôдъ любои Ганусй!» —

«Ой вже жь тобѣ, небоже, и кунтушъ не поможе:
Я тя не любила, й не буду любити,
Нй съ тобою говорити.» —

«Та пôди, хлопче, внеси доброи горѣвки,
Най же я напюся, злости наберуся,
До своеи жêнки!» —

«Ой вже жь тобѣ, небоже, й горѣвка не поможе:
Я тя не любила, й не буду любити,
Нй съ тобою говорити.

Ой пôди хлопче подай нагайку друтянку,
Та чей же промовитъ, чей же заговоритъ,
Та въ недѣленьку зъ ранку!» —

«Ой вже тобѣ, небоже, й нагайка не поможе:
Я тя не любила, й не буду любити,
Нй до тебе говорити!» —

Нагайка друтянка до тѣла пристае,
Моей милôй милесенькôй тѣло просѣкае,
В'на мня мужомъ называе:

«Ахъ мôй милый муже, не бій же мня дуже,
Бо у мене тѣло, якъ паперье бѣло,
Та болитъ мене дуже!» —

39.

(Вацл. изъ Олеська 464.)

«Прошу тебе, атамане, прошу тя на пиво,
Не бій моей дѣвчиноньки, якъ выйде на жниво!
Прошу тебе, атамане, прошу тя красненько,
Не бій моей дѣвчиноньки, якъ выйде пôзненько!» —
«За що жь маю ею бити, коли звивается,
Якъ до мене снопы несе, не разъ розсмѣется.» —
«То жь то мене съ свѣта жене, то жь то мене губитъ,
Та що мою дѣвчиноньку ляда дурень любитъ,
То жь то мене съ свѣта жене, то жь то мене рѣже,
Шо до моей дѣвчиноньки ляда дурень лѣзе.
Ой вже вечеръ вечерѣе, вже соненько низко:
Пускай мене, атамане, до милой, не близко!
Пусти жь мене, атамане, пусти жь мене, пане:
Полюбивъ е'мъ дѣвчиноньку, та тужитъ безъ мене!
Скажи жь менѣ, атамане, скажи жь менѣ, пане,
А хто буде жито жати, якъ еи не стане?
Возьми собѣ, атамане, коня вороного,
Пусти мене до домоньку, до коханя мого!
Бодай тобѣ, атамане, дѣдько очи выбравъ,
Шо ты мене вôдъ дѣвчины на панщину выгнавъ!
Ой часъ, мати, жито жати, колосъ похилився:
Ой часъ менѣ женитися, бо голосъ змѣнився.» —
«Ой тамъ въ борѣ два явори, третій зелененькій:
Не женися, мôй сыноньку, бо ще 'сь молоденькій!

«Ой кобы ты, мати, знала, що коханье може,
Сама бы 'сь ми исказала: «Женися, небоже!» —
«Ой тамъ въ полѣ двѣ тополѣ, третя зелененька:
Не йди замужь, моя доню, бо ще 'сь молоденька!»—
«Ой кобы ты, мати, знала, що то ся кохати,
Сама бы 'сь ми наказала, щобы ся вѣнчати.» —
«Стоитъ верба надъ водою, хитае собою:
Молодая дѣвчиноньќо, жаль ми за тобою!» —
«Стоитъ верба надъ водою, а пôдъ нею яма:
Ой не тужи, мôй миленькій, бо я тужу сама!
Ой тамъ въ полѣ конопельки верхомъ зелененькѝ:
Мене милый покидае, вороги раденькѝ.
Не тѣштеся, вороженьки, що жь вамъ прійде съ того?
Ой якъ буде Божа воля, то я буду его!»

40.

(Вацл. изъ Олеська 350.)

Що жь я буду бѣдный дѣявъ,
Шо я жита не посѣявъ,
Гречка ми ся не вродила,
Доле жь моя несчаслива!

Сусѣдъ оре, сусѣдъ сѣе,
У сусѣда зеленѣе,
А у мене нѝ орано,
А нѝ жита не сѣяно.

У сусѣда стоятъ стоги,
У сусѣда обороги,
А у мене нѝ то нивки,
А нѝ сѣна стебелинки.

У сусѣда хата бѣла,
У сусѣда жёнка мила,
А у мене нѝ хатинки,
А нѝ счастя, а нѝ жёнки.

За сусѣдомъ молодицѝ,
За сусѣдомъ и вдовицѝ,
И дѣвчата поглядаютъ,
Бо сусѣда всѣ кохаютъ.

А менѣ безъ сёго лихо,
Хоть я собѣ седжу тихо,
Куда пôду, повернуся,
То заплачу и утруся.

Ой я бѣдный, несчасливый,
Нйхто менѣ не зычливый,
Хоть съ котрой ся запôзнаю,
Взаемности не дознаю.

Єдна мене полюбила,
Пріятельство заручила,
Потомъ въ очи исказала,
Шо́ нйколи не кохала.

Чи як ому що зле радивъ,
Чи я кого съ свѣта згладивъ?
Ахъ за що мня Богъ карае,
Лиху долю насылае!

Чи то, неба, ваша воля,
Чи несчасна моя доля,
Шо я жію, якъ въ пустыни,
Лѣта трачу безъ дружины?

Нема счастя, нема долй,
Треба жити якъ въ неволѣ:
Хиба пôду утоплюся,
Або въ камêнь розôбьюся.

Треба, виджу, свѣтъ кидати,
Прийде зъ жалю умирати;
Люде мене не злюбили,
Нйкому я вже не милый.

Пôду меже лѣсы, горы,
Пôду меже темнй зворы,
Буду самъ смерти шукати,
Бо скучило вже плакати.

41.

Поки я ся добре мавъ,
Каждый мене добре знавъ,
А якъ я вже пôдупавъ,
Весь ся мôй рôдъ вôдцуравъ.

Ой уже день свѣтае,
Нашь кумъ пье, гуляе,
Ой пье же вôнъ, та гуляе,
За него не споминае.

Ой рêкъ же я до жены:
«Ходѣмъ, жено, до кумы!» —
Вона стала, сплакала,
Та й дома ся зôстала.

А пôшовъ я до кумы,
На добридень кумови,
А за столомъ кумъ годный,
Каже менѣ: «День добрый!» —

«Мы горѣвку сховаймо,
Бо прійшовъ кумъ недбайло,
Шêсть бо вôнъ волôвъ мавъ,
Та усѣ шêсть прогулявъ.» —

А я собѣ думаю:
«Почкай, куме, недбаю!
Пôду же я до мѣста,
Куплю волôвъ зо двѣста.» —

Гоню волы, коровы,
Здыбують мня кумове,
И зо мновъ ся витають,
И за жену пытають:

«Мы то собѣ кумôвство,
Ходѣмъ трохи въ домôвство!» —
«Та бѣсъ, куме, твоей ма',
Не зрадишь мня зъ розума!» —

Дай ми, Боже, прожити,
Буду знати, съ кимъ пити;
Напью я ся съ женою
И зъ рôдною сестрою.

42.

Ой, ду, ду-ду, ду, ду-ду, ду-ду!
Вродйла 'мъ ся на бѣду, на бѣду:
Соломою палити, палити,
Горшкомъ воду носити, носити.

Чи ты мене, Василю, не знаешь,
Шо ты мою хатоньку минаешь?
Моя хата край воды, край воды,
Зъ высокого дерева лободы.

Чорнй очка якъ теренъ, якъ теренъ,
Коли жь мы ся поберемъ, поберемъ?..» —
«Маю въ Бозѣ надѣю, надѣю,
Поберемся въ недѣлю, въ недѣлю.»—

«Де жь ты мене, Василю, поведешь,
Коли своей хатоньки не маешь?»—
«Поведу тя въ чужую, въ чужую,
Закимъ свою збудую, збудую.»—

«Ой бодай бы зъ лободы, зъ лободы,
До чужои не води, не води!
Чужа хата не своя, не своя,
Якъ свекроха лихая, лихая.» —

«День бы 'мъ косивъ, день бы 'мъ жавъ, день бы 'мъ жавъ,
Шо бы 'мъ, моя дѣвчино, тебе взявъ.» —
«А нй коси, а нй жни, а нй жни,
Но наважи, та возьми, та возьми!» —

«Ой выросла сосонька на току,
Чекай мене, дѣвчино, до року!»—
«Хиба бы я розуму не мала,
Шо бы 'мъ тебе до року чекала.» —

«Ой молодцѝ, молодцѝ, молодцѝ,
Скажѣтъ моей дѣвонцѣ, дѣвонцѣ,
Най не любитъ иншого, иншого,
Ино мене єдного, єдного!

Ой я хлопець убогій, убогій, —
Тысячь овець въ оборѣ, въ оборѣ,
Ялôвнику безъ лику, безъ лику,
А насѣня въ стернику, въ стернику.»

43.

(Вацл. изъ Олеська 367.)

Ой хороша молодичка моргала на мене:
«Покинь, покинь молотити, та ходи до мене!» —
«Ой не пôду, бо ся бою, маешь чоловѣка,
Якъ застане мене въ тебе, збавитъ мене вѣка.» —
«Прійди, прійди, гожій хлопче, хотяй на годину,
А я вышлю старенького у лѣсъ по калину!
Пôди, старый, бородатый, менѣ по калину,
Бо я такôй кашель маю, що трохи не згину!» —
Пôшовъ старый, бородатый, калину ломати,
Ой привела молодого изъ сѣній до хаты.
Сѣвъ вôнъ собѣ конець стола, курча обберае,
А все еи за рученьку къ собѣ пригортае.
«Выйди, доню, на улицю, та й стань выглядати,
А якъ буде тато ити, давай борзо знати!»—
Выйшла доня на улицю, та й въ долонѝ плеще:
«Гуляй, гуляй, моя мати, не йде тато еще!» —
Поглянуся въ кватыроньку, вже старого видко:
«Увивайся, гожій хлопче, коло курки швидко!
Поглянуся въ кватыроньку, старый вже близенько:
«Ахъ де жь тебе я подѣю, ты мое серденько?»
Подивлюся я въ кватыру, вже вôнъ на подвôрю:
«Ахъ я бѣдный, несчасливый, де я ся подѣю?» —

«Сховаю тя, мôй миленькій, пôдъ бѣлу перину,
Сама ляжу на постели, тай скажу, що гину.» —
Прійшовъ старый, бородатый съ калиновъ до хаты,
Якъ стояла, такъ упала, зачала стогнати:
«Ой йди старый, бородатый, купи менѣ меду!
Бо я своей головочки съ постели не зведу.» —
Пôшовъ старый, бородатый меду куповати,
Она его за рученьку, та й вывела съ хаты.
«А я хлопець зуховатый, въ свого батька вдався,
Низомъ, низомъ по пôдъ плоты, въ коноплѣ сховався.» —
Шли дѣвчата молодіи конопельки брати,
Не дали ми молодому и тамъ погибати.
Прійшовъ старый, бородатый, та й руками трепле:
«Якій дѣдько тутки бувъ, еще мѣсце тепле?» —
«А ты старый, бородатый, не вчися брехати,
Коли тутъ бувъ якій дѣдько, було го имати!»

44.

(Вацл. изъ Олеська.)

Ой зацвела калинонька близько перелазу:
Добре було наймитови въ господаря зъ разу.
Наймитомъ ся наробили, наймитомъ ся послужили,
Вôдъ пôвроку вôдправили, ще й не заплатили.
Ой служивъ я, ой служивъ я, семь лѣтъ за дѣвчину,
Заслуживъ я, заслуживъ я, бѣлу сорочину.
Тожь то лихо наймитови, та й лихо сиротѣ,
Вofficialробляе свою силу на чужôй роботѣ.
Тожь то лихо наймитови, нема ся де дѣти,
Выробляе свою силу на чужіи дѣти.
Тожь то лихо наймитови, та й лихо малому,
Выробляе свою силу, самъ не знае кому.
Ой наймите, наймитоньку, перестань служити!
Нема свята, нѣ недѣлѣ, кажутъ ти робити.
Ой якъ же ты захоруешь, та будешь лежати,
Хто же тебе, наймитоньку, буде доглядати?..
Наймитонька на панщину рано выправляютъ,
А вже сонце пôдъ полудне, обѣду не даютъ.

Накой братъ другу лыжку всербавъ.
Ужь му друге личько слѣзло;
Накой братъ трету лыжку всербавъ,
Ужь му цела тварь облѣзла.
«Иди, сестро, принесъ винця,
Бо мя болитъ моя главка!» —
Накой сестра съ винцёмъ прійшла,
Уже зъ брата душа вуйшла.

36.

(Изъ Земненской столицы.)

Ишло дзевча на воду
До зеленого броду,
Стрѣтивъ его младêнецъ:
«Дзевча, дзевча, дай вѣнецъ!» —
Не дамъ я ти свôй вѣнецъ,
Бо ты не мôй младêнецъ,
Лемъ ты зъ пекла огнянецъ.» —
Пôрвавъ вôнъ го за власы,
Пôшовъ изъ нимъ безъ лясы.
«Не несъ же мя понадъ лѣсъ,
Бо тамъ моя матка естъ!» —
Выйшовъ изъ нимъ высоко,
Ударивъ нимъ у пекло.
«А ты, старый, выйдь зъ пекла,
Й отворь двери до пекла!» —
«А що ми тамъ несете,
Же втворити кажете?» —
«Несу душу и тѣло,
Бо тѣло зле творило.» —
«Посадьте го на лавицу,
Ньей посѣдитъ трошицу!
Дайте ему сѣрки пити,
Ньей в'но знае, якъ то жити!» —
Лемъ ся сѣрки напило,
За серце ся хопило:

«Мамцю моя роджена!
На зле єсь мя учила,
Одъ церкви съ мя бронила,
До коршмы съ мя гонила,
Иншихъ била палицовъ,
Мене съ била былицовъ!»

37.

(Изъ Угоцкой столицы.)

Загрѣло сонѣчько на стѣну,
На заграду зелену;
Тамъ Аннѝчька сѣдѣла,
Три вѣночьки увила:
Єденъ вѣнокъ увила,
Пушовъ пупъ до коштела;
Другій вѣнокъ увила,
Ужь пламуномъ станула,
Трое дѣтокъ згубила:
Єдно въ пецу спалила,
Друге псома скормила,
Трете въ межу закопала;
Тамъ го люде не видятъ.
Ище мала за пасомъ,
Хцела го скрыцъ за лясомъ.
Гей, гей пришолъ еденъ панъ,
Съ пекла родомъ и шатанъ:
«Не неси ма чересъ лѣсъ!
Бо тамъ учька уколе;
Не неси ма чересъ млынъ!
Бо тамъ смердитъ охмайринъ. —
«Покладѣтъ єй стулчичокъ,
Най одпуститъ кущичокъ!
Дайте єй вина пити,
Най привикатъ зъ нами быти!»

38.

(Вацл. изъ Олеська 459.)

Седжу, та думаю, шо чинити маю,
Розгнѣвалася мила а вчера зъ вечера,
Перепросити гадаю.

«Ой пôди, хлопче, внеси золоте сѣделце,
Та чей же промовитъ, чей же заговоритъ,
Мое любое серце!» —

«Ой вже жь тобѣ, небоже, сѣделце не поможе:
Я тя не любила, й не буду любити,
Та й до тебе говорити!» —

«Ой пôди, хлопче, введи коня вороного,
Та чей же промовитъ, чей же заговоритъ,
До мене молодого!» —

«Ой вже тобѣ, небоже, воронъ кôнь не поможе:
Я тя не любила, й не буду любити,
Нй съ тобою говорити.» —

Ой пôди, хлопче, внеси дорогй жупаны,
Та чей же промовитъ, чей же заговоритъ,
Моя любая панй!» —

«Ой вже жь тобѣ, небоже, и жупанъ не поможе:
Я тя не любила, й небуду любити,
Нй съ тобою говорити!» —

«Та пôди, хлопче, внеси дорогй кунтуши,
Та чей же промовитъ, хоть слôвце учую,
Вôдъ любои Ганусй!» —

«Ой вже жь тобѣ, небоже, и кунтушъ не поможе:
Я тя не любила, й не буду любити,
Нй съ тобою говорити.» —

«Та пôди, хлопче, внеси доброи горѣвки,
Най же я напюся, злости наберуся,
До своеи жêнки!» —

«Ой вже жь тобѣ, небоже, й горѣвка не поможе:
Я тя не любила, й не буду любити,
Нй съ тобою говорити.

Ой пôди хлопче подай нагайку друтянку,
Та чей же промовитъ, чей же заговоритъ,
Та въ недѣленьку зъ ранку!» —

«Ой вже тобѣ, небоже, й нагайка не поможе:
Я тя не любила, й не буду любити,
Нй до тебе говорити!» —

Нагайка друтянка до тѣла пристае,
Моей милôй милесенькôй тѣло просѣкае,
В'на мня мужомъ называе:

«Ахъ мôй милый муже, не бій же мня дуже,
Бо у мене тѣло, якъ паперье бѣло,
Та болитъ мене дуже!» —

39.

(Вацл. изъ Олеська 464.)

«Прошу тебе, атамане, прошу тя на пиво,
Не бій моей дѣвчиноньки, якъ выйде на жниво!
Прошу тебе, атамане, прошу тя красненько,
Не бій моей дѣвчиноньки, якъ выйде пôзненько!» —
«За що жь маю ею бити, коли звивается,
Якъ до мене снопы несе, не разъ розсмѣется.» —
«То жь то мене съ свѣта жене, то жь то мене губитъ,
Та що мою дѣвчиноньку ляда дурень любитъ,
То жь то мене съ свѣта жене, то жь то мене рѣже,
Шо до моей дѣвчиноньки ляда дурень лѣзе.
Ой вже вечеръ вечерѣе, вже соненько низко:
Пускай мене, атамане, до милой, не близко!
Пусти жь мене, атамане, пусти жь мене, пане:
Полюбивъ е'мъ дѣвчиноньку, та тужитъ безъ мене!
Скажи жь менѣ, атамане, скажи жь менѣ, пане,
А хто буде жито жати, якъ ея не стане?
Возьми собѣ, атамане, коня вороного,
Пусти мене до домоньку, до коханя мого!
Бодай тобѣ, атамане, дѣдько очи выбравъ,
Шо ты мене вôдъ дѣвчины на панщину выгнавъ!
Ой часъ, мати, жито жати, колосъ похиливсяː
Ой часъ менѣ женитися, бо голосъ змѣнився.» —
«Ой тамъ въ борѣ два явори, третій зелененькій:
Не женися, мôй сыноньку, бо ще 'сь молоденькій!

«Ой кобы ты, мати, знала, що коханье може,
Сама бы 'сь ми исказала: «Женися, небоже!» —
«Ой тамъ въ полѣ двѣ тополѣ, третя зелененька:
Не йди замужь, моя доню, бо ще 'сь молоденька!»—
«Ой кобы ты, мати, знала, що то ся кохати,
Сама бы 'сь ми наказала, щобы ся вѣнчати.» —
«Стоитъ верба надъ водою, хитае собою:
Молодая дѣвчинонько, жаль ми за тобою!» —
«Стоитъ верба надъ водою, а пôдъ нею яма:
Ой не тужи, мôй миленькій, бо я тужу сама!
Ой тамъ въ полѣ конопельки верхомъ зелененькѝ:
Мене милый покидае, вороги раденькѝ.
Не тѣштеся, вороженьки, що жь вамъ прійде съ того?
Ой якъ буде Божа воля, то я буду его!»

40.

(Вацл. изъ Олеська 350.)

Що жь я буду бѣдный дѣявъ,
Шо я жита не посѣявъ,
Гречка ми ся не вродила,
Доле жь моя несчаслива!

Сусѣдъ оре, сусѣдъ сѣе,
У сусѣда зеленѣе,
А у мене нѝ орано,
А нѝ жита не сѣяно.

У сусѣда стоятъ стоги,
У сусѣда обороги,
А у мене нѝ то нивки,
А нѝ сѣна стебелинки.

У сусѣда хата бѣла,
У сусѣда жёнка мила,
А у мене нѝ хатинки,
А нѝ счастя, а нѝ жёнки.

За сусѣдомъ молодицѝ,
За сусѣдомъ и вдовицѝ,
И дѣвчата поглядаютъ,
Бо сусѣда всѣ кохаютъ.

А менѣ безъ сёго лихо,
Хоть я собѣ седжу тихо,
Куда пôду, повернуся,
То заплачу и утруся.

Ой я бѣдный, несчасливый,
Нйхто менѣ не зычливый,
Хоть съ котрой ся запôзнаю,
Взаемности не дознаю.

Єдна мене полюбила,
Пріятельство заручила,
Потомъ въ очи исказала,
Шо́ нйколи не кохала.

Чи як ому що зле радивъ,
Чи я кого съ свѣта згладивъ?
Ахъ за що мня Богъ карае,
Лиху долю насылае!

Чи то, неба, ваша воля,
Чи несчасна моя доля,
Шо я жію, якъ въ пустыни,
Лѣта трачу безъ дружины?

Нема счастя, нема долй,
Треба жити якъ въ неволѣ:
Хиба пôду утоплюся,
Або въ камêнь розôбьюся.

Треба, виджу, свѣтъ кидати,
Прійде зъ жалю умирати;
Люде мене не злюбили,
Нйкому я вже не милый.

Пôду меже лѣсы, горы,
Пôду меже темнй зворы,
Буду самъ смерти шукати,
Бо скучило вже плакати.

41.

Поки я ся добре мавъ,
Каждый мене добре знавъ,
А якъ я вже пôдупавъ,
Весь ся мôй рôдъ вôдцуравъ.

Ой уже день свѣтае,
Нашъ кумъ пье, гуляе,
Ой пье же вôнъ, та гуляе,
За него не споминае.

Ой рêкъ же я до жены:
«Ходѣмъ, жено, до кумы!» —
Вона стала, сплакала,
Та й дома ся зôстала.

А пôшовъ я до кумы,
На добридень кумови,
А за столомъ кумъ годный,
Каже менѣ: «День добрый!» —

«Мы горѣвку сховаймо,
Бо прійшовъ кумъ недбайло,
Шêсть бо вôнъ волôвъ мавъ,
Та усѣ шêсть прогулявъ.» —

А я собѣ думаю:
«Почкай, куме, недбаю!
Пôду же я до мѣста,
Куплю волôвъ зо двѣста.» —

Гоню волы, коровы,
Здыбуютъ мня кумове,
И зо мновъ ся витаютъ,
И за жену пытаютъ:

«Мы то собѣ кумôвство,
Ходѣмъ трохи въ домôвство!» —
«Та бѣсъ, куме, твоей ма',
Не зрадишь мня зъ розума!» —

Дай ми, Боже, прожити,
Буду знати, съ кимъ пити;
Напью я ся съ женою
И зъ рôдною сестрою.

42.

Ой, ду, ду-ду, ду, ду-ду, ду-ду!
Вродила 'мъ ся на бѣду, на бѣду:
Соломою палити, палити,
Горшкомъ воду носити, носити.

Чи ты мене, Василю, не знаешь,
Шо ты мою хатоньку минаешь?
Моя хата край воды, край воды,
Зъ высокого дерева лободы.

Чорнѝ очка якъ теренъ, якъ теренъ,
Коли жь мы ся поберемъ, поберемъ?..» —
«Маю въ Бозѣ надѣю, надѣю,
Поберемся въ недѣлю, въ недѣлю.» —

«Де жь ты мене, Василю, поведешь,
Коли своей хатоньки не маешь?» —
«Поведу тя въ чужую, въ чужую,
Закимъ свою збудую, збудую.» —

«Ой бодай бы зъ лободы, зъ [illegible]
До чужои не води, не води!
Чужа хата не своя, не своя,
Якъ свекроха лихая, лихая.» —

«День бы 'мъ косивъ, [illegible]
Шо бы 'мъ, моя дѣвчин[illegible] —
«А нѝ коси, а нѝ [illegible]
Но наважи, та возьм[illegible] —
«Ой выросла сосонька [illegible]
Чекай мене, дѣвчино, [illegible] —
«Хиба бы я розуму [illegible]
Шо бы 'мъ тебе [illegible]

«Ой молодцѝ, молодцѝ, молодцѝ,
Скажѣтъ моей дѣвонцѣ, дѣвонцѣ,
Най не любитъ иншого, иншого,
Ино мене єдного, єдного!

Ой я хлопець убогій, убогій, —
Тысячь овець въ оборѣ, въ оборѣ,
Ялôвнику безъ лику, безъ лику,
А насѣня въ стернику, въ стернику.»

43.

(Вацл. изъ Олеська 367.)

Ой хороша молодичка моргала на мене:
«Покинь, покинь молотити, та ходи до мене!» —
«Ой не пôду, бо ся бою, маєшь чоловѣка,
Якъ застане мене въ тебе, збавитъ мене вѣка.» —
«Прійди, прійди, гожій хлопче, хотяй на годину,
А я вышлю старенького у лѣсъ по калину!
Пôди, старый, бородатый, менѣ по калину,
Бо я такôй кашель маю, що трохи не згину!» —
Пôшовъ старый, бородатый, калину ломати,
Ой привела молодого изъ сѣній до хаты.
Сѣвъ вôнъ собѣ конець стола, курча обберає,
А все єи за рученьку къ собѣ пригортає.
«Выйди, доню, на улицю, та й стань выглядати,
А якъ буде тато ити, давай борзо знати!»—
Выйшла доня на улицю, та й въ долонѝ плеще:
«Гуляй, гуляй, моя мати, не йде тато єще!» —
Поглянуся въ кватыроньку, вже старого видко:
«Увивайся, гожій хлопче, коло курки швидко!
Поглянуся въ кватыроньку, старый вже близенько:
«Ахъ де жь тебе я подѣю, ты мое серденько?»
Подивлюся я въ кватыру, вже вôнъ на подвôрю:
«Ахъ я бѣдный, несчасливый, де я ся подѣю?» —

«Сховаю тя, мôй миленькій, пôдъ бѣлу перину,
Сама ляжу на постели, тай скажу, що гину.» —
Прійшовъ старый, бородатый съ калиновъ до хаты,
Якъ стояла, такъ упала, зачала стогнати:
«Ой йди старый, бородатый, купи менѣ меду!
Бо я своей головочки съ постели не зведу.» —
Пôшовъ старый, бородатый меду куповати,
Она его за рученьку, та й вывела съ хаты.
«А я хлопець зуховатый, въ свого батька вдався,
Низомъ, низомъ по пôдъ плоты, въ коноплѣ сховався.» —
Шли дѣвчата молодіи конопельки брати,
Не дали ми молодому и тамъ погибати.
Прійшовъ старый, бородатый, та й руками трепле:
«Якій дѣдько тутки бувъ, еще мѣсце тепле?» —
«А ты старый, бородатый, не вчися брехати,
Коли тутъ бувъ якій дѣдько, було го имати!»

44.

(Вацл. изъ Олеська.)

Ой зацвела калинонька близько перелазу:
Добре було наймитови въ господаря зъ разу.
Наймитомъ ся наробили, наймитомъ ся послужили,
Вôдъ пôвроку вôдправили, ще й не заплатили.
Ой служивъ я, ой служивъ я, семь лѣтъ за дѣвчину,
Заслуживъ я, заслуживъ я, бѣлу сорочину.
Тожь то лихо наймитови, та й лихо сиротѣ,
Выробляе свою силу на чужôй работѣ.
Тожь то лихо наймитови, нема ся де дѣти,
Выробляе свою силу на чужіи дѣти.
Тожь то лихо наймитови, та й лихо малому,
Выробляе свою силу, самъ не знае кому.
Ой наймите, наймитоньку, перестань служити!
Нема свята, нй недѣлй, кажутъ ти робити.
Ой якъ же ты захоруешь, та будешь лежати,
Хто же тебе, наймитоньку, буде доглядати?..
Наймитонька на панщину рано выправляютъ,
А вже сонце пôдъ полудне, обѣду не даютъ.

А всѣ люде по обѣдѣ, я стану, думаю:
Ой мавъ же я рôдну матêръ, а теперь не маю!...
Що ся гляну передъ себе, слёзами ся змыю,
Де жь я теперь несчасливый на свѣтѣ ся дѣю?!.
Иде наймитъ изъ панщины, на волы фукае,
Господиня зо всѣхъ мисокъ страву изливае:
«Ой на жъ тобѣ, наймитоньку, вечеру зъ обѣдомъ,
Якъ ся ще тимъ не поживишь, то доѣжь си хлѣбомъ!
А не бери, наймитоньку, зо стола цѣлого,
Але гляди по за коминъ шкиринки сухого!» —
Ой якъ взявъ мôй наймитонько шкиринокъ шукати,
Ой та взяли наймитонька слёзы обливати.
Ой пôшовъ же наймитонько на затылнû дверѣ,
За нимъ выйшла господиня: «Пôдешь по вечери?» —
«Не хочу я вечерати, не хочу я ѣсти,
Позволь менѣ, господине, до дѣвчины пôти!» —
Ой узявся наймитонько до студолы спати,
А ще нема о пôвночи, кличутъ го до хаты:
«Ой наймите, наймитоньку, що съ тобовъ зробили?
Звязали ти руки, ноги, на вôзъ посадили!» —
Тогдѣ взяли наймитонька лютіи морозы:
«Побьютъ тебе, господаре, наймитовû слёзы.
Бодай же тѣ, господаре, тай на безголовье,
То 'мъ выробивъ свою силу на твое здоровье!..»

45.

Болитъ мене головонька, вѣдай же я умру,
Пôдѣтъ же ми приведѣте, ой кого я люблю!
Хора жь бо я, хора, хора, муситъ я и умру,
Пôдѣтъ же ми приведѣте близкую сусѣду!
Пôди жь менѣ, сусѣдице, приведи та попа,
Най вôдкажу, що я маю, та ще за живота!
Маю же я, мои милû, чотыре волоньки,
Шобы мене та ховали чотыре попоньки;
А попонькамъ по волови, а дякови теля,
Шобы читавъ псалтыроньку а зъ вечера до дня!

А тимъ дôнькамъ, тимъ рôдненькимъ, изъ шеи корали̂,
Шобы мене положили красненько на лавѣ;
А тимъ сестрамъ, тимъ первенькимъ, тоненькіи рубки,
Шобы за мновъ все ломали бѣленькіи руки;
А невѣсткамъ дамъ я скрыню та и подушоньки,
Шобы за мновъ заводили, якъ ти̂ ластôвоньки;
А сынови миленькому дамъ сѣру корову,
Шобы мене выпровадивъ красненько до гробу:
А тому же пôдзвôнному дамъ сêмь мѣръ полотна,
Шобы менѣ цѣлый тыждень та дзвонивъ щодня;
А грабареви я оддамъ стару кожушину,
Шобы высыпавъ на менѣ высоку могилу;
А тимъ же то божимъ старцямъ по Маріяшеви̂,
Шобы за мновъ зговорили по Оченашеви.
А сусѣдамъ, тимъ близенькимъ, дамъ корець пшеници̂,
Шобы мене згадовали хоть при піятицѣ.

46.

(Изъ Гуцуловъ.)

Тутъ бы бути, тутъ бы бути, далѣ̂й умирати,
Та лишäти срêбло, злото, ще й дороги̂ шаты!
Якъ я буду умирати, такъ буду казати,
Кажу усю худобочку до дому пригнати.
Попови дамъ штыри волы, а дякови два, два,
Шобы читавъ псалтырочку до бѣлого дня, дня;
А сестрицѣ та рôдненькôй червони̂ корали̂,
Шобы мене а исклала пышненько на лавѣ;
Братчикови рôдненькому коня вороного,
Шобы мене припровадивъ до гробу самого;
А старцеви оддамъ же я стару кожушину,
Шобы менѣ та выметавъ велику могилу
Скажу собѣ высыпати высоку могилу,
Скажу собѣ изробити кидровеньку трунву,
Кидровеньку трунву, а тисове звѣздья,
Тамъ ся кажу поховати, де ся попы зъѣздя̇!
Ой мутъ попы прїѣздити, службочку служити,
Мою грѣшну та душечку въ рай опроваджäти.

47.

(Изъ Гуцуловъ.)

Ой одну мамка мала, сêмъ лѣтъ пребирала,
Всѣ молодцѝ перебрала, за пяницу дала;
А пяничка шо не прôпье, то все прокурвавитъ,
Але прійде до домочку, здоровьечко збавитъ.
Ой хоть бануй, хоть не бануй, моя рôдна ненько,
Уже я се навмывала слёзами раненько.
Доковъ була я въ мамочки, куда йшла, спѣвала,
А якъ пôшла вôдъ мамочки, всѣ позабувала.
Спѣваночки, соколочки, де я васъ подѣну?
А въ городѣ на зêлечку, тамъ я васъ посѣю.
Ой мутъ туда вôвчäрики свои вôвцѝ пасти,
Мутъ зêлечко изривати, за капелюхъ класти.
Доковъ була 'мъ у мамочки, цвила 'мъ якъ калинка,
А якъ пôшла вôдъ мамочки, засхла якъ былинка.
Доковъ була у мамочки дѣвкою, дѣвкою,
То гримѣла, то duднѣла земля пôдо мною;
А якъ пôшла, моя мамко, за лихого духа,
Ой такъ я се потыкаю, якъ на веснѣ муха.

48.

(Изъ Гуцуловъ.)

Ой дядику, соколику, ой дядику, пане,
А до кого пôду въ гостѝ, якъ тебе не стане?
Ой пôшла быхъ до сестрицѝ, сестрица ми мила,
Сидитъ зятикъ на запêчку, та й дивитъ се скрива.
«Не диви се, ты, зятику, та й на мене скрива,
Давно сме въ тя та не була, та й не була вчера!»—
А я пôду до братчика, а братчикъ ми радъ, радъ,
А невѣстка, чужа кôстка: «Верни жъ ти се назадъ!» —
«Иги на тя!» стара каже, «на дѣдька бы съ була!
Нащо же ты, дурна доню, сестру завернула?
Нащо съ сестру завернула? Сестра бы се здала,
Дитинку бы закивала, въ череду пôгнала!»

49.

(Изъ Гуцуловъ.)

Ой ишовъ я коло воды, шукаючи броду,
Та найшовъ я дѣвчиноньку, кружляла колоду;
А я изрêкъ дѣвчинонцѣ: «Помогай ти, Боже!» —
«Дякую жъ ти, ледѣнику, лелька ми не може;
Ой лелька ми та не може, мамка ми слабенька,
А братчикъ ми у Чернêвчяхъ, сестричка маленька!» —
«Зôставай се, фіявочко, вôдъ мене здорова!
Бо я иду на стацію до Заболотова!» —
Ой пôшовъ я на стацію до Заболотова,
Уже жъ менѣ у Джемидзѣ горѣвка готова;
Горѣвка мя розпалила: «Горѣвки ми дайте!
Горѣвка жъ ми не поможе, дѣвчины шукайте!
Нй горѣвка розпалила, нй буковй дрôва,
Лишень мене розпалила любка чорнобрива.»

50.

«Не ходи туда, куда я ходжу!
Я тобѣ стеженьку перегороджу,
Перегороджу, перекопаю,
Бо я тя, дѣвчино, вже не кохаю.
Любивъ я Польку, любивъ я Руську,
Вдоптавъ я стеженьку черезъ петрушку;
Любивъ я Руську, любивъ я Польку,
Вдоптавъ я стеженьку черезъ петрушку.» —
«Афтанасе милый, я тебе люблю,
Якъ ты мя не возьмешъ, то я ся згублю.» —
«Хоть ты ся згубишъ, то я не дбаю,
Бо я тя, дѣвчино, вже не кохаю..»

38.

(Вацл. изъ Олеська 459.)

Седжу, та думаю, шо чинити маю,
Розгнѣвалася мила а вчера зъ вечера,
Перепросити гадаю.

«Ой пôди, хлопче, внеси золоте сѣделце,
Та чей же промовитъ, чей же заговоритъ,
Мое любое серце!» —

«Ой вже жь тобѣ, небоже, сѣделце не поможе:
Я тя не любила, й не буду любити,
Та й до тебе говорити!» —

«Ой пôди, хлопче, введи коня вороного,
Та чей же промовитъ, чей же заговоритъ,
До мене молодого!» —

«Ой вже тобѣ, небоже, воронъ кôнь не поможе:
Я тя не любила, й не буду любити,
Нй съ тобою говорити.» —

Ой пôди, хлопче, внеси дорогй жупаны,
Та чей же промовитъ, чей же заговоритъ,
Моя любая панй!» —

«Ой вже жь тобѣ, небоже, и жупанъ не поможе:
Я тя не любила, й небуду любити,
Нй съ тобою говорити!» —

«Та пôди, хлопче, внеси дорогй кунтуши,
Та чей же промовитъ, хоть слôвце учую,
Вôдъ любои Ганусй!» —

«Ой вже жь тобѣ, небоже, и кунтушъ не поможе:
Я тя не любила, й не буду любити,
Нй съ тобою говорити.» —

«Та пôди, хлопче, внеси доброи горѣвки,
Най же я напюся, злости наберуся,
До своеи жêнки!» —

«Ой вже жь тобѣ, небоже, й горѣвка не поможе:
Я тя не любила, й не буду любити,
Нй съ тобою говорити.

Ой пôди хлопче подай нагайку друтянку,
Та чей же промовитъ, чей же заговоритъ,
Та въ недѣленьку зъ ранку!» —

«Ой вже тобѣ, небоже, й нагайка не поможе:
Я тя не любила, й не буду любити,
Нй до тебе говорити!» —

Нагайка друтянка до тѣла пристае,
Моей милôй милесенькôй тѣло просѣкае,
В'на мня мужомъ называе:
«Ахъ мôй милый муже, не бій же мня дуже,
Бо у мене тѣло, якъ паперье бѣло,
Та болитъ мене дуже!» —

39.

(Вацл. изъ Олеська 464.)

«Прошу тебе, атамане, прошу тя на пиво,
Не бій моей дѣвчиноньки, якъ выйде на жниво!
Прошу тебе, атамане, прошу тя красненько,
Не бій моей дѣвчиноньки, якъ выйде пôзненько!» —
«За що жь маю ею бити, коли звивается,
Якъ до мене снопы несе, не разъ розсмѣется.» —
«То жь то мене съ свѣта жене, то жь то мене губитъ,
Та що мою дѣвчиноньку ляда дурень любитъ,
То жь то мене съ свѣта жене, то жь то мене рѣже,
Шо до моей дѣвчиноньки ляда дурень лѣзе.
Ой вже вечеръ вечерѣе, вже соненько низко:
Пускай мене, атамане, до милой, не близко!
Пусти жь мене, атамане, пусти жь мене, пане:
Полюбивъ е'мъ дѣвчиноньку, та тужитъ безъ мене!
Скажи жь менѣ, атамане, скажи жь менѣ, пане,
А хто буде жито жати, якъ еи не стане?
Возьми собѣ, атамане, коня вороного,
Пусти мене до домоньку, до кохання мого!
Бодай тобѣ, атамане, дѣдько очи выбравъ,
Шо ты мене вôдъ дѣвчины на панщину выгнавъ!
Ой часъ, мати, жито жати, колосъ похилився:
Ой часъ менѣ женитися, бо голосъ змѣнився.» —
«Ой тамъ въ борѣ два явори, третій зелененькій:
Не женися, мôй сыноньку, бо ще 'сь молоденькій!

«Ой кобы ты, мати, знала, що коханье може,
Сама бы 'сь ми исказала: «Женися, небоже!» —
«Ой тамъ въ полѣ двѣ тополѣ, третя зелененька:
Не йди замужь, моя доню, бо ще 'сь молоденька!»—
«Ой кобы ты, мати, знала, що то ся кохати,
Сама бы 'сь ми наказала, щобы ся вѣнчати.» —
«Стоитъ верба надъ водою, хитае собою:
Молодая дѣвчинонько, жаль ми за тобою!» —
«Стоитъ верба надъ водою, а пôдъ нею яма:
Ой не тужи, мôй миленькій, бо я тужу сама!
Ой тамъ въ полѣ конопельки верхомъ зелененькѝ:
Мене милый покидае, вороги раденькѝ.
Не тѣштеся. вороженьки, що жь вамъ прійде съ того?
Ой якъ буде Божа воля, то я буду его!»

40.

(Вацл. изъ Олеська 350.)

Що жь я буду бѣдный дѣявъ,
Шо я жита не посѣявъ,
Гречка ми ся не вродила,
Доле жь моя несчаслива!

Сусѣдъ оре, сусѣдъ сѣе,
У сусѣда зеленѣе,
А у мене нѝ орано,
А нѝ жита не сѣяно.

У сусѣда стоятъ стоги,
У сусѣда обороги,
А у мене нѝ то нивки,
А нѝ сѣна стебелинки.

У сусѣда хата бѣла,
У сусѣда жёнка мила,
А у мене нѝ хатинки,
А нѝ счастя, а нѝ жёнки.

За сусѣдомъ молодицѝ,
За сусѣдомъ и вдовицѝ,
И дѣвчата поглядаютъ,
Бо сусѣда всѣ кохаютъ.

А менѣ безъ сёго лихо,
Хоть я собѣ седжу тихо,
Куда пôду, повернуся,
То заплачу и утруся.

Ой я бѣдный, несчасливый,
Нйхто менѣ не зычливый,
Хоть съ котрой ся запôзнаю,
Взаемности не дознаю.

Єдна мене полюбила,
Пріятельство заручила,
Потомъ въ очи исказала,
Шó нйколи не кохала.

Чи як ому що зле радивъ,
Чи я кого съ свѣта згладивъ?
Ахъ за що мня Богъ карае,
Лиху долю насылае!

Чи то, неба, ваша воля,
Чи несчасна моя доля,
Шо я жію, якъ въ пустыни,
Лѣта трачу безъ дружины?

Нема счастя, нема долй,
Треба жити якъ въ неволѣ:
Хиба пôду утоплюся,
Або въ камêнь розôбьюся.

Треба, виджу, свѣтъ кидати,
Прійде зъ жалю умирати;
Люде мене не злюбили,
Нйкому я вже не милый.

Пôду меже лѣсы, горы,
Пôду меже темнй зворы,
Буду самъ смерти шукати,
Бо скучило вже плакати.

41.

Поки я ся добре мавъ,
Каждый мене добре знавъ,
А якъ я вже пôдупавъ,
Весь ся мôй рôдъ вôдцуравъ.

Ой уже день свѣтае,
Нашъ кумъ пье, гуляе,
Ой пье же вôнъ, та гуляе,
За него не споминае.

Ой рêкъ же я до жены:
«Ходѣмъ, жено, до кумы!» —
Вона стала, сплакала,
Та й дома ся зôстала.

А пôшовъ я до кумы,
На добридень кумови,
А за столомъ кумъ годный,
Каже менѣ: «День добрый!» —

«Мы горѣвку сховаймо,
Бо прійшовъ кумъ недбайло,
Шêсть бо вôнъ волôвъ мавъ,
Та усѣ шêсть прогулявъ.» —

А я собѣ думаю:
«Почкай, куме, недбаю!
Пôду же я до мѣста,
Куплю волôвъ зо двѣста.» —

Гоню волы, коровы,
Здыбуютъ мня кумове,
И зо мновъ ся витаютъ,
И за жену пытаютъ:

«Мы то собѣ кумôвство,
Ходѣмъ трохи въ домôвство!» —
«Та бѣсъ, куме, твоей ма',
Не зрадишь мня зъ розума!» —

Дай ми, Боже, прожити,
Буду знати, съ кимъ пити;
Напью я ся съ женою
И зъ рôдною сестрою.

42.

Ой, ду, ду-ду, ду, ду-ду, ду-ду!
Вродйла 'мъ ся на бѣду, на бѣду:
Соломою палити, палити,
Горшкомъ воду носити, носити.

Чи ты мене, Василю, не знаешь,
Шо ты мою хатоньку минаешь?
Моя хата край воды, край воды,
Зъ высокого дерева лободы.

Чорнй очка якъ теренъ, якъ теренъ,
Коли жь мы ся поберемъ, поберемъ?..» —
«Маю въ Бозѣ надѣю, надѣю,
Поберемся въ недѣлю, въ недѣлю.»—

«Де жь ты мене, Василю, поведешь,
Коли своей хатоньки не маешь?»—
«Поведу тя въ чужую, въ чужую,
Закимъ свою збудую, збудую.»—

«Ой бодай бы зъ лободы, зъ лободы,
До чужои не води, не води!
Чужа хата не своя, не своя,
Якъ свекроха лихая, лихая.» —

«День бы 'мъ косивъ, день бы 'мъ жавъ, день бы 'мъ жавъ,
Шо бы 'мъ, моя дѣвчино, тебе взявъ.» —
«А нй коси, а нй жни, а нй жни,
Но наважи, та возьми, та возьми!» —

«Ой выросла сосонька на току,
Чекай мене, дѣвчино, до року!»—
«Хиба бы я розуму не мала,
Шо бы 'мъ тебе до року чекала.» —

«Ой молодцѣ, молодцѣ, молодцѣ,
Скажѣтъ моєй дѣвонцѣ, дѣвонцѣ,
Най не любитъ иншого, иншого,
Ино мене єдного, єдного!

Ой я хлопець убогій, убогій, —
Тысячь овець въ оборѣ, въ оборѣ,
Ялôвнику безъ лику, безъ лику,
А насѣня въ стернику, въ стернику.»

43.

(Вацл. изъ Олеська 367.)

Ой хороша молодичка моргала на мене:
«Покинь, покинь молотити, та ходи до мене!» —
«Ой не пôду, бо ся бою, маєшь чоловѣка,
Якъ застане мене въ тебе, збавитъ мене вѣка.» —
«Прійди, прійди, гожій хлопче, хотяй на годину,
А я вышлю старенького у лѣсъ по калину!
Пôди, старый, бородатый, менѣ по калину,
Бо я такôй кашель маю, що трохи не згину!» —
Пôшовъ старый, бородатый, калину ломати,
Ой привела молодого изъ сѣній до хаты.
Сѣвъ вôнъ собѣ конець стола, курча обберає,
А все єи за рученьку къ собѣ пригортає.
«Выйди, доню, на улицю, та й стань выглядати,
А якъ буде тато ити, давай борзо знати!» —
Выйшла доня на улицю, та й въ долонѣ плеще:
«Гуляй, гуляй, моя мати, не йде тато еще!» —
Поглянуся въ кватыроньку, вже старого видко:
«Увивайся, гожій хлопче, коло курки швидко!
Поглянуся въ кватыроньку, старый вже близенько:
«Ахъ де жь тебе я подѣю, ты мое серденько?»
Подивлюся я въ кватыру, вже вôнъ на подвôрю:
«Ахъ я бѣдный, несчасливый, де я ся подѣю?» —

«Сховаю тя, мôй миленькій, пôдъ бѣлу перину,
Сама ляжу на постели, тай скажу, що гину.» —
Прійшовъ старый, бородатый съ калиновъ до хаты,
Якъ стояла, такъ упала, зачала стогнати:
«Ой йди старый, бородатый, купи менѣ меду!
Бо я своей головочки съ постели не зведу.» —
Пôшовъ старый, бородатый меду куповати,
Она его за рученьку, та й вывела съ хаты.
«А я хлопець зуховатый, въ свого батька вдався,
Низомъ, низомъ по пôдъ плоты, въ коноплѣ сховався.» —
Шли дѣвчата молодіи конопельки брати,
Не дали ми молодому и тамъ погибати.
Прійшовъ старый, бородатый, та й руками трепле:
«Якій дѣдько тутки бувъ, еще мѣсце тепле?» —
«А ты старый, бородатый, не вчися брехати,
Коли тутъ бувъ якій дѣдько, було го имати!»

44.

(Вацл. изъ Олеська.)

Ой зацвела калинонька близько перелазу:
Добре було наймитови въ господаря зъ разу.
Наймитомъ ся наробили, наймитомъ ся послужили,
Вôдъ пôвроку вôдправили, ще й не заплатили.
Ой служивъ я, ой служивъ я, семь лѣтъ за дѣвчину,
Заслуживъ я, заслуживъ я, бѣлу сорочину.
Тожь то лихо наймитови, та й лихо сиротѣ,
Выробляе свою силу на чужôй работѣ.
Тожь то лихо наймитови, нема ся де дѣти,
Выробляе свою силу на чужіи дѣти.
Тожь то лихо наймитови, та й лихо малому,
Выробляе свою силу, самъ не знае кому.
Ой наймите, наймитоньку, перестань служити!
Нема свята, нѝ недѣлѝ, кажуть ти робити.
Ой якъ же ты захоруешь, та будешь лежати,
Хто же тебе, наймитоньку, буде доглядати?..
Наймитонька на панщину рано выправляютъ,
А вже сонце пôдъ полудне, обѣду не даютъ.

А всѣ люде по обѣдѣ, я стану, думаю:
Ой мавъ же я рôдну матêръ, а теперь не маю!...
Що ся гляну передъ себе, слёзами ся змыю,
Де жь я теперь несчасливый на свѣтѣ ся дѣю?!.
Иде наймитъ изъ панщины, на волы фукае,
Господиня зо всѣхъ мисокъ страву изливае:
«Ой на жъ тобѣ, наймитоньку, вечеру зъ обѣдомъ,
Якъ ся ще тимъ не поживишь, то доѣжь си хлѣбомъ!
А не бери, наймитоньку, зо стола цѣлого,
Але гляди по за коминъ шкиринки сухого!» —
Ой якъ взявъ мôй наймитонько шкиринокъ шукати,
Ой та взяли наймитонька слёзы обливати.
Ой пôшовъ же наймитонько на затылнй дверѣ,
За нимъ выйшла господиня: «Пôдешь по вечери?» —
«Не хочу я вечерати, не хочу я ѣсти,
Позволь менѣ, господине, до дѣвчины пôти!» —
Ой узявся наймитонько до студолы спати,
А ще нема о пôвночи, кличутъ го до хаты:
«Ой наймите, наймитоньку, що съ тобовъ зробили?
Звязали ти руки, ноги, на вôзъ посадили!» —
Тогдѣ взяли наймитонька лютіи морозы:
«Побьютъ тебе, господаре, наймитовй слёзы.
Бодай же тѣ, господаре, тай на безголовье,
То 'мъ выробивъ свою силу на твое здоровье!..»

45.

Болитъ мене головонька, вѣдай же я умру,
Пôдѣтъ же ми приведѣте, ой кого я люблю!
Хора жь бо я, хора, хора, муситъ я и умру,
Пôдѣтъ же ми приведѣте близкую сусѣду!
Пôди жь менѣ, сусѣдице, приведи та попа,
Най вôдкажу, що я маю, та ще за живота!
Маю же я, мои милй, чотыре волоньки,
Шобы мене та ховали чотыре попоньки;
А попонькамъ по волови, а дякови теля,
Шобы читавъ псалтыроньку а зъ вечера до дня!

А тимъ дôнькамъ, тимъ рôдненькимъ, изъ шеи коралй,
Шобы мене положили красненько на лавѣ;
А тимъ сестрамъ, тимъ первенькимъ, тоненькіи рубки,
Шобы за мновъ все ломали бѣленькіи руки;
А невѣсткамъ дамъ я скрыню та и подушоньки,
Шобы за мновъ заводили, якъ тй ластôвоньки;
А сынови миленькому дамъ сѣру корову,
Шобы мене выпровадивъ красненько до гробу:
А тому же пôдзвôнному дамъ сêмь мѣръ полотна,
Шобы менѣ цѣлый тыждень та дзвонивъ щодня;
А грабареви я оддамъ стару кожушину,
Шобы высыпавъ на менѣ высоку могилу;
А тимъ же то божимъ старцямъ по Маріяшевй,
Шобы за мновъ зговорили по Оченашеви.
А сусѣдамъ, тимъ близенькимъ, дамъ корець пшеницй,
Шобы мене згадовали хоть при піятицѣ.

46.

(Изъ Гуцуловъ.)

Тутъ бы бути, тутъ бы бути, далѣй умирати,
Та лишäти срêбло, злото, ще й дорогй шаты!
Якъ я буду умирати, такъ буду казати,
Кажу усю худобочку до дому пригнати.
Попови дамъ штыри волы, а дякови два, два,
Шобы читавъ псалтырочку до бѣлого дня, дня;
А сестрицѣ та рôдненькôй червонй коралй,
Шобы мене а исклала пышненько на лавѣ;
Братчикови рôдненькому коня вороного,
Шобы мене припровадивъ до гробу самого;
А старцеви оддамъ же я стару кожушину,
Шобы менѣ та выметавъ велику могилу
Скажу собѣ высыпати высоку могилу,
Скажу собѣ изробити кидровеньку трунву,
Кидровеньку трунву, а тисове звѣздья,
Тамъ ся кажу поховати, де ся попы зъѣздя!
Ой мутъ попы пріѣздити, службочку служити,
Мою грѣшну та душечку въ рай опроваджäти.

47.

(Изъ Гуцуловъ.)

Ой одну мамка мала, сêмъ лѣтъ пребирала,
Всѣ молодцй перебрала, за пяницу дала;
А пяничка шо не прôпье, то все прокурвавитъ,
Але прійде до домочку, здоровьечко збавитъ.
Ой хоть бануй, хоть не бануй, моя рôдна ненько,
Уже я се навмывала слёзами раненько.
Докôвъ була я въ мамочки, куда йшла, спѣвала,
А якъ пôшла вôдъ мамочки, всѣ позабувала.
Спѣваночки, соколочки, де я васъ подѣну?
А въ городѣ на зêлечку, тамъ я васъ посѣю.
Ой мутъ туда вôвчăрики свои вôвцй пасти,
Мутъ зêлечко изривати, за капелюхъ класти.
Докôвъ була 'мъ у мамочки, цвила 'мъ якъ калинка,
А якъ пôшла вôдъ мамочки, засхла якъ былинка.
Докôвъ була у мамочки дѣвкою, дѣвкою,
То гримѣла, то дуднѣла земля пôдо мною;
А якъ пôшла, моя мамко, за лихого духа,
Ой такъ я се потыкаю, якъ на веснѣ муха.

48.

(Изъ Гуцуловъ.)

Ой дядику, соколику, ой дядику, пане,
А до кого пôду въ гостй, якъ тебе не стане?
Ой пôшла быхъ до сестрицй, сестрица ми мила,
Сидитъ зятикъ на запêчку, та й дивитъ се скрива.
«Не диви се, ты, зятику, та й на мене скрива,
Давно сме въ тя та не була, та й не була вчера!»—
А я пôду до братчика, а братчикъ ми радъ, радъ,
А невѣстка, чужа кôстка: «Верни жъ ти се назадъ!» —
«Иги на тя!» стара каже, «на дѣдька бы съ була!
Нащо же ты, дурна доню, сестру завернула?
Нащо съ сестру завернула? Сестра бы се здала,
Дитинку бы закивала, въ череду пôгнала!»

49.

(Изъ Гуцуловъ.)

Ой ишовъ я коло воды, шукаючи броду,
Та найшовъ я дѣвчиноньку, кружляла колоду;
А я изрêкъ дѣвчинонцѣ: «Помогай ти, Боже!»—
«Дякую жъ ти, ледѣнику, лелька ми не може;
Ой лелька ми та не може, мамка ми слабенька,
А братчикъ ми у Чернêвчяхъ, сестричка маленька!»—
«Зôставай се, фіявочко, вôдъ мене здорова!
Бо я иду на стацію до Заболотова!» —
Ой пôшовъ я на стацію до Заболотова.
Уже жъ менѣ у Джемидзѣ горѣвка готова;
Горѣвка мя розпалила: «Горѣвки ми дайте!
Горѣвка жъ ми не поможе, дѣвчины шукайте!
Ні горѣвка розпалила, ні букові дрôва,
Лишень мене розпалила любка чорнобрива.»

50.

«Не ходи туда, куда я ходжу!
Я тобѣ стеженьку перегороджу,
Перегороджу, перекопаю,
Бо я тя, дѣвчино, вже не кохаю.
Любивъ я Польку, любивъ я Руську,
Вдоптавъ я стеженьку черезъ петрушку;
Любивъ я Руську, любивъ я Польку,
Вдоптавъ я стеженьку черезъ петрушку.» —
«Афтанасе милый, я тебе люблю,
Якъ ты мя не возьмешъ, то я ся згублю.»—
«Хоть ты ся згубишъ, то я не дбаю,
Бо я тя, дѣвчино, вже не кохаю..»

51.

Сивый голубочку, седишь на дубочку,
Кличе, кличе мати сына съ корчмы до домочку.
«Спатоньки не хочу, ѣстоньки не смачно,
Иде туга за тугою, на личеньку значно.
Значно воно, значно, ще значнѣйше буде,
Уже мою дѣвчиноньку обмовили люде.
Най же бы то люде, але малй дѣти,
Не дай, Боже, молодому у корчмѣ седѣти!
По садочку ходжу, черешеньки саджу,
Черезъ тебе, моя мати, не жонатый ходжу.» —
«Ой мôй сыну гожій, женися, небоже,
Возьми собѣ дѣвчиночку, но не вдовы дочку!
А вдовина дочка, то не твоя рôвна,
Ходитъ собѣ по рыночку, якъ бы королêвна:
Ходитъ собѣ по рыночку, хусточковъ махае,
Не одному гультаеви серденька врывае.
А нй зъ нею стати, а нй розмовляти,
Тôлько ити, шапку знявши, на добриденъ дати.» —
«Помагай Бôгъ, дѣвчинонько, тай ты стара нене!
Ой чи дась ти твою дочку въ осени за мене?» —
«Писанй рукавы, червона запаска,
Сватай дочку, мôй сыноньку, коли твоя ласка!» —
«Шкода жъ твого, Козаченьку, Козацького слова,
Єи дочка лядащиця, не ночуе дома.» —
«Не ночуе, не ночуе, буде ночовати,
Нагаёчка на колочку буде научати.
Ой маю я, моя мати, нагайку крутую,
Якъ ей скраю бѣле тѣло, дома заночуе.» —
«Рубай, сыну, тисиночку, а я буду гôлье,
Якъ ты возьмешь вдовы дочку, пôду на Подôлье.
Рубай, сыну, яворину, а я буду клиня,
Возьми собѣ сиротоньку, буде господиня!» —
«Не съ каждои яворины буде добре клиня,
Не съ каждои сиротоньки буде господиня.»

52.

(Русал. 28)

Ой е въ поли два дубы,
Схилилися до купы,
Меже тыми дубами
Тамъ вербонька стояла,
Пôдъ вербою свѣтлонька,
Въ тôй свѣтлонцѣ дѣвонька,
По свѣтлонцѣ гуляла,
Косу росу чесала,
На молодцѝ моргала:
«А вы, хлопцѝ молодцѝ,
Скажѣтъ моей дѣвонцѣ,
Най она мня не любитъ,
Най собѣ лѣтъ не губитъ!
Я е хлопець войсковый,
Брати ей не готовый.» —
Якъ дѣвчина то вчула,
Ажъ на дунай махнула,
Накопати корêня
Съ пôдъ бѣлого камêня,
Наварити въ молоцѣ,
Потроити молодцѝ.
Ой копала цѣлый день,
Не вкопала, йно еденъ,
Сполокала на рѣцѣ,
Варила го въ молоцѣ,
Чаровати молодцѝ.
Стала корêнь варити,
Взявъ ся милый журити;
Ой ще корêнь не вкипѣвъ,
А вже милый прилетѣвъ:
«Що жь тя, милый, принесло,
Ой ци човенъ, ци весло?» —
«Принêсъ мене воронъ кôнь
До дѣвчины на спокôй.» —

«Якъ же, милый, то буде,
Хто жь тя до домъ поведе?» —
«Поведе мня дѣвчина,
Шо съ чорными очима.»

53.

(Изъ Буковины.)

На тôмъ боцѣ Дуная
Чобанъ вôвци̂ корняя,
Теленочку выграя:
«А вы, хлопци̂ молодци̂,
Кажѣтъ же тôй дѣвочцѣ,
Шо въ шовковôй сорочцѣ,
Най не любитъ чобаны!
Бо вôнъ ся зъ невъ ожене.
Стадо коній въ бужнику,
Скриня зъ грôшми въ земнику,
Стадо коній въ половѣ,
Скриня зъ грôшми въ коморѣ.» —
«Шобы, мамко, робити,
Шобы хлопцôвъ любити?» —
«Копай, сынку, корêнья.
Зъ пôдъ бѣлого камêнья!» —
«Ой копала нôчь и день:
Выкопала лишъ оденъ.
«Вари, сынку, въ молоцѣ!
Прійдутъ до тя молодци̂.» —
Ой ще корêнь не скипѣвъ,
А вже милый прилетѣвъ:
«Чи кочерга, чи весла,
Яка бѣда принесла?» —
«Мене принêсъ сивый кôнь,
Я Ӥванова, Иванъ мôй.»

54.

(Изъ Гуцуловъ.)

Ой не вôдтôвъ сонце сходитъ, звôдкôвъ ясни зôрки,
Порубали ледѣника у чужои жёнки;
У пятницу порубали, въ суботу завили,
А въ недѣлю до Драгирѣ въ катушу трутили.
«Хоть вы мене, паны, бійте, хоть дайте до ката,
Ой таки я буду знати, де любчина хата!» —
Прійшла чужа молодиця, стала говорити:
«Пустѣтъ же вы ледѣника, не метъ вôнъ ходити!» —
«Ой мы его не пускаемъ, най ся не вунтуе,
Мы хочемо тото знати, де вôнъ нôчь ночуе.» —
«Били мене паны, били, въ дворѣ на помостѣ,
Щобы я та не ходивъ до любоньки въ гостѝ.
Ой не такъ мене панъ вбивъ, якъ мя розтолочивъ,
А я вôдтôвъ якъ ся схопивъ, та й до любки скочивъ.»

55.

(Вац. изъ Олеська 448.)

Ой пôдъ гаёмъ гаёмъ зелененькимъ,
Тамъ орала дѣвчинонька воликомъ чорненькимъ;
Ой орала, ой орала, не вмѣла гукати,
Закликала Козаченька на бандурцѣ грати.
Козаченько грае, бровами моргае:
«Ой Бôгъ знае, Бôгъ вѣдае, що вôнъ си думае,
Ци на мои волы, ой ци на коровы,
Ци на мое бѣле личко, ци на чорнѝ брови?» —
«Нѝ на твои волы, а нѝ на коровы,
Лишь на твое бѣле личко и на чорнѝ брови:
Чорнѝ волы поздыхаютъ, и сивѝ коровы,
Бѣле личко не злиняе, а нѝ чорнѝ брови.»

56.

Зазвонили срêбнѝ ключи по надъ море бьючи:
Ой заплакавъ Василенько вôдъ дѣвчины йдучи.
«Ой Василю, Василеньку, хороша детино,
Ѣдешь полемъ, сивымъ конемъ, дивитися мило!
Ѣдешь полемъ, сивымъ конемъ, дороженьку чуешь,
А чому ты, Василеньку, дома не ночуешь?» —
Ой ночуе Василенько близько очеретôвъ,
Ходитъ мила чорнобрива, проситъ вечерати:
«Якъ не прійдешь вечерати, прійди обѣдати,
Якъ не прійдешь обѣдати, прійди вôдвѣдати;
Якъ не прійдешь вôдвѣдати, то й жалю не буде!
Ой утонешь при березѣ, де воды прибуде.» —
Ой утонувъ Василенько, ино хустка сплыла,
Ходитъ, плаче, нарêкае его чорнобрива:
«Ой не жаль ми тои хустки, що' мъ ѝ бѣло прала,
Тôлько ми жаль Василенька, що' мъ вѣрне кохала.
Ой рыбарѝ, рыбареньки, дамъ по пôвъ золотого,
Ой вытягнѣтъ Василенька хоть вже не живого!
Ой най же я та издойму срêбный перстень съ палця,
Бо вже не ма и не буде Василя кохапця!
Ой рыбарѝ, рыбареньки, дамъ вамъ напитися,
Ой вытягнѣтъ Василенька хоть подивитися!» —

57.

(Гуцульская.)

Ой Василю, та Василю, сорочку ти вшію,
Купи менѣ коралики на бѣленьку шію!
Ой Василю, Василечку, ты запашне зêлья,
Якъ ты будешь женитися, кличь мя на весêля!» —
«Ой буду, ой буду, коли не забуду,
Якъ забуду, 2, про тебе пробуду!» —
«Хоть біітеся, рубайтеся, я одного буду,
Василькови фустку купью, Иванкова буду!» —

Ой Васильчикъ утонувъ, лишь фусточка плавле,
Катеринка бѣжитъ, бѣлй ручки ламле.
«Та дамъ я вамъ, ледѣники, по пôвъ золотому,
Ой абысте ми имили фусточку шовкову;
Ой дамъ же вамъ, ледѣники, по пôвъ золотого,
Ой абысте ми имили Василька живого.»

58.

(Гуцульская.)

Ой пôду я въ полонинку, а въ тоту Прилучку,
Ой убили Николайка пôдъ зеленымъ бучкомъ.
Прійшла, прійшла родиночка, тай подивовала,
Издоймила крисанечку, та й поцѣловала.
Издоймила крисанечку изъ жовковôвъ фустковъ
Ой занесли Николайка до Юрнюка въ пустку.
Ой засвѣти, свѣтле сонце, та й въ тоты причôвки,
Дай ти, Боже, Николайку, лехкй супочивки!

59.

(Гуцульская.)

Пôшли вôвцй въ полонинку самй бѣленькіи,
А за ними вôвчарики самй молодіи;
Пôшли пôшли вôвчарики зъ бѣлыми вôвцями,
Ой та найшли Маріечку пôдъ колодочками;
Та и стали, стали надъ невъ гадочку гадати,
Якъ бы дати Боднарючцѣ а у село знати.
«Осѣдлай ты, Боднарючко, коня вороного,
Та выведи зъ Криворôвнй попа молодого!»—
Ой якъ и ставъ тотъ дякъ псалтыру читати,
Стала, стала Боднарючка та й приповѣдати:
«Ой возми ты, Боднарючко, жовтого пѣсочку,
Посѣй его Маріечцѣ тай коло гробочку!
Ой коли тотъ та пѣсочокъ на гробику зôйде,
Тогдѣ до тя Маріечка та у гостй прійде.» —
А у тои Боднарючки зелена отава,
Ой сталася въ Боднарючки велика неслава.

60.

(Вац. изъ Олеська 61.)

Пôшли вôвцѣ̂ въ полонинку самѣ̂ бѣленькіи,
А за ними вôвчäрики сами молодіи.
«А чому вы, вôвчäрики, та не спѣваете?
Де вы свои спѣваночки та подѣваете?» —
«Ой мы свои спѣваночки подѣнемъ, подѣнемъ,
Въ полонинцѣ зъ овечками на шуваръ посѣємъ;
Мы посѣємъ спѣваночки довгими нивами,
Будемо ся умывати дрôбными слозами;
А мутъ туда вôвчäрики зъ вôвцями ходити,
Будутъ нашѣ̂ спѣваночки любѣ̂ находити;
Мутъ за ними вôвчäрики та й овечки пасти,
Будутъ нашѣ̂ спѣваночки за капелюхъ класти.»

61.

(Вац. изъ Олеська 61.)

Пôшли вôвцѣ̂ въ полонинку писаній колею,
«А хто васъ метъ выпасати, якъ я ся оженю?» —
«Мутъ они ся сами пасти, сами выпасати,
За вôвчаромъ, золотаремъ у край поглядати.» —
«Ой вôвчару, золотару, покинь вôвцѣ̂ пасти!» —
«Не покину, хоть загину, я ся не вчивъ красти
Укравъ бы я два баранцѣ̂, а третю ягницю,
В'ни на мене бъ збудовали нову шибеницю.
Ой коники вороненькѣ̂, ой коники рыжѣ̂,
Доковъ я се не оженивъ, не мавъ же я грыжѣ̂;
А якъ я се бай оженивъ, та ставъ се журити,
Треба лыжки, треба мыски, дѣтчеи колыски!»

62.

(Гуцульская.)

Якъ я пôду въ полонинку, у тоту Берѣю,
Микиточцѣ заспѣваю, спѣваночки вмѣю.
Ой якъ же тотъ Микиточко на храмъ вырѣжäвсе,
Здоймивъ, здоймивъ кресаночку, тай перехрестивсе.

Війшовъ, війшовъ на царинку, та й ставъ си думати:
«Ой тяжко ми бай на души, щось я буду мати!» —
Не далеко вôдъ Меланки в'ни се завернули,
Они бъ були у великôй тôй журѣ не були.
Киличе, кличе, Полагночка до дому, до дому,
Наймае си та скрипочки все по золотому.
Кличе, кличе Полагночка, кличе Одокія:
«Чому же ты, Микиточку, такой завидѣя?
Коли съ хотѣвъ, Микиточку, довго вѣку жити,
Не йти було у Тисову изъ жѣнковъ се бити.
Коли съ хотѣвъ, Микиточку, довго вѣковати,
На плôтъ було за Штефанкомъ уже не штрыкати!»

63.

(Вацл. изъ Олеська 362.)

Ой пôдъ вишнею, пôдъ черешнею,
Стоявъ старый зъ молодою, якъ бы зъ ягодою.
И просилася, и молилася:
«Пусти жь мене, старый дѣду, на улицю погулять!»
«И самъ не пôду, и тебе не пущу,
Бо ты еще молоденька, гуляти раденька.
И самъ не пôду, и тебе не пущу,
Бо ты мене старенького покинешь на бѣду.» —
«Хоть наважишся, хоть и напрешся,
Якъ я схочу, то и пôду, и гуляти буду.» —
«Ой не иди, любко, не иди, голубко,
За то тобѣ куплю хатку, при ней сѣножатку,
Также и ставокъ, и близко млинокъ,
По надъ краёмъ горбокъ и вишневый садокъ.» —
«Не хочу я хатки, а нѝ сѣножатки,
Нѝ ставка, нѝ млинка, нѝ вишневого садка.
Чи не бувъ бы грѣхъ и вôдъ людей смѣхъ,
Такъ тратити вѣкъ съ тобою, бувши молодою?
Ты старый трупъ, трупъ, седи же тутъ, тутъ!
Наварила 'мъ тобѣ каши и два горшки кваши;
Ты старый дѣдуга, зôгнувесься якъ дуга,
Тобѣ бабу було брати, не мнѣ вѣкъ вязати.

Згиньте, пропадьте старіи кости,
Не сушѣте, не крушѣте моей молодости!
Якъ мя мати выдавала, то й наказовала,
Щобъ я хлопцôвъ не любила, мужа шановала;
А я буду памятати, такъ буду робити:
Мужа буду шановати, а хлопцôвъ любити.»

64.

«Чому въ полѣ хлѣбъ не родитъ?..» —
«Бо братъ съ сестровъ не говоритъ.» —
«Чого ся сей свѣтъ мѣняе?» —
«Бо братъ сестры ся цурае.» —
«Сховай, жѣнко, хлѣбъ зо стола!
Ѣде моя сестра вдова.» —
Сестра тое якъ учула,
Назадъ возомъ обернула:
«Не йду до тя ѣсти, пити,
Не йду до тя обѣдати,
Але йду тя вôдвѣдати;
Не такъ тебе, якъ твой дѣти,
Шобы мене дѣти знали,
Шобы мене тетевъ звали.»

65.

(Изъ Сяноцкаго округа.)

«Да й мя, мамцю, дай мя за кого межь дати,
Бо я молоденька, не хочу чекати.
Не дай мене, мамцю, де много дѣверôвъ,
Волишь мя тамъ дати, де хижа безъ дверій:
Де хижа безъ дверій, дамъ дверѣ зробити,
Де много дѣверôвъ, та ся будутъ бити!
Не дай мене, мамцю, де е много зовицъ,
Волишь мене дати, де хижа безъ лавицъ:
Де хижа безъ лавицъ, та си дамъ зробити,
Де е дуже зовицъ, будутъ ся вадити.
Не дай мене, мамцю, близонько пôдъ бочокъ,
Бо я ти выскрепчу каждый день горночокъ;

Але ты мене дай, де найдале можешь,
Хоть мя мужь побів, ты ми не поможешь;
Лемъ ся голосоньки до тебе донесуть,
Тоти що пташеньки по полю рознесуть.» —
Широкій ярочокъ, я го перескочу:
«Дай же мене, мамцю, за кого я хочу!»
Дала мене мамця, за кого ’мъ хотѣла, —
Шумѣла нагайка коло мого тѣла.

66.

(Изъ Сяноцкаго округа.)

Ходила убога
Оленка по селѣ,
По селѣ плачучи,
Сынка глядаючи;
Не нашла сыночка,
Лемъ трое Жидятокъ.
«Жидята, Жидята!
Вы Христа мучили.» —
«Не мы го мучили,
Лемъ то нашй старшй.» —
Оленко, Оленко!
Найшла съ собѣ древко,
А пôдъ тымъ древкомъ
Три крижи стояло,
Пôдъ тыми крижами
Три гробы лежало:
Въ єднôмъ мй гробѣ
Лежитъ самъ Сынъ Божій,
А въ другôмъ мй гробѣ
Лежитъ Мамця Бôжа,
А въ третêмъ мй гробѣ
Лежитъ Янъ Божій;
Передъ Яномъ Божимъ,

Все органы граутъ,
Предъ Матêнковъ Бôжовъ
Ружа проквитае,
Передъ Сыномъ Божимъ
Свѣчейки палаутъ.

67.

По пôдъ небо є стежейка,
Є стежейка ажъ до неба,
Ишли мй нёвъ три душейки,
Двѣ душейки справедливы
А третая барзъ грѣшная.
Прійшли они передъ небо
Задуркали въ царски врата,
Исусъ Христосъ та и рече:
«Святый Петре, возь тамъ ключи!
Кричатъ, кричатъ двѣ душейки,
Двѣ душейки справедливы,
А третая та грѣшная;
Двѣ душейки гевъ пустѣте,
Грѣшну душу завернѣте,
Покажте ей дорожейку:
Дорожейка далекая,
А нôчейка невидная!»—
Ишла, ишла грѣшна душа,
Стрѣтила ей Мамця Божа:
«Дежъ ты была, грѣшна душа?» —
«Ходила є'мъ предъ 'Сусъ Христа,
Та мене тамъ не пустили,
Лемъ мя назадъ завернули.»—
Ишли они предъ 'Сусъ Христа,
Задуркали въ царски врата:
«Кричитъ, кричитъ Мамця Ваша,
А изъ Мамцёвъ грѣшна душа.»—
«Мою Мамцю гевъ пустити,
Грѣшну душу завернути!»—

«Ей, сыну мôй возлюбленый!
Отпусть лемъ ёй тоту вину,
Тоту вину и причину!
Пусти ея и до раю!
Ней тамъ буде хоцъ изъ краю!» —
«Мамцю моя возлюблена!
Не пущу ей та до неба,
Бо то душа барзъ грѣшная:
В'на до церкви не ходила,
Поклонъ нигда не вдарила,
А ни посту не постила,
А на брата чарй брала,
А на сестру мечь зрывала.»

68

Ей въ недѣлю по обѣдѣ,
Ходитъ Панъ Бôгъ по Бескидѣ,
Ой а за нимъ дѣвча, за нимъ:
«Дѣвча, дѣвча, похиль ми ся!
Дай ми воды! Напивъ бымъ ся.» —
Якъ бы я вамъ воды дала,
Кедь то вода барзъ нечиста,
Зъ верху листомъ припадена,
Зъ споду муломъ примулена.» —
«Дѣвча, дѣвча! Вода чиста,
Лемъ то ты є барзъ нечиста:
Сѣмдесятъ єсь мужôвъ мало,
А зъ єдним єсь шлюбъ не брало.»—
Ой якъ дѣвча ся улякло,
На колѣна предъ нимъ клякло:
«А ты, дѣвча, не влякайся,
Бьей до церкви, сповѣдайся!» —:
Скоро в'но ся исповѣло,
На порохъ ся розлетѣло:
«Подуй, вѣтре, барзъ тихôцькій,
Заберъ порохъ мôй легôцькій!»

69.

(Изъ Стрыйскаго округа.)

Ой пасли жь мы вôвцѝ
При высокôй гôрцѣ,
Ишли туды душеньки,
А за ними трета грѣшна;
Ишли жь они, тилько ишли,
Ажъ до неба зайшли,
Заковтали у двереньки,
Господь каже: «Хто тамъ, Петре?» —
«Прійшли сюди двѣ душеньки,
А за ними трета грѣшна.»—
Двѣ душеньки упустили,
Та й дверѣ ся защепнули.
Грѣшна душа ревне плаче,
Ажь то вчула Божа Мати:
«Благомъ, Сынку, благомъ, Сынку!
Пускай грѣхи, грѣшнѝ души!» —
«Не выпущу, моя Мати!
Бо въ пятницю танцёвала,
Въ суботу ся не вмывала,
А въ недѣлю поснѣдала,
Та й до церкви не ходила,
Та й Богу ся не молила.»

Русскіе крестьяне Золочевскаго уѣзда села Стрептова въ восточной Галичинѣ.

II

ДУМКИ

а) Народныя.

1.

(Вацл. изъ Олеська 314.—Максим. 1827, 156.)

Шумитъ, шумитъ дубровонька,
Тужитъ, тужитъ дѣвчинонька,
Тужитъ, тужитъ, та й думае,
На недолю нарêкае:
«Ой недоле, всѣмъ немила,
Чомъ же 'сь мене не втопила?
Лутше було утопити,
Нêжь зъ миленькимъ розлучити.
Куда иду, обернуся,
Назадъ себе оглянуся,
Охъ якъ плачу, якъ зобачу,
Лѣта свои марне трачу!»

2.

(Максимов. 1827, 109.)

Ой мѣсяцю, мѣсяченьку, не свѣти нйкому,
Лишень мому миленькому, якъ иде до дому;
Ой свѣти му ажь до дому, та вôдбери мару,
А якъ пôде до иншои, то зайди за хмару;
А ставувши за хмарою и въ темности цѣлый,
Тогды скажу заплакавши: «Зрадивъ мене милый!» —

Самъ до мене приходивъ єсь, менѣ присягавъ єсь,
Теперь мене покидаєшь, иншôй руку даєшь.
Коли мене покидаєшь, покинь воду пити,
Та щобы ты не дочекавъ иншои любити!
Коли мене покидаєшь, покинь хлѣба ѣсти,
Та щобы ты не дочекавъ а зъ иншою сѣсти!
Перескочу быстру рѣчку, а нй доторкнуся,
Перестану тя любити, а нй подивлюся.
Свѣтитъ мѣсяць, свѣтитъ мѣсяць, свѣтитъ, а не грѣє,
За тобою, мôй миленькій, однакъ серце млѣє.»

3.

Долôвъ, долôвъ, качурику, долôвъ за водою,
Поклонися мому роду, шо я сиротою!
Та не тою сиротою, шо неньки не маю,
Але тою сиротою, шо долй не знаю.
Доле жь моя несчаслива, доле жь моя гидна,
Я ся съ тобовъ не набула, та лишень нагибла!
Доле жь моя несчаслива, доле жь ма погана,
Я ся съ тобовъ не набула, лишь напогибала!
Ой иди но, пуста доле, у виръ утопися,
А за мною молодою та не волочися!» —
«Хоть я пôду, дружиночко, у виръ утоплюся,
А ты прійдешь воду брати, я тебе вхоплюся.» —
Нема цвѣтку на всѣмъ свѣтку та надъ ожиночку:
Нема менѣ милѣйшои та надъ дружиночку.

4.

Клопôтъ головонцѣ, журба и неволя,
Бѣднôй сиротонцѣ на свѣтѣ недоля.
Хоть порадятъ люде, таки журба буде,
Радила родина, гôркая година.
Плачу жь бо я, плачу, що день, що година:
«Чому 'сь ми, Боже, такъ не давъ, якъ моєй родинѣ?

А въ моей родины пшеницй лапами,
Въ мене молодои лежитъ облогами;
Въ моеи родины волы та коровы,
Въ мене молодои нй счастья, нй долй.
«Давъ же 'мъ тѣ ручeньку, давъ же 'мъ тѣ обѣ,
Зарабляй, сиротонько, та на долю собѣ!» —
«Хоть же я роблю, робота нй за що,
Все люде говорять: ««Сирота лядащо!»»—
Хоть же я роблю, ручки 'мъ преробила,
Моя роботонька нйкому не мила!»

5.

(Вацл. изъ Олеська 336.)

Горе жъ менѣ, горе, несчасная доле,
Заорала дѣвчинонька мысленьками поле,
Чорными очима та й заволочила,
Дробненьками слозоньками все поле зросила.
Посѣю я жито—трава зеленая:
«Чи то, Боже, твоя воля, що я несчасная?..
Що жь я тому винна, що я вродилася,
Чи мя небо покарало, що я влюбилася?
Плачу жь бо я, плачу, якъ у день, такъ въ ночи,
Выплакала 'мъ въ злой недолѣ свои чорнй очи.
Плачу жь бо я, плачу, що день, що година,
Кого жь бо я вѣрне люблю, того тутки нема!
Чи ты мене, моя мати, нйкды не купала,
Що ты мене, моя мати, въ куплю не зальяла?
Було жь мене, моя мати, въ купели зальяти,
Нёжь такую несчасную на сей свѣтъ выдати!
Ой пôду жь я, пôду, стану за ворота,
Стану и заплачу ревне, що 'мъ бѣдна сирота.
Чомъ ты мене, моя мати, въ церкву не носила,
Чомъ ты менѣ въ пана Бога долй не впросила?» —
«Носила 'мъ тя, моя доню, скоро 'сь вродилася,
Така тобѣ, моя доню, доля судилася.
Носила 'мъ тя, моя доню, носила, носила,
Шануй, доню, тую долю, що 'мъ тѣ упросила.»—

«Вродила сь мня, моя мати, въ лихую годину,
Несчасная вродиламъ 'ся, несчасная згину.
Охъ Боже жь мôй милосерный! Чи то твоя воля?
Чи є въ свѣтѣ така друга, чи іино моя доля?»—
«Не нарêкай, доню, на Божую волю,
Тôлько, доню, ты нарêкай на лихую долю!»

6.

Бувай здоровъ, Ляцькій краю!
Вже жь я тебе покидаю;
Ой пôду я въ Волощину,
И тамъ же я не загину:
Въ Волощинѣ добре люде,
И тамъ менѣ гараздъ буде.
Туманъ, туманъ по ланинѣ,
Широкій листъ по калинѣ,
А ще ширшій на яворѣ,
Де 'сь ми мила на розмовѣ? —
Знати, о мене не дбае,
Но зъ иншими розмавляе.
Зôйди, хмаро, съ полонины!
Пріийди, мила изъ чужины!
Въ полонинѣ огонь горитъ!
Мою милу душа болитъ,
Не такъ милу, та якъ мене,
Що не седитъ коло мене.
Долôвъ, серце, долôвъ:
«Збавила 'сь мня, мила, волôвъ!»—
«Ще тя збавлю, милый, коровъ,
Тогды бувай, любко, здоровъ!»—
«Ой ты, мила, не журися!
Я ще молодъ не женився;
Якъ я буду женитися,
Прошу, мила, дивитися!
Скажу пива наварити,
И горѣвки накурити,

Скажу милу запросити,
Конець стола посадити.
«Твое пиво менѣ диво,
А горѣвка твоя гôрка,
Твои братя мене били,
Щобы мы ся не сходили;
Твои сестры розрадили,
Щобы мы ся не любили;
Твоя мати чарôвниця,
Великая розлучниця,
Розлучила камêнь зъ водовъ,
Розлучила мене съ тобовъ.»

7.

Шумитъ, шумитъ по долинѣ,
Широкій листъ на калинѣ,
Єще ширшій на яворѣ,
Стоитъ мила на розмовѣ.
Тече вода рѣченьками,
Плаче мила слозоньками.
«Тихо, мила, не журися,
Я молодый не женився.
Де жъ ты, мила, пробуваешь,
Що у мене не буваешь?» —
«Пробуваю край дунаю,
Тебе, серце, споминаю.» —
Щобы човенъ и веселце, —
Ночовавъ бы 'мъ въ тебе, серце.
Нй я човна, нй порома,
Мушу ночовати дома.
Прійди, мила, подивися,
Якъ я буду женитися!
Якъ я буду вѣнчатися,
Прійди, мила, прощатися.
Кажу милу запросити,
Конець стола посадити;

Кажу пива наварити,
И горѣвки накурити;
Кажу милôй наливати,
И жалôсно заспѣвати.» —
«Та горѣвка менѣ гôрка,
А то пиво менѣ диво,
Ще дивнѣйшій твои слова,
Що ты не мôй, я не твоя.
Твои сестры говорили,
Шобы мы ся не любили,
Та и люде такъ гадали,
Що бы мы ся не кохали;
Твоя мати чарôвниця,
Великая розлучниця,
Розлучила насъ съ собою,
Не дала жити съ тобою.»

8.

Седитъ голубъ на березѣ, голубка на кладцѣ:
Скажи, любку, щиру правду, що маєшь на гадцѣ?
Бо 'сь ты менѣ завше мовивъ, що мене кохаєшь,
А теперка для иншои мене покидаєшь.
А я 'мъ тобѣ завѣрила на недолю свою,
А ты 'сь мене та й позбавивъ мого супокою.
Будь здоровый, мôй миленькій, хоть иншу кохаєшь,
Таки жь бо ты та й вôдъ мене щиршои не маєшь!
А хоть будешь иншу мати, то припомни жь собѣ,
Що я для тя мою милость хиба скôньчу въ гробѣ.»

9.

(Вацл. изъ Олеська 37.)

Седитъ голубъ надъ водою, голубка на кладцѣ:
Скажи менѣ, моя мила, що маєшь на гадцѣ?
Седитъ голубъ надъ водою при своей голубцѣ:
Ой нема жь бо розмовоньки, якъ насъ двоє въ купцѣ.

Ой свѣчонька изгорѣла, я при ней седѣла,
Було тогда приходити, коли я хотѣла;
Ой горѣла та свѣчонька, згорѣла до гнота,
Було тогда приходити, якъ була охота.» —
«Приходивъ я, приходивъ я, пôдъ саміи сѣни,
Мало мене черезъ тебе собаки не зъѣли.» —
«Хоть бы були поторгали, хоть бы були зъѣли,
Въ мене тогды опрôчь тебе чотыре сидѣли.» —
«Сухій дубе, сухій дубе, сухій, не зеленый:
На що 'сь мене полюбила, коли я мерзеный?» —
«Хоть я собѣ невеличка, румяного личка,
Пристала 'мъ тѣ до серденька, якъ перепеличка.» —
«Кобы не ты, дѣвчинонько, та не твои очи,
Не ходивъ бы 'мъ, не блудивъ бы 'мъ, не збавлявся ночи!»

10.

Квапила 'мъ ся борзо замужь, потратила 'мъ лѣта,
Вôддала 'мъ ся въ неволеньку, не прожила 'мъ свѣта.
Не було бы неволеньки, кобы мужь добренькій,
А мужь лихій, смутокъ тяжкій и слёзы дрôбненькй.
Охъ Боже жь мôй милосерный, ты то всѣмъ кируешь:
Въ едныхъ людей счастье берешь, а другимъ даруешь!
Охъ Боже жь мôй милосерный, все то твоя воля:
Споганила мене бѣда, несчаслива доля!
Чи ты мене, моя мати, въ ночи уродила,
Що въ всѣхъ дѣтей доля добра, моя несчастлива?
Чи ты мене, моя мати, въ куплю не купала,
Чи ты мене проклинула, щобъ доля пропала?..
Було мене, моя мати, въ куплю утопити,
Нѐжь такую несчасливу на сей свѣтъ пустити!
Шкода моей уродоньки, хорошого зросту,
Хиба пôду утоплюся зъ высокаго мосту!
Пришли, Боже, счасливый день, счасливу годину,
На цвинтарѣ сѣру землю, высоку могилу!..

11.

«Тече рѣчка невеличка зъ вишневого саду:
Выйди, выйди, дѣвчинонько, зо мновъ на пораду!
Порадь менѣ, дѣвчинонько, якъ рôдная мати,
Чи я маю женитися, чи на тебе ждати?»—
«А я тобѣ, мôй миленькій, раджу и не раджу:
Я съ тобою въ вечерь стою, на другого гляджу.» —
«Бери жь тебе бѣся мати съ твою порадою,
Я до тебе съ щиримъ серцемъ, а ты зъ неправдою!» —

12.

Ой плынутъ бѣлй гусоньки быстрою водою:
Выйди, выйди, дѣвчинонько, розмовся зо мною!» —
«Ой не разъ я, ой не два я съ тобой розмовляла,
Нигды я тѣ, мôй миленькій, правды не сказала.
Ой тогды я тобѣ, милый, всю правдоньку скажу,
Якъ я свою бѣлу ручку изъ твоею звяжу.
Ой извяжу, ой извяжу, будемъ присягати,
Та ажь буде тяжкій жалёкъ на насъ нападати.» —
«Мысли жь мои, мысли мои, по що вы ту прійшли?
Прійшли конёмъ вороненькимъ до моеи мысли?
Кониченько быстрій, быстрій, золотая зброя,
Ой що жь собѣ ты гадаёшь, дѣвчинонько моя?..» —
«Ой гадаю, мôй миленькій, гадаю, гадаю,
Що ты не мôй, я не твоя, дуже добре знаю.
Ой гадаю, ой гадаю, що не буду твоя,
Ой бо ты є сынъ багацькій, а я є убога.» —
«Ой хоть же ты убогая, але вродливая,
Ой якъ буде Богъ судити, то будешь ты моя!»

13.

Сумна жь я ходжу, хоть я и смѣюся,
Великая туга, та не подаюся;
Великая туга до серденька мого,
Що я не видаю свого миленького.

Приснивъ ми ся сонъ дивнесенькій,
Та що вже пріѣхавъ мôй милесенькій;
А я трosклива, зо сну скочила,
Однакъ свого миленького не зобачила.

14.

(Вацл. изъ Олеська 276.)

Ой смутна жь я, смутна, та й ще не смучуся,
Хоть велику тугу маю, та й не подаюся.
Ой ще жь бо я маю три роки тужити,
Нихто жь менѣ не порадитъ, якъ на свѣтѣ жити:
Радила родина, гôркая година,
Ой радили добрû люде, жаль серденьку буде.
Ой пріѣдь миленькій, голубку сивенькій!
Ой сядь же ты коло мене, порадь же ты менѣ!
Порадь же ты менѣ, якъ на свѣтѣ жити,
Якъ бы тебе не любити, якъ тя залишити?
Поставъ же рученьку по за пазушеньку,
Та чей буде потѣшенье моему серденьку!
Перенесу ключи, не побренькуючи,
Таки свого миленького не забуваючи.

15.

(Вацл. изъ Олеська 285.)

Въ суботу пôзненько тужитъ ме серденько:
Ей не тужи, серце мое, пріѣду раненько!
Въ недѣлю раненько, ще ся не видненько,
Ссѣвъ съ коника, та й привитавъ: «Добрыдень, серденько!
Добрыдень, серденько! Якъ же ми ся маешь?» —
«Богъ ти заплатъ, що мене витаешь!
«Маю жь я ся, маю, якъ рыбка въ дунаю,
Тôлько менѣ того жаль, що тя не видаю.
Що жь я тому винна, що я тебе люблю,
Опустивши вѣкъ молодый, сама себе згублю.» —
«А у полѣ вышенька, що ты хорошенька:
Гуляй, гуляй, моя мила, поки 'сь молоденька!» —
«Ой гуляю жь я, гуляю, и гуляти буду,
А о тобѣ, мôй миленькій, во вѣкъ не забуду!»

16.

(Вацл. изъ Олеська 328.)

Дуброво зелена, въ три ряди саджена,
Пôшла бы 'мъ тобою, здраденьки ся бою;
Зъ рады великои сусѣды близькои!
Сусѣдо близенька, примай собѣ сына,
Най вôнъ не лѣтае по надъ мои дворы;
Конемъ вороненькимъ, соколомъ сивенькимъ!
Ой кобы я пава, то бы я лѣтала,
Ахъ кобы я мала вôрловіи крыла,
Вôрловіи крыла, зазулени очи,
Я бы поленула въ ночи о пôвночи,
Я бы поленула по за тихій дунай,
По за тихій дунай, по надъ мѣсто Збаражь;
Я бы собѣ стала у мѣстѣ на дверахъ,
Я бы собѣ сѣла въ найвижшу кватырку,
Я бы ся дивила на мѣсто по рынку:
Ажь тамъ мôй миленькій по рыночку ходитъ,
За бѣлу рученьку розлучницю водитъ;
Мêдъ, горѣвку носитъ, кармазинъ торгуе,
Кармазинъ торгуе, все злотомъ шафуе.
Любій же мôй друже, кому жь тое буде?
Чи намъ молоденькимъ, чи дѣтямъ маленькимъ?
Ни намъ молоденькимъ, ни дѣтямъ маленькимъ,
Но тôй розлучницѣ, що насъ розлучила,
Якъ рыбку зъ водою, такъ мене съ тобою,
Такихъ молоденькихъ, вôдъ дѣтей дрôбненькихъ!..

17.

(Вацл. изъ Олеська 401.)

Ой не шуми, доброволько,
Та не шуми, зеленая,
У три ряди садженая,
Та не шуми надо мною,
Якъ я буду ити тобою!
Но зашуми тои фили,
Якъ я буду за три милѣ!
Ой зашуми той минуты,

Не дай серцю загинути!
Иду милю, йду другую,
А никого не здыбую;
Ино соколъ на тополи,
Пie пѣсню лихôй доли:
«Ой соколе, соколочку,
Не смути ми головочку!
Бо вже мене засмучено,
Що зъ нелюбомъ излучено!
Вчини, Боже, мою волю:
Зроби жь мене удовою!
Най я собѣ погуляю,
Якъ та рыбка по дунаю;
Якъ та рыбка по пѣсочку,
Я молода по свѣточку;
Якъ та рыбка изъ крылцями,
Я молода зъ молодцями!»

18.

Ахъ я несчасный чоловѣкъ, що маю дѣяти?
Ходжу, нуджу по долинѣ, ни съ кимъ розмовляти!
Счорнѣвъ я, змарнѣвъ я, по полю ходячи,
А все тото за тобою, дѣвчино, тужачи!» —
«Не чорнѣй, не марнѣй, не нуди собою,
Не будешь ты менѣ мужомъ, я тобѣ женою!» —
«Ой, дѣвчино, серденько, згубишь мою душу,
Якъ ся съ тобовъ не оженю, то умерти мушу.
Гляньте, неба высокіи, змилуйтеся, прошу,
Озьмѣтъ тугу съ серця мого, нехай и не ношу!
Ой ты пôдешъ долиною, я пôду горою,
Чи тужишь ты такъ за мною, якъ я за тобою?» —
«Не тужу, не нуджу, не чинь собѣ труду,
Выбiй собѣ зъ головоньки, я твоя не буду!» —
«Ой дѣвчино, ой серденько, личка румяного,
Якъ же тебе не любити, коли 'сь годна того!..» —
«И що жь съ того, що ты любишь, ты 'сь менѣ не милый,
Бо вже мои чорнѣ очи иншого злюбили.»

Коли кажешь, то я пôду въ горы и затишй,
Тамъ я буду гôрко плакавъ, нйхто не услыше;
Тамъ я буду на тя плакавъ, ты, дѣвчино мила,
Тамъ я певне съ туги умру, що 'сь мене здрадила.»

19.

(Вацл. изъ Олеська 387.—Максим. 1834, 168.)

Седитъ Козакъ на могилѣ, та й думку думае,
На Вкраину поглядае, тяженько вздыхае:
А нй вѣтеръ не вѣе, нй сонце не грѣе,
Ино краёмъ край дунаю трава зеленѣе.
Ой въ поли могила зъ вѣтромъ говорила:
«Не вѣй, вѣтре буйнисенькій, щобъ я не змарнѣла!» —
Плыне качурь, плыне, по тихôмъ дунаю:
А що жь зъ моей молодости, я долй не маю!
Бодай тая рѣчка шуваромъ заросла,
Та що мене молодого въ чужій край занесла!
Бодай тая рѣчка рыбокъ не зродила,
Та що мене молодого зъ милой розлучила!
А я тую рѣчку човномъ перемечу,
Чей я свою миленькую, ще хоть разъ зобачу.
Гей у саду рѣченька, на рѣченцѣ кладка:
«Не покидай, мôй миленькій, старенького батька!
Якъ батька покинешь, марненько загинешь,
Быстренькою рѣченькою на дунай поплинешь;
И веселце згубишь, будешь потопати,
А тогды я вже не змогу бѣлу ручку дати!»

20.

Ой ты дѣвчино, гордая, пышна!
Чомъ ты до мене зъ вечера не прійшла?» —
«Ой якъ я маю до тебе ходити,
Коли насъ будутъ вороги судити?»—
Ой нехай судятъ, нехай говорютъ,
Прійде година, що менѣ отворютъ

Дверцѣ до тебе, а тобѣ до мене;
Ще ся дочекаю, що прійдешь до мене;
Ой бо безъ тебе жити менѣ трудно,
Якъ тя не виджу, серцю мому нудно. —
Ой що ты будешь, дѣвчино, гадати,
Коли ми прійде вôдси вôдъѣжджати?» —
«Буду тужити, буду плакати,
Буду до тебе листоньки писати.» —
«Ой перестань же, дѣвчино, плакати,
Я перестану коника сѣдлати.» —
«Не перестану, поки не дôстану
Личенька твого, хорошого стану.»

21.

(Вацл. изъ Олеська 217.—Максим. 1827, 90.)

Ой ты дѣвчино, горда и пышна,
Чомъ ты до мене зъ вечера не выйшла?» —
«Ой якъ я маю зъ вечера ходити,
Коли насъ будутъ вороги судити?» —
«Ой нехай судять, якъ розумѣють,
Прійде тая годинонька, они понѣмѣють.
Ой ты, дѣвчино, мыслями блудишь,
Сама не знаешь, кого вѣрне любишь.» —
«Ой знаю, знаю, кого кохаю,
Ино не знаю, съ кимъ жити маю.» —
Ой ты дѣвчино, червона калино,
Менѣ безъ тебе на свѣтѣ не мило;
Ты 'сь менѣ люба, ты 'сь менѣ мила,
Ты 'сь мое серденько розвеселила.» —
«Ой ты хлопчино, сивый голубочку,
Не суши жь менѣ мою головочку!
Заказавъ отець, заказала мати,
Щобъ съ тобою не розмовляти.» —
«Вже жь бо я виджу, що не оженюся,
Пôду жь я въ монастырь, та й постригуся;
Пôду я въ монастырь, тамъ посвячуся,
На тебе, мила, не подивлюся.»—
«Не пострѣгайся, бо лѣта загубишь,
Звѣнчайся съ тою, котру вѣрне любишь»!

22.

Вацл. изъ Олеська 410.)

Не тѣштеся, мои вороженьки, та моей пригодѣ,
Пôшли лѣта марне съ сего свѣта, якъ листъ по водѣ;
Моя пригода, моя пригодонька, якъ у лѣтѣ роса,
Якъ вѣтеръ повѣе, а сонце пригрѣе, осыплеся вся.
Ой ты мôй миленькій, голубе сивенькій, не по правдѣ жіешь,
Попередъ мою хату, мои воротонька, до иншои ходишь;
До иншои ходишь, мêдъ, горѣвку носишь, спѣваночку спѣваешь,
Менѣ молоденькôй, несчасливенькôй но жалю додаешь.» —
«Высади собѣ, моя миленька, вишеньками двôръ,
Щобъ тѣ не заходивъ, вѣтеръ не заносивъ, голосочокъ мой!»—
«Я садъ садила, я садъ пôдливала, не пріймився менѣ,
Кого я кохала, изъ роду го знала, не судивъ Богъ менѣ;
Я садъ не садила, садъ не пôдливала, та пріймився менѣ,
Кого 'мъ не кохала, изъ роду не знала, присудивъ Богъ менѣ.»

23

(Вацл. изъ Олеська 446. — Максимов. 1834, 166.)

Не шуми, луже, въ дубровонцѣ дуже,
Не задавай серцю жалю, що я въ чужôмъ краю!
Ой я въ чужôмъ краю, въ чужôй сторононцѣ:
Трудно жь менѣ въ свѣтѣ жити, бѣднôй сиротонцѣ;
Бо я въ чужôмъ краю, якъ билина въ полѣ,
Нема кому порадити бѣднои головѣ.
Пущу жь я утку по тихôмъ дунаю:
«Плыни, плыни, сива утко, де родину маю!» —
«Плыне, плыне утка, та й до горы дмется,
Либонь тобѣ, мôй милый, мѣшканье псуется.» —
«Ой нехай псуется, я въ тое не дбаю,
Скоро я вôдъ тебе вже другую маю.» —
«Ой у саду вишня, ягôдки зродила:
Я съ тобовъ, мôй милый, дѣточки змножила:
Ой у саду вишня меже вишеньками,
Що жь я бѣдна зроблю съ тими дѣточками?
Ой выйду я, выйду, на гору крутую,
Ой погляну, погляну, на воду быструю:

Быстра рѣченька, я на ню дивлюся,
Такй менѣ мысли прійшли, пôду утоплюся.» —
«Ой цыть, не топися, бо душу загубишь,
Хоть вôнъ тебе не любитъ, але жити мусишь!»

24.

(Вацл. изъ Олеська 216.)

«Гей заржій, заржій, сивый кониченьку,
По пôдъ воротонька йдучи,
Гей, чей же вчуе моя дѣвчинонька,
Вечероньку готуючи!» —

Дѣвчина учула, тяженько зôтхнула,
Та й ревненько заплакала:
«Гей, гей, ой мôй милый Боже,
То жь е'мъ го вѣрне кохала!

Буду я постити сêмъ понедѣлкôвъ,
А осмую недѣлоньку,
Ой принеси, Боже, кого вѣрне люблю,
Та до моего домоньку!» —

«Ой не ржій, не ржій, сивый кониченьку,
По за гуменю йдучи;
Ой не плачь, не плачь, моя дѣвчинонько,
Вечероньку готуючи!»

25.

(Вацл. изъ Олеська 220.)

«Болитъ мене головонька, оченьками мружу!
Самъ не знаю, не вѣдаю, за кимъ серцемъ тужу.

Ой либонь то ты, дѣвчино, той туги причина,
Що вôдъ тебе не доходитъ жадная новина?

Тамъ-то дѣвча, тамъ-то бровы, тамъ-то очи чорнй,
Тамъ-то личко румяное и слова выборнй!

Ой дѣвчино, дѣвчинонько, не задавай туги,
Не давайся на пôдмову, якъ тя схоче другій!» —

«Не журися, мôй миленькій, я тя не зраджаю,
Ино тôлько Бога прошу, и тебе жадаю!»

26.

Не боится Козаченько ні̂ грому, ні̂ тучи,
Хорошенько въ кобзу грае, до дѣвчины йдучи.
«Ой не ходи, Козаченьку, коло того рогу,
Перельяла удовонька чарами дорогу!» —
«Чаруй, чаруй, удовонько, коли бъ не лежати,
Котру жь бо я вѣрне люблю, тую хочу взяти!
Захотѣла дѣдьча мати начепуритися,
Поставила 'сь брыженята, ні̂ притулитися!» —
Ой купався селезенько на высокôй кладцѣ:
Покланявся Козаченько своей пані̂ матцѣ.
«Плины, плини, селезеньку, тихою водою!
Люба жь менѣ розмовонька, серденько, съ тобою.
Ой видится, не дивится мôй милый на мене,
Ой якъ гляне, серце вяне и въ него и въ мене;
А у мене на городѣ три копчики рути:
Кохавшися, любившися, въ купцѣ намъ не бути!
«Ой не ходи, Козаченьку, горою за мною,
Ой знаешь ты, вѣдаешь ты, не рôвна 'мъ съ тобою!»
«Теперь же я сиротонько на свѣтѣ зостався,
Посылався до дѣвчины, та не сподобався;
Посылався цѣлый годъ, хотѣвъ еи взяти,
Нагодила дѣдьча мати товариша въ хатѣ!»

27.

(Вацл. изъ Олеська 373.)

Плыне човенъ, воды повенъ, тай ся выхилюе:
Седитъ хлопець коло дѣвки, тай ся выпытуе:
«Щобы тобѣ, моя мила, купити, купити?» —
«Купи менѣ коралики, буду тя любити!
Купи менѣ коралики на бѣленьку шію,
А я тобѣ на недѣлю сорочку ушію;

Вшію тобѣ сороченьку съ тонкими уставки,
Бо ты въ мене любый хлопець, добрый до забавки!» —
Вже вôдъѣздитъ мôй миленькій, та й ми наказуе:
«Ой най твое бѣле личко нѣхто не цѣлуе!..» —
Ой не бôйся, мôй миленькій, якось тото буде,
А хоть оденъ поцѣлуе, то ще тобѣ буде.» —
Летитъ воронъ съ чужихъ сторонъ, предивненько краче:
Вѣдай же тамъ моя мила та за мною плаче:
«Не плачь, не плачь, моя мила, не тужи за мною!
Ты згубила, а я знайшовъ, девять за одною:
Одна мые, друга чеше, а третя втирае,
А четверта пече, варитъ, пятая жмякае,
А шестая хусты сушитъ, семая маглюе,
Осьму люблю и голублю, зъ девятовъ жартую.»

28.

(Вац. изъ Олеська 283.)

Скрыпливіи воротонька, не могу заперти:
Кого люблю, не забуду до самои смерти.
Черезъ садъ, виноградъ, по воду ходила,
Не судивъ менѣ Бôгъ, кого я любила.
Сухій дубъ на долинѣ, зеленыіі у лѣсѣ:
Мене мати годовала, якъ ластôвку въ стрѣсѣ;
Мене мати шановала, въ папêръ завивала,
Молодцями выберала, за нелюба дала;
А въ нелюба гôрка губа, гôрша полиночку,
Буде бити, зневажати, чужу детиночку.
Цы я тобѣ, моя мати, воды не носила,
Шо ты менѣ въ пана Бога долй не впросила?..
Цы я тобѣ, моя мати, и хустôвъ не прала,
Що ты мене, моя мати, за нелюба дала?..
А въ нелюба гôрка губа, гôрша вôдъ полину,
Якъ я его поцѣлую, то трохи не блюну.»

29.

Ой бѣсъ бѣду перебуде, якъ то кажуть люде,
А я мовлю: «Лихо мине, менѣ гараздъ буде.»
Даю волю лихôй долѣ, нехай ся знущае
Надо мною молодою, бо теперь часъ мае!
Несчасная недоленька, тая жь мене звѣла,
И птащина найменшая того бъ не стерпѣла.
Правда, менѣ жаль не малый, тяжку журбу маю,
Що 'мъ молода, якъ ягода, доленьки не знаю;
А я мушу, хоть якъ трудно, плысти протй водѣ:
«Гей змилуйся, лиха доле, бо стерпѣти годѣ!»
Затопила быстра вода широкй дороги,
Нй якъ, серце, розмавляти не даютъ вороги;
За разъ гудятъ, за разъ судятъ, що я люблю кого,
Та що жь я тя, серце, люблю, що жь кому до того?
Нехай гудятъ, нехай судятъ, хоть на свое лихо,
А я буду все терпѣти, здыхаючи тихо!
Нехай гудятъ, нехай судятъ, не жаль бы терпѣти,
Коли бъ кого не нарокомъ казали любити!
Чи я една на сѣмъ свѣтѣ, чи нема другои,
Щобы 'мъ зъ нею подѣлила дробнй слезы мои?..» —
«Не уважай, дѣвчинонько, на всѣ тіи мовы,
Любѣмося — поберемся, 'сли будемъ здоровй!»

30.

(Вацл. изъ Олеська 254.)

Ой у полѣ сѣно низенько присѣло:
Съ кимъ же мое миле серце до вечери сѣло?
Сѣло жь воно, сѣло, най здорове буде!
Коли мене вѣрне любитъ, то мня не забуде.
«Ой коню мôй сивый, будь же ми счасливый!
Завези мня, занеси мня, до моей дѣвчины!
Тупни копытами передъ воротами,
Щобы выйшла дѣвчинонька съ чорными бровами!» —
Выйшла вона, выйшла, бѣлу ручку дала:
«Витай, витай, мôй миленькій, давно 'мъ тя жадала!
Чекала 'мъ тя вчера, сѣмъ годинъ зъ вечера,
Не могла 'мъ ся дочекати, сама 'мъ лягла спати;

Свѣченька горѣла, въ мене душа млѣла,
За тобою, мôй миленькій, що 'мъ тя не видѣла;
Изгорѣла свѣчка до самого гнота,
Пріѣдь, пріѣдь, милый, най збере охота!»

31.

Вѣтронько дуе, вѣтронько дуе,
    Хабиною кольше:
Охъ десь-то мôй милый, та й чорнобривый,
    Листоньки менѣ пише.

Высока верба, высока верба,
    Широкій листъ пускае:
Велика любовь, тяжка розлука,
    Серденько зривае.

Бѣдна пташина безъ товариша
    Лѣтае по всѣмъ лѣсѣ:
А ты 'сь поѣхавъ, мене 'сь понехавъ,
    Якъ ластôвоньку въ стрѣсѣ.

А ты 'сь поѣхавъ, мене 'сь понехавъ,
    А я бѣдная плачу,
Ой сплакала 'мъ очи, якъ въ день, такъ въ ночи,
    Шо свѣтонька не бачу.

А ты 'сь поѣхавъ, а ты 'сь поѣхавъ,
    Сивою кобылою,
А мене 'сь лишивъ, мене 'сь лишивъ,
    Зъ маленковъ дитиною.

Дурна пташина, невеличкая,
    Шо по гôляцѣ скаче:
Дурна дѣвчина, тай безрозумни,
    Шо за гильтаёмъ плаче.

«Ой якъ же менѣ та й не плакати,
    Самй слозоньки льются,
Шо вôдъ милого вѣстоньки нема,
    А вôдъ нелюба шлются?

Ахъ кобъ такъ тобѣ, якъ теперь менѣ,
Прійшлося погибати,
Кобы 'сь такъ не мôгъ, якъ я не могу,
Не одну нôчку спати!

Ой плыне човенъ, та воды повенъ,
Та коли бъ не пролився:
Ой поѣхавъ же та мôй миленькій,
Та коли бъ не бавився!

Ой туда лозы та́ хилѣтеся,
Та вôдки вѣтеръ прійде:
Ой туда очи та дивѣтеся,
Вôдки мôй милый ѣде!

Ой вже жь бо лозы нахилилися,
Та чогось перестали:
Ой вже жь очи надивилися,
Та уже понехали

Ой плыне щука изъ Кременчука,
Та червоніи крылця:
А нема жь мого та миленького,
Та нема жь чорнобрôвця!

Ой стоять вербы по концѣ гребли
Та гôлці погнулися:
Ой уже жь наші та вороженьки
Та усѣ подулися!

32.

(Вацл. изъ Олеська 434. — Максимов. 1834, 169.)

«Ей волы мои, ей половіи,
Чомъ сами не орете?
Ей лѣта жь мои молоденькіи,
Марне зъ свѣта йдете!» —

«Ой орали бъ мы, не стояли бъ мы,
Шобъ кому поганяти:
Не йшли бы лѣта марне зо свѣта,
Шобъ кому шановати!» —

Ой летитъ воронъ изъ чужихъ сторонъ,
Та нôжки пôдобравши:
Ой тяжко жь менѣ та на чужинѣ,
Родиноньки не мавши!

Ой выйду жь бо я та за ворота,
Та заплачу якъ сирота:
Ой нѝхто жь мене та не займае,
Та що роду не знае.

По полю ходжу, сѣно громаджу,
За мною нѝ былины:
Гôрко жь менѣ на свѣтѣ жити,
Шо не маю родины!

33.

(Вацл. изъ Олеська 221.)

Ганусю моя, дѣвчино красна!
Чому мене не кохаешь, цы вôдъ мене крывду маешь,
Ганусю моя!
Свѣтъ я перейшовъ, таки не знайшовъ
Та надъ тебе вродлившую, нѝ надъ тебе краснѣйшую,
Ганусю една!
Видѣвъ е'мъ пташеньки, видѣвъ е'мъ рыбоньки,
Пташеньки лѣтаютъ, рыбоньки плаваютъ,
Всѣ пару маютъ;
А я бѣдный овчаръ, самъ ходжу безъ паръ;
Та що тому за причина, що не любитъ мня дѣвчина,
Мене бѣдного?
Ой пôду я до ставу, тамъ рыбку дôстану,
Зварю рыбку въ юшцѣ, дамъ моей Ганусцѣ,
Чей мня полюбитъ.
Рыбоньку зъѣла, менѣ вôдповѣла:
«Не будешь ты мôй!»

34.

Ахъ єго ма, невеликъ, не зôйде зъ ума, ахъ єго ма!
Ой поѣхавъ молодець, та черезъ мôй подворець,
Нй добрыдень не давъ, нй шапочки не знявъ;
Перейду го у крамѣ, чи хорошо прибраный;
Перейду го у броду, чи хорошій на вроду;
Перейду го на мостѣ, чи хорошій на зростѣ:
Такій малъ, не великъ, самъ хорошій чоловѣкъ;
Перейду го на ставу, чи хорошій на славу,
Чи хорошій и румянъ, и ладненькій єго станъ:
На станъ єго глядѣти, мало ми зъ нимъ седѣти;
Перейду го край хаты, чи вмѣє жартовати:
И хорошо жартуе, и обôйме, цѣлуе,
Хорошенько спѣвае, менѣ спати не дае.

35.

(Вацл. изъ Олеська 353.)

Котилися возы зъ горы, поломали шпицй:
А вже жь менѣ не ходити на ти вечерницй;
А вже жь менѣ не ходити, куда я ходила,
А вже жь менѣ не любити, кого я любила.
Котилися возы зъ горы, на долинѣ стали:
Кохалися, любилися, теперь перестали;
Кохалися, любилися, якъ голубôвъ пара,
Ой а теперь розôйшлися, якъ чорная хмара;
Чорна хмара розôйдеся, дрôбный дощикъ буде,
А зъ нашого закоханя либонь нйцъ не буде!
Два голубы воду пили, а два колотили:
Бодай тіи посчезали, що насъ розлучили!
Ой де жь тая кирниченька, що голубъ купався?
А де жь тая дѣвчинонька, що я въ нêй кохався?.
А де жь тая кирниченька, що голубка пила?
А де жь тая дѣвчинонька, що мене любила?..
Котилися возы зъ горы, поломали ярма:
А вже жь менѣ не ходити, де дѣвчина гарна!..

36.

Ахъ жаль менѣ и туга,
Нема жь моего друга,
Нема мого сокола,
Не буду я весела!

Вôнъ поѣхавъ въ чужій край:
«Прошу, мила, споминай!
Бо я тебе спомяну
Сто разъ въ едну годину.» —

Повѣй, вѣтре, вѣтроньку,
Съ Побережа въ Литвоньку!
Занеси вѣсть милому,
Шо я тужу по нёму.

Соловію маленькій!
Въ тебе голосъ тоненькій!
Ты раненько спѣваешь,
Мое серце врываешь.

Соловію маленькій!
Въ тебе голосъ тоненькій:
Не щебечи раненько,
Не рань мое серденько!

Кобы 'сь ты знавъ, маленькій,
Якій то жаль тяженькій:
Бо якъ у день, такъ въ ночи!
Стоитъ милый предъ очи!

Плачу жь бо я и тужу,
Що милого не вижу;
Ой якъ у день, такъ въ ночи,
Стоитъ милый предъ очи!» —

Соловію маленькій!
Маешь голосъ тоненькій:
Защебечи ты менѣ,
Бо я теперь въ чужинѣ!

Соловію маленькій!
Маешь голосъ тоненькій:
Ты по лѣсѣ лѣтаешь,
Пары собѣ шукаешь;

А я бѣдный блукаю,
Що свôй пары не маю;
Не моя то причина,
Що не любитъ дѣвчина.»

37.

«Ахъ якъ тяжко серцю мому
Выѣжджати съ сего дому!
Хоть поѣду, то вернуся,
Бо я въ тобѣ кохаюся.» —
«Ой ты, хлопче гожій, живый,
Люблю твои очи сивû!
Ой ты, хлопче, ты утворный,
Люблю твои очи чорнû!
Кажутъ менѣ старû люде,
Шо съ хорошимъ счастье буде:
Не едная зъ нашихъ плаче,
Шо зъ грошима бѣда скаче.
Стану въ едну, тамъ хорошій,
Стану въ другу, ажь тамъ гроши:
Не хочу я грошій много,
Тôлько личка румяного!» —
«Ой тамъ въ полѣ кирниченька,
Тамъ водиця студененька,
Тамъ дѣвчина воду брала,
Мое серце завязала.» —
«Чи то, Боже, твоя воля?
Чи несчасна моя доля?
Чи въ любистку ты купався,
Що ты менѣ сподобався?» —
«Не въ любистку, тôлько въ мяти,
Бо я хочу тебе взяти.»

38.

«Прѣдь, милый, вже день бѣлый, вже стало свѣтати!
Ахъ якъ тяжко, ахъ якъ нудно, що тя не видати!
Я иншого не любила, хоть ихъ було сила;
Бодай же я тебе була нигды не любила!
А я тебе полюбила, ты любишь иншую:
Бодай ты такъ за невъ туживъ, якъ я за тобою!
Або нехай выѣжджаю въ далекй стороны,
Або нехай ми зазвонять въ голосніи дзвоны,
Якъ я стану передъ Богомъ на тебе плакати,
Що я съ твоей причиноньки мусѣла вмерати!
А якъ 'прійдешь на то мѣсце, де моя могила:
Погадаешь, подумаешь, же я тя любила!

39.

Тече вода зъ за города, съ пôдъ темного луга,
Хто не знае закоханя, не велика туга!
А я тебе люблю, люблю, такъ, якъ свою душу,
Черезъ тебе, серце мое, умерати мушу.
На поповôй сѣножати, тамъ ожины вьются:
Хотяй душа невинная, люде набрешутся.
Нехай брешуть, нехай брешуть, набрешутся лиха,
А мы двое, серце мое, любѣмося стиха!
Ой на горѣ крутй гаи самои дубины:
Шкода серце славы тои, що мы ся любили!
Шкода, серце, славы тои и заходу того,
Ой що 'сьмо ся розлучили черезъ ляда кого!
Яко съ тебе, сухій дубе, зеленый не буде,
Такъ изъ тебе, пройдисвѣте, господарь не буде!
Пройдисвѣте, зайдисвѣте, всѣ дороги знаешь,
А на котре мѣсце прійдешь, то дѣвчину маешь!

40.

(Вацл. изъ Олеська 217.)

«Ой ты дѣвчино зарученая!
Чого ты ходишь засмученая?» —
«Ой якъ я маю весела бути,
Кого я люблю, тяжко забути!» —

«Ой ты дѣвчино, чорніи очи,
И въ день ся журишь, и не спишь въ ночи!
Чорніи очи принаду дали,
Душу и тѣло вразъ зъ житьемъ взяли.

Ой ты дѣвчино, мыслями блудишь,
Сама не знаешь, кого ты любишь!» —
«Ой знаю, знаю, кого кохаю,
Ино не знаю, съ кимъ жити маю!»

41.

«Ой де ты ѣдешь, де ты поѣдешь, Ивасю?»—«На Подôлье.» —
«Поверни конемъ, поверни сивымъ, на мое подвôрье!
Обѣцяла 'мъ ти, та Ивасеньку, обѣцяночку дати:
Крамну хусточку, червоненькую, бѣле личко втирати.» —
«Ой коні̂ жь мои, вороненькіи, бодай вы поздыхали!
Ой якъ я ѣздивъ до невѣрниці̂, чому жь вы не заржали?»—
«Ты самъ негôдникъ, ты самъ обридникъ, що жêнки не маешь,
Жêнки не маешь, бѣды не знаешь, молодымъ ся тримаешь.
Ой якъ ты будешь жêночку мати, будешь бѣду знати,
Пôзно лягати, рано вставати, нема що худобѣ дати.»

42.

По надъ гору высокую голубы лѣтають:
Я гаразду не зазнала, та й лѣта минають,
Я гаразду не зазнала, та й вже не зазнаю,
По чёмъ же васъ, лѣта мои, споминати маю?
Ой ты 'сь менѣ вѣрне казавъ, що мене кохаешь,
А теперка черезъ иншу уже покидаешь.
Будь здоровый и счасливый съ тою, що ю маешь,
А еднакъ же ты надъ мене щирѣйшой не знайдешь!
А я усе Бога прошу, зъ вечера до ранку,
Щобы ты мавъ счастье всюда, мôй милый коханку!
Ой зъ вечера вѣтеръ вѣе, зъ раня сонце грѣе,
Хотяй очи слезôвъ не льють, але серце млѣе.
Рости, дубе, край дороги гôлёмъ на долину:
Я милого лѣпше люблю, якъ мама детину!

43.

Ой де буду, то буду, въ тôмъ селѣ не буду:
Бо въ тôмъ селѣ вороги облягли мня до ноги;
Куда ходять, то судять, все о менѣ говорять,
Що не вмѣю робити, не маю въ чёмъ ходити.
А вы, мои вороги, не псуйте си голови!
Бо я вмѣю робити, маю я въ чёмъ ходити.
Охъ выйду я на гору, подивлюся въ долину,
Тамъ въ долинѣ ялина, тамъ вся моя родина;
Тамъ въ долинѣ родина и мамина могила,
Припаду я до гробу: «Ой встань, мамо, до дому!» —
«Де жь ты, доню видала, щобы вмерла вставала?
Ой съ кимъ же 'сь ты ту зайшла, що 'сь ты мене тутъ найшла:
Чи съ хмарою, чи зъ дожджомъ, чи зъ лихою долею?..» —
Нѝ съ хмарою, нѝ зъ дожджомъ, но зъ лихою долею!»

44.

Привикайте, чорни̂. очи, сами̂ ночовати:
Нема жь мого миленького, ни̂ съ кимъ розмовляти!
Нема жь мого миленького, рожоваго цвѣта,
Ой нема съ кимъ розмовляти до бѣлого свѣта;
Нема жь мого миленького, нема жь моей квѣтки,
Пôшла бы 'мъ го выглядати, та не знаю звôдки;
Нема жь мого миленького, туга не малая,
На стеженцѣ, куда ходивъ, трава зеленая!
Ой часъ, мати, жито жати, колосъ похилився:
Ой часъ мене за мужь дати, бо голосъ змѣнився!

45.

«Чи ты, Йванку, порубався, чи ты, Йванку, вбився,
Чи ты, Йванку, у дѣвчины чарôвъ поживився!» —
«Ни я, мамко, порубався, ни я, мамко, вбився,
Лишь я, мамко, у дѣвчины чарôвъ поживився:
Мене чары росперають, масни̂ пироженьки,
То ходити до дѣвчины темнои ноченьки.

46.

Не всѣ тоти сады родять,
Що на веснѣ розвиваются:
Не всѣ тоти поберутся,
Що зъ маленьку покохаются;
Половина садôвъ родитъ,
Що на веснѣ розвиваеся:
Половина побереся,
Що зъ маленьку покохаеся. —

47.

(Вацл. изъ Олеська 391.)

Коло млина, коло броду,
Пьютъ голубы зимну воду,
Напилися, тай злетѣли,
Крылоньками злопотѣли,
Крылоньками лопотали,
Коханье си нагадали:
Бѣда тому, що ся любитъ,
Якъ нôчь, такъ день серце тужитъ:
Бѣда тому Козакови,
Въ чистôмъ полю край дороги,
На конику все ѣзджае,
Съ стремня ноги не выймае,
До милои доѣзджае:
«Ци спишь, мила, що думаешь?
Ци о менѣ гадку маешь?..» —
«Ой не сплю я, но думаю,
Бо о тобѣ гадку маю.»

48.

Волы мои сивенькіи, не ѣздити вами!
Лѣта жь мои молоденьки̂, жаль менѣ за вами!
Запряжу я пару коней святои недѣли̂,
Та поѣду за лѣтами та ще тои хвили̂.
Ой хоть же я молоденька коня утомила,
Таки же я марни̂ лѣта та не догонила.
Догонила 'мъ лѣта свои въ калиновôмъ мостѣ,
Вернѣтъ-ко ся, мои лѣта, та до мене въ гости̂!
Запряжу я та коники тоти̂ вороненьки̂,
Чей ся вернутъ лѣта мои тоти̂ молоденьки̂;
Запряжу я мои кони тоти̂ вороніи,
Чей ся вернутъ мои лѣта хоть на двѣ недѣли̂.

49.

Дала 'сь мене, моя мати, за дунай, за дунай,
Теперь собѣ, моя мати, подумай, подумай!
Дунаю не перебути, а нй пребродити,
Не буду жь тя, моя мати, во вѣки видѣти.
Дала 'сь мене, моя мати, за мужь молодую,
Якъ бы тую конопельку въ воду зеленую;
Ой якъ тяжко конопелцѣ серій въ водѣ гнити,
Єще тяжше молодицѣ на чужинѣ жити!
Дала 'сь мене, моя мати, за высокй горы,
Не дала 'сь ми бôлше вѣна, ино едий пчолы;
А пчоли ся розлетѣли, а я ся лишила,
Шобы менѣ лиха доля головку сушила.
А пчолы ся розлетѣли, а я ся лишила,
Шобы мене, моя мати, зла доля побила!

50.

Ой сама я, сама, пшеничоньку жала,
Ой прійду я до домоньку, нема жь мого пана!
Зброя на кôлочку, мôй панъ на медочку,
Ой хто мене приголубитъ, бѣдну сирôточку?..
И постêль бѣленька, и стѣна нѣменька,
Ой пожалься, милый Боже, що я молоденька!
Челядонька въ дому, що жь менѣ по тому?
Дала жь бы я бѣлу ручку, та не маю кому!
Пôду до кôмнати постêленьку слати,
Постêль бѣла, стѣна нѣма, нѣ съ кимъ розмовляти.
Ой выйду я, выйду, на высоку гору,
Подивлюся, поглянуся на быструю воду:
Щука рыба грае, свою пару мае,
А я бѣдна си думаю, що пары не маю.
Ой на гречцѣ бѣлый цвѣтъ та вже опадае:
Любивъ мене еденъ хлопець, та вже покидае;

Та ней покидае, якъ самъ собѣ знае,
Счаслива му дороженька, куда вônъ гадае!
Та ней покидае, якъ самъ собѣ знае,
Є у мене кращій, лѣпшій, що мене кохае!
Ой упала звѣзда зъ неба, нйкому свѣтити:
Нема мого миленького, не маю съ кимъ жити.
Выйду я раненько, гляну на зѣленько:
Пріѣдь, пріѣдь, мôй миленькій, въ недѣлю раненько!
Пташеньки лѣтаютъ, красненько спѣваютъ,
Отъ то жь менѣ молоденькôй жалю додаваютъ.
Пташки не лѣтайте, красно не спѣвайте,
Ой та менѣ молоденькôй жалю не давайте!
Ой у саду при долинѣ трава по колѣна:
Ой за добрымъ человѣкомъ жёнка, якъ калина:
Ой у саду на горбочку трава вже жовкнѣе:
Ой за лихимъ чоловѣкомъ жёнка помарнѣе!

51.

«Чомъ ты, коню, воду не пьешь, ци дорогу чуешь?
Чому сыну ты, Василю, дома не ночуешь?« —
«Ой якъ менѣ, моя мати, дома ночовати:
Темна нôчка въ петрôвочку, нй съ кимъ розмовляти?»—
«Ой маешь ты, мôй сыночку, коня вороного,
Заведи го до стаенки, промовляй до нёго!» —
«Бодай тобѣ, моя мати, такъ було вмерати,
Та якъ менѣ молодому съ конемъ розмовляти!
Я до коня промовляю, а вônъ не говоритъ,
Лишень мене, моя мати, въ бôлшй лѣта вводитъ.
Высокая лѣщинонька широкій листъ мае,
Гôрше любовь вôдъ болести серденько врывае.
Що я болю, переболю, умру, перебуду,
А вже туту сучу любу нй якъ не забуду.»

52.

«Ой зайди, зайди, яснов сонце, за зеленый гай:
Ой выйди, выйди, дѣвко Явдошко, вечерати дай!..»
Ой выйшла, выйшла дѣвка Явдошка, не вмывалася....
Не вмывалася, не втиралася, пôшла въ поле жати....
Ой жала, жала дѣвка Явдошка, утомилася,
Та й за своимъ милесенькимъ зажурилася:
«Ой не журися, дѣвко Явдошко, бо я твôй сокôлъ,
Ой є у мене та й сѣделечко та й вороный кôнь;
Та якъ я сяду, та якъ поѣду до тестя на дôлъ:
«Ой помогай Бôгъ, ты мôй тестеньку, або добридень!
Ой дай же дочку, дѣвку Явдошку, хоть на одень день!» —
«Ой бодай же ты, та мôй зятеньку, того не дôждавъ,
Та щобы я тѣ дивку Явдошку на одень день давъ!
Ой бо у мене дочка Явдошка якъ маковый цвѣтъ,
Коли хочь, бери дочку Явдошку на цѣлый свôй вѣкъ!»

53.

Каламутна вода въ рѣцѣ, ходѣмъ до кирници̂:
Не хороша дѣвчинонька, ходѣмъ до вдовици̂!
У вдовици̂ круглӥ лици̂, малёвани̂ дверци̂,
Ой пристане удовиця до твоєго серця.
Ой въ вдовици̂ круглолици̂ дрôбнесеньки дѣти,
Будутъ менѣ молодому въ оченька вертѣти. —
«Не цурайся, мôй сынонньку, тими дѣтоньками,
Єдно пôде съ чередою, друге за волами!
Не цурайся, мôй сыноньку, тими дѣтоньками,
Єдно пôде изъ косою, друге зъ грабельками!» —
«Не буду я жита жати, ино пшениченьку:
Не буду я вдовы брати, ино дѣвчиноньку;
Бо у вдовы два сыны, будутъ мене бити,
А въ дѣвчины чорни̂ очи, будемъ ся любити.
Бо у вдовы два сыны, оба не женати̂,
А въ дѣвчины бѣле личко, буду цѣловати.»

54.

«На городѣ двѣ лободѣ, обѣ зелененькѣ:
Ой любивъ я двѣ дѣвчинѣ, обѣ молоденькѣ.»
«На городѣ двѣ тополѣ, трета до нихъ хвѣе:
Немай, немай, мôй миленькій, на мене надѣи!» —
«Ой найду я дѣвчиноньку, того ся не бою,
Наважили вороженьки на дѣвчину мою.
А любивъ я дѣвчиноньку яко свою душу,
Наважили вороженьки, покинути мушу!

55.

«Вѣтеръ вѣе, вода шумитъ, морозъ истискае,
Твое серце мому серцю вѣрне не спріяе.» —
«Ой въ садочку закувала сивая зазуля:
Не для тебе я уросла, красная дѣвуля.»
Є у мене такій хлопецъ, що мене кохае,
Та що менѣ що недѣли подарунки дае.»

56.

Ой не шуми, луже, дубровою луже,
Не задавай серцю жалю, що я въ чужôмъ краю!
Бо я въ чужôмъ краю, якъ на пустинѣ,
До кого я притулюся у лихôй годинѣ?
Ой та кажутъ люде, що я не журуся,
Та якъ выйду на улицю, вôдъ вѣтру валюся.
Ой та кажутъ люде, що я пью, гуляю,
А я прійду до домочку, та й думку думаю.
Ой пущу жь я лôдки по надъ береженьки,
Тяжко жь менѣ въ свѣтѣ жити черезъ вороженьки!
Ой выйду я, выйду, на гору крутую,
Подивлюся у долину на воду быструю, —

Ажь тамъ море грае, воду розливае,
Радъ бы я ся утопити, море не пріймае.
«Ой стôй, не топися, бо душу загубишь,
Мусишь зъ бѣдовъ въ свѣтѣ жити, хоть еи не любишь!»

57

Ой пôду жь бо я горою, долиною,
Чей же я знайду роженьку съ калиною.
Ци рожу рвати, ци калину ломати,
Ци замужь ити, ци дѣвонькою гуляти?..
Пôшла бы 'мъ замужь—заверни головонька,
Не йшла бы 'мъ замужь—люцькая обмовонька.

58.

Я ся пытаю, та що буду чинити,
Теща ся садитъ до головоньки мыти.
«Ой ты, невѣстко, та нынѣ приведена,
Въ мене свѣтлонька вже три дни не метена.» —
Ой взяла жь бо я тую свѣтличеньку мести,
Вона ми каже до плуга обѣдъ нести.
Я ся пытаю: «Та де жь той плужокъ въ поли?» —
Вона ми каже: «Най тя колька въ бôкъ сколе!»
Я молодая не вмѣла 'мъ вôдповѣсти:
«Най того сколе, хто обѣдъ буде ѣсти!»

59.

Ой шумятъ вербы по конець греблі,
Та що я ихъ насадила:
Ой нема, нема, того уланина,
Та що я го любила.

Ой нема нема того уланина,
Та поѣхавъ до Рясны:
Ой чекай же мня, моя дѣвчино,
Ажь до другои весны!
Ой тамъ вышенька, тамъ черешенька,
Та у корѣни гладенька:
Кажутъ люде, що уланъ буде,
А я тому радпенька.

60.

Ой бѣда, бѣда вдовонцѣ небозѣ,
Що ей хатина вôкномъ при дорозѣ,
Хто йде, то йде, до вдовоньки штурмуе,
Либонь у неи молодъ Козакъ начуе.
Ой люде добрû, що жь маю робити,
Чорно, чи бѣло предъ вами ходити?
Ходила 'мъ бѣло — вдовонько, кахуесь;
Ходила 'мъ чорно — выпрати лѣнуесь.
Ой пôду я на воду, тамъ коло броду,
Тамъ три бабы чарôвницû наберають воду:
Єдна бабонька чарôвниченька,
Що коровы чаруе;
Друга бабонька чарôвниченька,
Що мешканенько псуе;
Третя бабонька чарôвниченька,
Съ чорными очима,
Ой тая мене зъ моимъ миленькимъ
Та и розлучила.

61.

Ой що ся стало тôй дѣвчинѣ небозѣ,
Що вона ходитъ, рученьки ломитъ, плачучи по дорозѣ?
«Не плачь, дѣвчино, не псуй си головоньки,
Я тебе любивъ не съ людськои намовоньки!

Яжь тебе любивъ, яжь тебе приголубивъ:
Ой я жь тя не взявъ, бо ми тя Богъ не судивъ;
Богъ ми тя судивъ, родина не казала,
Молодша сестра, бодай не зросла, вона насъ розвязала!»

62.

Ой рости, хмѐлю, по надъ водою
Та рôвно съ тычиною!
Ой далеко чути Козака Ворла,
Що иде съ кобзиною:
На кобзонцѣ грае, на кобзонцѣ грае,
Та ще краще спѣвае,
Та жь бо его ненька, та его старенька,
Изъ жалю омлѣвае!

63.

Ой тамъ зъ за горы буйный вѣтеръ вѣе,
Ажь тамъ вдовонька пшениченьку сѣе;
А засѣявши та стала волочити,
А заволочивши стала Бога просити:
«Ой роди, Боже, пшениченьку, якъ лаву,
Та нехъ то буде на вдовину славу!» —
Ой ще вдовонька до дому не дôйшла,
А вже вдовонцѣ пшениченька зôйшла.
Ой ще вдовонька на лавѣ не сѣла,
А вже вдовонцѣ пшениця приспѣла.
Дають знати сусѣды: «Годѣ вже седѣти!
Иди въ поле, вдовонько, пшеницѣ глядѣти!» —
Выйшла вдовонька пшеницѣ глядѣти,
Ажь тамъ вывела перепелонька дѣти.
«Ой не лѣтай же, перепелонько, по ночи,
Бо си выберешь на стерненькахъ очи!» —

«Якъ я не маю по ночи лѣтати?
Вывела 'мъ дѣтоньки, чимъ ихъ годовати!
Якъ я не маю лѣтати по ночи?
Вывела 'мъ дѣтоньки, не маю помочи!» —
«Не журися, переполонько, нами,
Якъ мы пôдростемъ, розлетимося сами;
Розлетимося по горахъ, по долинѣ,
Роскраемо серце на двѣ половинѣ.»

64.

Ой по горѣ по высокôй голубы лѣтаютъ:
Я роскоши не зазнала, лѣта ся минаютъ;
Я роскоши не зазнала и не буду знати,
«По чêмъ же васъ, лѣта мои, маю памятати?..
Лѣта жь мои молодіи, то жь ми жаль за вами,
Що я собѣ не гуляла та у своей мамы:
Нй я ѣла, нй я пила, нй красно ходила,
Ино тôлько роскошеньки, що 'мъ ся наробила!
Лѣта жь мои молоденькй, то жь ми жаль за вами!
Ой такъ ми ся усе здае, що 'мъ не була зъ вами!
Лѣта жь мои молодіи, лѣта молоденькй,
Якъ васъ здыбле лиха доля, будьте коротенькй!
Якъ дастъ Господь лиху долю, то покоротѣтся,
А якъ буде добра доля, ой то продовжѣтся!»
Стоитъ верба въ кôнцѣ греблй, що я ю садила:
Нема жь того, та й не буде, кого я любила.
Кого жь бо я вѣрне люблю, то той за плечима,
А кого я ненавиджу, той передъ очима.
Гуде голубъ коло хати, сивый и чубатый,
Якъ загуде жалôбненько, жаль мому серденьку.
«Ой хоть гуди, хоть не гуди, голубе небоже,
Кого жь бо я вѣрне люблю, не судивсь ми, Боже!»

65.

Ой пiймо мы мёдъ, горѣвку, а вы, гуси — воду,
«Плынѣтъ, плынѣтъ, бѣлй гуси, до моего роду!
Ой не кажѣтъ, бѣлй гуси, що я тутъ злыдную,
Ой но кажѣтъ, бѣлй гуси, що я роскошую!» —
Або пôшлю сиву утку по дунаю хутку:
«Плыни, плыни, бѣла утко, до родины хутко!
Ой не кажи, сива утко, що я тутъ горюю,
Ой но кажи, сива утко, що я тутъ паную!
Ой не кажи, сива утко, що мня бѣда цвѣчитъ, —
Ино кажи, сива утко, вôнъ тамъ грошй лйчитъ!» —
Ой ще утка не заплыла, вже родина знае,
Та ся мною сиротою родина цурае,
Ой выйду я за ворота, стану якъ сирота:
Нйхто жь мене не займае, бо роду не знае.
Ой выйду я въ поле, стану якъ былина:
Нйхто мене не пригорне, бо лиха година.

66.

«Не гудѣте, голубы, по хатѣ,
Не будѣте милого въ кôмнатѣ!
Бо я знаю коли го будити:
Ой якъ стане сонêнько сходити.» —
Ой взяло сонêнько сходити,
Взяла мила милого будити:
«Ой встань, милый, ой встань, милый любку!
Стоитъ вода въ золотôмъ кубку.
Ой встань, милый, а встань, милесенькій!
Виситъ ручникъ бѣлый, тонесенькій.
Ой встань, милый, ой встань за свѣтаня,
Вже готове ранное снѣданя.»

67.

Ой загнѣвався мôй миленькій
Безъ причины на мене:
Всѣдлавъ воронъ кониченька,
Та поѣхавъ геть вôдъ мене.
«Ой де ты ѣдешь, де ты вандруешь,
Мене покидаешь?..» —
«Не бôйся, мила, голубко сива,
Верну я ся до тебе!» —
«Ой вода шумить, береги ломить,
Калина процвѣтае:
Десь мôй миленькій, голубко сивенькій,
Зъ инчою розмовляе?
Єсли съ такою, якъ изо мною,
Боже, му допоможи!
А 'сли зъ якою негôдницею,
Головою наложи!»

68.

Ой дала 'сь мня, моя матêнонько, дала,
Якъ бы тую колопеньку въ болотонько впхала.
Ой чи ты, мати, та людей не видала,
Що ты мене молоденьку за нелюба дала?
Чи ты, мати, людей не видала,
Що ты мене, моя мати, за пяницю дала?
А пяниця недбалиця йде до корчмы пити,
А якъ прійде до домоньку, стане мене быти.
Нагаёчка друтяночка съ кôлочка звисае,
Мое тѣло почорнѣло, мати не пôзнае.
Чи ты, мати, чи ты, мати, по воду не ходила,
Що ты мене молоденьку въ водѣ не втопила?» —
«Ходила я по водоньку до дунаю, дунаю,
Я жь думала, я гадала: «Одну доню маю.» —
Ой якъ тôи колопенцѣ у болотѣ гнити,
Такъ-то менѣ несчасливôй за нелюбомъ жити!»

69.

Гей выйду я, выйду, на гору высоку,
Тамъ я подивлюся, тамъ я подивлюся,
Та въ скалу глубоку.
Соколы лѣтаютъ, сумненько гукаютъ,
Гей ино менѣ, менѣ молоденькôй,
Тяжкій жаль задаютъ.
Хто бы хтѣвъ звѣдати, якій я жаль маю,
Ото выпустила 'мъ свого соколонька,
Вже го не спôймаю.
А хотяй спôймаю, то вже не такого,
Ой щобы такъ приставъ щиренько, вѣрненько
До серденька мого.
Гей въ полю могила, зъ вѣтромъ говорила:
Гей повѣй ты, вѣтре, гей повѣй, буйненькій,
Шо бы 'мъ ся змѣнила.
И вѣтеръ не вѣе, сонце допѣкае,
Гей та ино мене дѣвча, якъ калина,
Квѣтомъ прикрывае;
Квѣтомъ прикрывае и роситъ слозами,
Милый въ тôй могилѣ, цвѣты на могилѣ...
Та й я буду зъ вами.

70.

«Ой пôду я въ лѣсъ на розпутье,
Нарубаю сокирочковъ прутье,
Ой маю жь я двѣ рѣчки гатити,
Що бы було добре до любки ходити.
Ой пôду я на улицю гукну,
Ой пôду я пôдъ вôконце пукну.» —
«Ой не пукай, гиньтаю, не пукай,
Я не твоя, иншои си шукай!» —
«Чому 'сь менѣ тогды не сказала,
Коли 'сь мои подарунки брала?» —

«Хоть я твои подарунки брала,
Такой бо я тебе вѣрне не кохала.» —
«Ой любила 'сь подарунки брати,
Теперь кажешь иншои шукати.» —
«Ой дай, мати, золотіи ключи,
Най отворю малёванй скриний,
Най му верну подарунки нынѣ!
Дай ми, мати, золотіи ключй,
Най я пôду до коморы въ ночи,
Най му кину подарунки въ очи!» —
«Ой дѣвчино, не задавай тугу,
Пріими мене за вѣрного слугу!
Буду тобѣ вѣрненько служити,
А зъ вечера бѣле лôжко слати,
О пôвночи край него стояти.
Болить мене, дѣвчинонько, нôжка,
Та стоячи коло твого лôжка;
Болятъ мене, дѣвчинонько, обѣ,
Возьми мене, приголуби къ собѣ!»

71.

Горе жь менѣ, горе, бѣдному на свѣтѣ,
Самъ не знаю, не вѣдаю, якъ на свѣтѣ жити!
Бувъ я колись въ счастью, бувъ я и въ роскоши,
Любили мня въ той часъ люде, коли були грошй;
А теперка мня не знаютъ, а нй прибуваютъ,
Теперь мене у несчастью и не вôдвѣджаютъ.
Жёнко жь моя, жёнко, ты моя милая,
Зъ волй Бога найвыжшого, така 'сь несчасная!
Дѣти жь мои, дѣти, дѣти дрôбненькіи,
На що жь вы ся породили такй несчасніи!..

72.

Ой на росу, коровоньки, на росу!
А я за вами молоденькая босо.
Ой на росу, коровоньки, на росу!
А я за вами снѣданенька не ношу.

Людьскіи дѣти снѣданенько снѣдають,
Мене молоденьку слезы обливають.
Ой пасу я, пасу, до темненькои ночи,
Ой пала роса на чорненькіи очи;
Ой не такъ на очи, якъ на русую косу,
Та що я на нѣй рутяный вѣнокъ ношу.

73.

«Ой зелена дубровонько, чомъ не горишь,
Але куришься?
Ой молода дѣвчинонько, чомъ не робишь,
Але журишься?.»
«Ой якъ бы я суха була, горѣла бы 'мъ,
Не курилася;
Ой якъ бы я мужа мала, робила бы 'мъ
Не журилася!»

74.

Ой гаю, гаю, я въ тобѣ не буваю:
Я ся, богачу, съ тобою не зрôвнаю.
Ой ты е богачь, а я дѣвчина красна,
Ой ты ся выспавъ, а я коника пасла.
Ой пасла жь я го до темненькои ночи,
Припала роса на мои чорнй очи,
Не такъ на очи, якъ на русую косу,
Та що я на нѣй рутяный вѣнокъ ношу.»
Ой гаю, гаю, зелененькій розмаю:
«Порадь менѣ, матинонько, що чинити маю,
Чи брати вдовоньку, чи ту сиротоньку,
Чи такъ собѣ заходити въ лиху годиноньку?» —
«Не бери вдовоньки, не буде долёнки,
Возьми собѣ сиротоньку, будешь мавъ долёньку.»

75.

Очи жь мои чорненкіи,
Не воленька жь менѣ зъ вами:
Въ ночи спати не даете,
Серцю жалю задаете,
Нй ѣстоньки, нй питоньки,
Трудно жити безъ дѣвоньки!
Трудно жь менѣ, та безъ неи,
Що я вже бувъ давно въ неи;
Хоть я не бувъ, але буду,
Скари, Боже, 'сли забуду!
Скари, Боже, вороженьки,
Шо брехали на дѣвоньку,
Шо брехали на миленьку,
Якъ я пôшовъ въ Подôленько!
Я съ Подôля повернуся,
Съ тобовъ, дѣвча, поберуся.

76.

Смутный я ходжу, не веселый
　　　　Бѣдный чоловѣкъ,
Що не маю счастя, долй
　　　　Черезъ весь мôй вѣкъ!
Куда пôду, повернуся,
　　　　Не маю радости,
Тôлько въ очехъ гôркй слезы,
　　　　А въ серцю жалости.
На чужинѣ блукаюся,
　　　　Марне свôй вѣкъ трачу,
За слезами кръвавыми,
　　　　Свѣтонька не бачу.
Утративъ е'мъ лѣта марне
　　　　Въ журбѣ и клопотѣ;
Нйхто жь менѣ не порадитъ,
　　　　Бѣдному сиротѣ!..

77.

Летѣвъ, летѣвъ соколонько высоко зъ орлами,
Ударився въ оболоно сивыми крылами,
Ударився въ оболоно сивыми крылами:
«Выйди, выйди, мое серце съ чорными бровами!
Выйди, выйди, мое серце, хоть зъ вѣдромъ по воду,
Нехай же я подивлюся на твою уроду!
Ой видится, що хмарится, дощикъ покрапляе:
Ой видится, що сердится, звкоса поглядае.
Ой видится, що сердится миленька на мене,
Ой якъ гляне, серце вяне и въ неи и въ мене.
Плыне човенъ воды повенъ, а за нимъ веселце:
Чомъ ты мене такъ не любишь, якъ я тебе, серце?» —
«Плыне човенъ, воды повенъ, кобы не звернувся:
Щобъ мôй милый, чорнобривый, но борзо вернувся!»

78.

«Ой на добранôчь! Ахъ та чи чуешь?
Съ кимъ ты, серце любцю, нôчку начуешь?..» —
«Зъ Богомъ, зъ Богомъ и сама съ собою,
Якъ прибудешь, мôй миленькій, буду съ тобою.
Ахъ прійди, прійди, тай не забуди!» —
«А хто жь менѣ нагородитъ за мои труды?» —
«Я сама труды нагороджу:
Сорокъ пять разъ тя поцѣлую,
Що любого, що милого, то тѣ подарую.»

79.

Ходжу, нуджу по надъ берегъ, тяженько вздыхаю:
Бѣдна жь моя головонька, що долѣ не маю!
Було жь мене, моя мати, въ рѣцѣ утопити,
Нêжли таку несчасливу на сей свѣтъ пустити;
Ой якъ тяжко каменеви пôдъ воду плинути,
Еще тяжше сиротонцѣ на чужинѣ бути!

Журилася мати мною, якъ рыба водою,
Дала мене межи люде, жалуе за мною.
«Ахъ ты, Боже мôй единый, ты моя потѣха:
Потѣшь мене несчасную, выбавъ съ сего лиха!..»

80.

(Вацл. изъ Олеська 272.)

А на гречцѣ бѣлый цвѣтъ, крупа опадае:
Любивъ мене мой миленькій, теперь покидае.
Нехай покидае, якъ самъ собѣ знае,
Счаслива му дороженька, що вôнъ си гадае!
Нехай покидае, якъ самъ собѣ знае,
Ой знайдется кращій, лѣпшій, мене покохае.
Ой иду жь я, иду, зъ моимъ новымъ другомъ,
Ой йду и слѣдъ гублю, нема того, що я люблю!
Ой выйду жь я, выйду на крутую гору,
Ой що гляну, си поглянý, на быструю воду:
Щука рыба грае, бо паропьку мае,
А я бѣдна, по думаю, милого не маю.
Безъ милого трудно, безъ милого нудно;
Ой нудно жь, нудненько, безъ тебе, серденько!
Ой нудно жь ми нудно, тай не перестае,
А ще гôрше нудно, якъ нôчка настае!..

81.

(Вацл. изъ Олеська 223.)

Ой у полю кирниченька, видно дно:
Чому 'сь мого миленького не видно!
Ой стояла край кирницѣ цѣлый день,
Не видѣла миленького изъ тыждень;
А я тую кирниченьку загачу,
То я свого миленького зобачу.
Ходила я цѣлу нôчку по валу,
Ой кликала миленького по малу:
«Ой ходѣмо, мôй миленькій, до саду!
Посѣємо, мое серце, росаду!» —

А вже жь наша росадонька исходитъ,
Ой до мене мôй миленькій вже ходитъ.
Ой йди, йди, мôй миленькій до дому,
Не чини мнѣ молоденькôй сорому!
Де жь ты ся такъ мôй миленькій забавивъ:
Що 'сь ты мене вечероньки позбавивъ?...» —
«Забавився, моя мила, на меду,
Болитъ мене головонька, не зведу.
А що жь есь ты, моя, мила гадала
Та коли 'сь ты надъ дунаемъ стояла.» —
«Гадала 'мъ ся, мôй миленькій, втопити,
Щобъ съ тобою, облудою, не жити!»

82.

(Вацл. изъ Олеська 275.)

Ой у поли кирниченька безодна,
Тече зъ неи водиченька холодна;
Коло неи березина рѣсна,
Ходитъ Козакъ до дѣвчины спôзна.
«Ой не ходи, Козаче, до мене!
Бо неслава на тебе й на мене.» —
«А я ся тои неславы не бою,
Съ кимъ ми мило, съ тимъ си поговорю.
А я тои славы не боюся,
Кого люблю, стану й обôймуся.»

83.

По саду ходжу, сѣно громаджу,
Прійду до дому, ино ся поваджу;
Ой батенько сваритъ, а мати ще гôрше:
«Не ходи, сыну, до дѣвчиноньки бôлше!»—
Куроньки пѣютъ, я въ дѣвчиноньки сиджу,
Прійду до дому, самъ себе ненавиджу;

Ой батенько сварить, а мати ще гôрше:
«Не ходи, сыну до дѣвчиноньки бôлше! —
А я таки ходжу и ходити буду,
Бо я люблю дѣвчиноньку и любити буду.

84.

Ой я тебе, кришталю, пытаю:
«Та кого ты любишь, нехай же я знаю?» —
«Ой люблю я, люблю та вдовину дочку,
Та що вона ходить въ рутянымъ вѣночку.» —
А въ суботу рано мати доню била:
«Ой де жь то ты, суко, доню, вѣночокъ згубила?» —
«Охъ я тамъ на рѣцѣ бѣленце бѣлила,
Ой тамъ же я, мати, вѣночокъ згубила.» —
«Буду, доню, громаду зберати,
Буду, доню, вѣночокъ шукати.» —
«Шкода, мати, затруду твоего,
Не найдешь ты вѣночка моего.
Ой тамъ ловцѝ рыбоньку ловили,
Ой тамъ вони вѣночокъ зловили.»

85.

(Вацл. изъ Олеська 389.)

Рутку сѣю, рутку сѣю, рутку пôдливаю:
«Рости, рутко зеленая, на зиму сховаю!» —
Молодая дѣвчинонька рутку пôдливала,
Молодому Козакови коника тримала:
«Ой перестань, дѣвчинонько, рутку пôдливати,
Ой чей же я перестану тяженько вздыхати?» —
Рутко жь моя дрôбненькая, рутко зеленая,
Вже жь ты менѣ, рутко дрôбна, бôлше не потрѣбна.
Возми коня вôдъ дунаю, заведи до ставу,
Вложивъ есь мня, Козаченьку, въ велику неславу!» —

«Не я тебе та укладавъ, сама 'сь ся вложила,
Што 'сь пôзненько, не раненько съ коршмы выходила.» —
«Якъ я мала, Козаченьку, рано выходити,
Коли 'сь озьмивъ за рученьку, ставъ есь говорити?» —
«Не радуйся, моя мила, моей розмовонцѣ:
Лѣпшій въ мене, якъ у тебе, розумъ въ головонцѣ.» —
«Якъ я мала, Козаченьку, ранче выходити,
Взявъ есь мене за рученьку, не хтѣвъ есь пустити? —
«Ой мала ты память, розумъ, въ своей головонцѣ,
Було мене не слухати въ моей розмовонцѣ.» —
«Ой мала я память, розумъ, та пустила 'мъ въ воду,
Дивлючися, Козаченьку, на твою уроду.»

86.

«Добрый вечеръ, дѣвчинонько, прійми жь мене на нôчь,
А я тобѣ що вечера вôддамъ на добранôчь!»
«Ой боюся, Козаченьку, бо я сама плачу,
Ой я въ своей панй матки певне ласку втрачу.
Пусти коня на отаву, самъ ходи до хати,
Най же я си поговорю, закимъ прійде мати!
Пусти коня на отаву у зелѣзнôмъ путѣ:
Прошу жь тебе, Козаченьку, не толочь ми руты!» —
«Ой не ходи, дѣвчинонько, бѣлыми ногами,
Та не вяли серця мого чорными бровами!
Очка чорнй, брови чорнй, якъ шнурочкомъ втятй:
Якъ дѣвчины не любити, родила й мати!»

87.

(Вацл. изъ Олеська 380.)

Ей иновѣ я дорогою,
        А мôй голосъ та дубровою:
Перекажу до родины
        Чорненькою та вороною.

Нй родины зъ Украины,
Нй чорноньки та ворононьки:
Ей вже менѣ докучила
Та чужая сторононька!

Ту въ чужôй сторононцѣ,
Назвали мня заволокою,
Кажутъ менѣ рѣку плысти,
Широкую та глубокую.

Якъ же ею перебути,
Якъ ю переплынути?
Проси Бога, дѣвчинонько,
Щобы въ водѣ не загинути!...

88.

(Вацл. изъ Олеська 381.)

Тамъ на загуменю тополя стояла,
А на тôй тополѣ зазуля ковала;
Зазуленька кує, соловій то чує:
«Богъ самъ знає и вѣдає, де мôй милый почує!
Ой ци вôнъ въ обозѣ, въ далекôй дорозѣ,
Ой ци зъ однораломъ въ чужôмъ краю на залозѣ!» —
А вôнъ въ чистôмъ полю по обозѣ ходитъ,
Свого пана однорала выслуги ся проситъ:
«Пусти жь мене, пане, пусти мня до дому,
Ой бо затужила дѣвчина за мною!» —
«Ой не такъ она, якъ ты за нею тужишь,
Не пущу тя, поручнику, ажь року дослужишь.» —
Ой тамъ въ темнôмъ лѣсѣ церковця стояла,
Тамъ-то дѣвчинонька безъ неволю шлюбъ брала:
«Ой шлюбе мôй, шлюбе, примушеный шлюбе,
Та ци гараздъ менѣ за тимъ нелюбомъ буде?...
Волѣла бы 'мъ, мати, твердый камêнь глодати,
Нйжли изъ нелюбомъ до шлюбу ставати.
Нехай мене, нехай мене, въ землѣ поховаютъ,
Нехай мене хоть по смерти люде споминаютъ!
Най на менѣ, най на менѣ, трава порастає,
Нехай мене хоть по смерти милый споминає!

Будутъ люде споминати, будутъ дивовати,
Шо за тую милость къ тобѣ лежу я въ тôмъ гробѣ.
Ахъ якъ тяжко съ тои землѝ, съ того гробу встати,
Єще тяжше, мôй миленькій, тебе покидати!..»

89.

Ой горою, горою, ходитъ мила за мною,
Ой самъ же я знаю, и люде говорятъ,
Шо не жити съ тобою!

Пôшла мила въ садочокъ, цвѣтъ-калину ломати;
Цвѣтъ-калину ломае, къ сердцю прикладае,
Шо дружины не мае.

Є въ мене дружина, пôшла въ лѣсъ заблудила,
Лишила слѣдочокъ зъ бѣленькихъ нôжочокъ,
Куда мила й походила.

Ой пôду я въ лѣсочокъ, вырву кленôвъ листочокъ,
Буду припадати, слѣды накрывати,
Куда мила походила.

Стоитъ явôръ надъ водою, въ нёго сонêнько грѣе,
«Ой не стой же, мила, зъ инчимъ на розмовѣ,
Бо мнѣ серденько млѣе!»

90.

(Вацл. изъ Олеська 381.)

Ой гай, мати, ой гай, мати, ой гай зелененькій:
Ой поѣхавъ на Вкраину Козакъ молоденькій;
Ой поѣхавъ, ой поѣхавъ, низенько склонився,
Та й на битôй дороженцѣ съ коня похилився:
«Ой дай, мила, ой дай, мила, зъ вêдра воду пити,
Ой чей же я перестану за тобой тужити!» —
«Не дамъ я тѣ зъ вêдра воды, не казала мати,
Прійди, прійди самъ зъ вечера, буду чаровати!» —
«Чаруй, чаруй, дѣвчинонько, на чотыре чверти,
Шобъ ся довго не мучити, шобъ заразъ умерти!» —

«Обчарую руки, ноги, обчарую очи,
Шобъ до мене не ходили темненькои ночи.» —
«Перше 'сь мене голубила, сама 'сь ми мовила,
Теперь хочешь, шобы 'сь мене бôлше не видѣла?
И я тебе надъ свѣтъ кохавъ, була 'сь менѣ мила,
Бо 'сь мня дуже принадила, сама 'сь ми повѣла.» —
«Я иншого не кохаю, лишень тебе знаю,
Якъ не буду съ тобой жити, зъ жалю умераю.» —
«Якъ узяли бôлше людей къ тобѣ прибувати,
А ты мене, молодого, взяла чаровати!»

91.

Заковала зазуленька на хатѣ на розѣ:
Заплакала дѣвчинонька въ сѣнёхъ на порозѣ.
Ой ковала зазуленька, теперь не чувати:
«Ой де я ся не родила, мушу привыкати.
Спѣвала бы 'мъ спѣваночку, кобъ то ей вдати,
Ту чужая сторононька, будутъ ся смѣяти;
Ту чужая сторононька, ту чужіи люде,
Якъ я не вдамъ спѣваночки, соромъ менѣ буде.
Заковала зазуленька на гаю, на гаю,
А де жь я ся не родили, вмерати гадаю!

92.

(Вацл. изъ Олеська 384.)

Ой иду я до кирницѝ по студену воду,
А мôй милый, чорнобривый, кругляе колоду;
А я ему исказала: «Помагай, Бôгъ, любку!» —
А вôнъ другу обôймае, якъ голубъ голубку.
Та най же ю обôймае, та якъ собѣ знае,
Є у мене кращій, лѣпшій, шо мене кохае.

93.

(Вацл. изъ Олеська 318.)

Чія причина росстаня мого,
Нехъ слёзи мои падутъ на нёго,
Шобъ не переставъ нѝколы тужити,
Шобы самъ не знавъ, якъ въ свѣтѣ жити!
Сонце заходитъ, вечёрь близенько,
Ой выйди, выйди, мое серденько!
Ой выйди, выйди, не чини жалю,
Серцю моему, дорогій криштал̇ю!
А хоть въ садочку студена роса,
Выйди, миленька, выйди и боса!» —
«Якъ же я маю босо ходити,
Свои ноженьки вôдморозити?» —
«Черезъ рѣченьку, черезъ болото,
Ой выйди, выйди, мое золото!» —
«Якъ же я маю вечеръ ходити
Коли мня будутъ вороги судити?» —
«Черезъ рѣченьку, черезъ болото,
Подай рученьку, мое золото!» —
«Ой рада бъ я и обѣ подати,
Седитъ пôдъ вôкномъ рôдная мати!» —
«Подай рученьку, подай и обѣ,
Притисни мене, миленька, къ собѣ!
Подай рученьки и свою душу!
Хоть темна нôчка, пôйти до тя мушу.
Черезъ болото, черезъ рѣченьку,
Ой подай, подай, бѣлу рученьку!
Подай рученьку, нехъ знаютъ люде,
Хоть була чужа, теперь моя буде!»

94.

(Вацл. изъ Олеська 387.)

Ой тамъ за лѣсомъ, за дубиною,
Рубавъ Козаченько ячмêнь сокирою.
Та й тамъ дѣвчина пшениченьку жала,
Та й такъ Козака до себе кликала:

«Гей годѣ, годѣ, ячменю рубати;
Ходи ты до мене пшениченьку жати.» —
«Ой щобы твоя рука не дознала,
Щобы рука моя та съ твоею жала!»

95.

Не гнѣвайся, не гнѣвайся, дѣвонько на мене!
Покину я тамъ тоту, а верну до тебе.
Ой я бы ту не бувавъ, кобы 'сь не казала,
Сама 'сь до мня, ме серденько, листочки писала.
Ой писала, посилала на тоненькимъ рубку:
«Прибувайже, ме серденько, мôй милый голубку!»
Знаю твои злости и твои щирости,
Ой коли я погадаю, вмераю зъ жалости.
Ой тамъ за рѣчкою седитъ молоденька,
«Черезъ рѣчку, подай ручку, дѣвчино миленька!» —
«Рада бы я, мôй миленькій, и обѣ подати,
Седитъ въ хатѣ пôдъ вôконцемъ рôдненькая мати.» —
«Ой я тебе не змушаю, но щире кохаю,
Та вже жь бо я, дѣвчинонько, вôдъ тя вôдъѣзжаю!» —
«Не ѣдь, не ѣдь, мôй голубку, ахъ не ѣдь вôдъ мене!
Не тѣшь мои вороженьки, не засмучай мене!» —
Ой выѣхавъ въ поле, та й свиснувъ на море:
«Будь здорова, моя мила, хочь ти буде горе!»

96

(Ваил. изъ Олеська 397.)

Ой упала звѣзда зъ неба, потала въ кирницю:
«Выдай, выдай, матинонько, свою одиницю!» —
«Ой най же въ тôй кирничонцѣ вода прибуває,
Най же моя одиничка ще рôкъ погуляє!» —
Ой упала звѣзда зъ неба, въ кирницю потала:
«Розвяжи мй, мамко, свѣтокъ, якъ есь завязала!» —

«Ой якъ тяжко каменеви верхъ воды плавати,
Єще тяжше, моя дочко, свѣтокъ розвязати.» —
«Ой мôй свѣтку, ой мôй свѣтку, якъ маковый цвѣтку,
То 'сьте мй го завязали въ бѣлу перемѣтку.
Ой якъ 'есьте завязали, такъ го розвяжѣте,
Нехай я си погуляю, якъ людськіи дѣти!»—
«Ой треба бы, моя доню, три тысячи дати,
Шобы тобѣ, молоденькôй, свѣтокъ розвязати.»—
«Охъ зложѣте, моя нене, зложѣте, зложѣте,
Таки менѣ молоденькôй свѣтокъ розвяжѣте!»—
«Пôди-ко ты, моя доню, до старшого брата,
Хиба тобѣ вже розвяже рыскаль та лопата!»

97.

(Вацл. изъ Олеська 61 и 385.)

«Чи ты мене вчаровала, чи трутѣвки дала,
Ой що жь бо ты менѣ розумъ зовсѣмъ вôдобрала?
Ходжу, нуджу, гукаючи, говорю съ собою:
«Чи тужишь ты такъ за мною, якъ я за тобою?»—
Заковала зазуленька по пôдъ небесами:
Заплакавъ си Ивасенько всѣми голосами:
«Личко мое румяное, краснѣйше надъ рожу!
А я бѣдный, молоденькій, заснути не можу!.»

98.

(Вацл. изъ Олеська 384.)

Ой тамъ, ой тамъ на левадцѣ ватерка ся курить:
«Ходѣмъ, брате, до дѣвчины, дѣвчина ся журить!»
А я тоту люблю, люблю, и Бôгъ ме, и Бôгъ ме!
И хорошо поцѣлуе и красно обôйме.
А що тото за зѣлечко въ городцѣ?.. Маруна.
Яка була люба, мила, теперь ся минула!
А маруна посходила, та пополовѣла:
Яка була душка люба, — та ся притаила!»

99.

Порôвнай, Боже, горы и долины рôвненько,
Щобы ся було до дѣвчиноньки видненько!
Ой цы видненько, цы не видненько, не дбаю,
Кого я люблю, по голосоньку спôзнаю.
Поставлю я кладку черезъ муравку зъ дубровы,
Бо у дѣвчины чорнû очонька и бровы,
Сподобалися моему пану и менѣ:
Ци пану дати, ци собѣ взяти ихъ въ тайнѣ.
Ой давъ бы 'мъ пану, жаль серцю мому и туга,
А мнѣ за тое Богъ нагородитъ, бо 'мъ слуга.
Нагородонька меи дѣвчиноньки охота,
А що жь вона скаже, що вона учинитъ сирота?
Очима згляне, серденько зранитъ и душу,
Хочь бы 'мъ не хотѣвъ еи кохати, то мушу,
Нехъ дочекае, зъ нимъ счастье мае въ той долѣ,
Нехай не терплю серденька мого въ неволѣ!
Бувай здорова, зоставай зъ Богомъ, сердечна!
Була 'сь зо мною, будешь и тутка безпечна!..

100.

Ой тамъ на рѣцѣ, перстêнь на руцѣ,
Посѣяла дѣвчинонька зерно пшеницû.
Хто жь коло неи раненько пувае?
Ивасенько, голубонько конёмъ испасае.
Ивась вôдъ воды, дѣвча до воды:
«Постôй, постôй, дѣвчинонько, дай конямъ воды!» —
«Не могу стояти, конямъ воды дати,
Зимна роса, а я боса, студено стояти.» —
«Ой на ти шапочку, вложи си ноженьки,
Ой чей же мнѣ Бôгъ споможе на черевиченьки!» —
«Не купуй менѣ, купи самъ собѣ,
Ой е въ мене отець, мати, що купитъ менѣ.»

101.

Ой у лузѣ при болотѣ калина:
Дурна була нерозумна дѣвчина;
Полюбила Козаченька старого,
Взяла его за рученьку пяного:
Я мовила: Мôй старенькій лѣгъ спати;
Я си пôшла по вишневымъ саду гуляти.
Я мовила, мôй старенькій не чуе,
А мôй старенькій та нагайку готуе.
Я мовила, же нагайка съ паперу,
А нагайка съ крученого ременю.
Я мовила, же нагаёчка тоненька:
Куда вдаритъ, то попруженька синенька.
Ой мôй милый муже, не бій мене уже:
Мое тѣло, якъ бѣль бѣло, та болитъ мня дуже!

102.

Приснивъ ми ся, матусенько, голосокъ тоненькій,
Шо прієхавъ зъ Украины мôй Козакъ миленькій;
Ой прієхавъ, ой прієхавъ, вороными кôньми,
Я му дала вина пити съ сосновои кôнвы:
«Не пій, мила изъ едної, а я изъ другои,
Шобы ты ми та не дала трутизны якои.» —
«Хиба жь бы я молоденька розуму не мала,
Жебы я тѣ, мôй миленькій, трутизну давала.»

103.

Посѣяла 'мъ руту круту меже берегами:
Ой якъ тяжко менѣ жити меже ворогами!
Що жь я маю та й бѣдненька зъ ними учинити,
Кого жь бо я вѣрне люблю, съ симъ менѣ не жити.

А вже жь моя рута крута береженьки поре,
А вже жь мои вороженьки по пôдъ боки коле.
Ой пôду жь я рутѣ крутѣ верхи позрываю,
Вороженьки спати ляжуть, я си погуляю.
Ой мѣсяцю, мѣсяченьку, зайди за комору,
Нехай я си зъ моимъ милымъ трохи поговорю!» —
«На що жь тобѣ, моя мила, собаки тримати,
Маемо мы сусѣдоньки, що вмѣютъ брехати?
Коломъ, коломъ, по надъ водовъ, тамъ стеженьки вьются:
Часомъ душа невинная, люде набрешутся.
Нехай брешуть, нехай брешуть, добрешутся лиха,
Мы обое, серце мое, любѣмося съ тиха!
Скрипливіи воротонька, не могу заперти:
Кого люблю, не забуду до самои смерти.

104.

Ой мѣсяцю, мѣсяченьку, чого стоишь въ крузѣ?
Ци я седжу, ци де выйду, все серденько въ тузѣ!
Ой ходжу я по рыночку по пôдсѣню блуджу,
Тяжко жь менѣ на серденьку, трохи ся не знуджу.
«Ци ты, мати, ци ты, мати, людій не видала,
Що ты менѣ молоденькôй долѣ не вгадала?» —
«Видала я, видала я, моя доню, люди,
Вже тѣ мала, моя доню, така доля бути.» —
Лиха доля, несчаслива, нѝ втоне, нѝ згоритъ,
Лише менѣ лиха доля свѣта укоротитъ.

105.

(Вацл. изъ Олеська 356.)

Ой чи жь бо я, ой чижь бо я на свѣтѣ единая,
За що жь бо я, за що жь бо я, така несчасная?..
Несчаслива 'мъ ся вродила, несчаслива й згину,
Породила 'сь мене мати въ лихую годину.

«Чи ты мене, моя мати, въ церковь не носила,
Що ты менѣ, моя мати, долй не впросила?..» —
И въ церковъ е'мъ тя носила, Богу молилася,
Така тобѣ, моя доню, доля судилася.» —
«Ой ты, Боже милостивый, чи то твоя воля,
Щобы мене на сêмъ свѣтѣ побила зла доля?
Чи ты мене, моя мати, въ любцѣ не купала,
Що ты менѣ, моя мати, долй не вгадала?..
Лѣпше було, моя мати, въ купелѣ заляти,
Нêжли таку несчасную на свѣтѣ лишати.
Ой ты, Боже милостивый, чи то твоя сила,
Чи естъ же де друга така, якъ я несчаслива?
Вже жь я виджу на сêмъ свѣтѣ, що все менѣ горе,
Прійде ми ся утопити въ глубокое море.
Ой ты, Боже милостивый, святый Николаю,
Не розлучай изъ тимъ мене, котрого кохаю!»

106.

«Заковала зазуленька въ вишневымъ саду:
А хто жь буде припадати до мого слѣду?
Ой є въ мене такій хлопець, буде припадавъ,
Буде мене молоденьку, що разъ споминавъ.» —
«Копавъ же я кирниченьку, копавъ же я двѣ:
Любивъ же я дѣвчиноньку, людемъ, не собѣ.
Коло тои кирниченьки ключи и ведро:
Давно жь моей дѣвчиноньки та вже не видно.
Коло тои кирниченьки доро́жка лежитъ:
Туда моя дѣвчинонька по воду бѣжитъ.
Єденъ веде за рученьку, другій за рукавъ,
А въ мене ся серце крае, шо 'мъ любивъ, а не взявъ.
Шкода жъ моихъ бѣлыхъ нôжокъ, шо 'мъ до тя ходжавъ,
Шкода жь моихъ бѣлыхъ ручокъ, шо 'мъ тя обôймавъ,
Шкода жь моихъ чорныхъ бровеи, шо 'мъ на тя моргавъ,
Шкода жь моихъ красныхъ устокъ, шо 'мъ тя цюлювавъ;
А за тоту провиноньку Бôгъ бы тя скаравъ,
Шо я тебе вѣрне любивъ, любивъ, та не взявъ!»

107.

(Вацл. изъ Олеська 383.)

«Ци я тобѣ не казала, не давала знати:
И самъ не йди, й людей не шли, не дасть мене мати!
Якъ бы мене моя мамка за такихъ давала,
Давно бы я въ своей мамки ходила вôддана.»—
«Ой по горѣ товаръ пасе, по долинѣ вôвцй:
Та не давай, ледѣнику, подарункôвъ дѣвцѣ!
Ой бо тотй пôдарунки у неи нй за що,
Съ кимъ ся зôйде, то тя судитъ, каже, що 'сь лядащо.» —
«А Бодай ты, дѣвчинонько, херѣла, болѣла,
Ой не трохи ты вôдъ мене подарункôвъ зъѣла!» —
«Та не клений, ледѣнику, не клени, не клени!
Лежатъ твои подарунки въ моей мамки скрини.»

108.

Ой ишовъ я лѣсомъ темпенькимъ,
Надыбавъ мене жалёкъ тяженькій.
Сѣвъ же я собѣ въ лѣсѣ пôдъ бучкомъ,
Ой сперже я ся на праву ручку кійкомъ.
Ой летитъ зазуль та кукуючи,
Я за нимъ, за нимъ наслухуючи:
«Ой ты, зазулё, ой ты сивонька,
Выведи мене на край лѣсонька!» —
Ой тамъ за лѣсомъ, тамъ за темненькимъ,
Брала дѣвчина та ленокъ тоненькій;
Ой брала, брала, та й доберала,
Къ сирои землѣ та припадала:
«Ой ты земленько, та сировая,
Чомъ я на свѣтѣ та бѣдненькая?
Ой, Боже, взявъ есь вôтця и матêнку,
Возьми и мене бѣдную сирôтку!
Ой возьми, возьми, коли маешь брати,
Не дай на свѣтѣ такъ погибати!»

109.

(Вацл. изъ Олеська 383.)

Тече рѣчка невеличка, пôду перескочу:
«Выдай мене, моя мати, за кого я хочу!» —
«Хоть бы 'сь хтѣла, не хотѣла, шобы 'мъ го кохала,
Богатого, а не того, що 'мъ собѣ обрала.» —
«Хоть убогій, не богатый, не дбаю я о то,
Бо той менѣ що го люблю, стане за золото.
Ходжу, нуджу и журюся, вздыхаю до неба,
Пострадавши миленького, котрого мй треба.
Ходжу, нуджу и журюся, та вѣдай я умру,
«А вже жь тебе, мое серце, нигды не забуду.» —
Чорна хмара наступае, горы не видати.
«Будешь мене, мое серце, не разъ споминати.
Спомяни жь мня, мое серце, хотяй разъ на днину,
Я тя буду споминати сто разъ на годину!»

110.

Ой вже вечêрь вечерѣе, вже не заходитъ;
Ой вже моя миленькая изъ мыслею сходитъ.
Ой вже вечêрь вечерѣе, вже сонце заходитъ:
Моя мила чорнобрива до мня не выходитъ.
Ой буду я листъ писати, та до неи слати:
И листъ пôшлю, и самъ пôду пôдъ вôкно слухати.
Ой вже мила листъ читае, слозами ся умывае,
Чорненькими оченьками на мене ся поглядае.
Пока ми ся не любили, то мы собѣ добре жили....
И ѣстоньки не смачно и на личеньку значно,
И на серденько нудно, безъ милого жити трудно.
Не выходи, мила, съ хаты, най вороги ляжутъ спати....—
«Въ мене воротенька скрипливй, въ мене сусѣдоньки брехливй.» —
«Я воротамъ угоджу, камêнь лою пôдсаджу,
Я сусѣдамъ угоджу, коновъ меду усычу.»

111.

(Вацл. изъ Олеська 377.)

Ходжу, нуджу, ручки ломлю, вздыхаю до неба,
Съ тяжкимъ жалёмъ промовляю: «Милого ми треба!»
Несчаслива годинонька кажда наступае,
Ой коли ся мôй миленькій на мене гнѣвае.
Стратила я свôй вѣкъ марне, тай и свою долю,
Зостала 'мъ ся несчаслива, якъ живина въ полю.
Несчасливе закоханье треба занехати,
Любила 'мъ го, кохала 'мъ го, треба перестати.
Люде жь менѣ розрадили, не зычу имъ лиха:
Є у мене Господь Богъ, той моя потѣха.
Ой заросли тіи стежки мохомъ и травою,
Де 'мъ ходила говорити, серденько, съ тобою.
Ой на водѣ два голубы зимну воду пили:
Бодай тіи посконали, що насъ розлучили.
Ой якъ тяжко бѣдной лозѣ, коли вѣтеръ вѣе,
Еще тяжше безъ коханя, коли серце млѣе.

112.

Ой зôйшовся рôдъ изъ родомъ, взявся напивати,
Я молода, якъ ягода, пошла 'мъ зѣлье рвати.
Ой урву жь я зъ руты квѣтку, пущу по дунаю:
«Ой плыни ты, зъ руты квѣтко, де родину маю!»
Выйде, выйде, мôй батенько зимну воду брати,
Озьме ту рутяну квѣтку, буде пôзнавати:
«Ой чи же сь ты, моя доню, три роки лежала,
Шо тота рутяна квѣтка та въ водѣ зôвяла?..» —
«Не лежала 'мъ, мôй батеньку, нѝ дня, нѝ годины,
Дôстала 'мъ ся въ лихѝ руки, нема подружины.» —
«Запрѣгайте воронъ конѝ, та ѣдьте по еи,
Ой десь ваша та безрôдна сестриця въ чужинѣ!»

113.

Служивъ же я три роки за дѣвчину;
Казала жь ми мати: «Не бери жь ты ей, сыну!» —
«Ой мати, мати, пôду я въ свѣтъ блукати,
«Коли ми не кажешь тои дѣвчины взяти.» —
Коли пôдешь, сыну, въ темніи лѣсы блукати,
Не повѣдай, сыну, шо я тобѣ рôдная мати.» —
Ой зôйди, зôйди, зôрниця вечерняя,
Ой выйди, выйди, ты дѣвчино молодая!
Ой выйди, выйди, тамъ я тя буду ждати,
Бо ми тя не каже моя родинонька взяти.
Ой не такъ родинонька, якъ найстарша сестра:
«Не бери еи, брате, та дѣвчина безъ долй росла,
Безъ долѣ росла, въ несчастью вродилася,
Она тобѣ, брате, дружиною не судилася.»

114.

Выйду я, выйду, въ садокъ вишневый,
Стану, си задумаю,
Выломлю я си изъ рожи квѣточку,
Та пущу по дунаю:
«Ой плыни, плыни, рожова квѣточко,
По тôмъ тихôмъ дунаю!
Ой плыни, плыни, рожова квѣточко,
Де я братенька маю!» —
Ой плыла, плыла, рожова квѣточка
Та й стала спочивати,
Выйшовъ братъ съ хаты, выйшовъ братъ съ хаты,
Студеной воды брати̂:
«Ой ци жь ты, сестро, ци жь ты, небого,
Та сêмь лѣтъ хоровала,
Що зъ рожй квѣтка, що зъ рожи квѣтка,
Въ тôмъ дунаю зôвяла?» —

«Не хоровала я, милый братеньку,
Нй днину, нй годину;
То̂лько 'мъ ся впала въ като̂вскій руки
Та него̂дному сыну.
Чемъ єсь не прійшовъ, а нй пріѣхавъ,
Якъ я тѣ листъ писала?
Ци 'сь коня не мавъ, ци 'сь дороги не знавъ,
Ци мати не казала?» —
«Ой коня жь я мавъ, и дорогу знавъ,
И мати ми казала,
Молодша сестра, Бодай не зросла,
Съ сѣдломъ коня сховала!»

115.

(Вацл. изъ Олеська 315.)

Скарай, Боже, хто зъ насъ виненъ,
Хто не любивъ, якъ повиненъ,
Хто облудовъ во̂ддыхає,
Най нигды счастя не має.

Ой знаю, що за причина,
Що мня не любитъ дѣвчина:
Любитъ того, що богатый,
Буде пото̂мъ жаловати.

116.

А зъ за горы высокои буйный вѣтеръ вѣє:
«Не вкрывай мня, мо̂й миленькій, мене твоє слово грѣє!
Не такъ твоє слово, та якъ твоя думка,
Ты сядешь, та поѣдешь, я ся лишу, якъ голубка.» —
«Ты, червона калино, чого го̂лья опускаєшь?
Ты, молода молодице, чого слёзы проливаєшь?» —
«Ой я го̂лья опускаю, бо мня морозъ натискає,
Ой я слёзы проливаю, бо лихого мужа маю.

Ой пôду жь бо я, пôду, та куды жь я не ходила,
Та чей же я знайду, кого 'мъ вѣрне любила.
Хоть не того самого, хоть товариша его,
Ой чей же вôнъ пристане до серденька моего.
Ой пôду жь бо я, пôду, стоитъ дунай тихо:
Рада бы 'мъ ся утопити, та буде душѣ моей лихо.
Ой пôду жь бо я, пôду, а тамъ сине море грае:
Рада бы 'мъ ся утопити, але море не пускае.
Та нйхто ми не виненъ, ни отець, ни мати,
Сама е'мъ си завинила, нй на кого жаловати!»

117.

(Вацл. изъ Олеська 338.)

Повѣй, вѣтре повôльненькій!
Чей прïѣде мôй миленькій.
Вôнъ поѣхавъ дорогою,
Мене лишивъ сиротою.
Ручки ломлю, якъ лѣтаю,
Миленького выглядаю,
Не могу ся дочекати,
Буду зъ жалю хоровати.
А зъ вечера положуся,
О пôвночи пробуджуся,
Таки мене серце болитъ,
Нйхто слôвце не промовитъ.
На розсвѣтѣ любе спаня,
Хто не мае закоханя;
Я молода дуже въ смутку,
Трохи зъ жалю не роспукну.
Ой ты, Боже, що все знаешь,
Що зъ любости розлучаешь?
Лѣпше було не кохати,
Нйжь въ милости покидати.
Очи мои, що зъ васъ буде?
Котрымъ завидѣли люде,
Теперка ся всѣ дивуютъ,
Чого оченька сумуютъ.

118.

Ой у садочку зеленôмъ зазуля ковала,
По пôдъ садочокъ зъ давна стежочка бувала.
Ой зайшла же туды пышная молодиця,
Красненька, высока, румяненького лиця;
Ой пôшла жь она горою, не долиною,
Та знайшла она та роженьку съ калиною;
Узяла она тую калиноньку ѣсти,
Заносятъ же еи вôдъ матйночки вѣсти;
Узяла она та роженьку пригинати,
Взяли жь бо єю дрôбнû слёзы обмывати.
Ой вылетѣли двѣ пташки зъ густого гôлья,
Вынесли си они по двѣ квѣточки зêлья.
Ой квѣты жь мои, квѣты мои, квѣты!
Де же я васъ маю передъ соненькомъ дѣти?..—
«Ой поклади насъ въ свѣтлицѣ на полицѣ,
Та пôдливай насъ медомъ и пивомъ въ скляницѣ.» —
Нêжь мала бы я нимъ зêленько пôдливати,
Волѣла бы я нимъ маменьку наповати;
Бо тее зêлье зôвяне, а ще краще буде,
Матêнонька умре, а вже друга не буде.
Хоть она буде, то вже буде студененька,
Не пристане она до моего серденька.

119.

(Вацл. изъ Олеська 346.)

Коли ся кажешь, Боже, кохати,
Чому не судишь намъ ся пôбрати,
Чому не судишь, чому не злучишь,
Чого такъ довго двѣ серця мучишь?
Любили жь мы ся пôвтора року,
Доки не знали вороги зъ боку,
Якъ ся дôзнали, розщебетали,
Бодай вôдъ Бога ласки не мали!
Лѣпше бы було, щобъ ся не знати,
Якъ пôзнавшися, теперь розстати;

Якъ голубята мы ся кохали,
Доки злӣ люде о тôмъ не знали.
Скарай же, Боже, нашӣ вороги,
Лишь не суди имъ зôйти до ноги!
Бо мы бы були спокойне жили,
И въ любезности своӥ вѣкъ кôнчили.
Теперь я плачу и тяженько тужу,
Що ся зъ милою розстати мушу;
Я єю любивъ, якъ свою душу,
Теперь черезъ ню вмерати мушу.

120.

«Сивый коню, сивый коню, сива твоя грива!
Скажи менѣ, сивый коню, де моя дѣвчина?» —
«Ой тамъ гора, тамъ другая, гей тамъ долиненька,
Меже тыми гороньками твоя дѣвчинонька.» —
Ой засвѣти, мѣсяченьку, та й ты, зоро ясна,
Гей на тото подвôречко, де дѣвчина красна!
Ой засвѣти, мила свѣчку, най перейду рѣчку,
Гей засвѣти, мила, обѣ, най перейду дъ тобѣ!» —
«Ой поду я до корчмоньки, стану на порозѣ:
Ой всѣ хлопцӣ пьютъ, гуляютъ, мôй милый въ дорозѣ.
Ой засвѣчу ясну свѣчку, подамъ передъ Бога,
Щобы мому миленькому счаслива дорога.
Ой мôй милый у дорозѣ, а я потапаю,
Вôнъ о моимъ, я о его, несчастью не знаю.
Плыне човенъ, воды повенъ, на бокъ не звернется:
Ой вѣдай бо, мôй миленькій до мня не вернется!
Плыне човенъ, воды повенъ, плыне и веселце:
Ци ты мене вѣрне любишь, якъ я тебе, серце?»

121.

(Вацл. изъ Олеська 321.)

Ой якъ серцю не нудити,
Кого люблю, не видѣти,
Кого моя мысль кохає,
Серце по нёмъ омлѣває.

Великая серцю туга,
Не видѣвши свого друга,
Рада бы 'мъ зъ нимъ говорити,
Будутъ люде насъ судити
Очи видятъ и пасутся,
Не встыдаютъ, не сромются,
Горе, горе доли мои,
Проливаю слозы свои.
Лутче було не знатися,
Нёжъ любивши, розстатися;
Лутче було не видати,
Нёжъ любивши, перестати.

122.

«Чому жь ты, мила, на личку змарнѣла?»—
«За тобовъ, миленькій, що 'мъ тя не видѣла.
Сплакала 'мъ свои очи якъ въ день, такъ въ ночи,
За тобовъ, миленькій, голубе сивенькій.» —
Сивый голубъ залѣтае, въ кватырочку заглѣдае:
«На добранôчь, мила, голубочко сива!»
Ой счорнѣвъ я, змарнѣвъ я, якъ рутяна квѣта,
Черезъ тебе, мила, вже не виджу свѣта.» —
«Ище гôрше змарнешь, якъ мене не зглянешь,
Охъ ту-ду-ду, ту-ду, я твоя не буду.» —
«Чому жь ты ми, мила, тогды не казала,
Коли 'сь ты вôдъ мене подарунки брала?» —
«Забери си тотй дары, занеси ихъ другôй паннѣ,
Я въ нихъ не ходила, тебе не любила.»

123.

(Вапл. изъ Олеська 347.)

Гей, чи знаешь, пытаю,
Шо тя вѣрне кохаю?
Не моя въ тôмъ причина,
Бо 'сь хороша дѣвчина.

Скажи менѣ, що гадаешь,
Чи мене вѣрне кохаешь,
Щобы саму правду знати,
Чй любити, або перестати?

Покинь тугу, серденько,
Та любѣмся вѣрненько!
Прошу, будь мй женою,
А я твоимъ слугою!

Коли господь схоче дати,
Будемо ся добре мати,
Бо не всѣ ся паны родятъ,
Предцѐ до счастя приходятъ,
И мы будемъ такъ, якъ люде,
Коли счастье намъ прибуде.

124.

Туманъ, туманъ по долинѣ:
Широкій листъ на калинѣ,
Ище ширшій на дубочку,
Кличе голубъ голубочку,
Хочь не свою, то чужую:
«Ходи, серце, поцѣлую,
Поцѣлую, помилую,
Завтра рано повандрую!» —
«На що чужу цѣловат и,
Лѣпше свою шановати.»

125.

(Вацл. изъ Олеська 273.)

«Гей, въ саду, въ саду, барвѐнокъ постелився:
Гей, чому я, моя мати, ще не оженився?» —
«Гей, въ саду, въ саду, барвѐнокъ зелененькій:
Гуляй, гуляй, мôй сынопьку, бо мще 'сь олоденькій.» —

Гей, въ саду, въ саду червона калина:
Засмутила мене мати единака сына.
Гей, въ саду, въ саду червоніи ябка:
Гей, вже не ма и не буде, о кôмъ' була гадка.

126.

(Вацл. изъ Олеська 284.)

Сивый коню, сивый коню, що ты задумався?
Не ма жь моей дѣвчиноньки, що я въ нѣй кохався.
Сивый коню, сивый коню, наѣджься оброку:
Поженем 'ся за дѣвчиновъ у землю глубоку.
Сивый коню, сивый коню, тяжко на тя буде:
Поѣдемо разомъ зъ вѣтромъ, попасу не буде.
Бѣгай, коню, бѣгай, коню, бо вже вечерѣе!
Ой тамъ седитъ моя мила, де зъ лѣса зорѣе.
Виджу милу, виджу любку, дивится въ вôконце:
Хоть якъ темно, хоть не видно, свѣтится, якъ сонце.

127.

Ци ты менѣ, дѣвчинонько мила,
Ци ты менѣ що учинила,
Ци ты менѣ принадоньку дала,
Ци ты мене чимъ очаровала?» —
«Шобы менѣ такъ съ сѣній до хаты,
Якъ я знаю чимъ тя чаровати!
Ой у мене є чары готовѝ:
Личко бѣленьке, та чорніи брови.
Що ты робишь, ой бôй же ся Бога!
Я дѣвчина бѣдна та убога:
Не женися, Козаче, зо мною,
Не поправишь лиху долю свою!»

128.

(Вацл. изъ Олеська 253.)

Ой вже день минае, вже сонце заходитъ,
Чому жь моя мила къ менѣ не приходитъ?
Ци ей мати не пускае,
Ци ся зъ иншимъ забавляе,
Ци мене забула,
Дѣвчинонька мила.
Видненько зъ далека моя мила иде,
Збоку молодчика за рученьку веде;
Пôду же я, поспѣшуся,
Передъ нею пожалюся,
Спытаю причины
Таковой одмѣны:
«Що жь то за причина, дѣвчинонько мила,
Що 'сь мене забула, его полюбила?
Що жь я тобѣ, мила, виненъ,
Чи 'мъ не любивъ, якъ повиненъ,
Чи 'сь найшла иншого,
Въ коханю щиршого?
Тяжко, виджу, бути паномъ серця твого;
Полюбила 'сь собѣ тобѣ наймилышого:
Ой пôзнаешь, хоть не скоро,
И вернешься до першого,
Тай искажешь: «Годѣ!
Винна 'мъ моеій шкодѣ!»

129.

(Вацл. изъ Олеська 338.)

Чую, чую, черезъ люде, даютъ менѣ знати,
Ой що хоче мôіі миленькій зъ вечера вмирати;
Ой вôнъ умре изъ вечера, а я умру зъ ранку,
Кажемо ся поховати та й въ едную ямку.
Або умру, або встану, однакъ ту не буду;
Умеръ, умеръ мôй миленькій, я го не забуду.

Засвѣчу я пару свѣчокъ, та пôшлю до Бога,
Шобы була миленькому счаслива дорога.
Ой не свѣти, ясна зоре, нй ты, парекрою!
Великого закоханя нйкому не раю.
Вôдколи Богъ небо створивъ и свѣты повстали,
Богъ написавъ на камени, шобы ся кохали.
Свѣдкомъ буде дубъ зеленый нашои вѣрности,
Шо 'мъ го сама посадила въ часъ нашой милости.
Ахъ змилуйся, моцный Боже, теперь надо мною,
Най я бôльше не думаю, не нуджу собою!
Бо ми прійде изъ жалости житье пострадати,
Лѣта жь мои молодіи марне покидати.
Ахъ ты, Боже милосерный, чи то твоя воля,
Та що мене молодую трапитъ злая доля?
Ахъ ты, Боже милосерный, чи то твои руки?
Кохавшися, любившися, прійшло до розлуки!
Ой пôду я межи пущи и великй скалы,
Шобы мене вороженьки нйгде не видали;
И тамъ буду жити бѣдна до самои смерти,
И такъ прійде зъ закоханя педовго умерти.

130.

(Вацл. изъ Олеська 335.)

Шумитъ, шумитъ лѣщинонька,
Тужитъ, тужитъ дѣвчинонька,
Она тужитъ и думае,
На недолю нарѣкае:
«Доле жь моя несчаслива,
Чомъ ты менѣ не зычлива,
Що 'сь мя зъ милымъ розлучила,
А зъ нелюбомъ получила?
Або пôду утоплюся,
Або въ камêнь розôбьюся,
Нехай тое люде знаютъ,
Шо съ коханя умераютъ.
Зъ милымъ любо умерати
И по смерти ся кохати;
Шо 'мъ любила безъ облуды,
Свѣдчатъ тое Божй суды.»

131.

(Вацл. изъ Олеська 280.)

Летѣвъ орелъ по надъ море та й ставъ голосити:
«Ой якъ тяжко убогому богату любити.
Не тамъ счастье, не тамъ доля, де богатй люде,
Хто ся злучитъ по любости, тому гараздъ буде.
Ты, дѣвчино прекрасная, скажи що думаешь,
Не гордь мною, я тя люблю, ты счастья дознаешь!»
Не тѣштеся, вороженьки, моей пригодонцѣ:
Пôшли лѣта марне съ свѣта, якъ листъ по водонцѣ;
Половина лѣтъ минае, я счастья не маю,
Такъ же то мнѣ Богъ назначивъ, що жь чинити маю?
Нй я ѣсти, нй я пити, нй съ кимъ говорити,
Иде думка за думкою, якъ на свѣтѣ жити.
Ходжу, блуджу, ходжу, нуджу, вѣкъ свôй проклинаю,
Що милого, пріязного въ свôмъ роду не маю.
Є у мене миленькая, вся ми въ ней родина,
Ой кобъ прибула до мене — счаслива година!
Є у мене братъ и сестра, е у мене мати,
За що же я несчасливый маю пропадати?
Иду въ степы, всюда видно, милои не бачу,
Якъ згадаю слова еи, ревненько заплачу.» —
«Не роспускай голосоньку, якъ той орелъ крыла,
Знаю тое, знаю добре, шо 'мъ тобѣ не мила.» —
«Ой мôй Боже милостивый, яка жь твоя сила!
Ци е въ свѣтѣ така друга, якъ ты менѣ мила?
Несчасливый вродивъ е'мъ ся, несчасливый згину,
Породила мене мати въ несчасну годину.
Розступайся, сине море, въ своей широкости,
Нехай же я житье скôнчу въ твоей глубокости!
Боже, зъ неба высокого, глянь на мене нынѣ!
Не дай же ми загинути при моей дружинѣ!»

123.

Ой тече рѣчка зъ кирниченьки, на березѣ сухо:
«Выйди, выйди, Ярмолянко, моя щебетухо!
Ой тече рѣчка зъ кирниченьки, на дорозѣ кално:
Выйди, выйди, Ярмолянко, хорошая панно!» —
Ой иде йде барабанчикъ путкувками креше,
За нимъ его миленькая, якъ собачка бреше.
«Ходятъ конѝ по долинѣ, а обое въ путѣ:
Ты въ жупанѣ, я въ кавтанѣ, не бути намъ вкупѣ.»

133.

(Вацл. изъ Олеська 335.)

«Прошу я тя, моя мила,
Шобы ты зо мною жила,
Бо я тебе надъ всѣхъ люблю,
Якъ вôдповѣшь, то ся згублю.» —

«Вôдчепися, напаснику!
Маешь ты дѣвчатъ безъ лику,
Котру бачишь, тую любишь,
Не я тебе, самъ ся згубишь.» —

«Єсли буде Божа воля,
Буду я твôй, а ты моя;
Проси Бога, я съ тобою,
Будемъ жити вразъ зъ собою! —

«Люблю хлопця я иншого
Хорошого, молодого;
Але бѣда, розлучники
Взяли насъ въ свои языки.»

134.

(Вацл. изъ Олеська 330.)

Ты дѣвчино чорнявая, чомъ ты мня не любишь?
Ой ты мене молодого съ того свѣта згубишь;
Ты не хочешь мня любити,
Я не могу безъ тя жити.

Жійте собѣ многи̂ лѣта, счасливои доли̂!
Менѣ не жаль умерати, коли съ твоей воли̂;
Хоть я умру, не жаль себе,
Но жаль покидати тебе.

Нехъ на мене всѣ несчастя разомъ зпадутъ зъ неба,
Розстатися изъ тобою гôршого не треба;
Хоть съ тобою жить не буду,
Однако тебе не забуду.

Скажу собѣ на могилѣ ти̂ слова вырыти:
«Умеръ хлопець, що не хтѣла дѣвчина любити.»
Хто на тое окомъ скине,
Скаже: «Най невдячна згине!»

135.

(Вацл. изъ Олеська 322.)

Бодай тебе, Бодай мене, Бодай насъ обое!
Якъ у тебе, такъ у мене, личко румяное.
Бодай тебе, Бодай мене, Бодай насъ обое!
На що жь мы ся полюбили на несчастье свое?
«Позволь, мати, погуляти, я не забавлюся!
Ино съ хлопцёмъ погуляю, до дому вернуся.» —
«Не позволю, моя доню, съ хлопцёмъ погуляти,
Бо батенько пріѣхавши, буде нарêкати.» —
«Мати моя, мати моя, мати милисенька,
Не бôй ты ся, не бôй ты ся, моêго батенька!
Бо батенько о тôмъ знае, шо я хлопця люблю,
И любити не престану, ажь якъ житье згублю.

На що 'сь мене, моя мати, на сей свѣтъ родила,
Шобы мене дѣвчиною зла доля побила?
Несчасливѝ руки, мати, шо мня повивали,
Лѣпше було та шобы мня звѣры розшарпали.
На що 'сь мене, моя мати, въ калину не внесла,
Шобы була мои кости пташина рознесла?
Волѣла 'сь мня, моя мати, въ водѣ утопити,
Нêжли дати несчасливôй въ такôй долѣ жити;
Бо въ водонцѣ булы бъ рыбки мене розшарпали,
Були бы ся вороженьки зъ мене не смѣяли.
На що 'сь мене, Боже, створивъ на злую годину,
Шо я теперь зъ людской злости зо свѣтонька гину?
Єсли 'мъ, Боже, заслужила на такую кару,
Най ся тобѣ спокутую, що жь чинити маю?»

136.

(Вацл. изъ Олеська 466.)

Бодай ся кочутъ знудивъ,
Шо мене рано збудивъ;
Малая нôчка, мала,
Єще 'мъ ся не выспала.

Причини, Боже, ночи,
На мои чорнѝ очи,
Причини и другую,
На мене молодую!

Казала менѣ мати,
Зелене жито жати,
А я жита не жала,
Въ борознонцѣ лежала.

Казала менѣ мати
Сь хлопцями погуляти:
«Погуляй собѣ, доню,
Я тобѣ не бороню!» —

А я собѣ гуляю,
Якъ рыбка по дунаю,
Якъ рыбка зъ окунцями,
Я молода съ хлопцями.

Стояла 'мъ на колодцѣ,
Моргала на молодцѣ̂:
«Зъ гаю, молодцѣ̂, зъ гаю,
Чорнѣ̂ я очи маю!» —

«Бери тя лихо зъ ними,
Давно ты дуришь ними!
Кобы 'сь ты не дурила,
Давно бы 'сь моя була.» —

Стояла 'мъ при дунаю,
И такъ собѣ думаю:
Ци жити, ци не жити,
Ци старого любити?

Старого не любити,
И такъ на свѣтѣ жити:
Вѣкъ вѣкôвъ не пребуде,
Старый завше не буде.

Ци дома на порозѣ,
Ци въ далекôй дорозѣ,
Я все собѣ думаю,
Шо тя вѣрне кохаю.

«Звяжи руцѣ зо мною,
Будемъ жити съ собою!
На курцѣ пêрье рябкое:
Любимъ 'ся, серденько мое!»

137.

Бодай ся когутъ знудивъ,
Шо мене рано збудивъ!
Малая ноченька була,
Ще я ся не выспала.

Причини, Боже, ночи,
На мои чорнѣ̂ очи!
Малая ноченька була,
Ще я ся не выспала.

Причини, Боже, и двѣ,
На мои очи бѣдниѝ!
Малая ноченька була,
Ще я ся не выспала.
Причини, Боже, й штыри,
На мои чорниѝ бривы!
Малая ноченька була,
Ще я ся не выспала.
Причини, Боже, и пять,
Нехай ся очи выспять!
Малая ноченька бул
Ще я ся не выспала.
Чорна курочка, чорна,
Чубата и моторна,
Якъ взяла кокотати,
Не дала всю нôчь спати.

138.

Ой у поли зимно, дымно,
За туманомъ свѣтъ не видю:
Ой тамъ Романъ волы пасе,
А дѣвчина воду несе,
А вôнъ волы покидае,
Та дѣвчину переймае.
Ой Романе, Романочку,
Пусти мене до домочку!
Въ мене ненька не рôдненька,
Я дѣвчина молоденька:
Буде бити, зневажати,
Та нѣкому боронити.»—
«Ой знай, дѣвче, що сказати,
Якъ тя схоче бити мати:
Надлетѣли бѣлиѝ гуси
Съ тои далекои Руси,
Тотиѝ мене спередили,
Менѣ воду сколотили;

Я годинку постояла,
Нѣмъ ся вода устояла,
Пôдъ яворомъ зелененькимъ,
Изъ Романомъ молоденькимъ.»

139.

(Вацл. изъ Олеська 218.)

Ой знати, знати, хто кого любитъ:
Близько сѣдае и приголубитъ;
Ой знати, знати, хто съ кого кпится:
Зъ далека сѣдае, вкосомъ дивится.
Ой знати, знати, хто нежонатый:
Личенько бѣленьке, якъ у паняты.
Ой знати, знати, хто оженився;
Личенько змарнѣло, самъ зажурився.
Ой горе тому, хто мае жону,
Вдоптана стеженька до его дому;
Ой гôрше тому, хто ей не маê,
По ночи ходитъ, тай сь росщибае.
Ой бѣда тому та й жонатому,
Якъ тому горжкови та й щербатому:
Зô споду кипитъ, зъ верху збѣгае,
Куда ся оберне, счастя не мае.

140.

(Вацл. изъ Олеська 297.)

Єдна гора высокая, а другая низька:
Єдна мила далекая, а другая близька;
Я до тои далекои листоньки напишу,
А до тои близенькои и самъ ся поспѣшу;
А я тую далекую людямъ подарую,
А до сеи близенькои пѣшки повандрую.
А у тои далекои волы та коровы,
А у сеи близенькои ино чорнй брови.
Сивй волы поздыхають й бочастй коровы,
Бѣле личко не зблякуе, а нй чорнй брови.

141.

(Вацл. изъ Олеска 304).

Бодай ты ся, когутику, на сѣдалѣ скрутивъ,
Шо ты мене молоденьку такъ раненько збудивъ!
А я знаю, когутику, якъ рано вставати,
Якъ сонечко въ вôконечко, а милый до хаты!
А я того, мамо, люблю, що раненько встае,
Бѣленькими онучками ноги обвивае.

142.

Ище куры не пѣли,
Кажуть люде: «День бѣлый!» —
«Выйди, выйди, дѣвчино,
Поговорю съ тобою!» —

«Почкай, милый, годинку,
Почкай, милый, другую,
Най я своей матонцѣ,
Вечереньку зготую!» —

«Добре тобѣ гулячи,
По свѣтлонцѣ ходячи,
Менѣ горе молодому,
Пôдъ вôконцемъ стоячи.

На морозѣ стояти,
Коновъ меду держати;
Шо для тебе, серце мое,
Шо для тебе я маю.

Метêль мете, очи замêтае,
Коновъ меду до рукъ примерзае.» —
«Ой хто жь тебе та й просивъ,
Шобъ ты менѣ медъ носивъ?

Возьми собѣ свôй мêдъ солоденькій!
Є у мене вже иншій миленькій;
А ты собѣ другой шукай,
Менѣ спокôй тимъ подай!»

143.

(Вацл. изъ Олеська 336).

Ахъ, дѣвчино, моя люба,
Твоя краса, моя згуба,
Брови чорнѝ, очи сивѝ:
Ахъ я хлопець несчасливый!

Ой якъ тяжко серцёмъ нуджу,
Кого люблю, тай не виджу,
Кого моя мысль кохае,
Серце съ туги омлѣвае!

Що ты, мати, учинила,
Що 'сь мня малымъ не втопила?
Лѣпше було утопити,
Нёжь зъ милою розлучити.

Свѣтъ великій, трудно жити!
По радости тра тужити!
Куда пôду, повернуся,
Нѣгде съ счастёмъ не зôйдуся.

Бодай я бувъ перше въ гробѣ,
Нѣмъ я закохався въ тобѣ!
Бодай мене громы вбили,
Коли 'мъ не е тобѣ милый!..

144.

Ой ходила по садочку,
По зеленôмъ барвѣночку,
Ой ходила, розмовляла:
«Нема того, що 'мъ кохала!»

Траву кошу, трава шумитъ,
Десь мôй милый сумно ходитъ,
Сумно ходитъ, бо жаль мае,
Шо милои не видае.

Ой на ставу, на ставочку,
Поймавъ качуръ чираночку,
Посадивъ ю коло себе:
«Люблю тебе, якъ самъ себе.»! —

Ой на ставу, на ставочку,
Тамъ видѣвъ я чираночку:
Єдна другу доганяе,
Кожда свою пару мае;

А я бѣдна погибаю,
Шо милого тутъ не маю,
Ой бувъ въ мене мôй миленькій,
Розгудили вороженьки.

Якій то той свѣтъ облудный:
Свѣтитъ мѣсяць пôдъ полудне,
Свѣтитъ мѣсяць, а не грѣе,
За миленькимъ серце млѣе.

Свѣтитъ мѣсяць пôдъ полудне,
Хоть хто любитъ, то все блудне;
Свѣтитъ мѣсяць на все поле,
Най ворогôвъ колька сколе!

145.

(Вацл. изъ Олеська 231).

И вôдси гора, вôдти другая,
Межи тыми гороньками ясная зоря;

А я си думавъ, шо зоря зойшла,
А то моя дѣвчинонька по воду выйшла;

А я за нею, якъ за зорою,
Сивымъ, сивымъ кониченькомъ по надъ водою:

«Дѣвчино моя, напой ми коня!» —
«Не напою, бо ся бою, еще 'мъ не твоя.

Якъ буду твоя, напою тй й два,
Съ студенои кирниченьки, зъ нового вѐдра,

«Дѣвчино моя, за твою ласку,
Скажу тебе малёвати на адамашку.

Не пожалую волы продати,
Шобы тебе, моя мила, вôдмалёвати.

Зôйди свѣтъ свѣтомъ, хата вôдъ хаты,
Нйхто тя не буде, якъ я кохати!»

146.

Тече рѣчка невеличка, пôду, перескочу:
«Выдай мене, моя мати, за кого я хочу!
Выдай мене, моя мати, за кого я важу,
Най ми буде за нимъ лихо, я тобѣ не скажу.
Ты бы хтѣла и зычила, щобы я кохала,
Богатого, а не того, шо 'мъ собѣ обрала;
Але съ твоей власной волй нйчого не буде,
Бо моего миленького серце не забуде.
А вôнъ, мати, не богатый, не боюся того,
Бо то мене той кохае, що пôду за нього.
Не кажи ми, матусенько: «Те бути не може!»
Ой той мене буде кохавъ, благослови, Боже!»

147.

Гей ходила дѣвчинонька,
Думаючи до садонька,
Думаючи говорила:
«Нема того, що 'мъ любила!

Ворожи ми, соловійку,
Чи буду я такъ до вѣку?» —
«Не журися, дѣвчинонько,
Прійде на тя годинонька!

Суженого твого мужа
Не вôдбере дѣвка дужа;
Кожда въ свою годиноньку
Проси Бога о доленьку!» —

«Мати жь моя улюблена!
Доле жь моя оплакана!
Хорошу мя выховала,
Счастя, доли не надала.» —

«Доню жь моя, все ти даю,
Счастя, долѝ, не вгадаю!
Прôси Бога ажъ до вѣка
О доброго чоловѣка!»

148.

А чорнявая сêмъ кôпъ жита нажала,
А бѣлявая пôдъ межею лежала;
А чорнявая до домоньку скаче,
А бѣлявая до домоньку плаче;
А въ бѣлявоѝ волы та коровы,
А въ чорнявои лише чорнѝ бровы!

149.

Я не пôду на музыку,
Бо не люблю того крику,
А въ недѣлю весь день грае,
Въ понедѣлокъ пропивае,
А вô второкъ тверезится,
А въ середу зъ жêнковъ бьется,
А въ четверъ ся положивъ,
А що лѣпше, то бы зъѣвъ,

А въ пятницю йде по струны,
А въ суботу скрипку струни,
А въ недѣлю ввесь день грае,
Въ понедѣлокъ пропивае.

150.

Ой ишовъ я горѣ ледомъ,
Та знайшовъ е'мъ дѣвча зъ медомъ,
Мое дѣвча мêдяное,
«Та взявъ бымъ тя, та 'сь малоê!» —

«Возьми, возьми, ледѣнику!
Пôдросту я а въ чыпчику.» —
«Най тя бере зла тетюха,
Таки будешъ коротюха!» —

Ой на горѣ метелиця:
Вôддаеся негôдниця.
«Покинь, покинь, негôдную,
Возьми мене робôтную!

Я роботу всяку вмѣю:
На припêчку ноги грѣю,
Ноги грѣю, руки парю,
Втêкай, дурню, бо тя вдарю!»

151.

«Ой ты Грицъ, я Маруся,
Ты служишъ, я наймуся:
Послужимо рôкъ обое,
Поберемся, серце мое!

Обачите люде двое,
А обое счасливое:
Слозами ся заливають,
Чому доли та й не мають.

«Доле жъ моя несчаслива,
Коли будешъ ты зычлива?
Коли прійде той часъ любый,
Що насъ звяжуть вѣчны шлюбы?»

«Не журися, дѣвчинонько,
Люба моя розмовонько!
Я ти вѣрный и такъ буду,
Я о тобѣ не забуду.»

152.

Ой любивъ я дѣвчиноньку та й пôвтора року,
Ажь допоки ся не дôзнали вороженьки зъ боку;
А якъ ся дôзнали, та й розщебетали:
Бодай же в'ни та вôдъ Бога спасêня не мали!
На поповôй сѣножäти тамъ ожины вьются:
Часомъ душа невинная,—люде набрешутся.
Брешѣтъ, брешѣтъ, вороженьки, набрешѣтся лиха,
А мы двое, серце мое, кохаймося зъ тиха!

153.

Ой зацвѣти, сивымъ цвѣтомъ, ты жовтый шафране!
Чогось менѣ тяжко, нудно, якъ вечеръ настане;
Тяжко, нудно, тяжко, нудно, а нѝ зхилитися,
Кобы дали на милого хоть подивитися!

154.

(Вацл. изъ Олеська 472.)

Ой сама жь я, сама
Пшениченьку жала,
И моего миленького
Дома не застала.
Постêлка бѣленька,
А нôчка темненька,
Не маю зъ кимъ розмовляти,
Головко бѣдненька!
Мати моя любезная;
Чомъ я така несчасная,
Хорошу сь мя выкохала,
Счастья, долѣ не надала;
А ни счастя, а ни доли:
Зôйшли лѣта, якъ въ неволи,
Зôйшли лѣта, якъ въ камени,
Ой ты, Боже, потѣшь мене!
Куда хожу, все гадаю,
Вѣдай добра не зазнаю.

155.

На мори, на мори кораблочокъ плывае,
Въ тѣмъ корабли молодая молодичка гуляе;
Закинула, закинула шовкову сѣточку,
Зловила, зловила бѣлую рыбочку.
Якъ нудно, трудно, якъ нудно, трудно
Бѣлôй рыбочцѣ безъ воды, безъ воды,
Такъ трудно, такъ нудно
Молодому Козакови безъ жены!

156.

Сидитъ голубъ на дубонцѣ, голубка на водѣ,
А вже жь намъ ся, мôй миленькій, любитися годѣ!
Чи я тобѣ не казала, чи тя не просила,
Скажи менѣ щиру правду, чи я тобѣ мила?
А я тебе увѣрила на недолю свою,
А ты мене поизбавивъ любого спокою.
Все отъ Бога я прошу, абысь бувъ счасливый,
Хоть зъ иншою, не зо мною, бо ты менѣ милый.
Лѣта мои молодіи, марне васъ теряю,
Не зъ тимъ жити, кого люблю, лишъ зъ тимъ, що не знаю!

157.

Гей, зрада, зрада, чорнѣ очи, зрада!
Кажутъ менѣ люде, що то все неправда.
Ой розголосивъ есь ты новину тую,
Казавъ есь менѣ, женитися буду;
А теперь думаешъ, думаешъ, гадаешъ,
Либонь ты мене покинути маешъ?» —
«Ой покину я тя, дѣвчино, покину,
Бо я изъ тобою на вѣки загину.» —
Ей зôйдешь Польщу, зôйдешь Украину,
Але не знайдешь надъ мене дѣвчину.
Ей знайдешь, знайдешь зъ кôньми и волами,
Але не знайдешь зъ чорными бровами.
Ей знайдешь, знайдешь зъ чорными бровами,
Але не знайдешь зъ милыми словами.
Ей знайдешь, знайдешь на личку бѣлѣйшу,
Але не знайдешь надъ мене милѣйшу.
Ей знайдешь, знайдешь на личку румяну,
Але не знайдешь надъ мене кохану!»

158.

Ой браженька не вода на печи стоячи, перевислая!
Не ма жъ на тя пѣтунувъ.
Мала вдовойка сюмъ сынувъ пѣтунувъ,
Ой бражейку попили,
Несчасную головоньку вдовину побили.
Несчасная головонька вдовина,
Сюмъ купъ жита на меду пропила,
А восмую музычейкамъ роздала:
«Ой грайте жъ ми, музычейки, отъ села до села,
Нехай моя головонька весела, весела!
Ой грайте жъ ми, музычейки, отъ волѝ до волѝ,
Нехай мене головонька не болитъ нѝколи!
Ой грайте жъ ми музычейки, гудакомъ, рѣзакомъ,
Нехай собѣ погуляю зъ Козакомъ и зъ дякомъ!
А ты, Михалку, засвѣти скалку, щобы ся виднейко!
А ты, Андрушку, неси подушку, щобы ся мякейко!
Прѣсная душа не хтѣла кныша зъ олѣйцемъ,
Єно спатойки до кумнатойки зъ Матвѣйцемъ!»

159

«Не повѣдай, дѣвчинонько, на мене, на мене,
Що я ночовавъ нученьку у тебе!» —
«Ой ци же бы я розуму не мала,
Щобы я на тя правдоньку сказала?» —
«Ой скажи же ты, дѣвчино, на того,
Що вунъ на свѣтѣ не знае нѝчого?» —
Ой поставлю я кониченка въ плота,
А самъ поѣду до дѣвчины сирота.
Ой поставлю я кониченька въ гати,
А самъ пôду до дѣвчины спати.
«Ой ци не будешь, дѣвчино, тужити,
Коли я пуду на Вкраину служити?» —

«Ой не буду за тобовъ, не буду,
За годиноньку тебе я забуду.» —
«Ой зоставайся, дѣвчино, здорова!
Южъ ми припала на Вкраину дорога.»

160.

Чемерисъ, чемерисъ, чемъ дѣвочокъ не любишь?
«Пусти жъ мене до дунаю, нехай собѣ погуляю!» —
«Не досить ти гулятоньки, колись была у матоньки,
А теперь есъ у пригодѣ, гулятоньки тобѣ годѣ! —
«Ой гуляй же, гуляй же, якъ рыбонька въ водѣ,
А якъ будешь за нелюбомъ, гулятоньки годѣ!
И я змукъ, и кунь змукъ, и кульбака змокла,
А стоячи, дѣвчинонько, пуля твого окна.
Дѣвчино, серденько, а будь же мй рада,
Та пусть же мѣ коничeнька до своего стада!» —
«Ясеньку, серденько, на тебе ся гнѣвамъ,
Я для твого коничeнька стаeночки не мамъ.»

161.

Несчасная дѣвчинонька чезъ мѣсто ишла,
Ой дзень на весь день, ой гоцъ на всю ночь!
Черезъ мѣсто, черезъ мѣсто головоньку несла;
«А хто мене не полюбитъ, то запалю мѣсто.» —
А вубрався Гарасимъ, дѣвчиноньку полюбивъ.
«Аль я тобѣ не мовила, не бери вдовицй?
А въ вдовицй бѣлы лицй, треба бавоннйцй.
Аль я тобѣ не мовила, не бери Волошки?
А въ Волошки бѣлы трочки, червонй пончошки.»

162.

Ей доломъ, доломъ та й долинами:
«Вандруй, вандруй, дѣвчинонько, въ Волощину зъ нами!
Бо у Волощинѣ все поле рôвненьке,
Буде тобѣ процвитати личко румяненьке.
Тобѣ процвитати личко ружа, докъ не було мужа,
Доти въ личку цвѣтокъ, докъ не було дѣтокъ.»

163.

«На городѣ двѣ лободѣ, обѣ зелененькіи:
Любивъ я двѣ дѣвчиноньки, обѣ молоденькіи.» —
«На городѣ двѣ тополи, трета до нихъ хвѣе:
Не май, не май, мôй миленькій, на мене надѣи!» —
«Ой найду я дѣвчиноньку, того ся не бою,
Наважили вороженьки на дѣвчину мою.
Ой любивъ я дѣвчиноньку, яко свою душу,
Наважили вороженьки, покинути мушу.»

164.

(Вацл. изъ Олеська 426.)

Ой гай, гай, гай, гай зелененькій:
Томъ я тебе полюбила, шо ты молоденькій.
И на мѣстѣ була, и горѣвку пила,
И росады накупила, весь огородъ засадила;
И росада моя принялася була,
Дѣвчина съ Козакомъ пôзнала ся була.
И капусточка, и качанêчко,
Вѣрное съ Козакомъ закоханêчко.
Ой не бійте мене, и не лайте мене,
Лутче буде та вôддайте мене;
А вôддайте мене за Волошина,
Бо я дѣвка непогана, а хорошая.
Ой ненько моя, а я дочка твоя,
Втоды було бити, вчити, якъ маленька 'мъ була;

А теперь я велика, треба менѣ чоловѣка,
Нѝ стар ого, нѝ малого, середнёго, молодого,
Шобъ и въ полѣ оравъ, та й о домѣ дбавъ,
Мене молоденькую хаджайкою звавъ.

165.

(Вацл. изъ Олесьва 222.)

Гей, на горѣ дубина,
Край дубины долина,
Край долины ставочокъ,
Край ставочка млыночокъ,
А въ млыночку мелничка,
А въ мелнички двѣ дочки,
Єдна звеся Гануся,
А другая Маруся;
Єдна пошла за пана,
А другая за Йвана;
Що за паномъ бѣдуе,
За Иваномъ пануе.

166.

Ой на горѣ ставочокъ,
На ставочку млиночокъ,
А въ млиночку млинарка,
Мала жь она три доньки:
Одну дала до Татаръ,
Другу дала до Турокъ,
Трету дала до Волохъ.
Котру дала до Татаръ,
То тôй дала весь товаръ;
Котру дала до Турокъ,
То тôй дала сто курокъ;
Котру дала до Волохъ,
То тôй дала сито блохъ.

167.

(Вацл. изъ Олеська 408.)

Ой Семене, Семене,
Не ходи ты до мене!
Бо у мене лихій песъ,
Якъ тя вкуситъ, то умрешь.

Ой Семене, Семене,
Сивенькая у мене,
Сивенькая яловиця
На оборѣ у мене.

Ой Семене, Семене,
Чорненькая у мене,
Чорненькая ягниченька
На кошарѣ у мене.

Ой Семене, Семене,
Глыбокая у мене,
Глыбокая кирниченька
На подвôрю у мене.

Ой Семене, Семене,
Розложиста у мене,
Розложиста капустиця
На городѣ у мене.

Ой Семене, Семене,
Ходи що день до мене!
Дамъ ти ѣсти, дамъ ти пити,
Єсли схочешь мня любити.

168.

(Вацл. изъ Олеська 214.)

Казала Солоха. «Прійди, прійди, щось дамъ!»
Казала небога: «Прійди, щось дамъ»!
Ой прійшовъ же у понедѣлокъ,
Нема Солохи, поле барвѣнокъ,
Нема, нема Солохи дома,
Нема, нема небоги дома.
Казала Солоха: «Прійди, прійди, щось дамъ!»
Казала небога: «Прійди, щось дамъ!«
Ой прійшовъ же я та у вôвторокъ,
Нема Солохи, пôшла у городъ,
Нема, нема Солохи дома,
Нема, нема небоги дома.

Казала Солоха «Прійди, прійди, щось дамъ!»
Казала небога: «Прійди, щось дамъ!»
Ой прійшовъ же я та й у череду,
Нема Солохи, пасе череду,
Нема, нема Солохи дома,
Нема, нема небоги дома.

Казала Солоха «Прійди, прійди, щось дамъ!»
Казала небога: «Прійди, щось дамъ!»
Ой прійшовъ же я та у четверъ,
Нема Солохи, пôшла десь теперъ,
Нема, нема Солохи дома,
Нема, нема небоги дома.

Казала Солоха: «Прійди, прійди, щось дамъ!»
Казала небога: «Прійди, щось дамъ!»

Ой прійшовъ же я та у пятницю,
Нема Солохи, поле пшеницю,
Нема, нема Солохи дома,
Нема, нема небоги дома.

Казала Солоха: «Прійди, прійди , щось дамъ!»
Казала небога: «Прійди, щось дамъ!»
Ой прійшовъ же я та у соботу,
Нема Солохи, кôнчитъ роботу,
Нема, нема Солохи дома,
Нема, нема небоги дома.

Казала Солоха: «Прійди, прійди, щось дамъ!»
Казала небога: «Прійди, щось дамъ!»
Ой прійшовъ же я та у недѣлю,
Ой дала Солоха сорочку бѣлу,
Ой дала, дала, обдаровала,
Обôймила, поцюловала.

169.

Посѣявъ чоловѣкъ ячмêнь,
Жêнка каже гречка:
Та нехай буде, якъ ты кажешь,
Та нехай буде гречка,
А я тобѣ за тое
Не скажу й словечка!

Ой вже ячмêнь посходивъ,
Жêнка каже гречка:
Та нехай буде, якъ ты кажешь,
Та нехай буде гречка,
А я тобѣ за тое
Не скажу й словечка!

Ой вже ячмêнь высыпався,
Жêнка каже гречка, и проч.

Ой вже ячмêнь покосили,
Жêнка каже гречка и проч.

Ой вже ячмêнь змолотили,
Женка каже гречка, и проч.

Ой вже зъ ячменю роблять пиво,
Жêнка каже диво и проч!..

170.

Казала менѣ мати,
Зеленый ячмêнь жати:
«Жни, жни, моя доненько,
Жни, жни, мое серденько!» —

Я ячменю не жала,
Въ борознонцѣ лежала:
«Лежи, лежи, моя доненько,
Лежи, лежи, мое серденько!» —

Снôпочокъ е'мъ нажала,
До себе притуляла:
«Тули, тули, моя доненько,
Тули, тули, мое серденько!» —

Ячмêнное зерненько,
Закололо въ серденько:
«Терпи, терпи, моя доненько,
Терпи, терпи, мое серденько.!» —

Щобъ серце улѣчити,
Тра козака любити:
«Люби, люби, моя доненько,
Люби, люби, мое серденько!» —

Та щебъ, моя мати,
Съ Козакомъ погуляти:
«Гуляй, гуляй, моя доненько,
Гуляй, гуляй, мое серденько!» —

Ой вôнъ хоче, мати,
Щобъ му ручку дати:
«Давай, давай, моя доненько,
Давай, давай, мое серденько!»

171.

Ѣде Козакъ дорогою, гукае,
О дорогу до кумоньки пытае:

«Гей, гу! Кума спитъ,
Фитью, митью, не чуе,
Еще Козакъ пожартуе,
А кума спитъ, а кума спитъ!» —

Ей вже Козакъ у кумки выспався,
Ей вже Козакъ кумку нацѣловався:

«Гей, гу! Кумошейко!
Фитю, митью, хорошейко,
Не будемо спати,
Будемо снѣдати!»

172.

Вôдколи я уродився,
То я ино въ трохъ любився:
Любивъ Гандзю, и Марину,
И хорошу Катерину.

Ой пôду я до кирниць̂,
Ажь тамъ стоятъ молодиц̂,
Хороше, води напьюся,
Молодицямъ придивлюся.

Єдна дає воды пити,
Якъ же ей не любити,
Коли гожа, люба, мила,
Ще й до того чорнобрива?

Ой пôду я на ярмарокъ,
Ажь тамъ стоитъ дѣвокъ шарокъ,
И чорнявѝ, и бѣлявѝ,
Куда гляну, то всѣ жвавѝ.

173.

Бѣда жь менѣ надъ бѣдами:
Моя мила за горами,
Выглядаю, не видати,
Треба зъ жалю умерати!

Бодай було не знатися,
Нѝжь пôзнавши, розстатися!
Лѣпше було не кохати,
Нѝжь кохавши, покидати!

Ой якъ було мило въ сходѣ,
Теперь менѣ жаль по шкодѣ:
Куда пôду, повернуся,
Та й слёзами залѣюся.

Ще гôрше, якъ тя не бачу,
Житье свое марне трачу:
Суди, Боже, хто зъ насъ виненъ,
Хто не любивъ, якъ повиненъ!

Яка тому є причина,
Що мня не любитъ дѣвчина?
Бачитъ мене убогого,
А ей треба богатого!

174.

Не тѣштеся, вороженьки, та не ворогуйте,
Надо мною несчасливымъ теперь ся змилуйте!
Ой втѣшила вась моя несчасная доля,
Головонько жь бѣдна моя!

Любивъ же я, любивъ, три лѣта дѣвчиноньку,
Мати заказала: «Не бери, мôй сыноньку!» —
Не такъ мати, не такъ мати, якъ вся родина:
«Не бери, мôй сыну, бо то лиха дѣвчина!»—
«Ой зôйди, зôйди, ты зоренько вечѐрная,
Ой выйди, выйди, ты дѣвчино сусѣдная!» —
Ой зоренька зôйшла, поленько освѣтила,
Дѣвчина не выйшла, серденько засмутила.
Гей умеръ отець, кобы ище вмерла мати:
«Боже; менѣ поможи ту дѣвчину взяти!» —

175.

Головонько моя бѣдна!
Чомъ ми журба не потрѐбна?
Нй ѣстоньки, нй питоньки,
Трудно жити безъ дѣвоньки!

Трудно менѣ и безъ неи,
Давно я вже бувъ у неи;
Бувавъ же я, вже не буду,
А я еи не забуду.

«Скарай, Боже, вороженьки!
Зводятъ мене зъ дороженьки;
Скарай, Боже, хто зъ насъ виненъ,
Хто не любивъ, якъ повиненъ!» —

Ой знаю, що за причина,
Що не любитъ мня дѣвчина:
Любитъ того, що богатый,
Буде потомъ жаловати.

176.

(Изъ Сяноцкаго округа.)

Ой заквѣтли фіялочки, заквѣтли,
И горами й долинами улипли,
По нихъ ходитъ красне дѣвча спыхойка,
За нимъ, за нимъ его татцё стихойка:
«Не ходь же ты, мôй татцейку, за мною!
Не мила ми розмовойка съ тобою.» —

Ой заквѣтли фіялочки, заквѣтли,
И горами й долинами улипли;
По нихъ ходитъ красне дѣвча спыхойка,
За нимъ, за нимъ его мати стихойка:
«Не ходь же ты, моя мамко, за мною!
Не мила ми розмовойка съ тобою.» —

Ой заквѣтли фіялочки, заквѣтли
И горами й долинами улипли;
По нихъ ходитъ красне дѣвча спыхойка,
За нимъ, за нимъ еи милыйі стихойка:
«А ходь же ты, мôй милейкій, за мною!
Бо ми мила розмовойка съ тобою.»

177.

(Изъ Сяноцкаго округа.)

Ой ходила Марисейка по луцѣ,
Носила си бѣле дѣтя на руцѣ;
Ой прійшла ся до татцейка радити,
Де она ме бѣле дѣтя подѣти:
«А у дунай, Марисейка, у дунай,
Сама собѣ, Марисейко, погуляй!» —

Ой ходила Марисейка по луцѣ,
Носила си бѣле дѣтя на руцѣ;
Ой прійшла ся до мамойки радити,
Де она ме бѣле дѣтя подѣти:
«А у дунай, Марисейко, у дунай,
Сама собѣ, Марисейко, погуляй.» —

Ой ходила Марисейка по луцѣ,
Носила си бѣле дѣтя на руцѣ;
Ой прійшла ся до милого радити,
Де она ме бѣле дѣтя подѣти:..
«Ой ховати, Марисейко, ховати,
Та чей бы ся потѣхойки дôждати.» —

178.

(Изъ Сяноцкаго округа)

Якъ я си заспѣвамъ на высокôй горѣ,
Вдаритъ голосойко мамцѣ передъ дверй,
А мамойка выйде, лемъ словойко рече:
«Моя то дѣвойка на горѣ щебече.»
Якъ я си заспѣвамъ, далеко мя чути:
«Пріѣдь ко мѣ, милейкій, волы завернути!» —
Волы завернула, сама собѣ сѣла,
«Ходь ко мѣ, милейкій, щось бы 'мъ ти повѣла!
Повѣла бы я ти таку новиночку,
Жебы ты си найшовъ иншу фраѣрочку;
Глядай ты си, глядай, бо я си южь найшла,
Бо я тя не буду очейками пасла.»

179.

(Изъ Сяноцкаго и Земненскаго округовъ.)

Горо моя, горо, то есь ся знижала,
Фраерочко моя, то есь ся зближала.
Горо моя горо, то 'сь ся помрачала,
Фраѣрочко моя, то 'сь ся заплакала.
Плачу же я, плачу, маю же я чого:
Пôзрю горѣ, дôловъ, не виджу милого;
Пôзрю же я, пôзрю, на широке поле,
А тамъ мôй миленькій чтырма вôвм оре!
Оре же вôнъ, оре, по высокôй горѣ,
Єго жовты власы вѣтеръ бере горѣ.

180.

(Изъ Земненской столицы).

Горѣ, рыбки, горѣ, горѣ быстровъ водовъ,
Тяжке розлучанье, моя мамцю, съ тобовъ.
Якъ ся розлучають дрôбны рыбки зъ водовъ,
Такъ я ся розлучамъ, моя мамцю, съ тобовъ.
Мамцю моя, мамцю, едну есь мя мала,
Зъ медже трёхъ ягôдокъ зелену 'сь мя дала,
Зелену, зелену, тяжко засмучену,
Же ты мя не видишь, мамонко, веселу.

181.

(Изъ Сяноцкаго и Земненскаго округовъ.)

По предъ мои окна, по предъ мои дверѝ,
Насяла миленька бѣлои лелiи.
Лелiи насяла, розмарія сходить,
Южь моя миленька изъ иншима ходить.
Лелiи насяла, розмарія зôйшла,
Южь моя миленька за иншого пôшла.» —
«Ней иде, ней иде, нехай пробалуе,
Ней ю колька возьме, ней ся забануе!» —
«А я молоденька знала одповѣсти:
Ней го колька возьме, якъ буде що ѣсти!»

182.

(Изъ Земненской столицы.)

Пôшовъ мôй миленькій, за лѣсъ за темненькій
Та вôнъ ми принесе колачикъ бѣленькій.
Пôшовъ мôй миленькій за лѣсъ, за границю,
Та вôнъ ми принесе шовкову спôдницю.

Пôшовъ вôнъ, пôшовъ вôнъ, ажь ся дражка курить,
А я за нимъ тужу, ажъ мя главка болить.
Пôшовъ мôй миленькій пречь на полованя,
Мене дома лишивъ, якъ бы малёваня.
«Або, любцю, прійди, або ми ся присни,
Бо ми ся щось робить одъ жалю, одъ мысли.!»

183.

(Изъ Земненской столицы.)

Пôшла мила горѣ горовъ,
Не повѣла горѣ котровъ,
Пôшла она въ зеленый гай,
Якъ си здумавъ, барзъ ми ей жаль.

«Мила моя чорноока,
Выйдь жь ко мнѣ верхъ потока,
Верхъ потока, верхъ потôчка,
Моя люба фраёрôчка!» —

«Янчикъ, Янчикъ, що бы 'сь робивъ,
Жебы до мя иншій ходивъ!» —
«Вôнъ бы ходивъ, я бы ся смявъ,
Вôнъ бы любивъ, я бы тя взявъ.» —

«А ни ми ся не залицявъ,
Бо ми тя Бôгъ не обѣцявъ;
Дастъ ми панъ Бôгъ зъ иншой страны,
Кто ми буде обѣцяный.»

184.

(Изъ Земненской столицы.)

Ой на горѣ жита много,
Половина зеленого,
Выйшло ёго дѣвча жати,
Не могло го въ ручку взяти.
Пôшло оно до крамници̂,
Куповати рукавици̂,
Рукавици̂ не купило,
Въ полю жито зохабило.

185.

(Изъ Земненской столицы.)

Ей липа, липа, широколиста:
Полюбила мя кречна невѣста.
Пониже млина густа вербина:
Полюбила мя кречна дѣвчина;
Не такъ любила, якъ шановала,
Вывела коничка и осѣдлала,
Вынесла гачокъ и пôвторачокъ:
«На жъ ти, любчику, до бѣлыхъ ручокъ!» —
Вынесла жупанъ и делѣейку:
«На жъ тобѣ, милейкій, на недѣлейку!» —
Вынесла рыбку и хлѣба скибку:
«На жъ тобѣ, миленькій, вечеру вшитку!» —
Вынесла свѣчку и поволôчку:
«На жъ тобѣ, милейкій, на цѣлу нôчку!»

ДУМКИ

б) *Образованнаго сословія.*

1.

Ахъ якъ тяжко серце тужитъ за тобою, мила,
Якъ згадаю, шо мъ тя любивъ и ты сь мня любила!
Въ ночи не сплю, въ день ми сумно, все гадка о тобѣ,
Прійде съ того закоханя полёгнути въ гробѣ.
Скоро 'мъ личко румяное першій разъ заглянувъ,
Заразъ хтѣвъ е'мъ ти сказати, шо въ серденьку вянувъ;
Ты 'сь любила, що иншого, я не смѣвъ казати,
Шо не могу безъ тя жити, мушу тя кохати.
Якъ не бачу красы твоей, рокомъ ми година,
Не розбье моей туги найближша родина;
Куда ино повернуся, тѣнь твоя за мною,
Ци я встаю, ци лягаю, не маю спокою.
Свѣдкомъ була 'сь, якъ я плакавъ, ажь серденько млѣло,
Якъ подала 'сь бѣлу ручку, «люблю» говорила,
Я тя люблю, не забуду, поки буду жити,
Глянь на мене, перестану годину тужити!
Хоть далеко одъѣжджаю, серце зоставляю,
Не полюблю я иншои во вѣкъ, присягаю.
Хоть бы було тысячь дѣвчатъ, на жадну не гляну,
А для того, шобъ не зрадивъ дѣвчину кохану.
Будь здорова и счаслива, люби мня едного!
Бо не знайдешь въ цѣлôмъ свѣтѣ надъ мене вѣрного;
А якъ буде хто счаслившій, давай менѣ знати,
Шобъ до дому не вертати, въ дорогѣ вмерати!

Русскіе мѣщане Станиславскаго уѣзда города Бучача въ восточной Галичинѣ.

2

(Вацл. изъ Олеська 334.)

Ты, дѣвчино исъ Подоля,
Въ твоихъ рукахъ моя доля,
Ты владаешь серцемъ моимъ,
Я не могу бути твоимъ.

Люблю тебе, що жь ми съ того?
Тобѣ треба богатого;
Мене неба покарали,
Що богатства ми не дали.

Чи я въ лѣсѣ уродився,
Чи я въ полѣ охрестився,
Чи такі кумы тримали,
Що ми счастье вôдобрали?

Пôду же я въ лѣсы, боры,
Шукаючи счастя, доли,
И тамъ буду смерти ждати,
На недолю нарѣкати.

«Боже, зъ неба высокого,
Глянь на мене молодого,
Єсли хочешь хвалы своей,
Дозвôль же ми пары моей!

Ой мôй Боже, що жь я виненъ?
Чимъ не любивъ, якъ повиненъ?
Скарай, Боже, го за тое,
Хто розлучивъ насъ обое!»

3.

«Чомъ, чомъ, серденько, смутне личко має,
Чомъ оченьками смутно поглядає?..» —
«Бою жь я ся того:
Чи нема иншого,
Иншого друженька
До твого серденька.» —

«Гей, гей, серденько, Богу присягаю,
Же я другои надъ тебе не маю; —
«Я тебе кохаю,
О тобѣ гадаю,
Нехай же я, серце,
Съ тобою вмераю!» —

«Гей, гей, серденько, скажи правду щиру! —
Бо поки не скажешь, поти тѣ не вѣрю.» —
«Вѣрненькій мôй друже,
Любью тебе дуже,
Покинь же гуляти,
Иншои шукати!» —

«Гей, гей, кохана, годенъ же тои смѣха,
Котрый щире любитъ, а боится лиха;
Ты моя потѣха,
Не дбай ты на лиха!
Безъ жадного блуду,
Любити тя буду.» —

Ой летѣвъ соловій, почавъ щебетати:
«Выйди, кречна панно, зо мновъ погуляти,!» —
«Ой рада, я серце мое,
Съ тобой постояти,
Стоятъ вороженьки
Коло моей хати!» —

Ой летѣвъ голубокъ, сумненько гукае:
«Либонь тебе, дячку, мила не кохае?.» —
«Ой якъ собѣ знае,
Нехай не кохае,
Є у мене кречна панна,
Шо о мнѣ гадае.» —

Плинутъ мои лѣта, якъ вутка по водѣ:
«Понехай же, мила, любити тя годѣ!» —
«Та жь то само лихо,
Що люблю не тихо;
И тебе любити,
Безъ лиха не быти.!» —

«Коли ты мене не хочь занехати,
То будуть о насъ вороженьки знати.» —
«Хочь пôдемъ за горы,
Поплынемъ за море,
Все тужити будешь,
Жалю не забудешь.» —

«Чомъ, чомъ, паноньку, не витаешь пôддану?
Чомъ не пожегнаешь охъ свою кохану?» —
«Ой летѣла канюка,
Пострѣляна зъ лука:
А вже менѣ, мое сердце,
Съ тобою розлука.!»

4.

(Вацл. изъ Олеська 325.)

Ахъ я несчасный, що маю дѣяти,
Люблю дѣвчину, не могу êй взяти,
Не могу êй взяти, бо зарученая,
Ахъ, доле жь моя, доле несчасная!

Просивъ бы 'мъ êи, шобы мня кохала,
Тай шобъ тамъ того поперестала,
Але не схоче, бо я небогатый,
Ахъ, я несчасный, не могу êй взяти!

Кобы вы, роки неба, були хтѣли,
Мене богатымъ були учинили,
Взявъ бы 'мъ си тую, котра менѣ мила,
Ахъ, доле жь моя, доле несчаслива!

Хоть êй не возьму, буду êй спріяти,
Всякого добра буду êй жадати;
Нехай въ своîмъ житью не зазнае злого,
Що е найлѣпше, нехай мае много!

Перестань, милый, долѣ нарѣкати,
Старайся тôлько слова дотримати,
Я тобѣ дала разъ слово вѣрное,
Жіймо до смерти въ любости обое!

Я несчаслива, що тебе кохаю,
Чи будешь моимъ, я й сама не знаю;
Заручила 'мъ ся, бо мня примусили,
Ахъ! я тебе люблю.... но ты менѣ милый.

Я тебе люблю, и любити буду,
На тебе, милый, во вѣкъ не забуду;
Хоть бы 'мъ ся вôддала, все си пригадаю:
Десь-то мôй миленькій, що я го кохаю.» —

«Поприсягаю передъ цѣлымъ свѣтомъ,
Не оженюся, допоки вѣкъ вѣкомъ;
Буду за тобою до смерти тужити,
Буду слёзами слѣды твои мыти.» —

«А я тежь тебе кохати буду,
До самой смерти тебе не забуду,
Не поберемся, то не наша вина,
Плачьмо на вороги, бо то ихъ причина!»

5.

Ахъ я несчасный, що маю дѣяти,
Люблю дѣвчину, не могу ей взяти,
Не могу ей взяти, бо я небогатый,
Ахъ! я несчасный, що буду дѣяти!

Коли бы вы, роки, були схотѣли,
Мене богатымъ на свѣтъ сотворили,
Взявъ бы я тую, котра менѣ мила,
Ахъ! доле жь моя, доле несчаслива!

Що жь я тому виненъ, же я серце маю,
Та що такъ тебе щире кохаю?
Познавши тебе, мушу тя кохати,
Ахъ! я несчасный, що буду дѣяти!

Ой Боже, Боже, глянь на серце мое,
Таже ты видишь все несчастье моє!
Ой! я безъ неи не можу прожити,
Ахъ! я несчасный, що маю чинити?

Куда я пôду, не виджу нѣкого,
Коли тамъ нема та серденька мого,
Ты 'съ менѣ взяла и серце и душу,
Ахъ! я несчасный, ище жити мушу!

Я тебе такъ люблю, ты того не знаешь,
Хиба жь ты, мила, и серця не маешь?
Ахъ! ты не знаешь, якъ то кохати,
Волѣвъ бы 'мъ тебе нѣкды не знати.

На що ся кажешь, Боже, кохати,
Коли не судишь, що бы ся побрати?
А коли судишь, то чому не злучишь,
На що жь такъ тяжко мое серце мучишь?

Хоть тя не возьму, буду тѣ спріяти,
Всякого добра буду ти желати,
Буду до смерти за тобой тужити,
Другой надъ тобе не буду любити.» —

«Не зарêкайся другои любити,
Ты безъ коханя не можешь прожити;
Забудешь о тôмъ, що я тобѣ мила,
Ахъ! я несчасна, мо 'мъ тебе любила!..»

6.

(Вацл. изъ Олеська 415.)

Нѣмъ зôйдешь, дѣвча, зъ моей могилы,
Слухай, що уста мертвѝ, безъ силы,
До серця твого будутъ промавляти,
И жаль правдивый оповѣдати.

Ахъ я несчасный, спріявъ е'мъ тобѣ,
И вѣрность мою зложивъ е'мъ въ гробѣ,
Передъ Богомъ стану, скажу справедливе,
Що 'сь мене съ свѣта згубила злосливе.

Хоть бы такъ було, якъ ты судила,
Шо 'сь мня зъ иншою въ любвѣ бачила:
Тѣнь моя буде за тобой ходити,
Ахъ и грызота буде тя слѣдити.

По що ту приходишь крокомъ зрадливымъ?
Най спью спомъ вѣчнымъ а сномъ справедливымъ;
Пѣсокъ ся рушитъ пôдъ твыми ногами,
И покажутся въ моимъ серцю раны!

7.

(Вацл. изъ Олеська 292.)

Зъ Украины тутъ приходжу,
  Въ жалости бѣдненька,
Ахъ счаслива 'мъ, шо знаходжу,
  Мого Козаченька.

Не такіи тутъ стороны
  Якъ у насъ любіи,
Тутки хлопци̂, якъ вороны,
  При томъ невѣрніи.

И я родомъ зъ Украины,
  Де до воли̂ всёго,
Дѣвки красни̂, якъ калины,
  Богати̂ до того,

И вѣрніи и хороши̂,
  Дотримуютъ слова,
А тутъ хлопця за три гроши̂
  Продати готова.

Возьмѣмъ ся теперь за руки,
Будемъ жити безъ розлуки,
Нехай счастье зъ нами буде,
Жіймо, якъ поцтиви̂ люде!
    Трястье тому, хто ся бѣдитъ,
    И надъ грошомъ тôлько сѣдитъ!
    Черезъ гроши̂, черезъ нуды,
    Тнемъ голубця, йдемъ въ присюды

8.

«Чого, дѣвчино, такъ тяжко вдыхаешь?
Чомъ кѣнця, мѣры жалю не маешь?
Перестань тужити, розвеселися,
Богъ тя потѣшитъ, а не смутися!» —

«Ахъ непрестанно буду плакати,
Чорніи очка въ слезахъ вмывати!
Гей плачу, плачу, сердечне плачу,
Кого кохаю, теперь не бачу!» —

«Гей ты, дѣвчино, мыслями блудишь,
Сама не знаешь, кого ты любишь.» —
«Ахъ знаю, знаю, кого кохаю,
Только не знаю, съ кимъ жити маю.» —

«Цы не зважаешь Божои волѣ,
Котрая счаститъ для твоей долѣ?
Бо 'сь бѣлымъ личкомъ принаду дала,
И тымъ весь мене очаровала.» —

«Є въ мене чары, чорнѣ оченьки,
Принаду дали бѣлѣ рученьки.» —
«Щи въ кришталовой водѣ ся мыла,
Же 'сь си дяченька приголубила?» —

«Я жадныхъ чарѣвъ для тебе не знаю,
Бо тя назавше щире кохаю,
И присягаю тя не опустити,
Бы якъ найборше съ тобовъ ся злучити.»

9.

Покинь нещиру думку думати,
Покинь ты мене дурно займати,
Возьми си тую, котру вѣрне любишь,
Що передъ Богомъ и людьми шлюбишь!

Кохай статечне, не такъ якъ мене,
Шобъ не тужити такъ надаремне!
Теперь я сама того дôзнала,
Шо 'мъ невѣрного вѣрне кохала.

Допоты 'мъ тебе вѣрне кохала,
Допоки 'мъ твоей зрады не знала,
Теперь иншого буду кохати,
О тобѣ буду запоминати.

Нема вже теперь кому вѣрити,
Лучше вже самôй на свѣтѣ жити;
Поглянь очима, де тобѣ мило,
Ци тамъ зобачишь душу и тѣло?

Святу присягу передо мною,
Заприсягавъ есь бути зо мною,
Але нещира присяга твоя,
Уже ты не мôй, а я не твоя!..

10.

(Вацл. изъ Олеська 320.)

Любила 'мъ милого, мушу перестати,
Маю жь за вѣрного невдячника мати;
Плачуть очи, серце тужить, я теперь пôзнала,
Що 'мъ такого невдячника надъ житье кохала.

Плачуть чорни очи, серденько вздыхае,
Якъ у день, такъ въ ночи, спочинку не мае:
Высхла 'мъ, высхла вôдъ жалости, выплакала 'мъ очи,
Не збуду я съ серця туги а нѝ въ день, нѝ въ ночи.

Хоть е'мъ ти не мила, предцê спомни собѣ,
Шо 'мъ тебе любила, була вѣрна тобѣ,
Спомни собѣ, черезъ тебе 'мъ вѣчне несчаслива!
Ты 'сь невдячный серцю мому, я тобѣ зычлива.

Колись ты пôзнаешь, якѝ въ серцю раны,
Якъ будешь кохати, не будешь коханый,
Въ той часъ скажешь, шо 'мъ на тебе важне нарêкала,
Бо 'сь ты менѣ бувъ невдячный, я тебе кохала.

Хоть я ляжу спати, сонъ очей не мружитъ,
Хочу забувати, само серце тужитъ;
Коли 'сь не хтѣвъ, мôй миленькій, менѣ вѣрный бути,
Було жь дати таке зѣлье, шобы тя забути.

Сонце, мѣсяць, звѣзды, дайте менѣ раду!
Бо я несчаслива, на вѣки пропаду,
Бо я бѣдна, бо я бѣдна, бо я несчаслива,
Хоть вôнъ менѣ бувъ невдячный, я для него жила.

Привыкайте, очи, сами ночовати!
Нема невдячника, нѣ съ кимъ розмовляти!
Ой маю я такѝ чари близько перелазу,
Ой якъ засну сномъ смертельнымъ, забуду вôдъ разу.

11.

«Сусѣдо моя, сусѣдо близенька,
Красна, хороша та й не величенька,
Не рѣжь очима, та й не кажи того,
Шо ты надъ мене любишь иншого!»—

«Люблю, не люблю, що тобѣ пытати?
Твоя рѣчь мене вѣрне кохати.»—
«Що жь е'мъ прогрѣшивъ, о що тя пытаю,
Та жь сама знаешь, якъ тя кохаю?»—

«Пріемнôсть мою всѣ бачутъ люде,
Не знаю, яка взаемнôсть буде?»—
Разъ ти казавъ е'мъ, ахъ и теперь кажу,
Шо тя кохаю, ахъ, Бôгъ ме, не зраджу!»—

«Не вѣрю тобѣ, хоть ся присягаешь,
Бо ты надъ мене иншую кохаешь;
Въ той часъ увѣрю, якъ намъ прикажутъ
Вклякнути при столѣ, та й рученьки звяжутъ.»—

«Дай же намъ, Боже, того дочекати
Дня счасливого, шобы ся звѣнчати!
Тогды засмутятся нашѝ вороги,
Ихъ неправости здопчемъ пôдъ ночи.»

12.

(Вацл. изъ Олеська 348.)

«Дѣвчино хороша, здорова була!
Вѣдай ты о менѣ давно забула;
Я ту пріѣхавъ, Богъ тое знае,
Ци твое серденько мене кохае?» —

«Ой блудишь, зле судишь, Иване любый,
Тримаю я вѣрне для тебе шлюбы;
Пôдемо до попа, най зваже руки,
Нехай намъ не буде на серцю муки!»—

«Дѣвчино кохана, вôдъ Бога дана,
Вôдъ Бога, вôдъ людей, ты ми надана!» —
«Хлопчино коханый, вôдъ Бога зданый,
Вôдъ Бога, вôдъ людей ты менѣ наданый.»—

«Ой мати, не знати, ци рада тому,
Може тя зашлюбитъ кому иншому;
Якъ схоче богаства и много грошій,
То мене позбавитъ всякой роскоши.» —

«Ой мати не може серцёмъ владати,
Та съ кимъ я не хочу ручки звязати;
Не хочу богатства, не хочу грошій
Нема вже въ мене, якъ ты хорощій.»

13.

(Вацл. изъ Олеська 468.)

«Несчаслива та година,
Шо выдалася дѣвчина,
Такого мужа дôстала,
Шо всю волю свою мала.» —

«Не нарêкай на роскоши!
Все то робятъ твои гроши;
Шобы 'сь ты бувъ жêнку стримавъ,
Бувъ бы 'сь такой бѣды не мавъ.» —

«Неправдива твоя мова,
Присягнути я готова,
Шобъ доброго чоловѣка,
Добра бы я була жёнка.» —

«Самъ есь собѣ тому виненъ,
Шо 'сь не стримавъ, якъ повиненъ,
Теперь таку жёнку маешь,
Шо всю бѣду зъ нею знаешь.»

«Уважайте, хлопцѝ жвавѝ,
Шо то за мужъ е лукавый:
Тяжко собѣ погуляти,
И зъ вами ся забавляти.

Ой якъ прійду до домоньку,
Бѣдна жь моя головонько!
Не знаю я, що дѣяти,
Ино мужа полаяти.

Прійде ранокъ, уберуся
И до хлопцѝвъ поспѣшуся:
«Якъ ся майте, хлопци милѝ,
Давно жь мы ся не видѣли!» —

Ци молодець, ци паробокъ,
Єденъ то буде заробокъ:
Не може бути вымôвка,
Шобы була винна жёнка.

Шобъ доброго чоловѣка,
Добра бъ була его жёнка;
Не треба ей волю дати,
Хоть бы прійшло загибати.» —

А я бѣдна, несчаслива,
Шо 'мъ мужови незычлива,
Не могу его кохати,
Хоть бы прійшло и вмерати.

Ой теперь ты, мужу, знаешь,
Яку зъ мене жёнку маешь:
О тебе она не дбае,
Бо иншихъ хлопцôвъ кохае

Ой ты, мати моя, мати,
На що 'сь ты мня дала съ хаты,
За такого чоловѣка,
Шо мня збавивъ мого вѣка?

О господарство не дбаю,
Завше мужа проклинаю,
Ой и тебе, моя мати,
Шо 'сь мня дала съ своей хаты.

14.

А що кому не суджено, то не може бути,
Треба бачу, моя мила, о тобѣ забути;
Не судивъ есь менѣ, Боже, котра менѣ мила,
Не людськая то причина, тôлько твоя сила.

Давъ ѐсь волю серцю мому, всемогущій Боже,
Ахъ чому жь такъ, якъ я хочу, статися не може?
Не вбиваюся за грôшми, не хочу достатку,
Дай ми друга любезную и малую хатку!

Не сама мня вôдсуджаешь, тôлько иншî люде,
Я у тобѣ закохався, нйцъ съ того не буде;
Бо то менѣ но пріятель, милость була щира,
А теперь мня вôдсуджаютъ, котра менѣ мила.

Скажи менѣ правду щиру, чи мене кохаешь,
Бо ты другимъ даешь вѣру, мене покидаешь:
Съ сего боку на тамтой бôкъ далеко ходити,
Хиба мы ся перестаньмо, дѣвчино любити!

15.

Лѣта жь мои молодіи, лѣта жь мои лѣта!
Черезъ кого жь вы идете марне съ сего свѣта?
Черезъ мого миленького, що я го кохала,
Черезъ тебе, серце мое, житье пострадала.

Змилуй же ся, милый Боже, хоть ты надо мною,
Зошли бо ты, якъ найборше до мене смерть мою!
Нехай мене, нехай мене, въ яму поховають,
Нехай мои тяжкй мысли гадати престають!

Най на менѣ, най на менѣ морôгъ порастае,
Нехай мене, хоть по смерти, милый споминае,
Нехай мене споминае и прійде будити,
Шобы 'мъ встала, хоть словечко зъ нимъ поговорити!

Будуть люде споминати, будуть диковати,
Що за тобой, мôй миленькій, мушу умерати;
Ахъ якъ тяжко съ того гробу, съ пôдъ той землй встати,
Єще тяжше серцю мому тебе занехати!..

16.

(Вацл. изъ Олеська 324.)

«Бувай ми здорова, ты дѣвчино моя!
Не забувай мене, коли ласка твоя:
Я въ дорогу выѣжджаю,
На серденьку тугу маю,
Съ тобой розстаюся,
На Бога здаюся.» —

«Ѣдь, милый, въ дорогу, дорога счаслива!
Я на каждомъ мѣсцѣ буду тѣ зычлива;
Лише повертай зъ дороги,
Знаешь добре, що вороги
Намъ на перешкодѣ,
Любитися годѣ.

Чи не будешь, милый, того жаловати,
Якъ мня схоче отець за иншого дати?» —
«Не зборонитъ отець, мати,
До недѣлй зачекати,
Закимъ повернуся,
Я не забавлюся.» —

Ставъ я на дорозѣ, коня попасаю,
Даютъ менѣ знати, дѣвча заручають.
Най они ю заручаютъ,
Ино най ю не вѣнчаютъ:
Вона моя буде,
Не розсудятъ люде.

Жену коня хутко до нового двору:
«Выйди, дѣвчинонько, та най поговорю!» —
Выйшло дѣвча, не говоритъ,
Знати, она мною гордитъ,
Знати вôдлюблена,
Або заручена.

«Чомъ ты менѣ, дѣвчинонько, тогды не казала,
Якъ есь ты вôдъ мене подарунки брала?»—
«Забери си твои дары,
Шукай собѣ иншой пары!
Я въ нихъ не ходила
Тебе не любила.»—

«Бодай же ты, дѣвчинонько, тогды вôддалася,
Коли въ садѣ суха яблôнь розцвелася!» —
«За що жь мене проклинаешь,
Тажь ты другу милу маешь?
Йди собѣ до неи,
Милой своеи!»

17.

(Вацл. изъ Олеська 345.)

Моя чорнобрива, бувай здорова!
Не забувай мене, коли ласка твоя!
Я въ дорогу вôдъѣзжаю,
На серденьку тугу маю,
Тугу великую,
Тебе молодую.

Я въ дорозѣ буду тебе памятати,
Ой якъ ся поверну, буду тя кохати;
Повернуся я зъ дороги,
Самъ я виджу, шо вороги
Намъ на перешкодѣ,
Кохатися годѣ.

Ой я повертаю, коня попасаю,
Чую черезъ люде, дѣвча заручаютъ;
Та най заручаютъ!
Предця не звѣнчаютъ,
Не розгудятъ люде,
Таки моя буде.

Пріѣзжаю до домоньку, до новаго двору:
«Выйди, выйди, дѣвчинонько люба, на розмову!» —
Стою, стою, не выходитъ,
Вѣдай, она мною гордитъ,
Не хоче любити,
Мусѣла забыти.

Та коли мня не хочешь, дѣвчино, кохати,
Скажи жь менѣ правду, шобъ туги не мати!
Бо 'сь ты менѣ надъ свѣтъ мила,
Серце 'сь мое зневолила,
Якъ не будешь моя,
Головко бѣдная!

Ты 'сь менѣ, дѣвчино, якъ на небѣ зôрка,
Я безъ тебе усыхаю, якъ пôдтята квѣтка;
Єще гôрше ты зôвянешь,
Якъ на мене хоть разъ глянешь,
Спомнишь словы своя,
Та й шо 'сь ты не моя!

Теперь була меже нами любая розмова,
Я все просивъ и за себе и за тебе Бога;
Якъ тя бôльше не зобачу,
Тяженько тогды заплачу,
Стративъ е'мъ милую,
Якъ сонце красную.

18.

Єденъ плаче, другій скаче, ще ся наругае,
Бо о смутку, о печали нѝчіей не знае.
Несчасная Украина тая мня зродила,
Ой що такъ мня бѣдненького смуткомъ набавила.
Утративъ е'мъ пріятеля безъ лихіи люде,
Нехай же имъ правый судя самъ Господь Богъ буде!
Гей у морѣ рыбы много, та тяжко зловити,
Єще тяжше сиротонцѣ на чужинѣ жити.
Ой у морѣ на глубинѣ щука рыба грае,
Ой а менѣ на чужинѣ серденько ся крае.
Ой у лѣсѣ березою вѣтронько колыше,
А сирота на чужинѣ зъ лиха ледво дыше.
Ой у лѣсѣ за пташенькой пташенька вганяе,
А сирота на чужинѣ слёзы проливае.
Гей на водѣ два лебедѣ, все низько лѣтають,
А за мене сиротоньку и люде не знають.
Гей на водѣ та безъ вѣтру фаля не видится,
А съ сироты мизерного хто хоче смѣется.
Прошу, прошу, измилуйся ты, Божая мати,
Поратуй мня на чужинѣ, не дай загибати!
Бо хто схоче сиротоньку къ собѣ прихилити?
Треба, бачу, ласки твоей навсегда просити.

19.

(Вацл. изъ Олеська 229.)

Невдячна дѣвчино, надъ житье кохана,
Доки будешь въ мôмъ серцю жити?
Ты 'сь у мене була зъ межи всѣхъ выбрана,
Доки 'сь не зачала блудити;
Чини що воля, я буду тужити,
Уже жь вôдъ нынѣ годѣ ся любити,
Съ тобой невдячна дѣвчино.

Погордила 'сь мною, задуфана въ счастю,
Якъ бы 'сь була една на свѣтѣ,
Возьму назначену вôдъ Бога въ несчастю,
А може краснѣйшу надъ цвѣты;

Я не перечу, кохай кого мило,
Жалую, що ся серце заслѣпило,
Шо тя зачало кохати.

То но мене губитъ, що 'сь принаду дала,
Съ перша миленькими словами,
А потому 'сь зраду за серце вôддала,
Безъ жадной причины зъ ганьбами;
Предцѐ я тобѣ и провину тую,
При той розлуцѣ на вѣки дарую,
Будьмо вôдъ себе далекѝ!

20.

Що я кому виновенъ, за що погибаю,
За що вôдъ злыхъ чоловѣкъ спокою не маю?
Ненавидятъ, гонятъ, бьютъ, живцемъ пожираютъ,
Якъ яструбы на бѣдную птицю нападаютъ,
Якъ рыбаки на водѣ сѣти закидаютъ,
Такъ на мене злїи люде способу шукаютъ;
Лютой ярости огнемъ палаютъ бозъ мѣры,
И метаются на мня якъ лютiи звѣры!
Нѝ скрытися не могу, нѝ явно прожити,
Явно гонятъ, тайно бьютъ, пôдкладаютъ сѣти.
Нема жъ кому боронити, нѝхто не жалуе,
Плачу, нуджу, нарѣкаю, та нѝхто не чуе.
А що тому за вина, якая причина?
За то гонятъ, за то бьютъ, шо я сиротина.
Ой Боже мôй, едина печальнымъ потѣха,
Возри на мня, сиротину, избавъ съ сего лиха!
Глянь на мене молодого, сироту бѣдного,
Дай ми радость, прошу тя до серця моего!
Спусти, Боже, росу, дощъ, дай землѣ утѣху,
А нехай я вже позбуду свою бѣду лиху!
Нехай бôльше не журю, нехай не думаю!
Въ тузѣ серце зостае, що чинити маю?

Ты самъ видишь на мене противні навѣты,
Дозволь мене у себе вôдъ ихъ злости скрыти.
Серотою не буду, маю отця въ небѣ,
Той ми самôй на земли при всякôй потребѣ.
Суди, Боже, ворогамъ, нехай будутъ знати,
Шо я жію пôдъ крыломъ твоей благодати!

21.

(Вацл. изъ Олеська 354.)

А що жь бо я, а що жь бо я кому завинила,
За що жь мене, за що жь мене зла доля побила?
Що жь я буду, що жь я буду бѣдная чинити,
Та кого я вѣрне люблю, съ тимъ менѣ не жити?

Чи то въ свѣтѣ, чи то въ свѣтѣ, тôлько я едная,
Що я така, що я така, за всѣхъ несчасная?
Що жь я буду, и проч.

Ходжу, нуджу по надъ берегъ, тяженько вздыхаю,
На сву долю несчасную гôрко нарêкаю;
Що жь я буду, и проч.

Чи ты мене, чи ты мене, доле, вôдступила,
Чи 'мъ ся въ таку несчасливу годину вродила?
Що жь я буду, и проч.

Та що жь менѣ, та що жь менѣ, по моей уродѣ,
Коли вѣкъ мôй, коли вѣкъ мôй, въ такъ тяжкôмъ заводѣ?
Що жь я буду, и проч.

Чи я дома, чи я дома, чи я на чужинѣ,
Не знала я нигде добра, наветъ при родинѣ;
Що жь я буду, и проч.

И родина и чужина мене ся цурае,
Тай въ несчастю и въ злой долѣ ратунку не дае,
Що жь я буду, и проч.

Всѣ пташата, всѣ звѣрята свою пару маютъ,
Мене бѣдной и бездольной всѣ ся вôдрêкаютъ;
Що жь я буду, и проч.

Возьмѣтъ же ся быстрй рѣки, потопѣтъ мня въ собѣ,
Якъ такъ маю жити въ свѣтѣ, лѣпше гнити въ гробѣ!
Що жь я буду, и проч.

Та хто жь мене пожалуе, хто мня приголубитъ?
Нема жь мого миленького, що го серце любитъ;
Що жь я буду, и проч.

Мати моя любезная, що ты учинила,
Що 'сь мня таку бездольную на сей свѣтъ вродила?
Що жь я буду, и проч.

Породила 'сь мене, мати, дала 'сь серце, волю,
Недала 'сь ми изъ тимъ жити, безъ кого я болю!
Що жь я буду, и проч.

Лѣпше було, моя мати, мене утопити,
Нёжь такую бездольную на сей свѣтъ пустити!
Що жь я буду, и проч.

Въ темнй лѣсы, въ темнй горы, мушу сторонити,
Шо 'мъ любила, шо 'мъ кохала, а нема съ кимъ жити!
Що жь я буду, и проч.

Хоть я жію, хоть я жію, шо день умераю,
Бо нйколи счасливои години не маю!
Що жь я буду, и проч.

Хоть я въ свѣтѣ, хоть я въ свѣтѣ, буду умерати,
Завше тое, завше тое, буду памятати!
Що жь я буду, и проч.

Бувай же ми вже здоровый, мôй милый, мôй любый!
Ахъ знаю я, шо не хочешь ты моей загубы!
Що жь я буду, и проч.

Ахъ вы, неба милостиви, вы роки привдивй,
Выдячи мня несчасную, будьте литостивй!
Що жь я буду, и проч.

Ахъ позвольте, бы 'мъ на свѣтѣ съ тимъ счасливе жила,
Та кого я надъ све житье, надъ душу злюбила!
Що жь я буду, що жь я буду бѣдная чинити,
Та кого я вѣрне люблю, съ тимъ менѣ не жити!..

22.

«Мое серденько, чого вздыхаешь?
Чомъ серцю мому туги задаешь?
Перестань тужити, розвеселися,
Богъ тя потѣшитъ, та не смутися!» —
«Не перестану, буду плакати,
Въ соляныхъ слезахъ очи купати;
Чорнымъ есь окомъ принаду дала,
Бѣленькимъ тѣломъ причаровала.

Принаду дала чорными очи,
У день журюся, а не сплю въ ночи,
Нема надъ тебе на цѣлôмъ краю,
Тôлько красоту твою кохаю.

Чи крышталевовъ мыла 'сь ся водовъ,
Всѣ дѣвки гасишь своевъ уродовъ:
Уста румяні, якъ кровъ зъ молокомъ,
Сама прекрасна зъ веселымъ окомъ.

23.

(Вацл. изъ Олеська 357.)

Ахъ я бѣдный, ахъ я несчасливый,
Шо я тебе, дѣвчинонько, вѣрне кохаю!
Не могу жити въ свободѣ правдивôй.

Бо о тобѣ, дѣвчинонько, завше думаю,
Завше плачу, якъ небачу,
Твой уроды прекраснôй,
Проклинаю, житье лаю,
Ахъ я несчасный!

Куда гляну, куда повернуся,
Всюда туга, всюда жаль за мною,
Ляжу спати, въ ночи пробуджуся,
И все тужу, нуджу за тобою.

Въ день и ночи мои очи
Слёзми заливаю,
Съ той причины и годины
Спокою не маю.
Твоя краса, твои чорні очи,
Моєй туги и журбы причина,
Хоть мня нудитъ въ день и въ ночи,
Однакъ кажу, ты 'сь моя єдина,

Пані того серця мого,
Котре вѣрне любитъ,
Тебе любитъ, безъ тя тужитъ,
И себе загубитъ.

24.

(Вацл. изъ Олеська 337.)

«Ой выйду я надъ рѣченьку, та й стану думати,
Що я бѣдна, несчаслива, та й маю дѣяти?
Ні я Бога прогнѣвала, жила 'мъ справедливе,
Всякі єго укараня зносила терпливе!

Счастье менѣ ся не вело, бѣда бѣду гнала,
А я була спокôйна, докимъ не устала.
Несчастье ми докучило, що трудно зносити,
Кого жь бо я вѣрне люблю, съ тимъ менѣ не жити.

Не сама я тому вицна, а ні моя мати,
Вже такъ неба захотѣли, ци доля—не знати;
Мати менѣ позволила, але и казала,
Невѣрного полюбила 'сь, будешь жаловала.» —

«На що, мила, мае бути въ твоёмъ серцю туга?
Ахъ ты менѣ була мила, вже не буде друга!
Ой не разъ я тебе просивъ, клявся предъ тобою:
«Не журися, моя мила, будемо съ собою!»

А ты 'сь менѣ не вѣрила, бо 'сь такъ сама хтѣла:
Я вôдъѣхавъ въ дороженьку, ты 'сь ся заручила;
Будь здорова, дѣвчинонько, счаслива тѣ доля!
Я не буду твоимъ милымъ, ты не будешь моя!»

25.

(Вацл. изъ Олеська 318.)

«На мня злосливе чомъ поглядаешь?
До мене мало чомъ такъ гадаешь?
Що 'мъ ти удѣлавъ, чомъ мня проклинаешь,
Що 'сь учинила, чи памятаешь?

Святу присягу, що передо мною,
Що 'сь присягала бути завше мою;
А теперь на мня такъ поглядаешь,
Подобно ты мня вже не кохаешь!

Шукай же собѣ, дѣвчино мила,
Шобы тя любивъ, ты его любила:
Але не знайдешь, Бôгъ ме, такого,
Якъ я для тебе завше вѣрного.

Знайдешь богатство, знайдешь красоту,
Але не збудешь съ серця клопоту;
Покинь ботатство, плюнь на красоту,
Будешь счаслива и безъ клопоту!

Гроши нйкому счастя не даютъ,
Красніи лиця часто зраджаютъ;
Не хочу зъ грôшми, а нй краснои,
Тôлько для себе завше вѣрнои.

Згубивъ же 'мъ серце, згубивъ є'мъ себе,
Поверни менѣ, прошу я тебе,
Поверни менѣ то, що не любишь,
Бо якъ не вернешь, то мня загубишь.

Згину жь я марне на твою душу,
Бо ся съ тобою розстати мушу,
За мою щирôсть жаль зоставила,
Бодай ся мила така не снила!

Нехъ та пѣснь тобѣ припоминае
Того, що тебе вѣрне кохае,
Того самого, що 'сь не любила,
Бувай здорова, дѣвчино мила!...» —

«Прошу, забудь о мнѣ, знайдешь ты въ свѣтѣ,
Съ котрою будешь счасливе жити,
Шо тя не могу чогось кохати,
До мене жалю не треба мати.

Нудно на серцю, чогось вздыхаю,
Либонь я еще когось кохаю,
Ой знаю, знаю, кого кохаю,
Тôлько не знаю, съ кимъ жити маю.

Тяжко то разомъ помѣрковати,
Который годенъ, щобъ го кохати,
А я бы 'мъ рада того любити,
Съ которымъ Господь позволитъ жити.

Маю я десйть, що мня кохаютъ,
Котрого люблю, о тимъ не знаютъ:
Я десйть мужôвъ не могу мати,
Тôлько єдного треба кохати.

Пѣснь твою прійму, спѣвати буду,
Шо 'сь мôй пріятель, того не забуду,
А коли и ты припомнишь мня собѣ,
Вѣрь, шо 'мъ зычлива була завше тобѣ!»

26.

Оставайтеся, бояри,
Вкраинськй судари!
Вôдъ васъ ѣду, вôдъѣжджаю,
На недолю нарêкаю.

Що поѣду, то вернуся,
Заплакавши, оглянуся,
Серце мое крôвлю сплыло,
Умирати лутше было.

Мати жъ моя рôдненькая
Плаче по мнѣ, бѣдненькая,
Сестриченька й вся родина:
Оставайся, милая дружина!

Ахъ дружино, ахъ сусѣды,
Причинѣтся моей бѣды!
Вôдъ васъ ѣду, вôдъѣзджаю,
Пану Богу поручаю.

Боже, зъ неба высокого,
Глянь на мене молодого!
Що ся стало, ты самъ знаешь,
Вôдъ пріязни розлучаешь.

Братя жь мои рôдненькіи,
Бувайте те жь ми здоровіи!
Хочь я пôду и за Краковъ,
Всюда буду я еднаковъ.

27.

(Вацл. изъ Олеська 358.)

«Ахъ я несчасливый изъ моего роду,
Всѣ ми дни смутніи, хотяй и въ погоду,
Бо я бôльше счастья на свѣтѣ не знаю,
Шо я тя надъ житье и сили кохаю.» —
«Перестань, любый, долѣ нарêкати!
Твоя рѣчь мене статечне кохати;
Не поберемся, то не наша вина,
Плачьмо на вороги, бо то ихъ причина!
Я ще несчасливша, шо тебе кохаю,
Ты о тôмъ не знаешь, але я то знаю;
Не поберемся, то не наша вина,
Плачьмо на вороги, бо то ихъ причина!
А коли не буду вже вôддана тобѣ,
Будешь читати той написъ на гробѣ:
«Такъ ту лежитъ, що для тебе жила,
Не злучила милôсть, то злучитъ могила!»

28.

(Вацл. изъ Олеська 239.)

Хорошая дѣвчинонька до серця пристала,
Все ходячи понадъ воду, тяженько вздыхала:
Менѣ бѣдному плачутъ очи,
Безъ престаня въ день и въ ночи,
За дѣвчиною.

Чому жъ менѣ, дѣвчинонько, на серденьку нудно,
Оченьками поглядаю, говорити трудно?
Вороженьки поглядаютъ,
Палцями насъ вытыкаютъ,
Хотятъ судити.

Нехай судя̀тъ, имъ на лихо, а намъ на здоровье!
Намъ коханье на потѣху, имъ на безголовье!
Лѣпше було ще кохати,
Дѣвча къ собѣ пригортати,
Котору люблю.

Люде менѣ розраджаютъ, же посагу мало,
А вже жь менѣ тое дѣвча до серця пристало!
Посагъ, скарбы, все то фрашки,
Люблю дѣвча, зъ Божой ласки,
Чей я ю возьму!

29.

(Вацл. изъ Олеська 342.)

По що жь я ходивъ на ту мураву,
Де красне дѣвча мало забаву,
Де зъ рôзныхъ цвѣтôвъ вѣнцѝ сплетала,
А чорнымъ окомъ всѣхъ чаровала?

Думаю собѣ, приступлю къ неи...
Не смѣю дôткнутись ручки бѣлои:
Цвѣты марнѣютъ предъ ей очами,
Вѣтеръ конає пôдъ ей ногами.

Така причина несчастья мого,
Зводила мене, не знать для чого,
Нащо вôдъ весны она милѣйша,
Коли ей душа надъ сталь твердѣйша?

Продавъ я хату, кинувъ родину,
Пôшовъ за нею, за ей дружину,
Нѣмъ сонце зôйшло, дары 'мъ ей носивъ,
А стежку мою слёзами росивъ.

Пôду въ край пустый, де плугъ не оре,
Буду плакати: «Ахъ менѣ горе!»
Най слёзы падутъ на камѣнь якій,
Хоть бы найтвердшій, поробятъ знаки.

Поти жь я буду при тôмъ камени,
Поки не спомнешь о моимъ имени;
Поти жь я буду терпѣти муку,
Поки не скажешь: «Маешь му руку!»

30.

(Вацл. изъ Олеська 450.)

Раютъ менѣ, шобы ся вѣнчати,
Шобъ дѣвочій станъ покидати:
Чи жь вамъ моя неволя мила?
Ще 'мъ ся дѣвкою не находила.

Я дѣвкою пôду, куда схочу,
И нѝчимъ ся не заклопочу,
А нѝ хлѣбомъ, а нѝ одежою,
А нѝ мужомъ, а нѝ детиною.

Я спѣваю, я собѣ гуляю,
Та о нѝчимъ и гадки не маю,
Я счаслива, во всѣмъ довôльна,
Я весела, бо 'мъ ще вôльна.

Бачу жь бо я, мои ровесницѝ
Якъ имъ дуже помарнѣли лицѝ,
Що ся квапили вѣнчати,
Теперь бы ради повертати.

Нехай тая замужь спѣшится,
Та которой личко морщится,
Я молода, якъ ягода,
Замужь мене еще шкода!

31.

Котра дѣвка, та нехай журится,
Я счаслива, що 'мъ си молодиця,
Мила жь менѣ така неволя,
Коли моя такъ счаслива доля.

Нащо менѣ куды и ходити,
Нащо менѣ и гулькôвъ глядѣти,
Не хочу вже счастя бôльшого,
Коли маю мужа доброго.

Маю ѣсти, маю що и пити,
Маю и въ чôмъ красно ходити,
Коли мене мôй мужь кохае,
Той о моимъ счастью гадае.

Хоть я трохи на лицѣ змарнѣла,
Таки я му завсѣди мила,
А якъ стану дѣвкою марна,
Не скаже мѣ нѝхто, же гарна.

Не гадаю нѝколи вернути,
Вамъ всѣмъ зычу въ тимъ станѣ бути;
Тôлько о тôмъ, дѣвки, гадайте,
Ляда кому не довѣряйте!

Ты самъ видишь на мене противнѣ навѣты,
Дозволь мене у себе вôдъ ихъ злости скрыти.
Серотою не буду, маю отця въ небѣ,
Той ми самôй на земли при всякôй потребѣ.
Суди, Боже, ворогамъ, нехай будутъ знати,
Шо я жію пôдъ крыломъ твоей благодати!

21.

(Вацл. изъ Олеська 354.)

А що жь бо я, а що жь бо я кому завинила,
За що жь мене, за що жь мене зла доля побила?
Що жь я буду, що жь я буду бѣдная чинити,
Та кого я вѣрне люблю, съ тимъ менѣ не жити?

Чи то въ свѣтѣ, чи то въ свѣтѣ, тôлько я едная,
Що я така, що я така, за всѣхъ несчасная?
Що жь я буду, и проч.

Ходжу, нуджу по надъ берегъ, тяженько вздыхаю,
На сву долю несчасную гôрко нарêкаю;
Що жь я буду, и проч.

Чи ты мене, чи ты мене, доле, вôдступила,
Чи 'мъ ся въ таку несчасливу годину вродила?
Що жь я буду, и проч.

Та що жь менѣ, та що жь менѣ, по моейародѣ,
Коли вѣкъ мôй, коли вѣкъ мôй, въ такъ тяжкôмъ заводѣ?
Що жь я буду, и проч.

Чи я дома, чи я дома, чи я на чужинѣ,
Не знала я нигде добра, навегъ при родинѣ;
Що жь я буду, и проч.

И родина и чужина мене ся цурае,
Тай въ несчастю и въ злой долѣ ратунку не дае,
Що жь я буду, и проч.

Всѣ пташата, всѣ звѣрята свою пару маютъ,
Мене бѣдной и бездольной всѣ ся вôдрêкаютъ;
Що жь я буду, и проч.

Возьмѣтъ же ся быстрѝ рѣки, потопѣтъ мня въ собѣ,
Якъ такъ маю жити въ свѣтѣ, лѣпше гнити въ гробѣ!
Що жь я буду, и проч.

Та хто жь мене пожалуе, хто мня приголубитъ?
Нема жь мого миленького, що го серце любитъ;
Що жь я буду, и проч.

Мати моя любезная, що ты учинила,
Що 'сь мня таку бездольную на сей свѣтъ вродила?
Що жь я буду, и проч.

Породила 'сь мене, мати, дала 'сь серце, волю,
Недала 'сь ми изъ тимъ жити, безъ кого я болю!
Що жь я буду, и проч.

Лѣпше було, моя мати, мене утопити,
Нёжь такую бездольную на сей свѣтъ пустити!
Що жь я буду, и проч.

Въ темнѝ лѣсы, въ темнѝ горы, мушу сторонити,
Шо 'мъ любила, шо 'мъ кохала, а нема съ кимъ жити!
Що жь я буду, и проч.

Хоть я жію, хоть я жію, шо день умераю,
Бо нѝколи счасливои годины пе маю!
Що жь я буду, и проч.

Хоть я въ свѣтѣ, хоть я въ свѣтѣ, буду умерати,
Завше тое, завше тое, буду памятати!
Що жь я буду, и проч.

Бувай же ми вже здоровый, мôй милый, мôй любый!
Ахъ знаю я, шо не хочешь ты моей загубы!
Що жь я буду, и проч.

Ахъ вы, неба милостиви, вы роки привдивѝ,
Выдячи мня несчасную, будьте литостивѝ!
Що жь я буду, и проч.

Ахъ позвольте, бы 'мъ на свѣтѣ съ тимъ счасливе жила,
Та кого я надъ све житье, надъ душу злюбила!
Що жь я буду, що жь я буду бѣдная чинити,
Та кого я вѣрне люблю, съ тимъ менѣ не жити!..

22.

«Мое серденько, чого вздыхаешь?
Чомъ серцю мому туги задаешь?
Перестань тужити, розвеселися,
Богъ тя потѣшить, та не смутися!» —

«Не перестану, буду плакати,
Въ соляныхъ слезахъ очи купати;
Чорнымъ есь окомъ принаду дала,
Бѣленькимъ тѣломъ причаровала.

Принаду дала чорными очи,
У день журюся, а не сплю въ ночи,
Нема надъ тебе на цѣлôмъ краю,
Тôлько красоту твою кохаю.

Чи крыштaлевовъ мыла 'сь ся водовъ,
Всѣ дѣвки гасишь своевъ уродовъ:
Уста румянѣ, якъ кровъ зъ молокомъ,
Сама прекрасна зъ веселымъ окомъ.

23.

(Вацл. изъ Олеська 357.)

Ахъ я бѣдный, ахъ я несчасливый,
Шо я тебе, дѣвчинонько, вѣрне кохаю!
Не могу жити въ свободѣ правдивôй.

Бо о тобѣ, дѣвчинонько, завше думаю,
Завше плачу, якъ небачу,
Твой уроды прекраснôй,
Проклинаю, житье лаю,
Ахъ я несчасный!

Куда гляну, куда повернуся,
Всюда туга, всюда жаль за мною,
Ляжу спати, въ ночи пробуджуся,
И все тужу, нуджу за тобою.

Въ день и ночи мои очи
Слёзми заливаю,
Съ той причины и години
Спокою не маю.
Твоя краса, твои чорнй очи,
Моей туги и журбы причина,
Хоть мня нудитъ въ день и въ ночи,
Однакъ кажу, ты 'сь моя едина,

Панй того серця мого,
Котре вѣрне любитъ,
Тебе любитъ, безъ тя тужитъ,
И себе загубитъ.

24.

(Вацл. изъ Олеська 337.)

«Ой выйду я надъ рѣченьку, та й стану думати,
Що я бѣдна, несчаслива, та й маю дѣяти?
Нй я Бога прогнѣвала, жила 'мъ справедливе,
Всякй его укараня зносила терпливе!

Счастье менѣ ся не вело, бѣда бѣду гнала,
А я була спокôйна, докимъ не устала.
Несчастье ми докучило, що трудно зносити,
Кого жь бо я вѣрне люблю, съ тимъ менѣ не жити.

Не сама я тому винна, а нй моя мати,
Вже такъ неба захотѣли, ци доля—не знати;
Мати менѣ позволила, але и казала,
Невѣрного полюбила 'сь, будешь жаловала.» —

«На що, мила, мае бути въ твоёмъ серцю туга?
Ахъ ты менѣ була мила, вже не буде друга!
Ой не разъ я тебе просивъ, клявся предъ тобою:
«Не журися, моя мила, будемо съ собою!»

А ты 'сь менѣ не вѣрила, бо 'сь такъ сама хтѣла:
Я вôдъѣхавъ въ дороженьку, ты 'сь ся заручила;
Будь здорова, дѣвчиноньно, счаслива тѣ доля!
Я не буду твоимъ милымъ, ты не будешь моя!»

25.

(Вацл. изъ Олеська 318.)

«На мня злосливе чомъ поглядаешь?
До мене мало чомъ такъ гадаешь?
Що 'мъ ти удѣлавъ, чомъ мня проклинаешь,
Що 'сь учинила, чи памятаешь?

Святу присягу, що передо мною,
Що 'сь присягала бути завше мою;
А теперь на мня такъ поглядаешь,
Подобно ты мня вже не кохаешь!

Шукай же собѣ, дѣвчино мила,
Шобы тя любивъ, ты его любила:
Але не знайдешь, Бôгъ ме, такого,
Якъ я для тебе завше вѣрного.

Знайдешь богатство, знайдешь красоту,
Але не збудешь съ серця клопоту;
Покинь ботатство, плюнь на красоту,
Будешь счаслива и безъ клопоту!

Гроши нѝкому счастя не дають,
Красніи лиця часто зраджають;
Не хочу зъ грôшми, а нѝ красной,
Тôлько для себе завше вѣрнои.

Згубивъ же 'мъ серце, згубивъ е'мъ себе,
Поверни менѣ, прошу я тебе,
Поверни менѣ то, що не любишь,
Бо якъ не вернешь, то мня загубишь.

Згину жь я марне на твою душу,
Бо ся съ тобою розстати мушу,
За мою щирôсть жаль зоставила,
Бодай ся мила така не снила!

Нехъ та пѣснь тобѣ припоминае
Того, що тебе вѣрне кохае,
Того самого, що 'сь не любила,
Бувай здорова, дѣвчино мила!...» —

«Прошу, забудь о мнѣ, знайдешь ты въ свѣтѣ,
Съ котрою будешь счасливе жити,
Шо тя не могу чогось кохати,
До мене жалю не треба мати.

Нудно на серцю, чогось вздыхаю,
Либонь я еще когось кохаю,
Ой знаю, знаю, кого кохаю,
Тôлько не знаю, съ кимъ жити маю.

Тяжко то разомъ помѣрковати,
Который годенъ, щобъ го кохати,
А я бы 'мъ рада того любити,
Съ которымъ Господь позволитъ жити.

Маю я десйть, що мня кохаютъ,
Котрого люблю, о тимъ не знаютъ:
Я десйть мужôвъ не могу мати,
Тôлько єдного треба кохати.

Пѣснь твою прійму, спѣвати буду,
Шо 'сь мôй пріятель, того не забуду,
А коли и ты припомнишь мня собѣ,
Вѣрь, шо 'мъ зычлива була завше тобѣ!»

26.

Оставайтеся, бояри,
Вкраинськй судари!
Вôдъ васъ ѣду, вôдъѣжджаю,
На недолю нарêкаю.

Що поѣду, то вернуся,
Заплакавши, оглянуся,
Серце моє крôвлю сплыло,
Умирати лутше было.

Мати жь моя рôдненькая
Плаче по мнѣ, бѣдненькая,
Сестриченька й вся родина:
Оставайся, милая дружина!

Ахъ дружино, ахъ сусѣды,
Причинѣтся моей бѣды!
Вôдъ васъ ѣду, вôдъѣжджаю,
Пану Богу поручаю.

Боже, зъ неба высокого,
Глянь на мене молодого!
Що ся стало, ты самъ знаешь,
Вôдъ пріязни розлучаешь.

Братя жь мои рôдненькіи,
Бувайте те жь ми здоровіи!
Хочь я пôду и за Краковъ,
Всюда буду я єднаковъ.

27.

(Вацл. изъ Олеська 358.)

«Ахъ я несчасливый изъ моего роду,
Всѣ ми дни смутніи, хотяй и въ погоду,
Бо я бôльше счастья на свѣтѣ не знаю,
Шо я тя надъ житье и сили кохаю.» —
«Перестань, любый, долѣ нарêкати!
Твоя рѣчь мене статечне кохати;
Не поберемся, то не наша вина,
Плачьмо на вороги, бо то ихъ причина!
Я ще несчасливша, шо тебе кохаю,
Ты о тôмъ не знаєшь, але я то знаю;
Не поберемся, то не наша вина,
Плачьмо на вороги, бо то ихъ причина!
А коли не буду вже вôддана тобѣ,
Будешь читати той написъ на гробѣ:
«Такъ ту лежитъ, що для тебе жила,
Не злучила милôсть, то злучитъ могила!»

28.

(Вацл. изъ Олеська 239.)

Хорошая дѣвчиночька до серця пристала,
Все ходячи понадъ воду, тяженько вздыхала:
Менѣ бѣдному плачутъ очи,
Безъ престаня въ день и въ ночи,
За дѣвчиною.

Чому жъ менѣ, дѣвчинонько, на серденьку нудно,
Оченьками поглядаю, говорити трудно?
Вороженьки поглядаютъ,
Палцями насъ вытыкаютъ,
Хотятъ судити.

Нехай судятъ, имъ на лихо, а намъ на здоровье!
Намъ коханье на потѣху, имъ на безголовье!
Лѣпше було ще кохати,
Дѣвча къ собѣ пригортати,
Котору люблю.

Люде менѣ розраджаютъ, же посагу мало,
А вже жь менѣ тое дѣвча до серця пристало!
Посагъ, скарбы, все то фрашки,
Люблю дѣвча, зъ Божой ласки,
Чей я ю возьму!

29.

(Вацл. изъ Олеська 342.)

По що жь я ходивъ на ту мураву,
Де красне дѣвча мало забаву,
Де зъ рôзныхъ цвѣтôвъ вѣнцѝ сплетала,
А чорнымъ окомъ всѣхъ чаровала?

Думаю собѣ, приступлю къ неи...
Не смѣю доткнутись ручки бѣлои:
Цвѣты марнѣютъ предъ ей очами,
Вѣтеръ конае пôдъ ей ногами.

Така причина несчастья мого,
Зводила мене, не знать для чого,
Нащо вôдъ весны она милѣйша,
Коли єй душа надъ сталь твердѣйша?

Продавъ я хату, кинувъ родину,
Пôшовъ за нею, за єй дружину,
Нѣмъ сонце зôйшло, дары 'мъ єй носивъ,
А стежку мою слёзами росивъ.

Пôду въ край пустый, де плугъ не оре,
Буду плакати: «Ахъ менѣ горе!»
Най слёзы падутъ на камêнь якій,
Хоть бы найтвердшій, поробятъ знаки.

Поти жь я буду при тôмъ камени,
Поки не спомнешь о моимъ имени;
Поти жь я буду терпѣти муку,
Поки не скажешь: «Маєшь му руку!»

30.

(Вацл. изъ Олеська 450.)

Раютъ менѣ, шобы ся вѣнчати,
Шобъ дѣвочій станъ покидати:
Чи жь вамъ моя неволя мила?
Ще 'мъ ся дѣвкою не находила.

Я дѣвкою пôду, куда схочу,
И нѝчимъ ся не заклопочу,
А нѝ хлѣбомъ, а нѝ одежою,
А нѝ мужомъ, а нѝ детиною.

Я спѣваю, я собѣ гуляю,
Та о нѝчимъ и гадки не маю,
Я счаслива, во всêмъ довôльна,
Я весела, бо 'мъ ще вôльна.

Бачу жь бо я, мои ровесницй
Якъ имъ дуже помарнѣли лицй,
Що ся квапили вѣнчати,
Теперь бы ради повертати.

Нехай тая замужь спѣшится,
Та которой личко морщится,
Я молода, якъ ягода,
Замужь мене еще шкода!

31.

Котра дѣвка, та нехай журится,
Я счаслива, що 'мъ си молодиця,
Мила жь менѣ така неволя,
Коли моя такъ счаслива доля.

Нащо менѣ куды и ходити,
Нащо менѣ и гулькôвъ глядѣти,
Не хочу вже счастя бôльшого,
Коли маю мужа доброго.

Маю ѣсти, маю що и пити,
Маю и въ чôмъ красно ходити,
Коли мене мôй мужь кохае,
Той о моимъ счастью гадае.

Хоть я трохи на лицѣ змарнѣла,
Таки я му завсêди мила,
А якъ стану дѣвкою марна,
Не скаже мѣ нйхто, же гарна.

Не гадаю нйколи вернути,
Вамъ всѣмъ зычу въ тимъ станѣ бути;
Тôлько о тôмъ, дѣвки, гадайте,
Ляда кому не довѣряйте!

32.

(Вацл. изъ Олеська 285.)

Трудно на свѣтѣ, порадьте неба,
Же вôдъ коханя умерти треба!
Трудно серце карати,
Коли звыкло кохати;
Кохати буду,
И не забуду.

Мила дѣвчина припаду дала,
Серце и душу вôдъ мене взяла,
Ой та змылуйся надо мною, Боже!
И хто жь мене споможе?
Дай въ парѣ жити,
И тебе хвалити.

Чорнӣ очи, румяніи уста,
Вдячная мова, рученька якъ хуста,
Не жаль спомянути,
И окомъ глянути
На такую красну,
На такую вдячну.

Ей умилосердися, дѣвчино хороша,
Най же я жалю въ серцю не ношу!
Та скажи, ци будешь моя;
Єсли тека ласка твоя,
Най не плачуть очи,
Якъ въ день, такъ и въ ночи!

33.

(Вацл. изъ Олеська 340.)

Вымовити менѣ трудно,
Шо тя люблю, серцю нудно;
Що тя люблю, надъ свою душу,
Самъ тобѣ правду сказати мушу.

Я за тебе житье трачу, ты не знаешь,
А ты мене цы не любишь, цы не добаешь;
Я за тебе житье трачу, ахъ менѣ горе!
Пôду утоплюся въ Чорное море.

Бôйся Бога, глянь на мене оченьками,
Розвесели серце мое розмовами,
Дай мому серцю мѣсце у себе,
И мене такъ люби, якъ я тебе!

Не задавай серцю туги, дѣвчинонько,
Не допускай умерати, голубонько,
Подай рученьку, най бачутъ люде,
Що наша милость вѣчная буде!

А коли жь то той часъ буде, нехай знаю,
И на вѣки щирость мою памятаю,
Дай намъ, Боже, вѣкъ счасливый,
Всѣ просимъ тебе, многомилостивый!

34.

«Зрадливое закоханье треба понехати,
Що серденьку було миле, мушу покидати.

Дѣвчинонько, мое серце, вже тя оставляю,
Бѣле тѣло, чорнѣ очи, Богу поручаю.

Же часъ мавъ е'мъ, и загубивъ, що хтѣвъ е'мъ, доставъ е'мъ,
Якъ билина въ чистôмъ полю теперка оставъ е'мъ.

Ахъ серденьку моему тяженько и нудно,
Черезъ тіи вороженьки розмовляти трудно.» —

«Ахъ мôй любый, мôй миленькій, чому 'сь такъ смутненькій?
Чомъ не скажешь слова къ менѣ, мôй друже миленькій?» —

«Трудно жь менѣ, серце мое, съ тобой розмовляти,
Ой дивлятся вороженьки, та будутъ брехати.

Сама видишь, серце мое, що щире кохаю,
Прихилившися до тебе, рученьку стискаю.

Тяжко, нудно, серце мое, съ тобой ся розстати,
Вони хочутъ, серце мое, шобъ, тя понехати.» —

«Посѣяла 'мъ макъ дрôбненькій, та вродився ленъ,
Очутися, мôй миленькій, хоть за третій день!»

35.

Нема жь милого, жаль душу стискае,
Серце милого завше споминае;
Нема жь милого, нема жь мого друга,
Ахъ я несчасна, трапитъ мене туга!

Нема жь милого, позостали туги,
Мильшій надъ нёго вже не буде другій;
Бо я его вѣрне люблю, и любити буду,
До самои смерти его не забуду.

Нема жь милого, якъ тяженько жити!
Нема жь и не буде, съ кимъ ся забавити!
Вже жь я вôдъ жалю выплачу си очи,
Не збуду туги нй въ день, нй въ ночи.

Може жь я бѣдна вже даремне плачу,
Може жь я его бôльше не зобачу;
Дай же му, Боже, здоровля и счастя!
Борони его вôдъ всего несчастя!

Солодкй най му будутъ всѣ годины,
Бо вôнъ мôй милый, бо вôнъ мôй единый!
А хто причина розстаня нашого,
Най мои слёзы упадутъ на нёго!

36.

(Вацл. изъ Олеська 348.)

Доле жь моя, доле, доле несчаслива,
Ой нема дѣвчины, шо мня полюбила!
Нащо 'сьте мня, неба, такъ тяжко скарали,
Шо 'сьте ми ся зъ нею любити не дали?

Любили 'сьмо ся, були 'сьмо зычливй,
Теперь безъ себе жіємъ несчасливй;
Ахъ буду до смерти за тобой тужити,
Буду слозоньками слѣды твои мыти!

Може си гадаешь, шо не люблю тебе?
Черезъ твою милость самъ загублю себе;
Скажутъ тобѣ люде, шо 'мъ ти бувъ зычливый,
А теперь безъ тебе жію несчасливый.

Несчаслива годиночька, шо мы ся пôзнали,
Будемо до смерти єю памятали;
Ахъ буду, серденько, за тобой тужити,
Бôльше ся на свѣтѣ не буду любити!

Туго жь моя, туго, коли конець тобѣ?
Не разъ я заплачу и гадаю собѣ:
Хоть зъ нашой недолй тѣшатся вороги,
Колись тимъ ворогамъ не стане дороги!

Хоть не поберемся, то не наша вина,
Плачьмо на вороги, бо то ихъ причина!
Серце моє буде за тобой тужити,
Треба буде за тобою въ грôбъ ся положити.

37.

Смутна доля смутной хвилй, для якой причины,
Въ день и въ ночи плачутъ очи для любой дѣвчины!

Безпрестанно серце въ тузѣ о тôмъ смоминаe,
Вѣкъ теряти — а вмерати, способу не маe.

Безъ твоего презначеня надаремна туга,
Сама даешь, выбераешь, ахъ, нелюба друга!

Дай ми, Боже, въ серци моемъ тугу понехати,
Зъ другомъ милымъ и зычливымъ вѣкъ сей коротати!

Пресвятая воля твоя надо мною буде,
Тебе взяти въ передъ святый, а на потôмъ люде.

Я на твою святу волю усе поручаю,
Тобѣ пою пѣснь въ покою, тебе величаю.

38.

(Вацл. изъ Олеська 296.)

Нудна жь менѣ чужина,
Годомъ стане година;
Бо ми якъ въ день, такъ въ ночи,
Стоитъ мила предъ очи.

Чи лягаю, чи встаю,
Все я о нêй гадаю;
Бо 'мъ якъ въ день, такъ въ ночи,
Стоитъ мила предъ очи.

А нî ѣсти, нî пити,
Не знаю, що чинити,
Бо 'мъ якъ въ день, такъ въ ночи,
Стоитъ мила предъ очи.

Тужу, тужу, журюся,
Де є люба Маруся?
Бо ми якъ въ день, такъ въ ночи,
Стоитъ мила предъ очи.

Хотяй красныхъ є сила,
Но мнѣ жадна не мила;
Бо ми якъ въ день, такъ въ ночи,
Стоитъ мила предъ очи.

Тôлько тое серденько,
Шо го люблю вѣрненько;
Бо ми якъ въ день, такъ въ ночи,
Стоитъ мила предъ очи.

Хоть ся друга трафляе,
Серцю мому не стае;
Бо ми якъ въ день, такъ въ ночи,
Стоитъ мила предъ очи.

Раютъ менѣ другую,
А я того не чую;
Бо ми якъ въ день, такъ въ ночи,
Стоитъ мила предъ очи.

Ахъ ненько жь моя, ненько,
Болитъ мене серденько!
Бо ми якъ въ день, такъ въ ночи,
Стоитъ мила предъ очи.

Болитъ мене и душа,
Бо дѣвчина хороша;
Бо ми якъ въ день, такъ въ ночи,
Стоитъ мила предъ очи.

* * *

Черезъ гору стеженька,
Нема жь мого серденька;
Бо ми якъ въ день, такъ въ ночи,
Стоитъ милый предъ очи.

Прiѣдь, прiѣдь, мôй любый,
Спомни собѣ на шлюбы!
Бо ми якъ въ день, такъ въ ночи,
Стоитъ милый предъ очи.

Кличу его, не чуе,
Най си зъ Богомъ ночуе;
Бо ми якъ въ день, такъ въ ночи,
Стоитъ милый предъ очи.

И я жь сама не знаю,
Та прiятель пытаю;
Бо ми якъ въ день, такъ въ ночи,
Стоитъ милый предъ очи.

Пріѣдь, пріѣдь раненько,
Пріймy тебе миленько!
Бо ми якъ въ день, такъ въ ночи,
Стоитъ милый предъ очи.

Обнимлю тя за шею,
Въ личко тя поцѣлую;
Бо ми якъ въ день, такъ въ ночи,
Стоитъ милый предъ очи.

39.

(Вацл. изъ Олеська 329.)

Сонце грѣе, вѣтеръ вѣе,
А дѣвчина зъ жалю млѣе,
Знати, знати по тôмъ личку,
Шо тужила цѣлу нôчку.

Милый поѣхавъ въ дорогу,
Безъ него жити не могу;
Плачьте, плачьте, сивйи очи,
Слозы лѣйте въ день и въ ночи!

Може въ далекôй краинѣ
Милый забуде о менѣ,
И для красной инной дѣвы,
Не буде менѣ зычливый.

Може въ иннôй якôй влости
Згасне огонь той милости,
И за щиру любву мою,
Вôдплатится зневагою.

Якъ пріѣде, утѣшуся,
Обôйму го, притулюся,
Перестануть мои очи
Слозы ляти въ день и въ ночи.

Най для него марне згину,
Шобъ хоть остатню годину
Невдячнику вѣсть вчинила,
Шо 'мъ сердечне го любила!

40.

(Вацл. изъ Олеська 378.)

Доле жь моя несчасная, що ты выробляешь?
Дала 'сь на часъ пôзнатися, теперь розлучаешь!

Така воля и выроки зъ высокого неба,
Хоть тя люблю, мое сердце, выѣжджати треба.

Ахъ я бѣдный, несчасливый, тяжко нарêкаю,
Шо съ тобою жить не могу, хоть вѣрне кохаю.

Пôднесу я очи въ гору и зôтхну до неба:
Доле жь моя несчасная, розстатися треба!

Проси Бога, дѣвчинонько, и я его молю,
Шобы намъ давъ въ парѣ жити счасливую долю!

Нехай же намъ та розлука та не чинитъ смутку!
Богъ ласкавый нашу милôсть приведе до скутку.

Прощай, прощай, люба моя, прійшовъ часъ розстаня;
Будь здорова, ховай память вѣрного кохання!

Хоть я теперь вôдъѣжджаю, не зважай ты того!
Я тя люблю, и такъ буду, поки житя мого.

Ой буду жь я безъ престанку Богу ся молити,
Чей ми Господь дасть съ тобою хутко ся выдѣти!

41.

Доле жь моя несчаслива, що ты выробляêшь?
Єднымъ счастя додаваешь, другимъ вôдбераешь!

Боже зъ неба высокого, пожаль же ся, прошу,
Нехай же я несчасливый жалю не поношу!

Жадного 'мъ такъ не любила, хоть ихъ було сила;
Ахъ Бодай же я и тебе була не любила!

Бо я тебе полюбила, ты любишь иншую:
Шобъ ты туживъ такъ за мною, якъ я за тобою!

Встаю рано вздыхаючи, говорю зъ росою:
«Чи тужишь ты такъ за мною, якъ я за тобою?» —

Скрыплють, скрыплють воротонька, не могу заперти:
Кого люблю, не забуду до самои смерти.

Не разъ станешь на той земли, де моя могила,
Подумаешь и спомянешь, кого я любила.

А я буду передъ Богомъ на тебе плакати,
Шо я съ твоеи причины мушу умерати.

42.

Я сирота блукаюся, родины не маю,
На чужинѣ пробуваю, и вѣкъ свôй теряю.

Олêнь лѣсный, бѣгунъ быстрый, а людей боится,
Такъ чоловѣкъ на чужинѣ, хочь мудрый, смирится.

Хотяй добре все умѣе, въ чужинѣ зостае,
Не смѣе ся вôдозвати, родины не мае.

Летѣвъ орелъ по надъ море, пêренько ронивши:
А хто жь тебе приголубитъ, сирото наймилшiй?

Ой якъ орелъ по надъ поле повѣтремъ носится,
Такъ сирота на чужинѣ съ плачомъ веселится.

А якъ тяжко каменеви по водѣ плывати,
Такъ сиротѣ на чужинѣ горе пробувати.

Ой якъ выйде сиротонько, меже люде стане:
Усѣ люде веселiи, ему серце вяне.

Измилуйся ты, мôй Боже, до тебе волаю:
Я въ чужинѣ пробуваю, родины не маю.

Знаешь, Боже, мою долю, рачь мня ратовати:
На чужинѣ безъ родины не дай загибати!

43.

«Чи то зъ неба така воля,
Чи несчасна моя доля,
Що я жію якъ въ пустынѣ,
Лѣта трачу безъ дружины!

Лѣта жь мои молодіи,
Чомъ вы таки несчасніи?
Хто мня любитъ, и я его,
Хто ми милый, нема того!» —

«Нащо жь ты мене кохаешь?
Що за користь съ того маешь?
Я бы 'мъ тя рада кохати,
Трудно серцю росказати.»

«Не моя жь то въ томъ причина,
Несчасная доля винна,
Шо мня въ той день не створила,
Шобъ на вѣки ты служила.

Сотворила молодого,
Въ очахъ твоихъ не красного,
Бо не дала счастя, долѝ,
Будь же панёвъ своей волѝ!

Будь здорова, панѝ моя,
Коли така воля твоя!
Спомни мене въ каждой добѣ,
Що 'мъ бувъ вѣрный слуга тобѣ!»

44.

(Вацл. изъ Олеська 305.)

Поѣхавъ милый, зôставивъ туги,
Мильшій надъ него вже не буде другій!
Нема жь и не буде, ахъ, якъ тяжко жити!
Нема жь и не буде, до кого ходити!

Засли жь му, Боже, здровя и счастя,
Борони его вôдъ всего несчастя!
Солодки най му будутъ всѣ години!
Я его люблю, бо вôнъ мôй единый.

Подай вѣсть, милый, хоть черезъ пташину:
Потѣшь ты мене смутную дѣвчину!
Бо я все плачу, плачу й нарêкаю,
Що я вôдъ тебе листонькôвъ не маю.

Высхну вôдъ жалю и выплачу очи,
Не збуду туги а нй въ день, нй въ ночи:
Я о нимъ мышлю и не забуду,
Бо я его люблю и любити буду.

Може я бѣдна надаремне плачу,
Може я милого бôльше не зобачу;
Кобы я его хоть разъ оглянула,
Шобы я трохи зъ жалю охлонула.

Може мôй милый въ далекôй дорозѣ,
Забувъ о менѣ, своей небозѣ;
Нехай нй жалю, нй смутку не збуде,
Кому бувъ вѣрный, якъ теперь забуде!

Може въ молодыхъ дѣвчатъ громадѣ,
Може помыслитъ о якôй зрадѣ:
Най вôнъ любитъ, а его жадная,
Най го та зрадитъ, що му наймильшая!

Хто бувъ причина несчастя мого,
Бодай мй слёзы упали на нёго,
Коли мня зрадивъ, то я ёго лаю:
Най смутокъ терпитъ, якъ я теперь маю!

Стиснувъ жаль серце и душу мою,
Стратила 'мъ любу дружину свою.
Хто тя пôдмовивъ для кого иншого?
Ты 'сь мня покинувъ, а послухавъ ёго.

Охъ той счасливый, хто ся не кохае,
Бо жалю, смутку на серцю не мае;
Ахъ бѣда тому, хто кого любитъ,
Не тôлько здоровлье, и житье загубитъ

45.

(Вацл. изъ Олеська 316.)

Будь здорова моя люба!
Твоя краса — моя згуба,
Ты 'сь мое серце зранила,
Ты 'сь менѣ надъ весь свѣтъ мила.

Хоть я пôду межи други,
Не збуду я съ серця туги,
Бо я тя вѣрне кохаю,
Та все о тобѣ гадаю.

Не зъ нашои то причины,
Гôркіи мои дни, годины;
Коли я тебе не бачу,
То все тужу, то все плачу.

Якъ обачу любыхъ двое,
А обое счасливое,
Слозами ся заливаю,
Шо я доленьки не маю.

Доле жь моя несчасная!
Коли жь будешь зычливая?
Коли жь пріиде той часъ любый,
Що насъ звяжутъ вѣрнй шлюбы?

Нема счастя, нема доли;
Треба жити, якъ въ неволѣ;
Нехай же миленька знае,
Шо вѣрного любка мае!

Ци то, Боже, съ твоей руки
Теперь зношу такі̂ муки:
Вôдъ вечера ажь до ранку,
Терпѣть мушу безъ престанку?

46.

(Вацл изъ Олеська 340.)

За рѣчкою за быстрою
Пôзнавъ я ся зъ дѣвчиною,
Що жь ми съ того, що ю знаю,
Коли зъ нею не буваю?

Мае жь она вороженьки,
Заступают дороженьки,
Шобы до ней не ходити,
Шобы еи не любити.

Ой дѣвчино дорогая,
Чого ходишь такъ смутная?
Чого плачешь, нарêкаешь,
Чи ты кого не кохаешь?

Скажи менѣ цо щирости,
Хто причина той жалости?
Ахъ я скажу щире Богу,
Що безъ тебе жить не могу.

Бо якъ умру черезъ тебе,
Загублю душу и себе,
Ахъ, дѣвчино, не чинь того!
Люби мене, не инщого!

47.

(Вацл. изъ Олеська 250.)

«Лѣтавъ орелъ по надъ море: «Подай, море, пити!»
Тяжко менѣ сиротонцѣ на чужинѣ жити!

Козацькая Недослава Козацька столиця:
Кого люблю, а не озьму, не буду женився.!»

«Пусти жь мене, моя мати, въ поле погуляти,
А чей ми Богъ допоможе сокола спôймати.

Спôймала жь я соколонька, спôймала й другого,
Шо притюлю до серденька, а ще не такого.

Ой гаю жь мôй, гаю, сухій, не зеленый:
Держитъ, ненько, за рученьку хлопець, та не чемный!

Ой гаю жь мôй, гаю, красный, зелененькій:
Коли озьме за рученьку дячокъ молоденькій?»

48.

(Вацл. изъ Олеська 270.)

«А я тебе прошу, мила,
Шобы 'сь ты мня та й любила;
Бо я тебе вѣрне люблю,
Якъ не возьму, шо ся згублю!»—

«Водчепися, напаснику,
Маєшь ты дѣвчатъ безъ лику,
Котру бачишь, тую любишь,
Не я тебе, самъ ся згубишь!» —

«Не псуй, дѣвча, счастя мого!
Бо що жь тобѣ прійде съ того?
Хоть нелюбый, треба жити,
Хоть не милый, тра терпѣти.» —

«Надаремно мене нудишь;
Розумѣêшь, що мня здуришь;
Не такихъ я мудрыхъ знала,
Предцѝ ся звести не дала.» —

«Ты красото, ты богинѝ!
Скажи щиру правду менѣ!
Хоть бы 'мъ грошѝ мавъ страдати,
Но тебе хочу дôстати.» —

«Баламуте всего свѣта,
Позбавивъ бы 'сь мене вѣка;
Хочешь мене роскохати,
Потомъ зъ мене ся смѣяти!» —

«Хоть я пôду межи други,
Не позбуду съ серця туги;
Хоть бы 'мъ тя радъ не кохати,
Трудно серцю росказати!

49.

(Вацл. изъ Олеська 310.)

Боже, зъ неба высокого!
Глянь на мене молодого!
Дай ми долю, тебе прошу,
Дай ми дѣвчину хорошу!

Зôйшовъ мѣсяць, а не грѣє,
До дѣвчины серце млѣє;
Зôйшовъ мѣсяць изъ полудня,
Котру люблю, то облудна.

За водою за быстрою,
Пôзнавъ я ся зъ дѣвчиною;
Надъ рѣчкою зъ береженька
Пригортала до серденька.

«Ты, дѣвчино, житье моє,
Шо я виненъ ти такоє?
Що за корысть съ того маєшь,
Що невѣрне мня кохаєшь?»

«Чоловѣче, бôй ся Бога!
Бо я дѣвчина убога;
Не кохайся ты зо мною,
Не поправишь долю свою!

Баламуте сего свѣта!
Баламутишь мои лѣта:
Хочешь мене роскохати,
А по тому перестати.

Свѣтъ великій, шукай собѣ,
Котра буде до сподобы,
Котра мае много грошій,
Чорнѝ очи, станъ хорошій!

Въ мене нѝ грошій, нѝ вѣна,
Тôлько 'мъ хороша дѣвчина!»

50.

(Вацл. изъ Олеська 341.)

Зъѣздивъ коника, зъѣздивъ другого:
«Скажи, серце, правду, чи буде що съ того?
Чи буде що съ того, ой чи нѣ,
Не вяли серденька у менѣ!» —

«Я тобѣ казала и твоему роду,
Шобы не було изъ нами заводу,
Бо тобѣ не кажутъ ходити,
А менѣ тебе любити.

Я тобѣ казала и твоему роду,
Шобы намъ не було за посагъ розводу:
Въ мене посагу не буде,
Бо возьмутъ мене й такъ люде.» —

«Присягаю Богу и вѣрне до неба,
Шо менѣ посагу по тобѣ не треба,
Ты въ мене посагъ самая,
Якъ на небѣ зоря ясная.» —

«Ой ты теперь кажешь, що «Зоронька ясна»,
А по тому скажешь: «Доленько несчасна!»
Хоть не ты скажешь, то мати:
«Було убогои не брати!» —

«Нащо менѣ мати мае споминати,
Коли я тя люблю и хочу тя взяти?
Чи жь я тя любити не любивъ,
Коли менѣ тебе Богъ судивъ?» —

«Молодый молодче, яка твоя мова?
Нащо тѣ посагу, коли я здорова;
А борони, Боже, недуги,
Будешь позирати на другй.» —

«Шобы 'мъ не доѣхавъ до дому счасливе,
Коли я не кажу усе справедливе;
Скарай мене, Боже, на душй,
Коли я помышляю о иншій!

Скарай мене, Боже, й на тѣлѣ,
Коли я помышлю въ тôмъ дѣлѣ!
Скари мене, Боже, на гладкôй дорозѣ,
Мавъ бы 'мъ подумати о другôй небозѣ!»

51.

«Ой у саду вишня, а за садомъ двѣ:
Любивъ я дѣвчину не лѣто, не двѣ,
Любивъ я ей три лѣтѣ,
Теперь погибаю самъ въ свѣтѣ.
А на дворѣ хмурно, ажъ ся невидненько:
Охъ выйди, дѣвчино, охъ выйди, серденько,
Ахъ выйди, выйди, розмово,
Та промовъ до мене хоть слово!» —
«Ой вышла бы я, та не маю роду,
Та й щобы не було та й зъ нами заводу:
У мене посагъ не буде,
Возьмутъ мене й такъ люде.» —
«Дѣвчино, дѣвчино, не кажи жъ ми того!
Я тобѣ за посагъ не кажу нічого!
Ты у мене посагъ самая,
Якъ на небѣ зоря ясная.» —
«Теперь менѣ кажешъ: «Зоре ясненькая!»
А по тому скажешъ: «Доле несчасная!».
А хоть не ты, то мати:
«Лѣпше було бѣдну не брати!» —
«Скари мене, Боже, зъ высокого неба,
Якъ менѣ зъ тобою посагу треба!
Скари мене, Боже, на души,
Якъ я ся подивлю на другі!» —
«Ой якъ станешъ на шлюбномъ коверцѣ,
То пôде все на бôкъ, що було на серцѣ:
Звяжутъ намъ руки стулою, —
Будемо жити зъ собою.»

52.

Ей иду 2, пôдъ окенко схилюся,
Ей ввиджу 2, що робитъ моя Гануся.
Моя Гануся 2, зъ иншимъ розмавляе,
Мое сердейко 2, якъ ножикомъ покраває.
Тебѣ дорога 2, а менѣ поперечна,
Ты менѣ не любый 2, я тобѣ не сердечна.

53.

Въ зеленôй гаинѣ, при низькôй долинѣ,
Козакъ грае и спѣвае о любôй дѣвчинѣ:
«Ганулько, дѣвонько, красна голубонько!
Взяла 'сь менѣ душу й тѣло, люби жь мня, серденько!
Взяла 'сь менѣ тѣло, що тя полюбило,
И до свого та й серденька милого тулило.
Взяла 'сь менѣ душу, сказати тѣ мушу,
Шо якъ тебе не зобачу, свое серце сушу.
Чи я походжаю, чи встаю, лягаю,
Ахъ за тобовъ, сердце мое, тяженько вздыхаю.
Вѣтеръ повѣвае, листъ зъ дуба спадае:
Тяжко безъ тя, моя мила, серденько ся мае.
Вѣтеръ повѣвае, дубъ ся погинае:
Я несчасный, ахъ не знаю, де ся забавляе.
Кобы я мавъ крыла до своего тѣла,
Полетѣвъ бы 'мъ, шукаючи, де е моя мила.
Покину я хату и рôдную мати,
А самъ пôду въ лѣсы, горы милои шукати.
Въ полю кирниченька, зелена травонька:
Побѣжу я, шукаючи, де моя миленька?
Якъ я ю зобачу, зъ радости заплачу,
Буду туливъ до серденька, вже бôлше не втрачу.
День оповѣдае, нôчка потвѣрджае,
Та нехай той изъ тымъ жіе, хто ся въ кôмъ кохае!

54.

(Вацл. изъ Олеська 303.)

А хто хоче Гандзю знати,
Прошу мене запытати:
Я вамъ скажу правду щиру,
Тôлько прошу, дайте вѣру!
    Така красна, яко рожа,
    Якъ тополя, така гожа,
    А въ румяню така сила,
    Шо всѣ цвѣты погасила.

Зубы, яко перла чисти,
Цыцѣ тверди и паристи,
А все тѣло, якъ день бѣле,
Куда глянешь, всюда миле.

Тамто Гандзя, тамто зухъ,
Тамто писё, якъ пампухъ,
Тамто бровы, тамто очи,
Цѣлуй, цѣлуй, ще ся хоче!

Якъ я Гандзю не обачу,
То я тужу, то я плачу:
Скоро Гандзя на мня гляне,
То вся туга перестане.

Якъ я зъ Гандзею зойдуся,
Тогды жь то я утѣшуся;
Тамто бровы, тамто очи,
Цѣлуй, цѣлуй, ще ся хоче!

Ой най ся богачь не хвалитъ,
Шо мене Гандзѣ позбавитъ:
Не возьме ми жадна сила,
Бо ми Гандзя, Бőгме, мила!

55.

(Вацл. изъ Олеська 430.)

«Кобы менѣ зъ ранку
Горѣлочки въ збанку,
И тютюну люлька,
Дѣвчина Ганулька!

Горѣлочку пивъ бы 'мъ,
Тютюнець куривъ бы 'мъ,
Дѣвчину Ганульку
До себе туливъ бы 'мъ! —

«Кобы менѣ зъ ранку
Кавы филижанку,
Сухарця до того,
Хлопця молодого.

Кавоньку бы 'мъ пила,
Сухарець бы 'мъ ѣла,
Хлопця молодого
До себе тулила!»

56.

(Вацл. изъ Олеська 404.)

Якъ я була молода,
Була въ мене урода,
А теперь я уроду
И въ зеркалѣ не знайду.
Гей, гей, докучило бровоньками моргати,
Ахъ, ахъ, дай же, Боже, того мужа дождати!
Пôду фарбы накуплю,
Лице собѣ побѣлю,
Чи не знайду такого,
Шо полюбитъ мня много.
Гей, гей, докучило бровоньками моргати,
Ахъ, ахъ, дай же, Боже, того мужа дождати!
Припну фартухъ дорогій,
Золотіи береги,
А срêбная середина:
Чи не красна я дѣвчина?
Гей, гей, докучило бровоньками моргати,
Ахъ, ахъ, дай же, Боже, того мужа дождати!
Возьму шубу зъ аксамиту,
Соболями пôдшиту,
Золотіи галоны,
А срêбніи запоны.
Гей, гей, докучило бровоньками моргати,
Ахъ, ахъ, дай же, Боже, того мужа дождати!
Чобôточки съ сафіяну, —
За сêмъ золотыхъ дôстану,
И выкрешу голубця,
Чи не зваблю молодця.
Гей, гей, докучило бровоньками моргати,
Ахъ, ахъ, дай же, Боже, того мужа дождати!

ОПЕЧАТКИ

І-й Части.

Стран.	Строка.	*Напечатано:*	*Читайте:*
5	15 сверху:	1734	1834
9	12	6	7
12	19	7	8
15	1	9	10
—	29	10	11
18	23	1596	1796
35	8	9	29
43	5	Бдай	Бодай
—	7	йода	Бодай
—	8	унинчтко	унучатко
45	4	постôль	постêль
51	5	размовѣ	розмовѣ
56	4 сверху	спѣвонка	спѣванка
57	3	такъ	таку
—	16	Вточивъ	Втопивъ
61	5	побоецѣ	побоецъ
68	12	бондарôвну	бондарôвно
75	7	свѣть	свѣсть
90	24	вылопила	выхопила
99	16	на	не
104	19	затхнуяши	зôтхнувши
110	1	45	22
—	25	43	23
111	13	23	24 до конца испр. цифры.
121	20	Самъ	Тамъ
123	3	длюба	дзюба
128	18	хоть въ чужинѣ нй дому	хоть и въ чужôмъ дому
132	28	Вôда	Вôдъ
134	2 и 4	Сковидôвск:	Сновидôвскій
135	4	чорненькіи	чорненькіи очи
142	4	на	за
145	22	та й подивила	та й ся подивила
151	4	йверъ	гверъ
152	6	хлоцй	хлопцй
160	10	Байчуку	Бойчуку

Стран.	Строка.		
—	17	чорнй	горнй
—	18	до хаточки черезъ вôконце	въ хату чрезъ вôкно
162	4	вязниц́ѣ	Вышницѣ
163	5	съ	е
183	26	высчеховала	высчеховзлася
186	9	въ огню	огню
187	13	дукаемъ	дунаемъ
189	28	обехъ	обохъ
195	31	пане	паде
201	6	Та	Ты
—	24	збавлють	позбавлють
218	8	насѣня въ стернику	пасѣка въ стебнику
223	6	Чернêвчяхъ	Чернêвцяхъ
—	24	петрушку	фасольку
229	11	жовковов̌ъ	шовковов̌ъ
132	23	межь	мешь
243	32	сѣру	сыру
255	12	зривае	врывае
266	7	серій	сырôй
267	30	туту	тоту
291	21	пувае	бувае
296	15	не	сонце
297	14	посконали	пе сконали
304	28	бо мще,сь олоденькій	бо ще 'сь молоденькій
307	3	парекрою	перекрою
—	18	горжкови	горщкови
319	19	на	за
320	2	струны	строить
321	14	Ажъ допоки	Допоки
323	5	тебе	тобѣ
324	1	перевислая	перекислая
325	25	трочки	ножки
336	24	вôви	вôвми
357	17	бозъ	безъ
—	31	журю	журюся
372	15	бо 'мъ	бо ми
—	19	бо 'мъ	бо ми
386	31	румяню	румянцѣ